Clasicii

Literaturii Universale

Selecţia nuvelelor
s-a realizat din volumele :

Coperta colecţiei; *VasUe Socoliuc*

THE AMERICAN TRADITION IN LITERATURE

Random House — New York, 1981

GREAT AMERICAN SHORT STORIES
Dell Publishing Co., Inc.
New York — 1957

BRET HARTE — THE LUCK OF ROARING CAMP
AND
OTHER STORIES

Lancer Books, Inc. New York — 1968

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS

st /v

SĂRUTUL LUI SALOMY JANE

PROZĂ AMERICANĂ
DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI
AL XIX-LEA

Selecţie, traducere, prefaţă şi note de
RODICA MIHĂILĂ

Bucureşti, 1985

Editura Univers

Pitoresc şi nostalgie : debutul realismului american

La fel ca în Europa şi în America, realismul ca mişcare li**terară** debutează în secolul al XIX-lea, dar în ciuda caracterului **pragmatic** al vieţii americane, lucrul acesta se întîmplă relativ **cu** întîrziere, aşa încît aici se poate vorbi de realism de abia în **ultima** decadă a secolului, odată cu scriitori ca Stephen Crane, **Frank** Norris şi Theodore Dreiser, deci la o dată cînd atît în **Franţa** cit şi în Anglia curentul îşi epuizase principalele re**surse.**

Fără a nega influenţa realismului european, impus în Ame**rica** în special datorită activităţii literare desfăşurate de William **Dean** Howells şi mai tîrziu de Henry James, trebuie să pre**cizăm** totuşi că nu interpretăm (aşa cum se întîmplă adesea) fntîrzierea de care vorbeam ca pe o dovadă că realismul ame**rican** ar fi fost un import european; ci dimpotrivă că este rezultatul unor profunde prefaceri în viaţa şi conştiinţa americană, oglindite pe plan literar într-o lungă şi interesantă perioadă de tranziţie de la romantism la realism.

Dacă, operînd cu distincţia dintre „novei" („roman") şi „romance" („romanţ") făcută de Clara Reeve[1] şi reluată de Hawthorne în prefeţele romanelor sale, critica modernă identifică pe **drept** cuvînt tradiţia romanului american cu genul „romance", **prezenţa** elementelor realiste se cere deopotrivă evidenţiată ca **o** permanenţă impulsionată de pragmatismul puritan, de condi**ţiile** specifice ale colonizării şi **ale** existenţei „frontierei"[2] timp **de** mai bine de două secole, de circumstanţele formării naţiunii americane şi de idealurile revoluţiei, în primul rînd acela al democraţiei. Nu este deci de mirare că perioada de tranziţie **de** la romantism la realism, cînd împletirea elementelor realiste **cu** cele de „romance" produce cele mai neaşteptate şi mai spec**taculoase** rezultate, coincide cu decadele imediat următoare Războiului Civil (1861—1865), perioadă sugestiv denumită „a doua descoperire a

Americii"[3]. Este în primul rînd vorba despre descoperirea nebănuitelor resurse materiale **oferite de extinderea** teritorială a naţiunii. America devine o „naţiune continentală", a cărei unitate este facilitată şi consolidată de dezvoltarea **fără** precedent a mijloacelor de comunicaţie, cum ar fi sistemul **de** căi ferate transcontinentale, telegraful şi telefonul. Asistăm **la** un rapid proces de industrializare, posibil datorită bogatelor resurse naturale puse la dispoziţia Nordului de către noile **te**ritorii ale Vestului şi Sudului, precum şi de anexarea **unor** întinse teritorii cum ar fi Alaska. însuşi peisajul ţării se modifică. Elementele semnificative nu mai sint fermele sau plantaţiile, micile comunităţi rurale ţinînd de o societate **agrară,** ci marile oraşe în continuă creştere cum ar fi Chicago, **New** York şi Philadelphia. Mitul Vestului face treptat loc **noului** cult pentru înavuţire născut pe coasta de Est, iar în **ierarhia** eroilor legendari, locul cowboy-ului este ameninţat de **ascensi**unea omului de afaceri transformat peste noapte în erou **ro**mantic. Dar idealul identităţii unice din perioada postbelică **qu** este numai o manifestare a optimismului creat de noile **per**spective de viitor, ci şi „o reacţie împotriva impulsurilor **se**cesioniste care, concretizate sub forma Războiului Civil, cauzaseră suferinţe şi pierderi inestimabile, determinînd în consecinţă pe americani să minimalizeze diferenţele fundamentale existente între ei şi să vorbească despre identitatea naţională ca despre o armonie a tuturor regiunilor ţării" [4].

Ca o dezvoltare firească a acestei atitudini, pe plan literar „mitul unităţii", al identităţii unice, se manifestă în două tendinţe aparent contradictorii. Pe de o parte, încercarea ambiţioasă de a se crea „The Great American Novei" („marele roman american"), „o Eneidă pentru o nouă Romă", un roman naţional care să exprime spiritul şi idealurile noii naţiuni, iar pe de altă parte, constituirea unei adevărate mişcări literare, denumită sugestiv „local color" („culoare locală"), care dînd **glas** nevoii de cunoaştere reciprocă şi entuziasmului americanilor pentru întinderea şi varietatea ţării lor, dar şi nostalgiei pentru nişte valori ale vieţii iremediabil pierdute, reînvie specificul local în tot ce are el mai pitoresc şi mai nostalgic. Faptul **că** „marele roman american" a rămas un deziderat neîmplinit, care mai stimula încă forţele creatoare ale americanilor chiar şi **In** primele trei decenii ale secolului al XX-lea, cînd Dreiser, **Dos** Passos sau Thomas Wolfe produc în, sfîrşit opere apropiate **da** condiţia romanului naţional[5],

dovedeşte, credem noi, că literatura americană a avut nevoie de o perioadă îndelungată de **aal-** milare a noilor realităţi naţionale şi de perfecţionare a metodei realiste. Şi în toată această perioadă, de la sfîrşitul Războiului Civil pînă la ultima decadă a secolului al XIX-lea, triumful realismului autohton a fost pregătit şi a devenit posibil datorită scrierilor coloriştilor locali, dintre care unele din cele mai semnificative formează conţinutul prezentului volum. Referindu-se la rolul mişcării „local color" în procesul de devenire a literaturii americane, Edward Eggleston exprimă aceeaşi idee în prefaţa sa la romanul *The Hoosier Schoolmaster (învăţătorul din Indiana),* afirmînd încă din 1892 că „«Marele roman american» căruia criticii îi duceau dorul atît de aprig de douăzeci de ani, apare acum în secţiuni [...] Numai crearea unui punct de vedere distinct regional conferă literaturii [americane] un caracter cu adevărat naţional" [6].

Inspirat amestec de elemente romantice şi realiste, de pitoresc şi nostalgie, povestirile şi nuvelele în care au excelat colo- riştii locali, accesibile publicului larg prin intermediul celor mai populare periodice ale timpului, redau specificul local şi recreează atmosfera unei anumite regiuni, concentrîndu-se asupra caracteristicilor regiunii respective, exprimate în tradiţii şi obiceiuri, limbaj, cadru natural, temperament şi comportament uman. Este adevărat că la un moment sau altul în întreaga literatură europeană a secolului al XIX-lea, ca urmare a dezvoltării centrelor urbane şi a căutării unor noi surse de inspiraţie, viaţa diferitelor regiuni şi provincii se impune atenţiei scriitorilor[7], dar pe lîngă influenţe europene, cum ar fi aceea a culorii locale din tradiţia romantică a francezilor Victor Hugo, Prosper Mărimee şi Bernardin de Saint-Pierre, sau a englezilor Walter Scott, Maria Edgeworth şi Edward Bulwer-Lytton, coloriştii a- mericani beneficiază nu numai de o varietate a materialului ne- Intîlnită în nici o ţară europeană, şi în aproape toate cazurile de o îndelungată practică gazetărească, ci şi de un plus de vitalitate, izvorîtă din tradiţia umorului american, îndeosebi a folclorului frontierei atît de bine exprimat în tradiţia „tall-tale" ', precum şi din folclorul negrilor sau din pitorescul vechii civilizaţii creole. Trebuie de asemenea subliniat faptul că ceea ce ne permite să identificăm în Statele Unite „culoarea locală" drept o mişcare literară legată de un anumit moment istoric este *scopul mărturisit* al mişcării de a face cunoscut prin intermediul literaturii specificul local al diferitelor regiuni ale ţării,

precum şi acela de a evoca nostalgic culoarea, parfumul şi ritmul unor vremuri apuse, în condiţiile în care noile realităţi **ale vieţii americane postbelice reclamau o nouă identitate, unică, dar contraziceau multe din vechile idealuri.**

Iată de ce în America, în lipsa unei istorii milenare, **cu**loarea locală se străduieşte să aducă în prim plan miturile fiecărei regiuni în parte, preocupare care va fi continuată **de** regionalismul unor scriitori din secolul nostru cum ar fi Willa Cather, Robert Penn Warren şi William Faulkner. „Reconstruirea unui mit cu mijloace romantice sau desfiinţarea lui cu **mij**loace realiste — acestea sînt cele două modalităţi cu care **ope**rează literatura regională", conchide Jay Martin referindu-se **la** specificul „culorii locale" în America. ’ De aici decurg şi **ca**racteristicile generale ale acestei literaturi, maniera specifică **de** împletire a elementelor romantice cu cele realiste, precum **şi** forma „proteică" a povestirilor şi nuvelelor scrise de **coloriştii** locali care au preferat genul scurt romanului, urmărind, **ase**menea lui Poe, crearea unui „singular effect[11] („efect unic") **asu**pra cititorului.

Fiind vorba de specific local, este firesc ca scriitorii asociaţi cu mişcarea „local color" să fie grupaţi în funcţie de **re**giunile care constituie cadrul şi obiectul creaţiei lor : Vestul **şi** Vestul Mijlociu, acesta din urmă mai puţin reprezentat ca atare din cauza procesului de continuă mutare spre vest a frontierei. Sudul şi Noua Anglie, deci cele mai reprezentative regiuni **ale** Statelor Unite. Această împărţire tradiţională se reflectă şi în prezenta antologie, care însă din motive de spaţiu operează **o** selecţie riguroasă în cadrul fiecărui grup de scriitori [10]. Folosirea acestui sistem de grupare oferă, pe lîngă o incursiune inedită pentru cititorul român în proza scurtă americană din ultimul pătrar al secolului al XIX-lea, şi o imagine singulară **a oame**nilor şi locurilor din principalele regiuni ale Statelor Unite **la** hotarul dintre două secole.

în prima parte a antologiei — Vestul şi Vestul Mijlociu — sînt incluşi patru scriitori : Bret Harte, Mark Twain, Edward Eggleston şi Ambrose Bierce. Nu se poate spune despre **Bret** Harte că ar fi „inventat" culoarea locală sau regionalismul, **dar** el este fără îndoială primul colorist local ale cărui scrieri **s-au** bucurat de un larg succes, ceea ce a făcut ca întreaga şcoală să fie ulterior definită prin raportare la opera sa. Specifică pentru Harte, ca de altfel pentru toţi coloriştii locali, este perma-

nenta îmbinare de „romance" şi realism : personaje neobişnuite alături de oameni de rînd, patos romantic contrapunctat de **un** umor cu rădăcini adînci în folclorul frontierei, întîmplări **ro**mantice detaşate pe fundalul cotidianului, care prinde viaţă cu ajutorul descrierii realiste şi a folosirii dialectului. Cele trei nuvele alese: „Sărutul lui Salomy Jane", „Brown din Calaveras" şi „Idila din Red Gulch" ilustrează tocmai această îmbinare de romantism şi realism, de sentimentalism şi umor, reînviind cu nostalgie, ca toate scrierile lui Harte de altfel, lumea dură, pestriţă şi pitorească a aşezărilor căutătorilor de aur din jurul oraşului San Francisco

într-o astfel de lume, în „Sărutul lui Salomy Jane", dragostea hoţului de cai Jack Dart pentru frumoasa şi curajoasa Sa'.omy Jane îl salvează pe acesta de la moarte aducîndu-1 pe calea cea bună ; în „Brown din Calaveras", Jack Hamlin, jucător de pocher şi aventurier, este eroul romantic învăluit în mister, care impresionat de încrederea ce i-o acordă Brown din Calaveras, unul dintre primii sosiţi în Wingdam, om slab şi nerealizat, renunţă la intenţia de a-i răpi nevasta, rămînînd în continuare un misterios solitar ; în „Idila din Red Gulch", între un alt nerealizat, Alexander Morton, zis Sandy, şi învăţătoarea şcolii, austera Miss Mary, se înfiripă o timidă idilă, care însă eşuează în amară deziluzie cînd o femeie decăzută, încredinţîndu-şî fiul tinerei învăţătoare, îi dezvăluie acesteia trecutul lui Sandy.

Dacă la Bret Harte culoarea locală se realizează prin amestec de realism şi un patetism romantic care deseori degenerează în melodramă, la Mark Twain ea se naşte în principal din inspirata utilizare a umorului, prin prelucrarea materialului oferit de folclorul frontierei şi din oralitatea stilului. „Cum l-a speriat filfizonul pe pădurar" şi „Povestea lui Hank Monk, vizitiu vestit" ilustrează această tehnică, în timp ce „Povestea lui Baker despre gaiţe" şi „Cînd bizonul s-a căţărat în copac" se înscriu perfect în tradiţia „tall-tale", fiind scurte povestiri care folosesc detaliul realist şi limbajul comun pentru a relata în- tîmplări fantastice, devenite posibile datorită unor eroi înzestraţi cu o serie de calităţi neobişnuite.

Cele două selecţii din opera lui Edward Eggleston — „Lecţie particulară de la un buldog" şi „Cum a fost încolţit predicatorul" — deşi se referă la viaţa locuitorilor din zonele împădurite ale Indianei, deci la Vestul Mijlociu, sînt plasate imediat după selecţiile din Mark Twain, întrucît îşi trag vitalitatea tot din tradiţia umorului autohton, precum şi din măiestrita

utilizare a detaliului realist, a dialogului şi a dialectului. Spre deosebire de Twain însă, Eggleston nu apelează la „tall-tale", ceea ce ne ajută să sesizăm cu şi mai multă uşurinţă metoda realistă.

La rîndul său, Ambrose Bierce aduce o notă deosebită în folosirea culorii locale, concentrîndu-se în cadrul convenţiilor realismului asupra identificării unor tipare psihologice în experienţa umană. Ceea ce la Bret Harte constituia fascinaţie romantică, la Bierce devine fascinaţie pentru grotescul relaţiei dintre viaţă şi moarte, investigat în manieră Poe.

In „Adevărat blestem[1]', mica aşezare Hurdy-Gurdy din California, părăsită de oamenii plecaţi mai departe In căutarea aurului, devine locul unde se sfîrşeşte tragic viaţa lui Jefferson Doman, victimă a iluziilor deşarte întreţinute de mitul Vestului. Dacă moartea lui Doman este o scenă al cărei grotesc aminteşte de Poe, scena morţii iubitei infidele este plină de o ironie care anihilează în mare măsură efectul melodramatic. Şi în „Fereastra bătută în scînduri[1]' culoarea locală se realizează concomitent cu investigarea raportului dintre viaţă şi moarte. Eroul, unul dintre pionierii Vestului mijlociu, acceptă izolarea şi asprimile vieţii dintr-un ţinut părăsit de toţi ceilalţi, pentru că rămîne credincios primelor sale idealuri legate de imaginea soţiei răpuse de o moarte năpraznică.

Partea a doua a antologiei — Sudul — cuprinde o selecţie de nuvele şi povestiri din patru scriitori reprezentativi : Joel Chandler Harris, Charles Chesnutt, George Washington Cable şi Kate Chopin.

în Sud culoarea locală capătă amploare în special după Războiul Civil, în perioada „Reconstrucţiei" ", cînd cititorii din Nord cer tot mai multă literatură despre Sudul de dinainte de război. Exotismul, sentimentalismul romantic, nostalgia pentru trecutul idealizat nu exclud însă la cei mai buni colorişti locali puternice accente critice, obţinute de cele mai multe ori printr-o excelentă exploatare a detaliului realist. Povestirile alese relevă trei surse importante ale culorii locale : contrastul dintre Sudul marilor plantaţii, cu aristocraţia sa păstrătoare a unor vechi tradiţii, cultivatoare a unui puternic sentiment de castă („Pruncul lui Desiree" şi „O femeie respectabilă") şi Sudul de după război, cu o aristocraţie scăpătată, patetică în încrederea ei de a păstra aparenţele strălucirii de odinioară („'Sieur George". „Plantaţia «Belles Demoiselles»", „Neg Creol", „Ciorapii de mătase" — cu menţiunea că atît în „'Sieur George" cît şi ân „Neg Creol" declinul nu se datorează exclusiv

războiului, ci şi unor tare de ordin moral) ; natura raporturilor dintre albi şi populaţia de culoare („Free Joe şi restul lumii", „Soţia tinereţii lui“, „Copiii şerifului", „Neg Creol", „Pruncul lui Desiree") ; exotismul culturii creole din zona New Orleans („'Sieur George") şi bogatul folclor al negrilor („Fratele Iepure se distrează la bac").

Ultima parte — Noua Anglie — reuneşte numele a două talentate scriitoare : Sarah Orne Jewett şi Mary Wilkins Freeman. în nord-estul american culoarea locală se afirmă în amurgul marii epoci de creativitate, care în secolul al XIX-lea făcuse din Noua Anglie centrul cultural al Americii. Senzaţia de amurg al unei epoci prospere, de declin al vieţii pe toate coordonatele ei, specifică „culorii locale" în Noua Anglie, se degajă din toate nuvelele selectate, dar mai cu seamă din „La mila tîrgului" şi „Stîrcul alb". în atenţia coloriştilor din această zonă stau regiuni retrase sau comunităţi rurale restrînse, cu oameni obişnuiţi, chiar şterşi s-ar putea spune, în viaţa cărora nu se întîmplă nimic deosebit pînă cînd, într-o bună zi, ceva aparent neînsemnat provoacă o trezire a conştiinţei spre o nouă înţelegere („O zi de sărbătoare în viaţa familiei Hilton", „Revolta «mamei»" „Călugăriţa din Noua Angliei", „Cîntăreaţa satului").

Menită să reînvie specificul local, culoarea şi atmosfera fiecărei regiuni în parte, gruparea pe zone geografice, devenite şi zone de cultură, nu ne împiedică de a descoperi dincolo de deosebirile impuse de natura materialului tratat, anumite caracteristici generale care ţin de tehnica scriitoricească şi care îndreptăţesc includerea tuturor acestor scriitori în una şi aceeaşi mişcare.[12] Cu excepţia povestirilor umoristice ale lui Twain şi Eggleston, toate celelalte gravitează în jurul unei teme centrale, aceea a declinului şi destrămării unui mod de viaţă, a apusului unei generaţii. De aceea şi plasarea acţiunii se face î.ntr-un colţişor izolat de lume : o aşezare pierdută în inima codrilor („Sărutul lui Salomy Jane", „Fereastra bătută în scîn- duri", „Cum a fost încolţit predicatorul", „Stîrcul alb"), un sat sau un tîrguşor departe de orice cale ferată şi orice şosea principală (..Brown din Calaveras", „Idila din Red Gulch", „La mila tîrgului", „Copiii şerifului", „O zi de sărbătoare în viaţa familiei Hilton- şi toate cele trei povestiri de Mary Freeman), o tabără de mineri odinioară prosperă, dar acum părăsită („Adevărat blestem"), sau un conac înconjurat de întinderile plantaţiilor („Plantaţia «Belles Demoiselles»", „Pruncul lui Desiree", „O femeie respectabilă"). în aceste locuri puţin

populate, unele personaje au aerul de „supravieţuitori" care trăiesc departe de vuietul oraşului şi de cuceririle ştiinţei, perpetuînd vechile ritmuri ale existenţei, fără nici o şansă şi nici o dorinţă de evadare, captivi ai propriilor prejudecăţi, ai 'propriilor coduri etice şi morale. îndrăgostiţii stau despărţiţi ani de zile din cauze pe care n-au voinţa, dar nici dorinţa de a le înlătura („Călugăriţa din Noua Anglie"), tot aşa cum, resemnaţi cu propria soartă, oamenii duc povara vieţii fără nici o încercare de eliberare. Deşi prezenţa primăverii se face simţită în mai toate povestirile, oamenii nu trăiesc reînnoirea naturii, ci, adine înfipţi in solul natal, amintesc doar de durabilitatea ei. Limitarea spaţiului oferă şi posibilitatea unei puternice individualizări a personajelor, aşa incit aproape fiecare povestire se transformă intr-un studiu de caracter. In general personajele nu evoluează, lumea exterioară nu le modifică trăsăturile şi convingerile ; anumite trăsături personale sînt îngroşate ,.pînă la excentricitate". Relaţia dintre personaj şi cadrul natural, principala sursă de creare a atmosferei, este aproape perfectă şi atit de strînsă, incit adeseori natura sugerează prin contrast sau asemănare gîndurile şi trăirile personajului sau împrumută ea însăşi unele din trăsăturile acestuia. O astfel de corespondenţă se stabileşte între Candace Whitcomb, „cîntăreaţa satului", şi pădurea care arde sub privirile ei, corespondenţă reluată în momentul morţii eroinei, cînd bradul care se prăbuşeşte în flăcări devine metafora propriei ei morţi.

Ataşamentul şi afecţiunea scriitorului pentru oamenii şi locurile evocate se manifestă şi în pitorescul descrierilor, care, chiar atunci cînd abundă, sînt străbătute de un autentic fior poetic, aşa cum se întîmplă în „Stîrcul alb" sau în „Plantaţia «Belles Demoiselles»". Tendinţa romantică de idealizare a atmosferei este de cele mai multe ori atenuată de prezenţa detaliului realist şi a cotidianului, de utilizarea nuanţată a unui registru larg de particularităţi ale limbajului. Nu toţi coloriştii locali apelează în egală măsură la particularităţile de limbaj ca mijloc de construire a atmosferei, iar unii dintre ei nu sînt consecvenţi în folosirea acestui procedeu nici măcar în cadrul aceleiaşi povestiri. Regionalismele sînt în primul rînd de natură fonetică şi mai puţin de natură lexicală sau gramaticală, imprimind astfel de multe ori povestirii un ritm specific. O menţiune specială trebuie făcută în legătură cu redarea

limbajului negrilor în povestirile lui Joel Chandler Harris şi Charles Chesnutt, pre- cum şi a limbajului folosit de creolii din New Orleans în povestirile lui Washington Cable şi Kate Chopin.

Există o nostalgie care învăluie toate aceste povestiri, fie că ele evocă un moment mai îndepărtat sau mai apropiat, o nostalgie născută din afecţiunea şi dăruirea cu care scriitorul se străduieşte să imortalizeze în opera sa unicitatea inexprimabilă a oamenilor, locurilor şi timpurilor ale căror sensuri încearcă să le pătrundă şi al căror farmec se străduieşte să-1 fixeze în eternitate. Şi nu de puţine ori, pentru a deveni mai convingător, se adresează el însuşi cititorului, ca un martor ocular care pretinde veridicitatea, pentru ca tot de atitea ori să realizeze obiectivarea prin intermediul umorului, al ironiei şi autoironiei.

Prin tot ce au creat mai bun, coloriştii locali oferă o imagine unică a diversităţii şi complexităţii Americii, surprin/îr.d totodată în experienţa umană o esenţială universalitate, care face ca regionalismul acestei literaturi să nu e,ueze în provincialism, ci, creînd o tradiţie, să asigure continuitatea celor mai importante cuceriri ale literaturii americane.

RODICA MIHÂILĂ

NOTE

1. „Primul tip *(the novel)* prezintă o imagine a vieţii, a obiceiurilor reale şi a epocii în care este scris. Cel de-al doilea tip *(the romance)* descrie, într-un limbaj ales şi elevat, ceea ce nu s-a întîmplat şi nu se va intimpla vreodată." *(Progress o) Romance,* London, 1785, citat în Wellek şi Warren). *Teoria literaturii,* E.L.U., Bucureşti, 1967, p. 285.
2. In istoria Statelor Unite, termenul „frontieră" se referă la frontiera mobilă care marchează între secolele XVII—XIX diferitele limite atinse de colonizarea actualului teritoriu al S.U.A.
3. Spiller, Thorp, Johnson, Canby, Ludwig, Gibson, ed., *Literary History of the United States,* Macmillan Publishing Co., Inc., New York, 1974, p. 789.
4. Jay Martin, *Harvest of Change : American Literature* (1865 — 1914), Prentice-Hall, Inc., New Jersey, 1967, p. 25.
5. Exemplele cele mai ilustrative pot fi *An American Tragedy* (O *tragedie americană,* 1925) de Theodore Dreiser, precum

şi trilogia lui John Dos Passos intitulată *U.S.A.*

.6. Edward Eggleston, *The Hoosier Schoolmaster: A Novel, Revised, with an Introduction and Notes on the Dialect,* New York, 1892, p. 6-7.

7. Vezi The *Literature of the American People,* ed. Arthur Hobson Quinn, Appleton-Century-Crofts, New York, 1951, p. 640.

8. Prin „tall-tale*- se înţelege un gen de anecdotă transmisă prin tradiţia orală a folclorului frontierei, care foloseşte detaliul realist, literalitatea şi limbajul comun pentru a reda nişte întîmplări extravagante sau imposibile, devenite posibile datorită unor personaje înzestrate cu calităţi supranaturale. Umorul rezultă în principal din discrepanţa dintre realismul descrierii şi universul comic, grotesc şi fantastic al naraţiunii.

9. Jay Martin, *Op. cit.,* p. 88.

10. La primul grup (Vestul şi Vestul Mijlociu) s-ar mai cuveni menţionaţi John Milton Hay, Joaquin Miller şi Hamlin Garland, la al doilea grup (Sudul) Lafcadio Hearn, Mary Noail-Jes Murfree, James Lane Allen şi Thomas Nelson Page, în sfîrşit, printre coloriştii locali din Noua Anglie, nu pot lipsi Harriet Beecher Stowe şi Rose Terry Cooke, ca precursoare ale curentului, precum şi Edward Everett Hale şi Mary Gather Wood.

11. Reconstrucţia („Reconstruction*[1]) — este denumirea dată perioadei 1865—1877, în timpul căreia statele confederative s-au aflat sub controlul guvernului federal, fiind obligate să-şi modifice întregul sistem al instituţiilor politice şi sociale, ca cerinţă obligatorie în vederea admiterii în Uniune.

12. Pentru caracteristici ale „culorii locale[1]*, vezi şi Alexander Cowie, *The Rise of the American Novel,* American Beck Company, New York, 1951.

K. Af.

VESTUL ŞI VESTUL MIJLOCIU

BRET HARTE

SĂRUTUL LUI SALOMY JANE [1]

Se trăsese primul foc de armă. Glonţul trecuse departe de ţintă, căpetenia grupului de „Vigilantes“[I] [II], lăsîndu-1 pe Red Pete, cel care-1 trăsese, descoperit în faţa puştilor acestora, la bunul lor plac. Căci mîna îi tremurase după atîta călărit îndrăcit, iar apariţia lor neaşteptată îi abătuse o clipă privirea şi astfel sosise inevitabilul sfîrşit. Se predă încruntat celor care îl capturaseră ; tovarăşul lui, fugar şi hoţ de cai ca şi el, renunţă, nu fără un sentiment de uşurare, la intenţia de a opune rezistenţă. Pînă şi aprigii şi neîndurătorii biruitori erau satisfăcuţi. Reuşiseră să-i prindă vii pe cei doi. In orice clipă a îndelungatei urmăriri le-ar fi venit uşor să-i doboare cu un foc de armă, dar n-ar fi fost frumos şi totul s-ar fi terminat cu o încăierare, nu cu o pedeapsă exemplară. Tocmai de aceea soarta celor doi era pecetluită. Sfîrşitul, o frînghie atîrnată de-o cracă, deşi neconsfinţit de lege, avea cel puţin să fie rezultatul unei deliberări justiţiare. Era tributul plătit de „Vigilantes[14] acelei ordini pe care ei înşişi o nesocotiseră urmărindu-i şi prinzîndu-i pe cei doi. Dar această logică stranie a oamenilor din ţinuturile de frontieră îi satisfăcea pe prizonieri, conferind o anumită demnitate momentului culminant.

— Dacă ai de spus ceva alor tăi, spune-le acuma

I „Salomy Jane’s Kiss'* apare în volumul *The Luck of Roaring Camp and Other Stories.*

II Termen împrumutat din spaniolă, desemnînd în sudul şi vestul Statelor Unite în secolul al XIX-lea pe membrii unui aşa numit Comitet al Vigilenţei, care urmăreau prinderea şi sancţionarea rapidă a celor care scăpau justiţiei.

şi grăbeşte-te, zise căpetenia.

Red Pete aruncă o privire în jur. Fusese prins chiar la casa lui din luminiş, de unde ieşiseră puhoi cîteva rubedenii şi prieteni, inofensivi cu toţii, majoritatea femei şi copii, uitîndu-se nedumeriţi la cei douăzeci de „Vigilantes[11] care îi înconjurau. Erau obişnuiţi cu scene de violenţă, duşmănii ancestrale, prigoane şi hărţuieli ; îi surprinsese doar faptul că fuseseră luaţi pe neaşteptate. Descumpăniţi, continuau să privească plini de curiozitate, dar şi de oarecare dezamăgire ; nu avusese loc nici un fel de luptă de care să se poată vorbi mai tîrziu — nici un fel de spectacol ! Un puşti, nepotul lui Red Pete, se cocoţase pe butoiul cu apă de ploaie ca să urmărească mai bine ce se petrece ; o fată flegmatică din Kentucky, înaltă şi bine făcută, o vecină care se nimerise să treacă pe acolo, stătea sprijinită de stîlpul uşii mestecînd gumă. Doar un dulău galben se frămînţa, nedumerit dacă urmărirea se terminase sau dacă de abia începea, şi alerga agitat de colo-colo sărind cînd la prizonieri, cînd la cei care îi capturaseră.

Căpetenia mai repetă o dată îndemnul. Red Pete, rise nepăsător şi se uită spre soţia lui. La care, doamna Red Pete ieşi în faţă. După toate aparenţele, avea să-i spună căpeteniei o mulţime de vorbe mînioase, vindicative şi incoerente. O să i se pîrjolească lui sufletul în focul gheenei pentru ce făcuse în ziua aceea. Halal aşa bărbat, care umblă numai cu şiretlicuri şi căruia îi e frică să se arate în preajma unei case pline de femei şi copii dacă n-are după el o şleahtă de ticăloşi ca el. Bombardîndu-l cu insulte, una după alta, făcîndu-i albie de porci obîrşia dubioasă şi tot neamul lui de neisprăviţi, azvîrli în cele din urmă o groaznică ocară la adresa nevestei lui infirme, aşa cum numai o femeie e în; stare să insulte o altă femeie, pînă ce faţa lui albă se crispă ameninţătoare şi doar acel fetiş al Vestului american, sanctitatea sexului frumos, îi împiedică degetele convulsionate să apese pe trăgaciul armei. Chiar şi soţul ei observă acest lucru şi, rostind cu un glas nu prea autoritar : „Asta las-o baltă, muiere![11] şi bătînd-o uşor pe

spate cu mîna stingă, pe care i-o dezlegaseră, îşi luă ultimul rămas-bun. Căpetenia, cu faţa încă albă sub grindina de ocări ale femeii, se întoarse brusc spre cel de-al doilea prizonier.

— Şi dacă ai cumva şi tu pe cineva de la care să-ţi iei „rămas-bun“, ia-ţi acuma.

Omul ridică privirea. Nimeni nu se clinti şi nu rosti o vorbă. Era străin de locurile acelea, fiind luat din în- tîmpiare de Red Pete complice la toată treaba şi nimeni nu-1 cunoştea. Tînăr încă, dar certat cu legea din anii destrămatei lui copilării, de pe urma căreia tatăl şi mama îi rămăseseră doar un vis uitat, el iubea caii şi îi fura, acceptînd pe deplin pedeapsa cu moartea aplicată de locuitorii ţinuturilor de frontieră oricui punea gînd rău acestui animal, de care, în atîtea ocazii, depindea viaţa unui om. Dar el se pricepea la cai, după cum o dovedea oalul pe care îl călărea şi care cu cîteva zile în urmă mai fusese proprietatea judecătorului Boompointer. Era singurul lucru prin care se făcea şi el remarcat.

îndemnul neaşteptat îl scoase o clipă din atitudinea sa de nepăsare, căci era într-adevăr vorba de o atitudine, şi ea făcea parte din meseria lui. Se prea poate ca în momentul acela să-1 fi afectat faptul că rămîne mai prejos decît tovarăşul său şi bărbătoasa lui nevastă. Se mulţumi însă să clatine din cap. Făcînd acest lucru ochii îi căzură pe frumoasa fată din Kentucky, care se uita la el proptită de stîlpul uşii. Poate că profunda lui singurătate îl impresionase şi pe şeful grupului de „Vigilantes”, căci acesta avu o ezitare. în aceeaşi clipă el observă că fata se uita la prizonierul său lipsit de prieteni.

In minte îi încolţi o idee grotescă :

— Salomy Jane, n-ai face rău să vii pînă aici să urezi „rămas-bun“ unui om care trebuie să moară şi pe deasupra mai e şi străin, zise el.

Se simţea parcă în spusele lui un amestec subtil de poezie şi ironie, care avură deopotrivă efect asupra spectatorilor apatici. Era cunoscut faptul că Salomy Jane Clay avea o părere foarte bună despre sine şi că ţinea întotdeauna flăcăii la distanţă cu un

dispreţ flegmatic, de adevărată nimfă. Cu toate acestea, ea se desprinse încet de stîlpul uşii şi, spre uimirea tuturor, se îndreptă agale spre prizonier cu o graţie apatică şi cu mîna întinsă. Masca cenuşie de indiferenţă de pe faţa condamnatului se umplu de culoare cînd mîna ei dreaptă apucă mina lui stingă pe care urmăritorii i-o lăsaseră liberă. Apoi fata se opri ; ochii ei de ciută deveniră mai îndrăzneţi şi se fixară asupra lui. îşi scoase guma de mestecat din gură, îşi şterse buzele roşii cu dosul palmei, cu o săritură sprintenă îşi vîrî un picior în scara de la şaua calului şi, săltînd în sus, îşi aruncă braţele pe după gîtul prizonierului şi îşi lipi buzele de gura acestuia într-un sărut apăsat.

Rămaseră aşa, înlănţuiţi în tăcerea clipei — bărbatul în pragul morţii, fata în plinătatea tinereţii şi frumuseţii. Apoi toţi cei de faţă începură să rîdă ; insolenţa cutezătoare a gestului fetei îi făcu să uite soarta care ii aştepta pe cei doi prizonieri. Fata se lăsă să alunece moale în jos, pînă ce atinse pămîntul; toate privirile erau îndreptate spre ea — numai spre ea ! Căpetenia observă acest lucru precum şi prilejul care i se oferea prizonierului. Strigă : „Gata ! Plecarea !“, îşi mină calul alături de cei doi şi în clipa următoare întreaga cavalcadă se pierdea dincolo de luminiş, în întunericul codrului.

Destinaţia lor era Sawyer’s Crossing, cartierul general al Comitetului, unde membrii consiliului se mai aflau încă în şedinţă şi unde ambii acuzaţi urmau să ispăşească pedeapsa pentru fapta de care consiliul îi găsise vinovaţi. Călăreau toţi cu sufletul la gură, în mare grabă —■ *o* grabă care, lucru ciudat, îi cuprinsese parcă si pe prizonieri. Poate că graba aceea îi împiedică pe „Vigilantes^ să observe schimbarea stranie care se produse în cel de-al doilea prizonier încă din clipa sărutului. Faţa îi era aprinsă ca şi cum un foc interior i-ar fi străpuns masca de indiferenţă ; ochii îi erau vii, ageri şi pătrunzători, buzele îi rămăseseră întredeschise, de parcă ar mai fi păstrat încă ceva din sărutul fetei. Tot datorită acestei grabe deveniseră cu toţii mai neatenţi, aşa încît calul omului care îl ducea pe el se împiedică într-o gaură

de popîndău, se răsuci, îşi răsturnă călăreţul şi îl trase de pe iapa favorită a judecătorului Boompointer pe cel de-al doilea prizonier, legat şi neputincios. într-o secundă erau amîndoi din nou în picioare, dar în acel moment critic cel de-al doilea prizonier simţi că frînghia cu care îi erau legate braţele alunecase, ajungîndu-i pînă la încheieturile mîinilor. Ţinîndu-şi strîns coatele pe lîngă corp şi obligîndu-i pe ceilalţi să-1 ajute să încalece, el reuşi să treacă faptul neobservat. Călărind aproape de cei care îl prinseseră şi amestecîndu-se printre ei, unde era grupul mai compact, izbuti să ascundă în continuare accidentul, încercînd să-şi elibereze încet mîinile din strînsoarea frînghiei.

Drumul lor trecea prin nişte hăţişuri de pădure cu ferigi înalte pînă la brîu, ale căror frunze biciuiau caii avîntaţi în galop furios, înăbuşind astfel zgomotul făcut de bătăile frînghiei slăbite. Peisajul liniştit, sugerînd mai degrabă ofrande aduse de nimfe şi păstori decît jertfe de vieţi omeneşti, contrasta ciudat) cu ceata înarmată de bărbaţi cu chipuri aspre, care înainta ca un vifor. Dinspre apus soarele străpungea cu lănci galbene lumina înfrîntă a zilei şi tremurai frunzelor ; păsările cu aripi albăstrui ca de porumbel tocmai începuseră să cînte, iar de pe ambele părţi ale drumului deschis de această furtună răzbunătoare se auzea murmur de ape ascunse şi domoale. In cîteva clipe aveau să ajungă pe creasta golaşă de unde o ia în jos drumul de nici doi kilometri spre Sawyer’s Crossing. Obiceiul era ca la întoarcere toate cetele de călăreţi să coboare această pantă în cea mai mare viteză, cu chiote şi strigăte care să le anunţe sosirea, in ziua aceea însă ci renunţară la acestea din urmă ca nefiind de demnitatea lor şi, ieşind tăcuţi din pădure, se avîntară ca o avalanşă pe pantă în jos. Erau în plină goană cînd cel de-al doilea prizonier îşi eliberă braţul drept din strînsoarea frînghiei şi reuşi să apuce dîrlogii care se bălăbăneau de grumazul calului. O smucitură bruscă demnă de un „vaquero“ pe care animalul bine dresat o pricepu pe dată, făcu calul să-şi

proptească picioarele din faţă în pămînt, lăsîndu-şi întreaga greutate pe cele din spate. Ceilalţi călăreţi trecură în jos în iureş nebun ; omul care ţinea de frîu calul prizonierului, crezînd că e vorba de un alt accident, dădu dramul funiei pentru a nu risca să fie tras jos de pe cal. Prizonierul se răsuci, şi în clipa următoare galopa cu furie în sus, spre vîrful pantei.

Totul se petrecu într-o fracţiune de secundă, operă a unui cal bine dresat şi a unui călăreţ cu experienţă. Grupul de călăreţi mai parcurseră circa cincizeci de metri pînă să se poată opri ; dar, între timp, prizonierul evadat făcuse în direcţia opusă cam jumătate din acea distanţă. Drumul era atît de îngust, încît nu se putură trage decît două focuri de armă, iar acestea răscoliră ţărîna cam la doi metri în faţa fugarului. Urmăritorii nu îndrăzniră să ţintească mai jos ; dintre cei doi. calul era mai valoros. Deşi într-o situaţie disperată, fugarul ştia şi el lucrul acesta şi ar fi acceptat bucuros un glonte în picior numai să-1 cruţe pe cel al calului. Din grup, se desprinseră cinci oameni hotărîţi fie să-1 prindă clin nou, fie să-1 omoare. Cea de-a doua alternativă părea inevitabilă. Dar şi el îşi calculase şansele ; înainte ca oamenii să-şi fi putut reîncărca puştile, ajunsese la marginea pădurii ; şi avînd în spate trunchiurile zvelte de copaci, deveni o ţintă imposibil de atins. Urmăritorii ştiau că are un cal care îi întrece cu mult pe ai lor şi după două ore încheiate făcură cale întoarsă, căci fugarul dispăruse fără urmă. Deznodămîntul apăru relatat pe scurt în gazeta „Sierra Record" : „Săptămîna trecută, celebrul hoţ de cai, Red Pete, care multă vreme a izbutit să se sustragă justiţiei, a fost prins şi spînzurat de un grup de ■«Vigilantes» din Sawyer’s Crossing ; din păcate complicele său a reuşit să fugă pe un cal de preţ aparţinînd judecătorului Boompointer. Cu o săptămînă în urmă judecătorul a refuzat să vîndă calul contra sumei de o mie de dolari. Intrucît hoţul, aflat încă în libertate, nu va putea dispune de un animal atît de valoros fără să se deti în vileag, există şanse ca

fie unul, fie celălalt să-şi facă din nou apariţia".

Salomy Jane urmări cu privirile grupul de călăreţi pînă ce aceştia se pierdură în depărtare. Atunci fata deveni conştientă de faptul că scurta sa popularitate trecuse. Doamna Red Pete, cuprinsă de istericale, o incluse şi pe ea într-o amplă acuzare la adresa întregului univers, poate pentru faptul că fata simulase o emoţie de care ea, personal, nu se simţea în stare. Celelalte' femei îi purtau şi ele pică pentru exaltarea de moment care o ridicase deasupra lor ; doar copiii o mai priveau încă cu admiraţie, ca pe o persoană care fără îndoială avusese curajul să se „drăgostească" cu un om „cu ştreangul de gît" — o faptă cutezătoare, care întrecea pînă şi visele lor cele mai îndrăzneţe. Salomy Jane acceptă schimbarea cu o indiferenţă îneîntătoare. îşi aşează pe cap bona ta de soare din nanghin — un obiect oribil care ar fi fost o pacoste pentru orice altă femeie, dar care nu făcu decît să scoată în evidenţă picanteria tenului ei proaspăt de brunetă — îşi legă panglicile sub bărbie, lăsîndu-şi cosiţele negre-albăstrii să iasă pe sub volăna- şul din spate şi sări pe căluţul ei, expunînd privirilor, ca din întîmplare, nişte glezne sprintene în ciorapi albi bine strînşi pe picior ; îşi fluieră cîinele şi, făcînd un semn cu mîna, zise „Cu bine, băiete !“ nepotului de cu- rind iovit de soartă dar cu ochii plini încă de admiraţie, după care plecă legănîndu-se uşor şi săltînd în şa, cu rochia ei nu prea lungă, de olandă cafenie.

Casa tatălui ei se găsea la o distanţă de vreo şase kilometri. Spre deosebire de casa pe care tocmai o părăsise, aceasta era o construcţie mai pretenţioasă şi mult mai bună, de spatele căreia era lipit un şopron lung cu acoperiş înclinat, astfel încît streşinile ajungeau pînă a- proape de pămînt, dînd impresia unui triunghi culcat. Mai aveau şi un hambar lung şi staule pentru vite, căci Madison Clay era un „mare[44] crescător de vite şi proprietarul unei bucăţi de pământ de peste şaizeci de hectare. în casă aveau şi un salon cu un armoniu, a cărui transportare pînă acolo fusese o

demonstraţie de măiestrie in arta „ambalării[44]. Era de presupus că, datorită tuturor acestor lucruri, Salomy Jane îşi dădea o importanţă exagerată, dar rezerva fetei şi inaccesibilitatea ei la avansurile flăcăilor din împrejurimi erau mai degrabă rezultatul unui temperament rece şi flegmatic şi al preocupării legate de o mare şi proteguitoare admiraţie pentru tatăl ei, rămas de mai multi ani văduv. Căci viaţa domnului Madison Clay fusese ameninţată o dată sau c'e două ori — se spune că nu fără motiv — ca urmare a unor vechi vrajbe şi se prea poate ca spectacolul patetic la care asista fata ori de cîte ori tatăl ei, pentru a putea merge într-o vizită, se vedea nevoit să-şi ia cu el puşca, s-o fi impresionat adînc şi într-un fel să-i fi creat prejudecăţi în privinţa bărbaţilor din împrejurimi. Gîndul că vitele, caii şi pămîntuţ vor fi într-o zi ale ei nu îi tulbura calmul. Cît despre domnul Clay, acesta se bucura că are o fată gospodină, deşi cam „bă- găcioasă[44], care numărîndu-se printre „femeile din neamul lui[44] fireşte că nu era lipsită de oarecare merite.

— Ce-i cu isprava pe care aud c-ai făcut-o în faţa casei lui Red Pete ? Te-ai giugiulit c-un hoţ de cai ? întrebă domnul Clay după două zile, la micul dejun.

— Dacă ai auzit, atunci bănuiesc c-ai auzit şi cum s-a-ntîmplat, răspunse Salomy Jane cu nepăsare, fără să privească în jur.

— Şi, mă rog, ce socoteşti c-o să zică Rube de treaba asta ? Lui ce-o să-i spui ? întrebă domnul Clay pe un ton sarcastic.

„Rube", sau Reuben Waters, era un flăcău despre care se spunea că este îndeosebi pe placul domnului Clay. Salomy Jane îşi ridică privirea.

— O să-i spun că, atunci cînd o să fie dus la spînzu- rătoare, o să-l sărut şi pe el — nu înainte, zise tînăra cu isteţime.

Aceste încîntătoare vorbe de duh erau pe măsura umorului patern, şi domnul Clay zîmbi ; dar în clipa următoare se încruntă din nou.

-— Da' pîn' la urmă hoţu' ăsta de cai a şters-o şi asta-i altă mîncare de peşte, preciza el cu îndirjir*.

Salomy Jane puse jos furculiţa şi cuţitul. Situaţia

luase fără îndoială o nouă întorsătură. Pînă atunci nu se gîndise la asta şi, lucru destul de ciudat, pentru prima oară simţi că omul acela o interesează.

— A şters-o ? repetă ea. Adică i-au dat drumul ?

— N-aş prea zice, răspunse scurt tatăl ei. Şi-a desfăcut frînghia cu care era legat şi cînd coborau un po- vîrniş a oprit brusc calu' cum face orice „vaquero*' cînd prinde un taur cu lasou', mai-mai să tragă după el pe omu' care îi conducea calu' şi cît ai clipi a luat-o ca vîntu' pe povîrniş în sus. Dacă-i vorba, cu calu' ăla a' lu' dom' judecător Boompointer, numai să fi vrut şi-ar fi putut să-i pună cu genunchii în ţărînă pe toţi nătărăii ăia ! Aşa le trebuie ! In loc să-1 lege în faţa uşii sau să-1 împuşte pe loc, n-au altă treabă decît să-l ducă înaintea întregului comitet „să-1 dea de exemplu'*. Grozav[7] exemplu ! Nu-i destul exemplu cînd vine un străin şi dă din senin de un om spînzurat de un copac şi doldora de gloanţe ! Asta zic şi eu exemplu şi pricep? el, străinu', ce vrea să-nsemne. Ce altceva mai trebuie ? în schimb, aceşti „Vigilantes[1]* se agaţă ca proştii de te miri ce flecuşteţ dintr-o lege pe care mai şi pretind c-o dispreţuiesc. Mi se face de-a dreptu' scîrbă ! Păi, cînd Jacks Myers l-a împuşcat pe-al doilea bărbat al mătuşii tale Vincy, şi după aia l-am pîndit eu pe Jack la Buttermil Hollow, ce, l-am legat de cal şi l-am cărat în ogradă la Vincy „drept exemplu[1]* înainte să-l burduşesc cu gloanţe ? Nici gînd ! — sublinie el cu dispreţ profund. Nici gînd ! M-am prefăcut că hoinăresc fără nici o treabă prin pădure pînă mi-a ieşit el în calc şi atunci m-am dus la el şi i-am zis : — ...

Dar Salomy Jane auzise povestea asta de mai multe ori. Chiar şi rudele cele mai dragi pot deveni obositoare cînd încep cu povestirile.

— Ştiu, tată, îl întrerupse ea ; da' omul ăsta — hoţul de cai — a şters-o fără să păţească nimic ?

— Chiar aşa ! Şi dacă nu-i prost să vîndă calu', nici n-o să păţească nimic. Acum vezi şi tu că nu-i poţi băga lui Rube pe gît basmu' ăsta cu „străinu' în pragu' mortii[11]. N-o să înghită el aşa ceva !

— Cu toate astea, tată, replică fata voioasă, cred

c-o să i-o spun, şi încă ceva pe deasupra ; o să-i spun că dacă şi el reuşeşte s-o şteargă, o să mă mărit cu el — asta-i ! Da' ţi-ai găsit cu unu' ca Rube să rişte să fie prins sau s-o şteargă !

Madison Clay zîmbi îngîndurat, îşi trase scaunul, se ridică, îşi sărută absent fiica pe creştetul capului şi, luîndu-şi din colţ puşca de vînătoare, porni ca un bun samaritean în căutarea unui viţel lăsat de izbelişte în- tr-o păşune îndepărtată. Deşi, dacă se gîndea la avere, nu-i displăceţi curtea pe care Reuben o făcea fiicei sale, era totuşi conştient că, din păcate, tînărului îi lipseau anumite calităţi prin care se distingeau membrii familiei Clay. Căsătoria cu el ar fi fost fără îndoială un fel de *mesalliance.*

Rămasă singură, Salomy Jane nu-şi deslipi multă vreme ochii de pe ibricul de cafea, iar apoi, chemîndu-le pe cele două indience care o ajutau la treburile gospodăreşti să vină să strîngă masa, se urcă la ea în cameră să-şi facă patul. Aici, privind la fereastră fotografia unui tînăr — Reuben Waters — cu figură serioasă şi trăsături fine, se trezi confruntată cu posibila perspectivă de-a se vedea nevoită să-şi pregătească cu bună ştiinţă patul pentru noaptea nunţii. Zîmbi amintindu-şi de ultimele ei vorbe de duh la adresa lui şi, ca. un adevărat umorist, se simţi încîntată de ele, după care, dînd cu ochii într-o oglindă mititică de chipul ei frumos, zîmbi din nou. Nu era oare caraghios că, pînă la urmă, hoţul ăla de cai •reuşise să scape ? Doamne, Dumnezeule ! Şi-1 imagina pe Reuben la vestea că omul trăieşte şi că umblă peste tot cu pecetea sărutului ei pe buze ! Rîse din nou, ceva mai absent de data aceasta. Iar, el, la rîndul lui, îi răspunsese ca un adevărat bărbat, îmbrăţişînd-o strîns, cu respiraţia tăiată, cînd de fapt în clipa următoare pornea •spre spînzurătoare ! Salomy Jane mai fusese sărutată şi •de alte dăţi — cu forţa, din întîmplare sau prin vicleşuguri. La „Mor de dor", un ingenios joc cu gajuri îndrăgit în localitate, mulţi „muriseră de dorul" unui „dulce

sărut" de la Salomy Jane, pe care ea îl dădea dintr-un sentiment al onoarei şi din respect faţă de regulile jocului. Dar nu mai fusese niciodată sărutată aşa — şi nici nu va mai fi ; şi totuşi, omul nu murise ! Şi iată în oglindă se vedea limpede că faţa i se înroşise ! Cu greu l-ar recunoaşte dacă l-ar mai întîlni. Un tînăr cu ochi foarte strălucitori, cu obrajii îmbujoraţi şi arşi de soare, cu un fel de fixitate în privire şi fără barbă ; cel puţin ea n-o simţise. Totuşi nu semăna deloc cu Reuben, cîtuşi de puţin. Fata luă poza lui Reuben de la fereastră şi o aşează pe cutia ei cu aţă şi ace. Şi cînd te gîndeşti că nici nu ştie cum îl cheamă pe tînărul acela ! Asta chiar că era ciudat. Să fie sărutată de un om cu care s-ar putea să nu facă nici- cînd cunoştinţă ! Bineînţeles că el îi ştia numele. In sinea ei se întreba dacă el îşi mai aminteşte de numele ei şi de ea Dar, fireşte, era atît de bucuros că scăpase cu viaţă, încît nu mai avea timp să se gîndească la nimic altceva. Nu acordă totuşi mai mult de patru sau cinci minute acestor speculaţii, ci ca o fată cuminte începu să se gîndească la alte lucruri. Cu toate acestea, încă o dată, cînd deschise dulapul şi dădu peste rochia de olandă cafenie cu care fusese îmbrăcată în zilele precedente, se gîndi că e o rochie urîtă şi o cuprinse regretul că nu alesese rochia ei cea mai bună atunci cînd se dusese la căsuţa lui Red Pete. într-o astfel de ocazie s-ar fi cuvenit să producă o impresie mai puternică.

Cînd tatăl ei veni acasă în seara aceea, fata îl întrebă care mai erau noutăţile. Nu, nu-1 prinseseră pe cel de-al doilea hoţ de cai, care se afla încă în libertate. Pe judecătorul Boompointer îl bătea gîndul să ceară sprijinul legii atît de dispreţuite. Mai rămînea atunci de văzut dacă hoţul era aşa de prost, încît să încerce să se descotorosească de cal. Trupul lui Red Pete fusese dat văduvei lui. Poate s-ar fi cuvenit, ca între vecini, ca Salomy Jane să-şi ia calul şi să se ducă şi ea la înmormintare. Dar lui Salomy Jane nu-i surîdea gîndul şi nici nu-i explică tatălui ei că, de vreme ce

celălalt om se află încă în viaţă, ea n-avea nici un chef să mai fie pentru a doua oară pusă la punct de văduva lui Red Pete. Şi totuşi, cînd îşi compară situaţia cu cea a văduvei, simţi o nouă şi stranie satisfacţie. S-ar fi putut foarte bine ca Red Pete să fie cel care să scape. Numai că el nu avea curajul bărbatului fără nume — calităţile de erou ale acestuia erau acum pentru ea un fapt stabilit.

— Nu eşti atentă la ce-ţi spun, Salomy !

Salomy Jane tresări.

— Te-am întrebat dacă nu l-ai văzut astăzi pe tică- losu' ăla de Phil Larrabee, dînd tîrcoale pe-aici.

Salomy Jane nu-1 văzuse. Dar pe loc i se trezi curiozitatea şi îşi făcu în sinea ei reproşuri, ştiind că Phil Larrabee e unul din duşmanii tatălui ei.

— N -ar îndrăzni el să dea tîrcoale pe-aici decît dacă ar fi sigur că lipseşti de-acasă, adăugă ea imediat.

— Tocmai asta nu înţeleg, zise el scărpinîndu-se în capul încărunţit. Ca un făcut, azi m-am gîndit la el toată ziua şi unu' din chinezi mi-a spus că l-a văzut la Sawyer's Crossing. Era oarecum prieten cu nevasta lu' Pete. De-aia m-am şi gîndit că s-ar putea să afli dacă *a* fost pe-acolo.

Salomy Jane îşi făcu şi mai multe reproşuri vazînd interesul personal pe care tatăl ei îl manifesta faţă de îndatoririle ei de „bună vecină[44].

— Da' asta nu-i tot, continuă domnul Clay. Pe păşune au apărut nişte urme care nu-s ale mele. M-am luat după ele şi-am văzut că dau ocol casei de două sau trei ori, ca şi cum cineva ar fi pîndit, dar la marginea pădurii le-am pierdut iar. Numa' un ticălos de teapa lu* Lairibee e-n stare să mă pîndească din. umbră şi să-i fie frică să mă înfrunte cinstit, pe faţă.

— Ştii ce, tată ? Fă o zi, două pe mortu-n păpuşoi şi iasă-mă să aflu eu cîte ceva, zise fata cu indignare şi grijă compătimitoare în ochii ei negri. Dacă-i în- tr-.'.devăr javra aia împuţită, o să-1 dibui eu repede şi-o să-ţi spun unde se ascunde.

— Ba n-ai să pleci nicăieri, Salomy, îi porunci tatăl ei. Asta nu-i treabă de femeie — deşi n-aş putea zice că n-ai mai multă minte decît unii bărbaţi pe care-i ştiu eu.

Totuşi, în noaptea aceea, după ce tatăl ei se duse la culcare. Salomy Jane se aşează la fereastra deschisă a salonaşului, părînd pierdută în contemplaţie, cînd de fapt ea îşi încorda văzul şi auzul. Era o minunată noapte cu lună. Lingă uşă, doi pini, două sentinele solitare străjuind rîndurile strînse de pini din pădurea îndepărtată, aruncau spre casă nişte umbre lungi ca două cărări, trimiţîndu-şi spre ferestrele deschise parfumul. Căci în jurul casei iui Salomy Jane nu se vedeau asemenea frivolităţi precum flori sau plante agăţătoare. Aici pădurea fusese prea de curînd defrişată şi prea erau practici oamenii pentru vanităţi de felul acestora. Dar luna adăuga o vagă notă de mister, îndulcea contururile aspre ale staulelor, arunca umbre în ferestrele fără obloane şi estompa, milostivă, hidoasele grămezi de pietriş rămas de izbelişte şi urmele de vegetaţie pîrjolită, ca nişte cicatrici mari în faţa uşii. Pînă şi Salomy Jane îi resimţi efectul şi din piept îi scăpă un căscat asemenea unui suspin învăluit în răsuflarea pinilor. Apoi brusc îşi îndreptă spinarea. Urechea ei slabă prinsese un sunet slab venind dinspre pădure : „clic, clic“. Instinctul ei încă şi mai ascuţit, precum şi faptul că fusese crescută la ţară, o ajutară să stabilească cu certitudine că era vorba de copitele unui cal care călca pe un teren tare ca cremenea ; cunoscînd împrejurimile, îşi dădu seama că sunetul venea din locul unde cărarea trecea peste nişte stînci de cremene, nici la patru sute de metri de fereastra ei, în perimetrul porţiunii defrişate. Nu putea fi vreo vită rătăcită, deoarece copitele erau *potcovite;* era desigur un călăreţ care, protejat de întunericul nopţii, pătrunsese pe proprietatea lor şi lucrul acesta nu prevestea nimic bun pentru un om precum Clay.

Fata se ridică, îşi aruncă pe cap şalul, mai mult

pentru a-şi ascunde faţa decît pentru a se încălzi, şi ieşi afară. Cuprinsă de un impuls neaşteptat, luă puşca de vînătoare a tatălui ei din colţul unde stătea proptită — nu pentru că s-ar fi temut să nu i se întîmple ceva, ci ca pe un fel de scuză. Se îndreptă direct spre pădure, căutînd pe cît îi sta în putinţă să se ţină în umbra pinilor. La marginea pădurii se opri ; indiferent cine ar fi fost acolo, înainte de-a ajunge la casă trebuia să treacă pe lîngă ea.

În momentul următor parcă întreaga natură împietri nemişcată. Nimic nu se clintea — nici măcar razele lunii nu mai păreau că tremură ; curînd se auzi un foşnet ca de animal care se furişează printre ferigi şi apoi un om apăru singur în lumina lunii. Era hoţul de cai — bărbatul pe care el îl sărutase !

într-o clipă de rătăcire, o închipuire stranie îi tulbură judecata de obicei atît de sănătoasă şi sîngele at.it de potolit. Aşadar, veştile auzite de ea *nu* erau adevărate ; omul fusese spînzurat şi asta era stafia lui ! Sub razele lunii, îmbrăcat în aceleaşi haine, el părea tot atît de alb* şi ireal ca atunci cînd îl privise ultima oară. Fără îndoială o văzuse apropiindu-se şi se grăbea să-i iasă în întim- pinare. Dar din pricina grabei se împiedică uşor ; ea se-gîndi pe loc că stafiile nu se împiedică şi o cuprinse un sentiment de uşurare. Deci cel care dăduse tîrcoale casei nu fusese un asasin venit pentru tatăl ei — ci doar acest fugar nenorocit. Obrajii i se îmbujorară o clipă ; apoi îşi recăpătă stăpînirea de sine ; cu o notă de impertinenţă în glas spuse :

— Credeam că e cine ştie ce stafie.

—- Nu mi-a lipsit mult, spuse el privind-o ţin:ă ; dar cred că şi atunci tot aici m-aş fi întors.

— E mai riscant să te întorci viu şi nevătămat, zise ea cu o frivolitate care i se stinse pe buze, căci o neobişnuită nervozitate, pe jumătate frică, pe jumătate speranţă, începea să ia locul sentimentului de uşurare din clipa precedentă. Deci dumneata ai dat tîrcoale casei şi-ai lăsat urme pe păşune ?

— Da, eu ; cum am scăpat, am venit direct aioi.

Ea simţea ardoarea privirii lui, dar nu îndrăznea să-şi ridice ochii.

— De ce ? începu ea, dar ezită şi sfîrşi vag : Cum ai ajuns aici ?

— Datorită dumitale.

— Datorită mie ?

— Da. Sărutul pe care mi 1-ai dăruit mi-a dat viaţă — mi-a dat putere să fug. M-am jurat că o să mă-ntorc, viu sau mort, să-ţi mulţumesc.

Ar fi putut bănui dinainte fiecare vorbă spusă de el, într-atît de clare i se păreau acum lucrurile. Şi era convinsă că fiecare vorbă rostită de el era adevărată. Totuşi, bunul ei simţ şi stăpînirea de sine se împotriveau cu îndîrjire.

— Şi, de bine ce-ai scăpat, te-ai întors aici ca să te prindă iar ? întrebă ea cu ironie.

El veni mai aproape, dar ei i se păru din ce în ce mai stînjenit, pe măsură ce ea îşi recăpăta sîngele rece. Şi vocea îi era întretăiată, ca după un mare efort, cînd se apucă să spună, trăgîndu-şi în răstimpuri răsuflarea :

— O să-ţi explic. Ai făcut pentru mine mai mult decît bănuieşti. M-ai făcut alt om. N-a existat în viaţa mea bărbat, femeie sau copil să facă ce-ai făcut dumneata pentru mine. Niciodată n-am avut un prieten — doar cîte un tovarăş ca Red Pete, care m-a luat ca să-m- părţim cîştigu'. Anu' ăsta vreau să mă las de ce fac acuma. Vreau să-ncep prin a mă achita faţă de dumneata. Se opri, trase adînc aer în piept şi apoi zise întretăiat : Calu' meu e priponit mai încolo. Vreau să ţi-1 dau dumitale. Judecătorul Boompointer îţi va oferi pe el o mie de dolari. Să mă bată Dumnezeu dacă mint ! Am văzut anunţu' prins de un copac. Ia calu' şi eu o să plec pe jo.^. Ia-1. E singuru' lucru pe care-1 pot face pentru dumneata şi ştiu că nu e nici pe jumătate din ce-ai făcut dumneata pentru mine. Ia-1; dacă nu poţi să ridici dumneata recompensa, să ţi-o ridice tatăl dumitale.

Aşa era etica oamenilor de prin părţile acelea neobişnuite, încît nici bărbatului care făcuse oferta şi nici fetei căreia îi fusese făcută nu li se păru că

la mijloc ar putea fi ceva lipsit de logică sau de delicateţe, sau incompatibil cu justiţia ori cu adevărata convertire a hoţului de cai. Cu toate acestea Salomy Jane nu se declară de acord, dintr-un cu totul alt motiv, mai neconvingător :

— N-am nevoie de calu' dumitale, deşi cr.ed că tata ar avea ; dar văd că eşti mort de foame. Mă duc să-ţi aduc ceva de mîncare.

Şi se întoarse s-o pornească spre casă.

— Mai întîi spune-mi c-o să iei calu', o rugă el apu- cînd-o de mînă.

La atingerea lui, ea simţi că se înroşeşte şi se împotrivi, aşteptîndu-se poate la un alt sărut. Dar el dădu imediat drumul mîinii. Fata se întoarse din nou cu un gest vioi, zicînd :

— Aşteaptă-mă. Mă întorc numaidecît, şi se îndepărtă în lumina lunii ca umbra unei nimfe sprintene şi ruşinoase, pînă ce ajunse în casă.

Aici nu numai că făcu rost de merinde şi de whisky, dar mai adăugă Ia această povară o manta lungă şi o pălărie de-ale tatălui ei. Acestea îl vor ajuta pe fugar să se deghizeze şi să-şi ascundă trăsăturile de adevărat erou, pe care, credea ea, toată lumea probabil că le cunoştea la fel de bine ca şi ea. Apoi se întoarse la el cu sufletul la gură. Dar fugarul dădu la o parte mîncarea şi băutura.

— Ascultă, zise el ; am băgat calul la voi în ocol. O să-1 găseşti acolo mîine dimineaţă şi toţi or să creadă că s-a rătăcit şi s-a luat după ceilalţi cai.

Atunci ea izbucni :

— Dar cu dumneata — cu dumneata ce-are să se întîmple ? O să te prindă !

— O să reuşesc eu să scap, spuse el cu voce joasă dacă... dacă...

— Dacă ce ? întrebă ea cu glas tremurător.

— Dacă îmi mai dai puţin curaj — ca data trecută ! rosti el pe nerăsuflate.

Ea încercă să rîdă — să se dea la o parte. Dar nu se simţi în stare. Brusc, el o cuprinse în braţe şi îi dădu o lungă sărutare la care ea îi răspunse iar şi iar. Apoi rămaseră îmbrăţişaţi, aşa cum se îmbrăţişaseră cu două zile înainte, dar nu chiar întocmai. Căci Salomy Jane, fiinţa rece şi

nepăsătoare, se transformase într-o cu totul altă femeie — în care se dezlănţui o pasiune sălbatică. Poate că în acea clipă supremă se răzvrăti în ea ceva din sîngeie tatălui ei. Bărbatul stătea drept şi hotărît.

— Cum te cheamă ? şopti ea în grabă.

Era cel mai rapid mijloc al unei femei de a-şi preciza sentimentele.

— Dart.

— Şi numele mic ?

— Jack.

— Acum lasă-mă să pleo, Jack. Ascunde-te în pădure pînă mîine în zori. O să vin din nou.

El îi dădu drumul. Cu toate acestea ea mai zăbovi o clipă.

— Pune-ţi lucrurile astea pe tine, zise ea cu un zîm- bet fericit care îi dezvălui strălucirea dinţilor şi a ochilor. Şi stai pe-aproape pînă-n zori.

Apoi plecă grăbită spre casă.

Dar, pe la jumătatea distanţei, simţi că picioarele îşi încetinesc mersul şi că o coardă a inimii o trage parcă înapoi. Se opri şi îşi întoarse privirea spre locul unde stătuse el. Dacă l-ar fi văzut acolo, poate că ar fi făcut cale-ntoarsă. Dar el dispăruse. Scoase primul ei suspin şi apoi începu din nou să alerge. Probabil că se făcuse aproape ora zece ! Nu mai era prea mult pînă dimineaţă !

Se afla doar la cîţiva paşi de uşă cînd o pocnitură puternică sfîşie parcă liniştea văzduhului, trezind brusc pădurea adormită. Salomy Jane se opri încremenită de spaimă. Se auzi o nouă pocnitură, al cărei ecou răsună în depărtare, spre ocolul de vite. Fata îşi reveni pe dată şi o luă înnebunită la goană înapoi spre pădure. în minte îi stăruia un singur gînd. Jack fusese „adulmecat[44] şi atacat de vreunul din vechii lui urmăritori. Numai că se auziseră două împuşcături şi el n-avea armă. Brusc îşi aminti că lăsase puşca tatălui ei proptită de un copac în locul unde stătuseră de vorbă. Slavă Domnului ! poate că i-a salvat din nou viaţa. Ajunse într-un suflet la co- pacul cu pricina ; arma dispăruse. Alergă încoace şi încolo, temîndu-se la fiecare pas să nu dea peste

corpul Iui neînsufleţit. Prin minte îi trecu un nou gînd şi se repezi spre ocolul de vite. Calul nu se. afla acolo ! Probabil că Jack reuşise să ia calul şi să fugă *după* ce se trăseseră cele două focuri. Din piept îi scăpă un suspin adînc de uşurare, căruia însă îi luă de îndată locul o nouă spaimă. Tatăl ei, pe care cele două împuşcături îl treziseră din somn, se îndrepta grăbit spre ea.

— Ce s-a întîmplat, Salomy Jane ? întrebă el tulburat.

— Nimic, răspunse fata cu un efort. Cel puţin eu n-am descoperit nimic.

De obicei spunea adevărul, fiindcă n-avea de ce să se teamă şi minciunile îi stăteau în gît; dar acum, gîn- dindu-se la cl, avea de ce să se teamă.

— Nu mă băgasem încă în pat şi am alergat afară de cum am auzit împuşcăturile, adăugă ea răspunzînd privirii lui întrebătoare.

— Şi mi-ai ascuns puşca aşa de bine că n-am găsit-o nicăieri, îi reproşă el. Dacă ticălosu' de Larrabee ar fi tras gloanţele alea ca să mă ademenească, m-ar fi luat ca din oală şi m-ar fi terminat de zece ori în astea cinci minute.

Ea nu se gîndise deloc la duşmanul tatălui ei ! S-ar fi putut într-adevăr ca el să-1 fi atacat pe Jack. Repede^ luă în consideraţie şi această alternativă.

— Fugi în casă, tată, fugi şi caută puşca ; aici eşti ca şi mort fără ea.

Apucîndu-1 de umeri şi împingîndu-1 de la spate, fata se aşează ca un zid între el şi pădure şi îl zori către casă, în ciuda protestelor şi împotrivirii lui.

Dar ia puşca de unde nu-i ! Ciudat. Poate că se rătăcise prin cine ştie ce ungher ! Era sigur că n-o lăsase în hambar ? Dar acum ce mai conta. Pericolul trecuse ; lui Larrabee nu-i reuşise şiretlicul; acuma ar facă mai bine să se culce, iar dimineaţă o să meargă amîndoi să cerceteze împrejurimile. în acelaşi timp, în sinea ei, Salomy Jane se hotărî sa se scoale înaintea lui şi să, mai caute o dată prin pădure şi poate — cu bucurie îşi aminti de promisiunea ei ! — să-1 găsească pe Jack

aşteptînd-o,. teafăr şi nevătămat !

Salomy Jane nu dormi mai deloc în noaptea aceea, şi nici tatăl ei. Dar spre dimineaţă el căzu, ca omul obosit, într-un somn adînc, din care se trezi cînd soarele 'era în înaltul cerului. Cu totul altfel stăteau lucrurile. cu fiica lui : ea se culcă cu faţa spre fereastră şi îşi încordă auzul, străduindu-se să prindă cel mai mic zgomot, de la scîrţîitul şindrilei uscate de pe acoperiş pînă la geamătul îndepărtat al vîntului printre pini. Din cînd în cînd cădea extaziată intr-un fel de transă, retrăind fiecare clipă a întîlnirii ; simţind şi acum îmbrăţişările, sărutările lui ; auzindu-i şoaptele — naşterea, noii ei vieţi ! După aceste momente urmau altele de teamă chinuitoare că el s-ar putea chiar în clipa aceea să zacă undeva în pădure stingîndu-se încet-încet cu numele ei pe buze, în timp ce ea stătea aici şi nu făcea nimic — pînă cînd, mai că-i venea să sară din pat să plece în ajutorul lui. Şi tot aşa, pînă cînd cerul căpătă o strălucire palidă de opal, urmată de un trandafiriu şi mai palid pe culmile Sicrrelor albe ; Salomy Jane se sculă şi începu grăbită să se îmbrace. Totuşi, speranţa de a-1 întîlni din nou era atît de mare, încît mai zăbovi să-şi ia fusta de olandă cafenie şi pălăria de soare galbenă, pe care le purtase cînd îl văzuse prima oară. Şi cînd te gîndeşti că-1 văzuse doar de două ori ! Doar de *două* ori ! Ar fi îngrozitor, prea îngrozitor să nu-1 mai vadă niciodată !

Se furişă tiptil pe scări în jos, trăgînd cu urechea la respiraţia grea care venea din dormitorul tatălui ei şi apoi, la flacăra unei lumînări şiroind de ceară, mîzgăli un bilet, implorîndu-şi tatăl să nu se încreadă în forţele proprii şi să nu iasă din casă înainte de-a se întoarce ea ; lăsînd biletul deschis pe masă, alergă afară în lumina zilei ce mijea.

Trei ore mai tîrziu, domnul Madison Clay se trezi din cauza unei bătăi puternice în uşă. La început aceste sunete se confundară în conştiinţa sa cu obişnuitele bătăi in uşă ale fiicei sale şi, ca în

fiecare dimineaţă, mormăi afirmativ, cuibărindu-se şi mai bine în aşternut. Apoi se trezi brusc şi trase o înjurătură, amintindu-şi de evenimentele din seara precedentă şi de intenţia sa de-a se scula devreme, după care coborî din pat. Dîndu-şi seama intre timp că bătăile veneau dinspre uşa de la intrare şi auzind o voce cunoscută, îşi puse în grabă cizmele, pantalonii şi, trăgîndu-şi o singură bretea peste umăr în vreme ce cobora scările, se opri în încăperea de jos. Uşa era deschisă, iar în prag aştepta o rudă a lui, un vechi aliat în vrajbele cu vecinii — Breckenridge Clay !

— Chiar că ai nervii tari, Mad ! zise acesta din urmă cu o indignare nu lipsită de oarecare admiraţie.

— Ce-i cu tine aici ? întrebă Madison tulburat.

— Cu *tine* ce-i ? Ar fi trebuit s-o fi şters de-aici de mult, spuse Breckenridge lugubru. N-ai' decît să te faci că nu ştii nimic, da' uite că prietenii iu' Phil Larrabee l-au găsit ciuruit cu plumbi şi mort ţeapăn, iar acuma i-au asmuţit pe urmele tale pe ăi doi fraţi vitregi a' iu' Larrabee. Da' tu n-ai altceva mai bun de făcut decît să-ţi laşi ca un prost astea în pădure, continuă el arţăgos, luînd de pe şaua calului care stătea lîngă uşă mantaua, pălăria şi puşca lui Madison Clay. Noroc că le-am găsit eu venind încoace. De-abia dacă mai ai timp să treci la neamurile noastre din ălălalt stat, pînă să nu tabere ăştia pe tine. Dă-i zor, bătrîne ! Ce stai şi căşti gura ?

Madison Clay rămăsese tulburat şi uluit — înlemnit de groază. Pentru prima oară întîmplările din noaptea trecută îi trecură ca un fulger prin minte — în zadar ! împuşcăturile; Salomy Jane singură în pădure; stînje- neala ei şi nerăbdarea de a se descotorosi de el; dispariţia puştii ; şi acum această nouă descoperire cu mantaua şi pălăria ! Nu încăpea nici o îndoială. *Ea* îl omo- rîse pe Phil Larrabee deghizată în hainele lui, după ce îl determinase să tragă acel prim foc inofensiv ! Ea, Salomy Jane, sînge din sîngele lui, se făcuse de

ocară să- vîrşind o faptă care nu e de nasul femeilor şi îl făcuse şi pe el de ruşine uzurpîndu-i dreptul legitim şi profi- tînd de duşman în mod josnic, prin şiretlicuri femeieşti !

— Dă-ncoa' puşca, spuse el cu glas răguşit.

Breckenridge îi întinse mirat puşca, devenind treptat tot mai bănuitor. Madison examină atent gurile ţevilor ; una din cele două ţevi era goală. Aşadar era adevărat ! Arma îi căzu din mînă.

— Ascultă, bătrîne, zise Breckenridge întuneeîndu-se la faţă, n-a fost nimic necurat la mijloc ? N-au fost niscaiva oameni plătiţi sau altă persoană care să facă treaba asta ? Tu *singur* ai făcut-o — curat şi pe faţă ?

— Bineînţeles, jur pe ce-am mai sfînt! izbucni Madison Clay cu glas răguşit. Cine zice altfel ?

Fără să-i pună la îndoială vorbele, totuşi convins că Madison Clay se îmbărbătase pentru o asemenea faptă cu prea mult whisky care-i slăbise memoria, Breckenridge spuse tăios :

— Atunci trezeşte-te şi ieşi naibii afară, dacă vrei să-ţi dau o mînă de ajutor.

— Du-te la ţarcu' de vite şi adu-mi un cal, îi zise Madison agale, dar nu fără o anume demnitate în glas. Am să-i spun ceva lui Salomy Jane înainte de plecare.

In mîna tremurîndă ţinea mototolit bileţelul ei pe care tocmai îl descoperise.

Surprins de purtarea rubedeniei sale şi ştiind cît de legaţi unul de altul erau tatăl şi fiica, Breckenridge dădu din cap şi plecă în grabă. Rămas singur, Madison Clay îşi trecu degetele prin păr şi apoi desfăcu hîrtia scrisă de Salomy Jane, o întoarse pe partea cealaltă şi scrise pe spatele ei :

Ar fi fost mai cinstit să spui ce-ai făcut, nu să-1 laşi pe bietu' taică-tău să afle de la alţii cum ne-ai făcut pe amînaoi de ocară cu vicleşuguri muiereşti, ascunse şi josnice ! Am recunoscut că eu sînt făptaşul şi-am luat asupra mea toată vina şi ticăloşia de care mă vor bănui oamenii. Dacă reuşesc să scap cu viaţă — deşi nu-mi pasă prea

mult de ea — nu trebuie să. mă urmezi. Casa şi vitele sînt ale tale ; da' tu nu mai eşti fiica năpăstuitului de taică-tu ajuns de ocara lumii.

MADISON CLAY

Nici nu termină bine de scris, că în tropot de copite şi aducînd cu sine calul cerut, Breckenridge reapăru la uşă vesel şi triumfător.

— Ai un noroc porcesc, Mad ! Am descoperit că ves- titu' cal al judecătorului Boompointer a scăpat şi s-a rătăcit printre vitele din ţarcu' tău. Ia-1 cu tine şi nu te doare capu' ; nimeni din satu' ăsta n-o să te poată a- junge din urmă.

— Eu nu-s hoţ de cai, răspunse Madison cu glas sumbru.

— Nimeni nu zice că eşti, — da' ai fi un prost dacă nu l-ai lua. Sînt eu martor că l-ai găsit printre caii tăi ; o să-i spun judecătorului Boompointer că-i la tine şi că i-1 trimiţi înapoi cînd o să fii în siguranţă. Judecă- toru' o să fie bucuros nevoie mare că-şi vede calu' înapoi şi-o să fiţi chit. Aşa că, dacă i-ai scris lu' Salomy Jane, s-o luăm din loc.

Madison Clay nu mai ezită. Salomy Jane se putea întoarce dintr-o clipă într-alta — n-ar fi fost decît încă o dovadă de „prostie muierească" — şi el n-avea nici un chef s-o vadă de faţă cu altcineva. Aşează biletul pe masă, mai aruncă o privire prin casa pe care se gîndea cu tristeţe că o părăseşte pentru totdeauna şi, ieşind pe uşă, încălecă pe calul furat şi o porni în goană alături de Breckenridge.

Numai că biletul acela zăcu neatins pe masă o săp- tămînă întreagă, putînd fi observat cu uşurinţă chiar din pragul uşii rămase larg deschise. în zilele acelea fierbinţi, tăcute şi monotone, casa se pomeni invadată de frunze, conuri de pin şi veveriţe, iar noaptea, de făpturi sperioase care se furişau în taină ; dar niciodată •—■ nici noapte, nici zi — nu-i trecu pragul vreun membru al familiei Clay. In tot ţinutul se ştia că Madison Clay fugise în statul învecinat şi se bănuia că fiica lui îl ajunsese din urmă a doua zi şi că probabil casa

rămăsese încuiată. Casa era departe de drum şi puţini oameni treceau în direcţia aceea, lîn cele din urmă vitele înfometate din ţarc rupseră îngrăditura şi se răspîndiră care-n- cotro prin pădure. Iar într-o noapte o rafală mai puternică de vînt pătrunse în casă şi biletul zbură de pe masă într-o crăpătură a duşumelei unde rămase să putrezească.

Dar, deşi fusese scutită astfel de usturimea reproşului făcut de tatăl ei, Salomy Jane nu avu nevoie de nici o scrisoare pentru a şti ce se întîmplase. Căci, intrînd în pădure în lumina slabă a acelei dimineţi, văzuse silueta lui Dart alunecînd uşor spre ea din umbra unui pin. Strigătul spontan de fericire care i se înălţă de pe buze se stinse brusc cînd dădu cu ochii de faţa lui.

— Eşti rănit! exclamă ea apucîndu-i pătimaş mîna.

— Nu sînt, o asigură el. Dar nu mi-ar păsa dacă...

— Poate crezi că mi-a fost frică să mă-ntorc aici noaptea cînd am auzit împuşcăturile, da' *să ştii* c-am venit, continuă ea cu înfrigurare în glas. Am alergat pînă aici cînd am auzit cele două împuşcături, da' nu te-am găsit. M-am dus la ţarcul de vite, da' nici calu' tău nu era acolo şi m-am gîndit c-ai fugit.

— Asta am şi făcut, spuse Dart cu tristeţe. L-am omorît pe individ crezînd că mă urmăreşte pe mine, ui- tînd că eram îmbrăcat cu hainele lu' taică-tu. M-a confundat cu el.

— Aşa-i, zise fata bucuroasă. 11 pîndea pe tata şi tu
— tu l-ai ucis.

Din nou îl apucă de mînă plină de admiraţie.

Dar el nu răspunse. Poate că existau anumite chestiuni de onoare pe care hoţul acesta de cai le înţelegea vag la fel de bine ca şi tatăl ei.

— Ascultă, începu el cu glas sumbru, sînt unii care cred că taică-tu l-a omorît. După! ce-am tras şi *eu* în el
— că el a tras mai întîi în mine — am fugit din nou pînă la ţarc şi mi-am luat calu', gîndindu-mă că s-ar putea să fiu urmărit. Am dat ocol casei şi, cînd m-

am lămurit că nu e nici ţipenie de om şi că nu mă urmăreşte nimeni, m-am întors aici şi mi-am scos haina şi pălăria. Atunci am auzit cum au venit nişte prieteni de-ai lui şi-au dat peste el în pădure şi ştiu că îl bănuiau pe taică-tu. Apoi, cît stăm ascuns, a mai trecut un om prin pădure şi. a găsit hainele şi le-a luat cu el...

Aici Dart se opri şi se uită trist la ea.

Dar pentru fată toate acestea erau nişte lucruri de neînţeles.

—■ Dacă nu l-ai fi aranjat tu, i-ar fi arătat! el tata ! declară ea înverşunată. Prin urmare, nu văd care-i diferenţa.

— Cu toate astea, zise el cu voce sumbră, trebuie să-i iau locu'.

Ea nu pricepu nimic, dar îşi întoarse capul spre domnul şi stăpînul ei.

— Vrei să vii cu mine şi să-i spui *tot ?* întrebă ea supusă.

— Fireşte, răspunse el.

11 luă de mînă şi, împreună, se strecurară spre marginea pădurii. Prevedea o mie de dificultăţi, dar mai presus de toate aceea că el n-o iubea cum/ îl iubea ea. De dragul fericirii lor, ea una nu s-ar fi expus la asemenea riscuri. Ce mai conta etica şi eroismul ! Cînd să iasă din pădure, cei doi auziră sunet de copite şi de abia avură timp să se ascundă înainte ca Madison Clay, pe calul furat de la judecătorul Boompointer, să treacă pe lîngă ei în galop, însoţit de ruda sa.

Salomy Jane se întoarse către iubitul ei.

Şi, ca un adevărat moralist, m-aş putea opri aici, lă- sînd-o pe această fată, vinovată şi pătimaşă, fugită cu iubitul ei de proastă reputaţie, să aibă parte în viaţă numai de ruşine şi suferinţă, neînţeleasă şi dispreţuită de propriul ei tată. Dar sînt confruntat cu anumite fapte pe care se bazează această poveste romantică. După a-proximativ o lună, pe unul din cei doi pini ca două sentinele apăru un anunţ în care se spunea că doamna Jack Dart, fiica lui Madison Clay, Esq., vinde această proprietate la licitaţie celui care

oferă mai mult, ceea ce s-a şi întîmplat. Mai tîrziu — după vreo zece ani — cronicarul acestor pagini a vizitat o anume „fermă de creştere a animalelor" în Kentucky, renumită pentru caii ei de curse. I s-a spus că proprietarul acestei ferme „este cel mai bun specialist în materie de cai din toată regiunea". „Nici nu-i de mirare", adăugă cel care îi dăduse informaţiile, „deoarece se spune că în tinereţe a fost hoţ de cai în California şi s-a salvat numai fiindcă a fugit cu fata unui fermier bogat. Dar acum este un om respectabil şi de nădejde, a cărui părere despre cai: n-o poţi cumpăra ; iar cît priveşte nevastă-sa, e o frumuseţe ! Cînd o vezi dichisită după ultima modă, nici n-ai zice că n-a trăit toată viaţa la New York sau că n-ar fi nevastă de milionar."

BROWN DIN CALAVERAS [III]

Tonul potolit al conversaţiei, absenţa fumului de ţigară şi a tocurilor de cizme la ferestrele diligenţei de Wingdam erau semne evidente că unul din pasagerii din interior era femeie. Interesul cu care toţi gură-cască din staţii se strîngeau la taifas în faţa ferestrei şi o oarecare atenţie acordată aspectului hainelor, pălăriilor şi gulerelor indicau că pe deasupra ea mai era şi drăguţă. De la locul lui de pe capră, domnul Jack Hamlin observa toate acestea cu un zîmbet de filosof cinio. Nu că ar fi dispreţuit sexul slab, dar pentru el era clar că reprezentantele lui au un element amăgitor, care uneori reuşeşte să abată omenirea de la tot atît de nesigurele satisfacţii oferite de jocul de pocher — domeniu în care, trebuie remarcat, domnul Hamlin era un adevărat profesionist.

Aşadar, după ce îşi propti de[1] roată cizma strîmbă şi sări jos, nu aruncă nici măcar o privire

III „Brown of Calaveras*[1] apare în volumul *The Luck of Roaring Camp and Other Stories.*

spre fereastra la care flutura un voal verde, ci începu să se' plimbe alene în sus şi în jos cu o indiferenţă grava şi apatică specifică clasei sale, care era poate lucrul cel mai apropiat de ceea ce se înţelege prin bună creştere. Figura-i austeră şi aerul reţinut contrastau puternic cu neastîmpă- rul febril şi manifestările gălăgioase ale celorlalţi pasageri ; nici chiar Bill Masters, absolvent al universităţii Harvard, cu îmbrăcămintea sa neglijentă, cu excesul de vitalitate şi profunda admiraţie pentru anarhie şi primitivism, cu gura-i mereu plină de biscuiţi, mă tem că nu producea o impresie cîtuşi de puţin romantică alături de acest solitar calculator de şanse, cu faţa plină ca de grec şi cu gravitatea sa homerică.

Vizitiul strigă „Plecarea !“ şi domnul Hamlin se întoarse la diligenţă. îşi propti piciorul pe roată şi tocmai ajunsese cu faţa în dreptul ferestrei deschise, cînd brusc dădu cu ochii peste ceea ce i se părură a fi cei mai frumoşi ochi din lume.: Tăcut, se lăsă din nou jos, vorbi ceva cu un pasager din interiorul diligenţei, făcu schimb de locuri şi, la fel de tăcut, îşi ocupă locul înăuntru. Domnul Hamlin nu permitea niciodată ca speculaţiile sale filosofice să-i stînjenească acţiunile prompte şi hotărîte.

Mă tem că apariţia lui Jack a fost întîmpinată cu oarecare reticienţă de ceilalţi pasageri, în special cei care încercau să intre în graţiile doalmnei. Unul dintre ei se aplecă spre ea şi, după toate probabilităţile, îi transmise cu ajutorul unui singur epitet toate informaţiile referitoare la profesia domnului Hamlin. Nu pot spune cu certitudine dacă domnul Hamlin a auzit acel epitet sau dacă a recunoscut în persoana informatorului un distins jurist de la care, doar cu puţine seri înainte, cîştigase cîteva mii de dolari. Faţa lui palidă nu trăda nimic : ochii negri, calmi şi cercetători, aruncară o privire indiferentă omului legii, după care se opriră la trăsăturile mult mai plăcute ale vecinei sale. Un stoicism indian — moştenit, zice-se, de la unul din strămoşii mamei lui — îi sluji de

minune pînă în clipa cînd roţile trecură huruind peste prundişul de la Scott’s Ferry şi diligenta se opri la hotelul „Internaţional" pentru masă. Omul legii şi un membru al Congresului săriră jos, gata să dea o mînă de ajutor cînd va descinde zeiţa, în timp ce colonelul Starbottle din Siskiyou rămase să se ocupe de umbrela şi şalul ei. în mijlocul acestui noian de atenţii se produse un moment de zăpăceală şi de întîrziere. Jack Hamlin deschise fără zgomot *cealaltă* uşă a diligenţei, apucă mîna doamnei cu fermitatea şi siguranţa pe care reprezentantele sexului slab şi nehotărît ştiu să le aprecieze, şi într-o secundă, cu dexteritate şi eleganţă, o şi coborîse pe frumoasa doamnă, pornind apoi spre hotel< De pe capră mă tem că se auzi chicoteala celuilalt cinic, Yuba Bill, vizitiul. „Nu slăbiţi din ochi bagaju’, dom’ colonel", zise omul de la bagaje cu falsă îngrijorare, privind după colonelul Starbottle care încheia posomorit alaiul triumfal în drum spre sala de aşteptare.

Domnul Hamlin nu rămase la masă. Calul său îl aştepta gata înşeuat. Trecu în goană rîul, o luă în sus pe dealul cu grohotiş şi ieşi în praful drumului spre Wing- dam, de parcă ar fi fugit de ceva neplăcut. Locatarii caselor prăfuite de pe marginea drumului îşi puneau mîna streaşină la ochi şi îl urmăreau cu privirea, recunoscînd omul după cal şi făcînd tot felul de presupuneri, cu privire la „ce s-a întîmplat cu Jack Indianu’". Totuşi, la nişte oameni pentru care timpul realizat de iapa lui „Pete Francezu’", cînd acesta fugise de la şeriful din Calaveras, eclipsase orice preocupare pentru soarta acelui personaj vrednic de respect, o mare parte din interesul manifestat şi de astă dată se datora tot calului. Sudoarea de pe spinarea surului îl trezi în cele din urmă pe Jack Hamlin la realitate. Reduse viteza şi, luînd-o pe un drumeag lateral folosit uneori drept scurtătură, o porni tacticos la trap, lăsînd dîrlogii să-i atîrne printre degete. Pe măsură ce călărea mai departe, aspectul peisajului se schimba devenind mai pastoral. Luminişurile din pădurile de pin şi sicomor dădeau la iveală

încercări rudimentare de cultivare a solului — o viţă înflorită se tîra în pridvorul unei căsuţe, iar o femeie îşi legăna copilaşul sub bolta, de trandafiri a unei alte case. Puţin mai departe, domnul Hamlin dădu peste nişte copii desculţi bâlăcindu-şi picioarele într-un pîrîu umbrit de sălcii ; şi aşa de bine reuşi să-i cîştige cu vorbele lui şugubeţe, incit prinzînd curaj ei începură să se caţere în şa pînă cînd, prefăcîndu-se exagerat de aspru, el se simţi bucuros să scape de ei, lăsînd în urmă sărutări şt cîţiva gologani. Iar apoi, pătrunzînd mai adînc în inima pădurii, acolo unde nu mai era nici urmă de aşezare omenească, se apucă să cînte cu o voce de tenor atît de neînchipuit de dulce şi pătrunsă de un patos atît de potolit şi delicat, încît văzu că toţi măcăleandrii şi cîneparii se opriră sâ-1 asculte. Domnul Hamlin nu avea o voce cultivată ; subiectul cîntecului împrumutat de la negri era un fel de rătăcire sentimentală; dar în el vibrau un ton şi o expresivitate magică nespus de răscolitoare. în- tr-adevăr, era îneîntător să vezi cum acest şarlatan sentimental, cu nişte cărţi de joc în buzunar şi cu un pistol la spate, îşi trimitea cîntecul să-i poarte prin codrul întunecat jalea „La mormîntul lui Nelly[44], umplînd de lacrimi ochii ascultătorului. Un uliu care tocmai îşi dăduse gata cea de-a şasea victimă, identificînd în domnul Hamlin un spirit înrudit, se holbă la el cu uimire recu- noseîndu-i bucuros omului superioritatea. Căci, deşi superior în ce priveşte forţa acaparatoare, *el* unul nu era în stare să cînte.

Dar curînd domnul Hamlin se trezi din nou la drumul mare şi îşi reluă vechiul ritm de mers. Şanţuri şi grămezi de pietriş, dealuri despădurite, cioturi şi trunchiuri putrede de copaci luară locul ţinutului păduros, indicînd apropierea de civilizaţie. Apoi în faţă îi apăru o turlă de biserică, dîndu-i certitudinea că ajunsese în sfîrşit acasă. După cîteva minute înainta în tropot de copite pe unica uliţă a aşezării, care se pierdea la poalele dealului într-o îngrămădire haotică de ruine, şan- ţuri, canale şi tot felul de resturi, şi descălecă în faţa ferestrelor aurite ale saZoon-ului „Magnolia[41].

Trecînd prin încăperea lungă a barului, împinse o uşă căptuşită cu postav verde, pătrunse într-un coridor întunecos, cu a- jutorul unui şperaclu deschise încă o uşă şi se trezi într-o cameră slab luminată al cărei mobilier, deşi scump şi elegant pentru asemenea loc, vădea semne de serioasă maltratare. Masa încrustată din mijloc păstra urme de sticle şi pahare, neprevăzute în modelul iniţial, brocartul de pe fotolii se decolorase, iar canapeaua de catifea verde, pe care se aruncă domnul Hamlin, era murdară de pă- mînt roşu cărat cu picioarele de-afară.

Ajuns în colivia sa, domnul Hamlin încetă să mai cînte. Lungit pe pat, privea nemişcat un tablou în culori vii care atîrna deasupra lui reprezentînd o tînără cu farmece opulente. Şi atunci, pentru prima oară, îi trecu prin minte că nu întîlnise niciodată o femeie exact de tipul acela şi că, dacă ar întîlni-o, probabil că nu s-ar îndrăgosti de ea. Poate că în minte îi stăruia un alt gen de frumuseţe. Dar tocmai atunci bătu cineva la uşă. Fără a se scula, trase un fir care, după cît se' pare, făcu să sară un zăvor, căci uşa se dădu în lături şi în prag se ivi un bărbat.

Noul venit era robust şi lat în spate — totuşi vigoarea nu i se oglindea şi pe faţa care, deşi frumoasă, era ciudat de slabă şi slutită din pricina vieţii desfrînate. In acelaşi timp omul părea a fi sub influenţa alcoolului, căci tresări cînd îl văzu pe domnul Hamlin şi spuse :

— Credeam c-o găsesc aici pe Kate, bîlbîindu-se şi arătîndu-se încurcat şi stînjenit.

Domnul Hamlin schiţă acelaşi zîmbet pe care-1 arborase şi în diligenţa de Wingdam şi se ridică înviorat, gata să treacă la afaceri.

— N-ai venit cu diligenţa, continuă noul venit; nu-i aşa ?

— Nu, răspunse Hamlin ; am coborît la Scott’s Ferry. Diligenţa n-are cum să fie aici mai devreme de-o jumătate de oră. Spune-mi, Brown, cum ţi-a mai mers ?

— Al naibii de prost, zise Brown, luînd brusc o - expresie de bicisnică disperare. Iar am rămas

lefter, Jack, continuă el pe un ton plîngăreţ care contrasta jalnic cu trupul mătăhălos. Nu mă poţi ajuta cu un sutar pînă mîine la lichidare ? Trebuie să trimit acasă nevestii-mi nişte bani — şi tu ai cîştigat de la mine de douăzeci de ori pe-atîta.

Concluzia poate că nu era pe deplin logică, dar Jack o trecu cu vederea şi întinse vizitatorului suma cerută.

— Ascultă, Brown, povestea cu nevastă-ta s-a cam răsuflat, adăugă el drept comentariu. De ce nu recunoşti că, de fapt, vrei să mai filezi puţin cărţile ? Ştii prea bine că nu eşti însurat!

— Ba sînt, domnule, zise Brown cu o bruscă gravitate în glas, de parcă simplul contact al banilor cu palma ar fi conferit demnitate întregului trup. Am o nevastă în Statele Unite — şi încă una al dracului de bună, dacă zic eu aşa. N-am văzut-o de trei ani şi de un an nu i-ar.i mai scris. Cînd o să meargă lucrurile mai bine şi-o să dăm de aur, o s-o chem şi pe ea.

—. Şi ce te faci cu Kate ? întrebă domnul Hamlin abordînd din nou vechiul zîmbet.

Domnul Brown din Calaveras încercă să-şi ascundă încurcătura în spatele unei priviri mucalite, pe care însă figura sa vlăguită şi judecata întunecată de aburul băuturii nu reuşeau s-o exprime şi spuse :

— La naiba, Jack, ştii şi tu. un bărbat mai are. şi el nevoie de puţină libertate. Da' lasă asta — ce-ai zice de un pocheraş ? Dă-ne ocazia să ne dublăm suta asta.

Jack Hamlin îşi privi curios prietenul. Poate că ştia că imbecilul era predestinat să-şi piardă banii şi, decît să-i vadă în, punga altuia, prefera să-i pună la loc în, punga lui. Dădu afirmativ din cap şi îşi trase scaunul lîngă masă. în aceeaşi clipă se auzi o bătaie în uşă.

Domnul Hamlin trase zăvorul şi uşa se deschise. Dar, pentru prima oară în viaţă, se clătină pe picioare încurcat şi pierdut de-a binelea şi pentru prima oară în viaţă năvala sîngelui fierbinte îi împurpură faţa palidă pînă la rădăcina părului. Căci în prag stătea doamna pe care o coborîsc în

braţe din diligenţa de Wingdam şi pe care Brown, lăsînd din mînă cărţile, o întîmpină cu un rîs isteric :

— Doamne Sfinte, uite-o şi pe nevastă-mea !

Se zice că doamna Brown izbucni în plînş şi reproşuri la adresa soţului ei. Eu am văzut-o la Marysville în 1857 şi nu cred lucrul ăsta. Iar după o săptămînă, în ziarul *Wingdam Chronicle* sub titlul „Emoţionantă revedere[14], apărură următoarele : „Săptămînă trecută în oraşul nostru s-a petrecut unul din evenimentele atît de frumoase şi de emoţionante, specifice vieţii californiene. Soţia unui eminent pionier din Wingdam, nemaisuportînd civilizaţia vlăguită şi clima neprimitoare din Est, a hotărît să vină la nobilul ei soţ pe aceste tărîmuri ale aurului. Fără să-i împărtăşească soţului intenţia, a pornit in lunga călătorie, sosind aici săptămîna trecută. Deşi greu de descris în cuvinte, bucuria soţului e uşor de imaginat. Se spune că întîlnirea a fost nespus de afectuoasă. Ne exprimăm încrederea că acest exemplu va fi urmat."

Fie datorită influenţei doamnei Brown, fie datorită unor speculaţii mai reuşite, din ziua aceea situaţia financiară a domnului Brown cunoscu o constantă îmbunătăţire. După o săptămînă sau două de la sosirea nevestei, reuşi să cumpere toate acţiunile partenerilor săi de la exploatarea „Nip şi Tuck" cu banii cîşligaţi, zice-se, la pocher, dar care, după unele zvonuri bazate pe teoria doamnei Brown cum că soţul ei s-a jurat să nu se mai apropie de masa de joc, ar fi fost furnizaţi de domnul Jack Hamlin. îşi construi şi îşi mobilă o casă impunătoare, pe care marea popularitate a doamnei Brown o ţinea veşnic plină cu oaspeţi. Deveni membru ales al Consiliului Local şi începu să facă donaţii bisericilor.

în cinstea lui o stradă din Wingdam îi primi numele.

Cu toate acestea se observa că, pe măsură ce-i sporeau averea şi norocul, omul devenea tot mai palid, mai slab şi mai neliniştit. Pe măsură ce

creştea popularitatea doamnei Brown, el se făcea tot mai arţăgos şi mai nervos. îndrăgostit nebuneşte de nevasta lui, era de o gelozie absurdă. Şi dacă nu se amesteca în viaţa ei mondenă, o făcea pentru că, aşa cum şopteau gurile rele, prima şi ultima lui încercare de acest fel se soldase cu un acces de furie din partea doamnei Brown, care îl îngrozi şi îl reduse la tăcere. Astfel de bîrfeli veneau din partea reprezentantelor propriului ei sex, de la care doamna Brown abătuse atenţiile cavalereşti ale oraşului Wingdam, izvorîte, ca cele mai răspîndite forme de cavalerism, din admiraţia pentru putere : fie pentru forţa masculină, fie pentru frumuseţea feminină. în sprijinul doamnei Brown mai trebuie amintit că, încă de la sosire, fusese inconştient preoteasa unui adevărat cult mitologic, poate cu nimic mai puţin prestigios pentru feminitatea ei decît cel care caracteriza vechea democraţie greacă. Cred că, într-un mod vag, Brown îşi dădea seama de acest lucru. Dar singurul lui confident era Jack Hamlin, a cărui nefericită reputaţie înlătura de la sine orice posibilitate de a întreţine pe faţă o prietenie strînsă cu familia Brown şi ale cărui vizite se produceau neregulat.

Era o noapte cu lună în toiul verii şi doamna Brown, foarte trandafirie, drăguţă, cu ochi mari, stătea pe verandă, gustînd parfumul unei adieri înmiresmate venind dinspre munte şi încă un miros care, mă tem, nu era nici atic de proaspăt, nici chiar atît de nevinovat. Alături de ea şedeau colonelul Starbottle şi judecătorul Boompointer, precum şi o nouă achiziţie la, curtea ei în persoana unui turist de prin alte locuri. Doamna Brown era bine dispusă.

— Ce vedeţi acolo în zare ? întrebă curtenitorul colonel, care de cîteva minute băgase de seamă că atenţia doamnei Brown e îndreptată asupra drumului.

— Praf, răspunse ea cu un suspin. „Turma de oi“ a surorii Anne.

Colonelul, ale cărui amintiri literare nu depăşeau ziarul citit cu o săptămînă în urmă,

adoptă o poziţie mai practică.

— Nu-s oi, zise el. E un călăreţ. N-o fi cumva surul lui Jack Hamlin ? se adresă judecătorului Boompointer.

Dar judecătorul habar n-avea ; şi întrucît doamna Brown fu de părere că aerul devenea prea rece pentru continuarea investigaţiilor, trecură cu toţii în salon.

Domnul Brown era în grajd, unde se retrăgea de regulă după cină. Poate că era o formă de a-şi manifesta dispreţul pentru prietenii soţiei sale ; sau poate, asemenea altor fiinţe slabe, găsea o plăcere în a exercita o putere absolută asupra unor animale inferioare. Simţea o adevărată satisfacţie să se ocupe de o iapă roaibă, pe care o putea bate sau mîngîia după pofta inimii, ceea ce nu putea face cu doamna Brown. De la locul unde se afla, recunoscu un anume cal sur care tocmai sosise de la drum şi, privind ceva mai departe, dădu cu ochii şi de călăreţ. Salutul lui Brown fu cordial şt sincer ; al lui Hamlin, oarecum reţinut. Dar, la rugămintea insistentă a lui Brown, Hamlin îl urmă pe scara din dos pînă într-un coridor îngust şi, de acolo, într-o cămăruţă care dădea spre curtea grajdului. încăperea era mobilată sumar, cu un pat, o masă, cîteva scaune şi un suport pentru arme şi bice.

— Vezi, Jack, asta-i casa mea, zise Brown cu un oftat, oferindu-i oaspetelui un scaun şi trîntindu-se apoi pe pat. Camera ei e în celălalt capăt al casei. Sînt mai bine de şase luni de cînd nu mai trăim împreună şi nici nu ne mai vedem decît la masă. Ce zici, halal carte de vizită pentru capul familiei ! adăugă el cu un zîmbet forţat. Da' tare mă bucur că te văd, Jack — să fiu al naibii dacă nu-i aşa, şi întinse mîna de pe pat, strîngînd din nou mîna indiferentă a lui Jack Hamlin. Te-am adus aici sus fiindcă nu vreau să vorbesc în grajd ; deşi, de fapt, tot oraşul vorbeşte de asta. Nu aprinde luminarea. Putem discuta la lumina lunii. Pune-ţi picioarele pe per- vazu' ferestrei şi stai aici lîngă mine. în cana aia ai nişte whisky.

Domnul Hamlin nu se folosi de informaţia

primită. Brown din Calaveras se întoarse cu faţa spre perete şi continuă :

— Dacă n-aş iubi-o, Jack, puţin mi-ar păsa. Da' aşa, s-o iubeşti şi s-o vezi cum îşi face de cap în fiecare zi şi să nu-i poţi pune frîu — asta mă înnebuneşte ! Da' tare mă bucur că te. văd, Jack — să fiu al naibii dacă nu-i aşa.

Bîjbîi prin întuneric pînă găsi mîna tovarăşului său şi o strînse din nou. Şi nu i-ar fi dat aşa curînd drumul, dacă Jack nu şi-ar fi strecurat-o în deschizătura de la piept a hainei închise pînă sus, întrebînd :

— Cam de cînd ţine treaba asta ?

— încă de cînd a venit aici ; din ziua-n care a pus picioru' în *saloon-ul* „Magnolia" ; atunci am fost un prost; şi acum tot prost sînt, da' pînă atunci n-am ştiut ce mult o iubesc. Şi de-atunci n-a mai fost aceeaşi femeie. Da' asta nu-i tot, Jack ; şi de aia am vrut să te văd şi mă bucur c-ai venit. Nu-i vorba că nu mă mai iubeşte ; că se prosteşte cu orice individ care-i iese-n cale... fiindcă poate şi eu am mizat prea mult pe dragostea ei şi am pierdut-o, cum am pierdut tot ce-am agonisit, aici la „Magnolia" ; şi poate că aşa-s unele femei, se mai prostesc, şi nu-i nici un bai în asta, numa' proştii se supără. Da' în cazul ei, Jack, cred — cred că iubeşte pe altu'. Stai aşa, Jack ! nu te mişca ; dacă te deranjează pistolu', scoate-ţi-1. De mai bine de şase luni se vede că tînjeşte nefericită şi că-i nervoasă şi parcă speriată. Uneori am prins-o uitîndu-se la mine cu milă şi cu un fel de sfiiciune. Şi scrie mereu cuiva — nu ştiu cui. Iar dc-o săptămînă îşi strînge lucrurile — toate fleacurile, zorzoanele şi bijuteriile — şi, ascultă-mă, Jack, cred că vrea să plece. Aş suporta orice, numa' asta nu : să plece pe furiş, ca un hoţ !

Îşi vîrî faţa în pernă şi, preţ de cîteva minute, nu se mai auzi nici un alt sunet în afară de tic-tacul unui ceas pe poliţa de deasupra căminului. Domnul Hamlin a- prinse o ţigară şi se trase spre fereastra deschisă. Luna nu-şi mai arunca razele în odaie, iar patul şi omul de pe el se aflau în umbră.

— Spune-mi, Jack, ce să mă fac? imploră vocea

din întuneric.

Dinspre fereastră veni un răspuns prompt şi limpede :

— Găseşte bărbatul şi omoară-1 pe loc.

— Păi, Jack...

— El şi-a asumat riscurile !

— Şi crezi că asta o va face pe *ea* să se întoarcă la mine ?

Jack nu dădu nici un răspuns, dar se» desprinse de lîngă fereastră îndreptîndu-se spre uşă.

— Nu pleca încă, Jack ; aprinde luminarea şi aşază-te la masă. E o adevărată uşurare să te văd — măcar atîta !

Jack ezită şi apoi se conformă rugăminţii. Scoase din buzunar un pachet de cărţi şi începu să le amestece cu ochii ţintă spre pat. Dar faţa lui Brown era întoarsă către perete. După ce termină de amestecat cărţile, domnul Hamlin le tăie şi începu să le împartă : una de cealaltă parte a mesei, spre pat, şi alta în dreptul lui. Prima era un doi; cartea lui era un popă. Amestecă din nou cărţile şi le tăie. De data aceasta „jucătorul imaginar" avea o damă, iar el un patru. Jack se învioră şi se apucă să facă din nou cărţile. De data aceasta adversarului îi căzu un doi şi lui iarăşi popă.

— De două ori din trei, rosti Jack cu voce tare.

— Ce faci, Jack ? întrebă Brown.

— Nimic.

Apoi Jack îşi încercă mîna la zaruri ; dar invariabil el arunca duble, iar adversarul lui imaginar aşi. Puterea obişnuinţei devine uneori amăgitoare.

între timp influenţa magnetică exercitată de prezenţa domnului Hamlin, ori poate efectul calmant al alcoolului, sau amîndouă, puseseră capăt tristeţii şi Brown adormi. Domnul Hamlin îşi trase scaunul la fereastră şi se apucă să privească orăşelul Wingdam care dormea tihnit, cu toate contururile lui aspre îndulcite şi estompate, cu toate culorile ţipătoare devenite mai sobre şi mai potolite sub razele învăluitoare ale lunii. în liniştea deplină putea auzi clipocitul apei din şanţuri şi

suspinul pinilor de' dincolo de deal. îşi ridică apoi privirea spre firmament şi în acelaşi moment o stea ţîşni pe întinderea licăritoare. După ea o alta, şi o alta. Acest fenomen îi sugeră domnului Hamlin o nouă prezicere. Dacă în următoarele cincisprezece minute va mai cădea încă o stea... Aşteptă cu ceasul în mînă de două ori pe atît, dar fenomenul nu se mai repetă.

Bătu de ora două, şi Brown mai dormea încă. Domnul Hamlin se apropie de masă şi scoase din buzunar o scrisoare pe care o citi la flacăra plăpîndă a luminării. O mînă de femeie aşternuse cu creionul pe> hîrtie un singur rînd : „Vino la ora trei cu brişcă lîngă ţarcul de vite“.

Brown începu să se agite în somn şi apoi se trezi.

— Mai eşti aici, Jack ?

— Da.

— Nu pleca încă. Am avut chiar acu' un vis, Jack — un vis despre vremurile de altădată. Parcă eu şi Sue ne căsătoream din nou şi preotu', preotu', Jack, era... cine crezi ? — erai tu !

Cartoforul rîse şi se aşează pe marginea patului, ţi- nînd încă hîrtia în mînă.

— E un semn bun, ce zici ? se interesă Brown.

— Bănuiesc că da ! Ia- spune, bătrîne, n-ai face mai bine să te scoli ?

„Bătrinul", cum i se adresase Hamlin cu afecţiune, se ridică cu ajutorul mîinii pe care i-o întinse acesta.

— O ţigară ?

Brown luă cu un gest mecanic ţigara oferită.

— Un foc ?

Jack răsuci scrisoarea, o aprinse şi o ţinu ca să-şi aprindă Brown ţigara. O ţinu aşa pînă arse toată şi, de la fereastra deschisă, aruncă ce mai rămăsese — o stea de foc. O privi cum cade şi apoi reveni la prietenul lui.

— Ascultă, bătrîne, spuse el punîndu-şi mîinîle pe umerii lui Brown, în zece minute o să fiu jos în drum şi-o să dispar ca scînteia asta. N-o să ne mai vedem niciodată; da' înainte de a pleca, ascultă sfatu' unui neghiob : vinde tot ce ai, ia-ţi nevasta şi

pleacă din, ţi- nutu' ăsta. Aici nu-i nici de tine, nici de ea. Spune-i că trebuie să plece ; dacă nu vrea, sileşte-o. Nu te văita că nu poţi fi sfînt şi că ea nu poate fi înger. Fii bărbat şi trateaz-o ca pe-o femeie. Nu fi nătărău. Te-am salutat.

Se smulse din strînsoarea lui Brown şi se repezi ca fulgerul în jos pe scări. La uşa grajdului îl apucă de guler pe rîndaşul buimac de somn şi îl propti de perete.

— Pune-mi şaua pe cal în două minute, că dacă nu... Fraza neterminată era înspăimîntător de sugestivă.

— Conița a zis că luaţi brişcă, se bîlbîi sărmanul om. —■ Dracu' s-o ia de brişcă !

De îndată ce mîinile nervoase ale rîndaşului uluit reuşiră să potrivească curelele şi cataramele, calul fu gata de plecare.

— S-a-ntîmplat ceva, domnu' Hamlin ? întrebă omul care, ca toţi cei din categoria lui, admira înfocatul elan al stăpînului şi pe care îl interesa cu adevărat fericirea acestuia.

—■ Dă-te la o parte !

Omul se trase îndărăt. O înjurătură, un salt, un ropot de copite şi Jack se şij găsea în mijlocul drumului. Intr-o secundă ochii buimaci ai rîndaşului nu mai vedeau decît un nor de praf în depărtare, spre care o stea ruptă din cer îşi deschidea o cale de foc.

Dar în zorii zilei, cei care locuiau în preajma drumului dinspre Wingdam auziră, la kilometri întregi depărtare, o voce limpede ca de privighetoare cîntînd peste cîmpuri. Cei care mai dormeau încă se răsuciră pe paturile lor tari şi începură să viseze despre tinereţe, dragoste şi zilele de odinioară. Bărbaţi cu feţele aspre şi căutători avizi de aur ieşiţi la muncă se opriră din treabă şi se sprijiniră în tîrnăcoape să asculte cîntecul unui hoinar romantic care călărea agale spre trandafiriul răsăritului de soare.

IDILA DIN RED GULCH [IV]

Sandy era beat criţă. Zăcea sub un tufiş de azalee cam în aceeaşi poziţie în care căzuse cu cîteva ore înainte. N-ar fi putut spune de cîte ore zace acolo şi de fapt nici nu-i păsa ; cît va mai zăcea aşa era o chestiune pe cît de neimportantă pe atît de neclară. O filosofic senină, izvorîtă din condiţia lui fizică, îi inundase şi îi saturase spiritul.

Trebuie să recunosc cu mîhnire că la Red Gulch spectacolul oferit de un beţiv, şi în mod special de acest beţiv, nu constituia o noutate care să atragă atenţia. Chiar în ziua aceea, ceva mai devreme, un geniu local al satirei, ridicase la căpătîiul lui Sandy o piatră funerară provizorie cu următoarea inscripţie : „Efectele băuturii lui McCorkle : ucide la două sute de metri“, şi o săgeată îndreptată spre circiuma lui McCorkle. Dar ca mai toate manifestările satirei locale, îmi închipui că şi aceasta avea un caracter personal; era mai degrabă o reflecţie asupra lipsei de eleganţă a procesului în sine, decît un comentariu asupra lipsei de decenţă a rezultatului. Cu excepţia acestei intervenţii hazlii, Sandy, fusese lăsat în pace. Un măgar care se răzleţise de ceilalţi rumegase tacticos toate ierburile firave din jur şi se apucă să adulmece curios omul culcat. Un cîine vagabond, cu adînca simpatie pentru beţivi nutrită de întreaga sa specie, îi linse cizmele prăfuite şi apoi i se ghemui la picioare şi rămase aşa, clipind[1] dintr-un ochi în razele soarelui şi simulînd depravarea prin modul în care, ingenios ca un cîine, îl flata implicit pe omul inconştient de alături.

între timp umbrele pinilor se rotiseră încet, ajun- gînd să traverseze drumul şi să brăzdeze întinderea pajiştii cu uriaşe dungi negre şi galbene. Nori mici de praf roşu, răscolit de căruţele care treceau în goana cailor, se scuturau peste omul culcat. Soarele se lăsă din ce în ce mai jos, dar

IV „The Idyl of Red Gulch“ apare în volumul *The Luck of Roaring Camp and Other Stories.*

totuşi Sandy nu se clintea. Şi deodată, aşa cum se întîmplă şi altor filosofi, tihna filosofului nostru fu tulburată de intervenţia unui sex fără preocupări filosofice.

„Domnişoara Mary“, cum era ea cunoscută micuţei cete de copii pe care, din pragul şcolii de bîrne aflate în spatele pinilor, tocmai îi trimisese la casele lor, porni să-şi facă plimbarea de după-amiază. Observînd un mănunchi foarte frumos de flori în tufa de azalee de pe cealaltă parte a drumului, traversă ca să-1 culeagă, păşind cu grijă prin praful roşu, nu fără anumiţi fiori de dezgust şi unele circumlocuţii de felină. Şi atunci dădu pe neaşteptate peste Sandy !

Bineînţeles că scoase ţipătul staccato caracteristic sexului ei. însă după ce plăti tributul slăbiciunii ei fizice, prinse curaj şi se opri o clipă — i lai cel puţin doi met'-i de dihania lungită pe pămînt — ţinîndu-şi cu mîna fustele, gata de fugă. Dar dinspre tufiş nu veni nici un sunet şi nici o mişcare. Atunci, cu picioruşul ei delicat, dădu la o parte inscripţia satirică de la căpă- tîiul omului şi murmură : „Animalelor!“ — un epitet care în momentul acela probabil că definea perfect în mintea ei întreaga populaţie masculină din Red Gulch. Căci domnişoara Mary, obsedată de anumite noţiuni proprii, foarte rigide, poate că nu apreciase cum se cuvine cavalerismul exuberant al californianului pentru care acesta este pe bună dreptate cinstit de fraţii lui calif or- nieni şi, ca nouvenită, îşi cîştigase poate pe bună dreptate reputaţia de-a fi „cu nasul pe sus“.

Stînd acolo, mai observă şi că razele piezişe ale soarelui încinseseră după părerea ei nepermis de tare capul lui Sandy, în timp ce pălăria îi zăcea uitată alături. Era nevoie de curaj, hu glumă, s-o iei de jos şi să i-o aşezi pe faţă, cu atît mai mult cu cît omul ţinea ochii deschişi. Totuşi ea reuşi să facă lucrul acesta şi să se retragă onorabil. Dar, aruneînd o privire în urmă, constată cu oarecare uimire că pălăria fusese dată la o parte şi că Sandy se ridicase în şezut şi bolborosea ceva.

Adevărul era că, în adîncurile calme ale minţii

sale, Sandy se bucura de căldura razelor de soare ; că încă din copilărie nu suferise să stea culcat cu pălăria pe cap ; că numai imbecilii fără nici o speranţă de salvare purtau pălării ; şi că era dreptul său inalienabil de-a se descotorosi de ele oricînd poftea. Aşa declara conştiinţa lui lăuntrică în străfundurile ei. Din nefericire, forma în care se exprima în afară era cît se poate de vagă şi se limita la repetarea următoarei formule :

— Bun soarele ! Care-i baiu' ? Ce-i, soare ?

Domnişoara Mary se opri şi, luîndu-şi din nou ini- ma-n dinţi, de la distanţa sigură la care se afla, îl întrebă dacă doreşte ceva.

— Da' ce-i ? Care-i baiu' ? continuă Sandy pe un ton foarte ridicat.

— Scoală-te-n picioare, nenorocitule ! zise domnişoara Mary, înfuriată de-a binelea. Scoală-te şi du-te acasă.

Sandy se ridică în picioare, clătinîndu-se. Era foarte înalt şi domnişoara Mary începu să tremure. înaintă cîţiva paşi şi se opri.

— Ce să caut acasă ? întrebă el deodată cu voce gravă.

— Du-te şi fă o baie, răspunse domnişoara Mary, privindu-i cu profundă dezaprobare făptura soioasă.

Spre imensa ei groază, Sandy îşi trase brusc de pe el haina şi vesta, le aruncă jos, îşi zvîrli cizmele din picioare şi se năpusti ca turbat peste deal, în direcţia rîului.

— Doamne sfinte ! O să se înece ! exclamă domnişoara Mary ; după care, cu o inconsecvenţă tipic feminină, se întoarse în fugă la şcoală şi se zăvori înăuntru.

în seara aceea, stînd la cină împreună cu gazda ei, soţia fierarului, domnişoarei Mary îi veni ideea s-o întrebe dacă bărbatul ei se îmbătase vreodată.

—■ Abner, începu să zică doamna Stidger, gînditoare — ia să văd ! Abner nu s-a mai cherchelit de la ultimele alegeri.

Domnişoara Mary ar fi dorit s-o întrebe dacă, în asemenea ocazii, domnul Stidger prefera să stea lungit la soare şi dacă i-ar fi făcut rău o baie rece ;

dar toate acestea ar fi cerut şi o explicaţie pe care ea nu era dispusă s-o dea. Aşadar se mulţumi să-şi caşte indignată ochii mari, cenuşii la doamna Stidger — un exemplar splendid de prosperitate sud-vestică — şi apoi abandonară complet subiectul. A doua zi îi scrise prietenei sale din Boston : „Găsesc că pe aceste meleaguri persoanele sub influenţa alcoolului sînt cele mai puţin supărătoare. Mă refer, bineînţeles, la bărbaţi. Cît despre femei, cred că nimic nu le-ar putea face suportabile*[1]., în mai puţin de-o săptămînă, domnişoara Mary dăduse uitării acest episod, excepţînd faptul că din ziua aceea, aproape inconştient, în plimbările ei de după-amiază apuca o altă direcţie. Observă totuşi că, în fiecare dimineaţă, printre florile de pe catedră se găsea şi un mănunchi proaspăt de azalee. Nu era nimic neobişnuit în asta, căci micii ei elevi ştiau cît de mult îi plac florile şi invariabil îi împodobeau catedra cu asemenea flori albe ca de portocal şi cu o (mulţime de alte flori colorate ; dar la întrebările ei toţi pînă la unu susţinură că. habar n-au cine aduce azaleele. Peste cîteva zile, tînărul Johnny Stidger din banca de. la fereastră izbucni brusc într-un hohot de rîs aparent gratuit, care ameninţa disciplina întregii şcoli. Tot ce putu obţine de la el domnişoara Mary a fost faptul că cineva „s-a zgîit“ pe fereastră. Enervată şi indignată, ea ieşi la atac ca o albină din stup, gata să-1 înfrunte pe intrus. Cînd dădu colţul şcolii, se ciocni nas în nas cu beţivul de odinioară, acum perfect treaz şi cu o figură nespus de sfioasă şi vinovată.

In starea în care se afla, domnişoara Mary nu întîrzie să profite, ca orice femeie, de pe urma acestei situaţii. Dar se simţi oarecum încurcată de faptul că, în ciuda unor uşoare urme ale stării deplorabile în care îl văzuse prima dată, specimenul părea prietenos — un fel de Samson blond, a cărui barbă mătăsoasă, de culoarea griului copt, după toate aparenţele nu fusese atinsă nici de briciul bărbierului şi nici de foarfecele Dalilei. Aşadar, vorbele usturătoare care o ardeau pe limbă i se stinseră pe buze şi ea se mulţumi să primească;

scuzele lui bîl— bîite, privindu-1 trufaşă pe sub gene şi ferindu-şi fustele, de parcă ar fi existat vreun pericol de contaminare. La intrarea în clasă ochii îi căzură pe azalee cu sentimentul unei revelaţii ; şi apoi începu să rîdă şi, după ea, toţi omuleţii din clasă ; şi fără să-şi dea seama, se simţiră cu toţii nespus de fericiţi.

Nu mult după asta, într-o zi toridă, doi băieţei se căzneau în pragul şcolii cu o căldare de apăl pe care o căraseră cu mare greutate de la izvor. Domnişoara Mary, compătimitoare, le luă găleata şi, de data aceasta, o porni ea însăşi spre izvor. La poalele dealului o umbră îi ieşi în cale şi, blind dar cu dibăcie, braţul unui om în cămaşă albastră o uşură de povară. Domnişoara Mary se arătă deopotrivă încurcată şi supărată.

— Dacă ţi-ai căra mai multe găleţi din astea, se adresă ea dispreţuitoare braţului albastru, fără a binevoi să-şi ridice ochii spre proprietarul lui, ţi-ar merge mai bine.

în tăcerea umilă care se lăsă după aceea ea îşi regretă vorbele, iar în pragul uşii îi mulţumi atît de dulce omului, încît acesta se împiedică. Ceea ce îi făcu pe copii să izbucnească din nou în rîs — un rîs căruia i se alătură şi domnişoara Mary, pînă ce obrajii palizi i se colorară uşor. în ziua următoare, ca prin minune,, lîngă uşă apăru un butoi şi, tot ca prin minune, în fiecare dimineaţă butoiul era plin cu apă proaspătă de izvor.

Şi să nu credeţi că această tînără distinsă ducea lipsă de atenţii. „Bill Spurcatu'[44], vizitiu pe diligenţă, des pomenit în ziare pentru „gestul galant[44] de-a oferi invariabil locul de pe capră sexului frumos, o scutise pe domnişoara Mary de această atenţie, pe motiv că el are obiceiul să „suduie[44] cînd o ia la deal şt îi rezervă jumătate din diligenţă. Cartoforul de Jack Hamlin, după ce, fără să scoată o vorbă, călătorise o dată' cu ea în aceeaşi diligenţă, aruncă o carafă în capul unui partener de joc pentru că îndrăznise să-i pronunţe numele într-o circiumă. Mama împopoţonată a unui elev cu paternitate incertă zăbovea adesea în preajma templului acestei vestale isteţe,

neîndrăznind nici măcar o dată să-i calce pragul sacru, mulţumindu-se doar să-i venereze de la distanţă preoteasa.

Cu asemenea pauze involuntare, peste Red Gulch trecură într-o procesiune monotonă ceruri albastre, arşiţe strălucitoare, amurguri efemere şi nopţi înstelate. Domnişoara Mary ajunse o mare amatoare de plimbări în frumoasa şi liniştita pădure. Poate credea şi ea, ca doamna Stidger, că mireasma de conifere „îi face bine la piept[44]", căci, fără îndoială, tuşea o mai lăsase, iar pasul îi deveni mai vioi ; poate că învăţase şi ea lecţia neîntreruptă pe care pinii răbdători nu ostenesc s-o repete deopotrivă urechilor atente şi celor nepăsătoare. Şi astfel, într-o bună zi, domnişoara Mary organiză un picnic pe Buckeye Hill şi luă cu ea şi copiii. Ce divină încîn- tare pentru ei toţi să se vadă departe de drumul plin de praf, de cocioabele răzleţite pretutindeni, de şanţurile pline cu apă gălbuie, de zgomotul neobositelor vehicule, de podoabele ieftine din vitrinele magazinelor, de strălucirea stridentă a vopselei şi a sticlei colorate şi de stratul subţire de poleială pe care îl îmbracă în astfel de locuri lipsa de civilizaţie ! Odată lăsat în urmă şi ultimul morman de pămînt şi piatră colţuroasă, odată traversat şi ultimul teren hidos, cum| îşi mai deschidea codrul primitor în întîmpinarea lor şirurile lungi de copaci ! Şi poate tocmai pentru că nu se desprinseseră încă definitiv de la sînul doamnei Naturi, cum se mai repeziră copiii, cu mîngîieri stîngace, la pieptul acestei mame, umplînd văzduhul de rîsul lor zglobiu ; şi cum însăşi domnişoara Mary — pretenţioasă şi felină, proteguită de puritatea imaculatelor ei fuste, manşete şi guleraşe — uită de toate şi se trezi alergînd ca o prepeliţă moţată în fruntea puilor ei, pînă cînd zburdînd, rîzînd şi gîfîind, cu o şuviţă de păr castaniu fluturîndu-i rebelă şi cu pălăria cu panglici atîrnîndu-i de gît, se izbi brusc, chiar în inima pădurii, de ghinionistul Sandy !

Nu e nevoie să fie menţionate aici explicaţiile, scuzele şi conversaţia nu excesiv de inteligentă care urmară. Se părea totuşi că domnişoara Mary îl

cunoştea acum destul de bine pe acest fost beţiv. îpi orice caz, destul de bine pentru ca în curînd să fie acceptat de întregul grup ; pentru ca toţi copiii, cu isteţimea dată celor neajutoraţi de Providenţă, să înţeleagă că găsiseră un prieten şi să înceapă să se joace cu barba lui blondă şi cu mustaţa mătăsoasă şi lungă permiţîndu-şi şi alte libertăţi — aşa cum se întîmplă cu toţi neajutoraţii. Iar după ce el le aprinse un foc straşnic la rădăcina unui copac şi le mai dezvălui şi alte mistere ale vieţii în pădure, admiraţia lor nu mai conteni. După două ore zvăpăiate, fără griji şi fericite, Sandy sd trezi culcat la picioarele învăţătoarei într-o atitudine asemănătoare cu cea în care se aflase la prima lor întîlnire, privind u-i visător faţa, în timp ce ea stătea pe coasta dealului împletind coroniţe din flori şi lauri. Asemănarea nu era nici măcar prea forţată. Mă tem că slăbiciunea unei firi delăsătoare, sclavă a simţurilor, care găsise în băutură un mijloc de exaltare visătoare, găsea acum în dragoste un stimulent similar.

Cred că şi Sandy era vag conştient de acest lucru. Sînt sigur că ar fi fost bucuros să poată face ceva — să ucidă un urs cenuşiu, să scalpeze un sălbatic sau să se sacrifice în vreun fel de dragul acestei învăţătoare cu faţă palidă şi ochi cenuşii. Deşi mi-ar plăcea să-1 prezint într-o postură eroică, în clipa aceasta îmi opresc cu greu condeiul, şi ceea ce mă împiedică să introduc un asemenea episod este doar puternica mea convingere că, de regulă, aşa ceva nu se întîmplăi în astfel de momente. Şi nădăjduiesc că cititorul imparţial, care îşi a- mintesţte că în momentele de adevărată criză salvatorul nu este Adolphus, ci vreun străin insipid sau un poliţai total lipsit de romantism, îmi va ierta omisiunea.

Aşadar, rămaseră acolo netulburaţi — ciocănitorile sporovăindu-le deasupra capetelor şi vocile copiilor ră- sunînd plăcut la poalele povîrnişului. Ce vorbiră contează mai puţin. Ce le trecu prin minte — şi ar fi putut prezenta interes — nu răzbi la suprafaţă. Ciocănitorile nu aflară decît că domnişoara Mary era orfană şi plecase din casa

unchiului ei ca să vină în California în căutarea independenţei şi din motive de sănătate ; că şi Sandy era orfan, că venise în California de dragul a- venturii, că dusese o viaţă uşuratică, dar acum încerca să se schimbe, şi alte asemenea amănunte care unei cio- cănitori probabil că i se păreau o prostie şi o pierdere de timp. Dar chiar cu fleacuri din astea după-amiaza se scurse în grabă şi, cînd copiii se strînseră gata de plecare, iar Sandy cu o delicateţe pe care învăţătoarea o înţelegea foarte bine se despărţi tăcut de ei la marginea pădurii, domnişoara Mary simţi că trăise cea mai scurtă zi din viaţa ei cenuşie.

Aşa cum vara lungă şi uscată se vesteji- pînă la rădăcini, tot aşa „se trecu“ şi anul şcolar <— ca să folosim un eufemism local. încă o zi, şi domnişoara Mary va fi liberă şi, cel puţin pînă la anul, cei din Red Gulch nu vor mai şti nimic de ea. Stătea singură la catedră cu faţa culcată pe braţ, cu ochii întredeschişi, pierdută în- tr-una din reveriile în care, mă tem că punînd; în pericol disciplina şcolară, se cufunda cam des în ultimul timp. Avea poala plină de ferigi, licheni şi alte amintiri din pădure. Era atît de absorbită de ele şi de propriile-i gînduri, încît bătăile din uşă nu se făcură auzite sau fuseseră traduse în graiul unor ciocănitori care îi persistau în memorie. Cînd în cele din urmă bătăile deveniri mai insistente, ea sări în picioare cu obrajii aprinşi şi deschise uşa. In prag stătea o femeie a cărei' îmbrăcăminte stridentă şi îndrăzneaţă contrasta puternic cu înfăţişarea ei timidă şi şovăitoare.

Domnişoara Mary o recunoscu dintr-o privire în femeia de moravuri îndoielnice pe mama elevului ei lipsit de tată. Poate că simţi o dezamăgire, poate că era doar prea exigentă ; dar cînd, cu răceală în glas, o pofti să intre, aproape inconştient îşi aranjă guleraşul şi manşetele albe şi îşi netezi fustele sobre. Poate că din această cauză, după un moment de ezitare, stînjenită, femeia îşi lăsă fastuoasa umbrelă de soare deschisă afară în praf, proptită lîngă intrare, şi se aşeză tocmai la capătul unei bănci lungi. începu cu o voce răguşită :

— Am auzit că plecaţi mîine şi nu m-a lăsat inima să nu vin să vă mulţumesc pentru bunătatea care i-aţi arătat-o lui Tommy al meu.

Tommy, spuse domnişoara Mary, era un băiat bun şi merita mai mult decît atenţia neînsemnată pe care i-o putea da ea.

— Mulţam, don'şoară ; mulţam frumos ! exclamă străina, aprinzîndu-se chiar mai tare decît culoarea la care cei din Red Gulch se refereau în glumă ca fiind „uniforma ei de paradă" şi străduindu-se în zăpăceala ei să tragă banca cea lungă mai aproape de învăţătoare.

— Vă mulţumesc, don'şoară pentru tot : să nu-i fiu eu mamă dacă s-a mai văzut un băiat mai bun, mai scump şi mai blind ca el. Şi să mor leu dacă o mai fi pe lume o învăţătoare ca a lui — mai blîndă, mai scumpă şi mai ceva ca un înger.

Domnişoara Mary, care stătea afectată în spatele catedrei, sprijinindu-se de o riglă, auzind acestea deschise ochii mari, dar nu zise nimic.

— Ştiu eu că n-o să ascultaţi dumneavoastră complimente de la una de teapa mea, continuă ea grăbită. Nici din partea mea nu se face să dau buzna aici pentru asemenea treabă ; da' am venit să vă rog ceva — nu pentru mine, don'şoară — ferească sfîntu' — pentru scumpetea de copilaş.

încurajată de o scînteie de interes în privirea tinerei învăţătoare şi ascunzîndu-şi între genunchi mîinile în mănuşi liliachii, ea continuă cu voce joasă :

— Cum să vă spun, don'şoară, băiatu' nu mă are decât pe mine şi nu-s eu persoana potrivită ; să-l cresc. Anu' trecut m-am gîndit să-1 dau la şcoală în Frisco, da' cînd am auzit c-o să vină şi la noi o învăţătoare, am aşteptat să văd şi m-am convins că băiatu' poate ră- mîne cu mine. Pe sufletu' meu, don'şoară, vă iubeşte tare mult! Dacă l-aţi auzi cum vorbeşte de dumneavoastră, cu vorbele lui frumoase, şi dacă v-ar ruga el ce vă rog eu acuma, nu' l-aţi putea refuza. E normal, continuă ea precipitat, cu o voce care osoila între mîn- drie şi umilinţă, e normal să vă iubească fiindcă taică-su,

cînd l-am cunoscut prima dată, era un domn şi, mai devreme sau mai tîrziu, băiatu' trebuie să mă uite — aşa că n-o să plîng eu din| pricina asta. Şi d-aia am venit să vă rog să-1 luaţi pe Tommy — Dumnezeu să-1 ajute ! cel mai bun şi mai blînd băiat din cîţi există — să-1... să-1... să-1 luaţi pe Tommy cu dumneavoastră.

între timp se ridicase de pe bancă şi, luînd mîna tinerei între mîinile ei, căzu în genunchi.

■— Am bani berechet şi-s toţi ai lui şi-ai dumneavoastră. Băgaţi-1 într-o şcoală bună unde să puteţi merge să-1 vedeţi şi ajutaţi-1 să... să... să-şi uite mama. Faceţi cu el ce credeţi. Da' şi cel mai mare rău pe care i l-aţi face tot un bine ar fi faţă de ce poate învăţa de la mine. Luaţi-1 cît mai departe de viaţa asta păcătoasă, de iocu' ăsta înfiorător, de acest cuib al ruşinii şi durerii. Vreţi ? Ştiu c-o să vreţi — aşa-i ? Vreţi ■— trebuie să vreţi, nu puteţi spune nu ! O să-1 faceţi bun şi curat ca dumneavoastră ; şi cînd o să crească, să-i spuneţi numele lui taică-su — un nume care nu mi-a scăpat de pe buze de ani de zile — numele de Alexander Morton, căruia oamenii de pe-aici îi zic Sandy ! Don'şoară Mary ! — De ce v-aţi tras mîna ? Don'şoară Mary, spuneţi ceva ! Vreţi să luaţi copilu' ? Nu vă întoarceţi privirea. Ştiu că n-ar trebui să vă uitaţi la una ca mine. Don'şoară Mary ! — Doamne, ai milă ! — se duce şi mă lasă !

Domnişoara Mary sei ridicase de pe scaun şi, în lumina tot mai palidă a amurgului, se strecurase spre fereastra deschisă. Stătea acolo, proptită de pervaz, cu ochii pironiţi pe ultimele nuanţe trandafirii care se stingeau la apus. Fruntea ei aureolată de puritatea tinereţii, gulcraşul alb, mîinile albe împreunate mai păstrau ceva din această lumină, dar treptat totul se pierdu în întuneric. Imploratoare, mama copilului se tîrîse în genunchi pînă la ea.

— Ştiu că aveţi nevoie de timp să vă gîndiţi. Aştept aici toată noaptea ; da' nu pot să plec pînă nu-mi spuneţi ceva. Nu mă refuzaţi. Vreţi ! '— se vede pe faţa dumneavoastră de înger — o faţă cum n-am văzut decît în vis. Se vede şi în ochi,

don’şoară Mary ! — vreţi să-mi lua-i băiatu’ !

Ultima rază roşie se strecură mai sus, inundînd cu o fărîmă din strălucirea ei ochii domnişoarei Mary, mai licări o dată, păli şi se făcu nevăzută. Soarele apusese la Red Gulch. Vocea domnişoarei Mary răsună plăcut :

— O să-ţi iau băiatul. Trimite-mi-1 diseară.

Fericita mamă duse la buze poalele fustei domnişoarei Mary. Şi-ar fi îngropat faţa aprinsă în faldurile ei virginale, dar nu îndrăznea. Se ridică în picioare.

— Acest... acest om... îţi cunoaşte intenţiile ? întrebă brusc domnişoara Mary.

— Nu, şi nici habar n-are. Nici nu-I cunoaşte.

— Du-te imediat la el... astă-seară... acum ! Spune-i ce-ai făcut. Spune-i că i-am luat eu băiatul şi mai spune-i... că n-are voie să-şi mai vadă... să-şi mai vadă... copilul. Oriunde s-ar găsi... să nu vină la el; oriunde l-aş lua, să nu ne urmeze ! Asta-i ! Acum pleacă, te rog... sînt obosită şi... mai ani încă o mulţime de treburi !

Se îndreptară împreună spre uşă. în prag, femeia se întoarse :

— Noapte bună !

Ar fi căzut la picioarele domnişoarei Mary. Dar în aceeaşi clipă fata întinse braţele şi o strînse pe păcătoasă la pieptul ei neprihănit. — după care închise uşa şi trase zăvorul.

în dimineaţa următoare, Bill Spurcatu’ apucă hăţurile diligenţei cu un sentiment neaşteptat de mare responsabilitate, căci printre pasageri se afla şi învăţătoarea. Cînd diligenţa ajunse la drumul mare, dînd ascul
tare unei voci plăcute „dinăuntru[14], el opri brusc caii şi rămase respectuos în aşteptare, în timp ce Tommy sări jos la comanda domnişoarei Mary.

— Nu tufa aceea, Tommy — cea de-alături.

Tommy îşi scoase iute din buzunar briceagul nou- nouţ şi, tăind o cracă din tufa înaltă de azalee, se întoarse cu ea la domnişoara Mary.

— Acuma-i totu-n ordine ?

— în ordine !

Şi uşa diligenţei se închise peste idila din Red Gulch.

MARK TWAIN

CUM L-A SPERIAT FILFIZONUL PE PĂDURAR[V]

Cu mai bine de treisprezece ani în urmă, pe cînd acum înfloritorul Hannibal, tînărul oraş de pe malul fluviului Mississippi, era doar un biet „depozit de lemne“ înconjurat de cîteva cocioabe ale unor oameni aprigi care lucrau la pădure şi pe cînd vaporul era privit ca o adevărată raritate, se petrecu următorul incident :

Un pădurar înalt şi viguros stătea proptit de un copac la malul fluviului şi privea lung un obiect care se apropia şi pe care cititorii probabil că l-au şi recunoscut cu uşurinţă ca fiind un vapor.

S-a scurs cam o jumătate de oră şi vaporul a acostat, iar oamenii s-au apucat iute să încarce lemnul.

Printre numeroşii pasageri de pe vapor, atît bărbaţi cît şi femei, se afla un tînăr filfizon cu o mustăcioară ucigătoare, care părea hotărît să impresioneze inimile tinerelor de la bord şi care credea că în acest scop trebuie să săvîrşească cine ştie ce faptă eroică. Văzîndu-1 pe pădurarul nostru, tînărul socoti că i se oferă[1] un minunat prilej de-a se face remarcat; prin urmare, intrînd în cabină, spuse :

— Doamnelor dacă vreţi să vă distraţi puţin, ieşiţi pe punte. Intenţionez să-1 bag în sperieţi pe domnul acela de pe mal.

Doamnele dădură curs cererii, iar filfizonul nostru scoase de la piept un impresionant cuţit lung

V Publicată în revista *Carpet-Bag* din Boston, la 1 mai 1852, sub titlul *The Dandy Frightening the Squatter.* Această scurtă povestire reprezintă prima contribuţie a lui Twain care vede lumina tiparului.

de vînă- toare, şi-1 înfipse la brîu, apoi luînd în fiecare mînă cîte un pistol uriaş se arătă satisfăcut că totul e în regulă. Echipat astfel, coborî pe mal păşind cu un aer care părea să spună : „O întreagă naţiune şi-,a pus speranţele în mine.“ Ajungînd în dreptul pădurarului zise :

— în sfîrşit, am dat de tine, aşa-i ? Eşti omul pe care-1 caut de trei săptămîni ! Fă-ţi ultima rugăciune ! continuă el ameninţînd cu pistoalele. Eşti tocmai bun de uşă la grajd, cît despre gaura cheii, am eu grijă s-o fac chiar acum.

Calm, pădurarul îl cercetă un moment cu privarea, iar apoi făcînd un pas îndărăt, îşi plasă pumnul imens exact între ochii stupefiaţi ai adversarului, care, într-o secundă, se trezi zbătîndu-se în apele tulburi ale fluviului Mississippi.

între timp pe punte se strînseseră toţi pasagerii şi ţipătul care ieşi din pieptul mulţimii îl aduse rapid la realitate pe mîhnitul nostru erou care, furişîndu-se spre vapor, se auzi strigat de cel care îl biruise :

■— Ascultă-mă, tu de colo, cînd o să mai vii să dai găuri de cheie să nu-ţi uiţi vechile cunoştinţe !

Iar doamnele votară în unanimitate ca pistoalele şi cuţitul să fie date învingătorului.

CÎND S-A URCAT BIZONUL ÎN COPAC [VI]

în dimineaţa următoare, cînd zorii încă nu mijiseră şi ne aflam la aproximativ două sute cincizeci de kilometri de St. Joseph, ni s-a stricat diligenţa. Aveam de aşteptat cinci sau şase ore şi de aceea, răspunzînd invitaţiei unor inşi care tocmai porneau la o vînătoare de bizoni, ne-am urcat pe cai şi ne-am alăturat grupului. Plăcerea de-a galopa pe întinderea preriei în rouă proaspătă a dimineţii era imensă, dar pentru noi vînătoarea se sfîrşi cu necaz şi ocară, deoarece un bizon rănit se luă după pasagerul numit. Bemis, fugărindu-1 aproape trei

VI Povestirea „When the Buffalo Climbed a Tree" face parte din capitolul VII al romanului *Roughing It.*

kilometri, după care bietul om îşi abandonă calul şi se refugie într-un copac singuratic. Timp de aproximativ douăzeci şi patru de ore Bemis, abătut, nu rosti nici o vorbă despre cele întâmplate, dar încetul cu încetul i se mai înmuie supărarea şi, într-un tîrziu, i se dezlegă şi limba :

— N-a fost de glumă' şi nu ştiu ce i-o fi găsit pe mocofanii ăia să facă atîta haz pe socoteala mea. Cre- dcţi-mă că la un moment dat m-am supărat de-a binelea. L-aş fi împuşcat pe loc pe lunganu' ăla deşirat şi fără minte de-i zicea Hank, dacă asta n-ar fi însemnat să mai schilodesc încă vreo şase sau şapte indivizi — ceea ce s-ar fi întîmplat fără doar şi poate ; vechiul meu pistol Allen e al naibii de întreprinzător. Să-i fi văzut eu pe vagabonzii ăia în copac în locu' meu ; nu le-ar mai fi dat mîna să se hlizească ! Dacă aveam şi eu un cal mai de Doamne-ajută — da' aşa, cînd am văzut că bizonu' sc năpusteşte valvîrtej mugind, calu' meu s-a ridicat pe picioarele din spate. Şaua a prins să lunece, iar eu m-am apucat de grumazu' lui şi, lipindu-mi faţa de el, am început să mă rog. Atunci calu' a revenit pe pă- mînt, dar apoi s-a ridicat pe picioarele dinainte rămî- nînd aşa o vreme, la care bizonu' pur şi simplu a încetat să mai mugească şi să mai spulbere nisipu' cu copitele, pentru ca să poată contempla în voie specta- coiu' ăla inuman. Apoi bizonu' s-a repezit scoţînd un muget curat înspăimîntător — şi unde mai pui că era aşa de aproape de mine — iar lucru' ăsta a luat parcă literalmente minţile calului transformîndu-1 într-un descreierat care o ia razna şi să mor dacă n-a stat cîteva secunde în cap vărsînd lacrimi amare. îşi ieşise cu totu' din minţi — nu încăpea nici o îndoială, era limpede ca lumina zilei ! Şi pe cuvînt că nu-şi mai dădea seama ce face. în clipa aia bizonu' a trecut lă atac, iar calu' s-a lăsat pe toate cele patru picioare şi-a luat-o din nou la goană — după care zece minute în şir a făcut nişte salturi acrobatice, unu' după altu', aşa îneît bizonu' a început şi el să se zăpăcească şi să nu mai ştie pe unde s-o apuce — stătea acolo şuierînd,

aruneînd nisipu' cu copitele, dînd drumu' din cînd în cînd unui muget şi imaginîndu-şi că la micu' dejun se va ospăta cu siguranţă dintr-un cal de circ care valora pe puţin o mie cinci sute de dolari. Cît despre mine, mai întîi m-am trezit pe grumazu' lui — al calului, nu al bizonului — apoi dedesubt şi după aia pe crupă, cînd, cu capu' cînd cu picioarele în sus — dar vă rog să mă credeţi că era ceva îngrozitor şi deloc vesel să simţi cum te despici, te faci bucăţele, te dai în spectacol în faţa, morţii, ca să mă esprim aşa. Apoi bizonu' s-a repezit să ne înhaţe şi s-a ales cu un smoc din coada calului (cel puţin aşa bănuiesc, deşi nu sînt sigur, în momentul respectiv fiind destul de prins cu altele), da' ceva, nu ştiu ce, i-a deschis calului pofta de singurătate convingîndu-1 să plece în căutarea ei. Şi atunci să fi văzut cum a luat-o la goană gloaba aia ramolită cu picioare de păianjen ! Şi să fi văzut cum a zbughit-o şi bizonu' după cal — cu capu' lăsat în jos, cu limba scoasă şi coada în sus, mugind ca toţi dracii, secerînd la pămînt ierburile, răscolind pă- mîntu' şi ridicînd trîmbe de nisip ca o vijelie ! Pe crucea mea, era o cursă tare îndrăcită ! Eu şi şaua eram din nou pe crupă, iar eu aveam căpăstru' în dinţi şi mă ţineam cu amîndouă mîinile de oblîncu' şeii. Mai întţi am lăsat în urmă cîinii[1]; apoi am trecut pe lîngă un iepure, am depăşit un coiot şi tocmai ne distanţam de o antilopă, cînd blestemata de chingă a cedat şi m-a a- runcat în stînga, cam la treizeci de metri; iar cînd şaua a alunecat de pe crupa calului, acesta i-a tras o copită, trimiţînd-o în văzduh la o înălţime de mai bine de patru sute de metri. Să mor dacă n-a fost aşa. Eu am căzut lîngă trunchiu' singurului copac care se rătăcise pe întinderea a nouă ţinuturi învecinate (după cum putea constata oricine chiar cu ochiu' liber) ; în secunda următoare îmi şi încleştasem în el dinţii şi unghiile de la mîini şi de la picioare, iar .peste încă o secundă eram călare pe cea mai groasă ramură, blestemîndu-mi soarta cu vorbe care-mi învăluiau răsuflarea în fum de pucioasă, în sfîrşit scăpasem de bizon, numai de nu

i'-ar fi trecut prin cap un lucru, unu' singur. Şi lucru' ăla mă îngrozea. Mă îngrozea de-a binelea. Se putea foarte bine ca bizonu' să nu se gîndească la el, da' tot aşa se putea să se gîndească. M-am decis ce să fac în căzu' ăsta. De la locu' unde stăteam eu pînă la pămînt erau ceva mai mult de doispe metri. Am desfăcut cu grijă funia de la oblîncu' şeii...

— Şaua dumitale ? Cum adică, ţi-ai suit şi şaua în copac ?

— Dacă mi-am suit şi şaua ? Ce vorbe-s astea ? Bineînţeles că nu. Cine poate face aşa ceva ? Pur şi simplu a ajuns singură în copac cînd a căzut din înaltu' cerului.

— Prin urmare asta era.

— întocmai. Am desfăcut funia şi am legat un capăt de o ramură. Era o funie' dintre cele mai bune, de piele tare, netăbăcită, de care puteai atîrna tone întregi. La celălalt capăt i-am făcut un laţ şi i-am dat drumu' în jos să-i văd lungimea. Avea şase metri, ajungînd pînă la jumătatea distanţei de la pămînt. Apoi am băgat în toate cele şase ţevi ale vechiului meu pistol o încărcătură dublă. Mă simţeam satisfăcut. îmi spuneam că dacă bizonu' nu se va gîndi la acel unic lucru de care mă temeam eu, cu atît mai bine — iar dacă se va gîndi, oricum tot bine o să fie — eram pregătit pentru orice eventualitate. Da', cum se întîmplă de obicei, de ce te temi de-aia nu scapi. Aşa şi cu mine. Urmăream acum bizonu' cu îngrijorare — o îngrijorare pe care numai cine a trăit o situaţie ca asta şi a simţit cumj îl paşte moartea o poate pricepe. Brusc ochii bizonului se luminară de un gînd. Am fost sigur ! mi-am zis eu — dacă mă lasă acum curaju', sînt un om pierdut. Nici că se putea altfel : era exact cum mă temusem eu. Bizonu' se porni să se caţere în copac...

— Cine ? Bizonul ?

— Bineînţeles — cine altu' ?

— Dar bizonul nu se poate urca în copac.

— Nu poate, ziceţi ? Dacă tot le ştiţi pe toate, spu- neţi-mi, aţi văzut vreodată vreun bizon care să

încerce aşa ceva ?

—• Nu ! Nici măcar în vis.

— Păi, atunci de ce vorbiţi ? Dacă n-aţi văzut cu propriii voştri ochi un lucru, asta nu înseamnă că lucru' ăla nu există.

— Bine, bine — şi mai departe ? Ce-a mai făcut ?

— Bizonu' a pornit să se cațere şi s-a descurcat bine cam trei metri, după care a alunecat în jos. Am răsuflat mai uşurat. A încercat din nou — a ajuns puţin mai sus — şi din nou a lunecat. A mai luat-o încă o dată de la capăt, dar de data asta a fost foarte atent. încetu' cu încetu' urca tot mai sus, iar mie îmi pierea tot mai mult chefu'. înainta mereu — tot cîte trei centimetri — cu ochii aprinşi, cu limba atîrnînd în afară. Din ce în ce mai sus — şi-a săltat copita peste ciotu' unei ramuri şi şi-a ridicat privirile doar atît cît să spună : „Al meu eşti. amice". Din nou mai sus -— tot mai sus şi tot mai nerăbdător pe măsură ce se apropia. Bizonu' era doar la trei metri de mine ! Am tras adînc aer în piept — şi apoi mi-am zis : „Acum ori niciodată". Aveam frîn- ghia gata încolăcită ; am lăsat-o încet pînă deasupra capului său ; brusc i-am dat drumu' să se desfăşoare şi laţu' i-a căzut drept în juru' grumazului. Cu iuţeala fulgerului scot la iveală vechiul pistol şi i-1 descarc drept în faţă. S-a auzit un bubuit îngrozitor care probabil l-a scos din minţi pe sărmanu' bizon. Cînd s-a risipit fumu', ce să vezi ? Bizonu' atîrna în aer, la şase metri 'de pămînt, zbătîndu-se în toate chipurile, că nici n-aveai timp să-i mai ţii socoteală ! Şi nici n-am mai stat eu să-i ţin socoteala — am coborît din copac şi-am luat-o la sănătoasa spre casă.

— Şi să credem fiecare cuvinţel din toată povestea asta. Bemis ?

— Să mă trăsnească Dumnezeu şi să mor ca un cîine dacă nu-i adevăru' adevărat.

— Nu putem refuza să credem şi nici nu intenţionăm aşa ceva. Dar dacă ar exista şi nişte dovezi...

— Dovezi ! M-aţi văzut întoreîndu-mă cu lasoul ?

— Nu.
— Cu calu' ?
— Nu.
— Aţi mai văzut urmă de bizon ?
— Nu.
— Păi, atunci ce mai vreţi ? în viaţa mea n-am văzut nişte oameni care să facă atîta caz de un fleac ca ăsta.

Am ajuns la concluzia că, dacă omul acesta nu era un mare mincinos, nici mult nu mai avea pînă să ajungă.

HANK MONK, VIZITIU VESTIT [VII]

Nevada este străbătută de cîteva rîuri care au toate aceeaşi soartă misterioasă. „Se scurg" sau dispar în diferite lacuri — şi li se pierde urma. Lacul Carson, lacul Humboldt, lacul Walker, lacul Mono, sînt toate nişte pînze întinse de apă, care aparent nu se scurg nicăieri. Rîurile le alimentează continuu ; dar deşi nu se vede nici un fir de apă scurgîndu-se din ele, nivelul le rămîne întotdeauna ridicat — nici nu scade, nici nu trece de limita maximă. Ce se întîmplă cu surplusul, doar Dumnezeu ştie.

La marginea de apus a deşertului am făcut un scurt popas la Ragtown. Localitatea nu este marcată pe hartă, ea constînd dintr-o singură casă de bîrne.

Lucrul acesta îmi aminteşte de-o întîmplare. Tocmai părăsiserăm localitatea Julesburg, pe rîul Platte, şi aflîn- du-mă pe capră, alături de vizitiu, acesta îmi spuse :

— Dacă vreţi, vă povestesc ceva să vă stricaţi de rîs nu alta. Intr-o zi, un om de-i zicea Horace Greeley mergea şi el cu diligenţa pe drumu' ăsta. La ieşirea din Car- son City i-a zis lui Hank Monk, vizitiul, că are de ţinut o cuvîntare în Placerville şi că se grăbeşte să ajungă acolo cît s-o putea de

VII Sub titlul „Hank Monk, the Renowned Driver", povestirea este introdusă în capitolul XX al romanului *Roughing It.*

repede. Hank, Monk numa' ce-a pocnit o dată din bici şi caii au şi luat-o la goană. Diligenţa sălta în sus şi-n jos cu atîta înverşunare, îneît lui Horace i-au sărit toţi nasturii de la haină şi pînă la urmă a ţîş- nit şi el cu capu', drept prin acoperişu' diligenţei. Atunci numa' ce s-a pornit să urle la Hank Monk şi să-1 roage să meargă mai uşurel — acu' zicea, vezi Doamne, că nu mai e aşa de zorit ca la început. Da' Hank Monk i-a spus : „Ţin-te bine, Horace, şi nu-ţi fie frică, o să te duc s-ajungi taman la timp". Şi să mor dacă nu l-a dus... ce-a mai rămas din bietu' om !

La o zi sau două după asta, un om din Denver ne opri la o răscruce, se urcă şi el în diligenţă şi începu să ne povestească o mulţime de lucruri despre regiune şi despre exploatarea „Gregory Diggings[14]. Părea o persoană deosebit de antrenantă şi care cunoştea toate dedesubturile afacerilor din Colorado. Nu după multă vreme ne spuse :

— Dacă vreţi, vă povestesc ceva să vă stricaţi de rîs nu alta. Intr-o zi, un om de-i zicea Horace Greeley mergea şi el cu diligenta pe drumul ăsta. La ieşirea din Car- son City i-a zis lui Hank Monk, vizitiul, că are de ţinut o cuvîntare în Placerville şi că se grăbeşte să ajungă acolo cît s-o putea de repede. Hank Monk numai ce-a pocnit o dată din bici şi caii au şi luat-o la goană. Diligenta sălta în sus şi-n jos cu atîta înverşunare, încît lui Horace i-au sărit toţi nasturii de la haină şi pînă la urmă a ţîşnit şi el cu capul, drept prin acoperişul diligenţei. Atunci numai ce s-a pornit să urle la Hank Monk şi să-1 roage să meargă mai uşurel — acu' zicea, vezi Doamne, că nu mai e aşa de zorit ca la început. Dar Hank Monk i-a spus : „Ţin-te bine, Horace, şi nu-ţi fie frică, o să te duc s-ajungi taman la timp". Şi să mor dacă nu l-a dus... ce-a mai rămas din bietul om !

După cîteva zile, la Fort Bridge, am luat cu noi un sergent de cavalerie cu o ţinută îngrijită şi cu adevărat ostăşească. în toată călătoria, nimeni altcineva n-a fost în stare să ne ofere o asemenea abundenţă de informaţii militare succinte şi bine orînduite. Era surprinzător să dai în aceste locuri

sălbatice şi deprimante peste un om care să cunoască atît de amănunţit tot ce se cuvine să ştie cineva în meseria lui şi care să aibă totuşi numai gradul de sergent şi un aer atît de modest. Căci preţ de trei ore l-am ascultat cu un interes neabătut. In cele din urmă, ajungînd şi la subiectul călătoriei trans- contincntale, începu ca la comandă :

— Dacă vreţi, vă povestesc ceva să vă stricaţi de rîs nu alta. într-o zi, un om de-i zicea Horace Greeley mergea şi el cu diligenţă pe drumul ăsta. La ieşirea din Carson City i-a zis lui Hank Monk, vizitiul, că are de ţinut o cuvîntare în Placerville şi că se grăbeşte să a- jungă acolo cît s-o putea de repede. Hank Monk numai ce-a pocnit o dată din bici şi caii au şi luat-o la goană. Diligenţă sălta în sus şi-n jos cu atîta înverşunare, încît lui Horace i-au sărit toţi nasturii de la haină şi pînă la urmă a ţîşnit şi el cu capul, drept prin acoperişul diligente. Atunci numai ce s-a pornit să urle la Hank Monk şi să-1 roage să meargă mai uşurel — acu' zicea, vezi Doamne, că nu mai e aşa de zorit ca la început. Dar Hank Monk i-a spus : „Ţin-te bine, Horace, şi nu-ţi fie frică, o să te duc s-ajungi taman lcţ timp". Şi să mor dacă nu l-a dus... ce-a mai rămas din bietul om !

Cînd ne aflam la opt ore de Salt Lake City, la o haltă se urcă în diligenţă un predicator — un om bun, blajin, cu glas domol, de care orice străin ar fi rămas entuziasmat la prima vedere. N-o să uit niciodată cît patos era în vocea lui cînd depăna în cuvinte simple povestea suferinţelor neplînse, îndurate de poporul său răbăcitor. Nici o predică de la înălţimea amvonului n-a fost vreodată atît de frumoasă şi de mişcătoare ca imaginea oferită de acest proscris asupra primei călătorii a mormonilor care au traversat marile prerii, făcîndu-şi cu greutate şi tristeţe drum înainte spre locurile exilului, însemnin- du-şi calea solitară cu morminte şi stropind-o cu lacrimi. Vorbele lui ne-au tulburat într-o asemenea măsură, în- cît ne-am simţit cu toţii uşuraţi cînd discuţia o luă pe un făgaş mai lin, ajungînd la caracteristicile naturale ale regiunii

ciudate în care ne găseam. Subiectele de conversaţie se succedau plăcut, pînă cînd în cele din urmă străinul începu :

— Dacă vreţi, vă povestesc ceva să vă stricaţi de rîs nu alta. Intr-o zi, un om de-i zicea Horace Greeley mergea şi el cu diligenţă pe drumul ăsta. La ieşirea din Carson City i-a zis lui Hank Monk, vizitiul, că are de ţinut o cuvîntare în Placerville şi că se grăbeşte să ajungă acolo cît s-o putea de repede. Hank Monk numai ce-a pocnit o dată din bici şi caii au şi luat-o la goană. Dili- genţa sălta în sus şi-n jos cu atîta înverşunare, îneît lui Horace i-au sărit toţi nasturii de la haină şi pînă la urmă a ţîşnit şi el cu capul, drept prin acoperişul diligenţei. Atunci numai ce s-a pornit să urle la Hank Monk şi să-1 roage să meargă mai uşurel — acu' zicea, vezi Doamne, că nu mai e aşa de zorit ca la început. Dar Hank Monk i-a spus : ,,Ţin-te bine, Horace, şi nu-ţi fie frică, o să te duc s-ajungi taman la timp". Şi să mor dacă nu l-a dus... ce-a mai rămas din bietul om !

La şaisprezece kilometri de Ragtown, am dat de un sărman pribeag care se aşezase să-şi dea obştescul sfîrşit. Umblase cît îl ţinuseră puterile, dar pînă la urmă îl lăsaseră picioarele şi îl ajunseră foamea şi oboseala. Ar fi fost inuman să-1 lăsăm acolo. I-am plătit noi biletul pînă la Carson şi l-am urcat în diligentă. S-a scurs ceva timp pînă să dea vreun semn de viaţă ; dar frecîndu-i mîinile şi picioarele şi turnîndu-i coniac printre buzele întredeschise, l-am făcut în sfîrşit să-şi recapete vag cunoştinţa. Apoi l-am hrănit cu grijă şi, încetul cu încetul, omul începu să înţeleagă situaţia şi ochii i se luminară de recunoştinţă. I-am aranjat printre sacii poştali un culcuş cît mai confortabil şi i-am improvizat din hainele noastre o pernă. Părea a fi deosebit de recunoscător. Apoi îşi ridică spre noi privirea şi spuse cu un glas slab în care tremura o emoţie sinceră :

— Domnilor nu vă cunosc, dar mi-aţi salvat viaţa ; şi deşi n-o să vă pot niciclnd recompensa

pentru această faptă, simt că cel puţin sînt în stare să vă fac mai agreabilă o oră din lunga dumneavoastră călătorie. înţeleg că faceţi pentru prima oară drumul acesta, care mie unuia îmi este foarte cunoscut. în legătură cu asta, dacă vă face plăcere, vă pot povesti ceva să vă stricaţi de rîs, nu alta. Horace Greeley...

L-am întrerupt cu un glas impresionat :

■— Sărmane necunoscut, n-ai decît să continui pe propriul risc. Ai în faţa ochilor jalnica epavă a ceea ce a fost pînă nu demult un bărbat falnic şi zdravăn. Ce m-a adus în starea de faţă ? Exact comedia pe care vrei să ne-o spui. încet dar sigur, anecdota asta veche şi răsuflată mi-a stors vlaga, mi-a răscolit tot pe dinăuntru, mi-a otrăvit viaţa. Ai milă de mine ! Sc'uteşte-mă de data asta măcar şi povesteşte-mi mai bine despre tînărul George Washington şi despre toporişca lui.

Eram salvaţi. Dar nu acelaşi lucru se poate spune şi despre sărmanul bolnav. Încercînd să ţină în el anecdota, a făcut un asemenea efort, înefît a murit în braţele noastre.

Acum îmi dau seama că nici pe cel mai voinic locuitor din regiune n-ar fi trebuit să-l rog ce l-am rugat atunci pe omul acela ajuns doar o umbră ; căci, după şapte ani petrecuţi pe coasta Pacificului, ştiu că dacă se întîmplă să fie de faţă un străin, nici un singur vizitiu şi nici un singur pasager de pe diligenţa transcontinental nu poate să ţină pentru sine această anecdotă şi să supravieţuiască. Intr-o perioadă de şase ani am străbătut de treisprezece ori cu diligenţa drumul dintre Nevada şi California şi am ascultat acea nemuritoare întîmplare de patru sute optzeci şi unu sau optzeci şi două de ori. Am pe undeva o listă. Nu exista să nu ţi-o spună şi vizitiii, şi însoţitorii, şi hangiii, şi pasagerii întîmplători. Pînă şi chinezii şi indienii rătăcitori o povesteau. Mi s-a întîmplat ca acelaşi vizitiu să mi-o spună de două sau de trei ori în aceeaşi după-amiază. A ajuns pînă la mine în tot noianul de limbi lăsate moştenire de oraşul Babei, asezonată cu whisky, coniac, bere,

colonie, apă de gură, tutun, usturoi, ceapă şi tot restul listei lungi de lucruri înmiresmate sau date pe gît de fiii omului. în viaţa meti n-am simţit atît de des mirosul unei anecdote aşa cum l-am simţit pe-al acesteia ; şi n-am cunoscut o anecdotă care să aibă un miros atît de variat. Ba mai mult, nici nu apucai să înveţi s-o recunoşti după miros, deoarece ori de cîte ori credeai că i-ai învăţat mirosul, scotea la iveală un alt miros. Bayard Taylor a scris despre această venerabilă anecdotă, Richardson a publicat-o ; la fel şi Jones, Smith, Johnson, Ross Browne şi absolut orice individ cu har scriitoricesc care a pus piciorul vreodată pe marele drum transcontinental între Julesburg şi San Francisco ; am auzit că e trecută şi în Talmud. Am văzut-o tipărită în nouă limbi ; mi s-a spus că la Roma e folosită ca mijloc de tortură ; iar de curînd am aflat cu regret că va fi transpusă pe note. Consider că asemenea lucruri nu se fac.

Astăzi nu mai există diligenţe pe drumul transcontinental, iar vizitiii constituie o rasă defunctă. Mă întreb dacă nu cumva au lăsat moştenire această celebră anecdotă urmaşilor lor, frînarii şi conductorii de la căile ferate şi dacă aceştia din urmă nu cumva îl mai persecută cu ea pe nenorocitul pasager, pînă cînd acesta, ca şi mulţimea călătorilor de odinioară, ajunge la concluzia că adevăratele glorii ale coastei Pacificului nu sînt nici Cheile Yosemite şi nici arborii de sequoia, ci Hank Monk şi aventura lui cu Horace Greeley.

POVESTEA LUI BAKER DESPRE GAIŢE [VIII]

Bineînţeles că şi animalele vorbesc între ele. Nu încape nici o îndoială în această privinţă ; dar părerea mea este că foarte puţini oameni le pot înţelege. N-am în- tîlnit în viaţa mea decît un singur

VIII Intitulată *Baker's Blue-Jay Yarn,* povestirea constituie capitolul III al romanului în două volume *A Tramp Abroad.*

om care să fie în stare de aşa ceva. Şi am aflat că e în stare numai pentru că el însuşi m-a asigurat de acest lucru. Era un miner între două vîrste, un suflet simplu, care ani de-a rîndul trăise singuratic printre munţi şi codri, într-un colţ uitat al Californiei, şi studiase obiceiurile unicilor săi vecini, tot felul de păsări şi animale sălbatice, pînă cînd a socotit că poate să le tălmăcească exact orice remarcă. Omul acesta se numea Jim Baker. După părerea lui Jim Baker, unele animale au doar o educaţie limitată şi nu folosesc decît cuvinte foarte simple — rareori cîte o comparaţie sau o înfloritură, în timp ce alte animale au un vocabular bogat, stăpînesc bine limba şi se exprimă spontan şi curgător ; în consecinţă acestea din urmă vorbesc foarte mult; la place să vorbească ; sînt conştiente de talentul lor şi sînt mîndre că pot „să-şi dea aere". Baker susţinea că, după o îndelungată şi atentă examinare, ajunsese la concluzia că dintre toate păsările şi animalele, cei mai buni vorbitori sînt gaiţele. Zise el :

— Gaiţa e mai ceva decît orice altă vieţuitoare. E mai schimbătoare şi mai simţitoare decît toate celelalte la un loc ; şi, să nu uităm, gaiţa e în stare să spună pe limba ei tot ce simte. Şi nu foloseşte aşa, fiece limbă, ci vorbeşte straşnic, exact ca-n cărţi — cu o groază de metafore — o groază ! Cît despre cum îi merge gura — păi, n-ai să vezi în vecii vecilor o gaiţă să nu-şi găsească vorbele. Nici că s-a pomenit una ca asta. Vorbele dau afară din ea ! Şi încă ceva : am tot băgat de seamă şi nu există nici pasăre, nici vită, nici vreo altă vieţuitoare care să vorbească aşa de corect gramatical ca gaiţa. Se zice că pisica ştie gramatică. Nu zic nu — dar stai să vezi o mîţă înfuriată ; aşteaptă să se ia la scărmăneală două mîţe noaptea pe acoperişul şurii, şi atunci să tot apzi gramatică de ţi se încleştează fălcile *t* Neştiutorii cred că cel mai supărător lucru cînd se încaieră pisicile este *zgomotul* făcut de ele, dar lucrurile nu stau aşa ; de vină-i gramatica lor infectă care te zgîrie la ureche. Eu unul n-am auzit decît foarte rar ca o gaiţă să facă greşeli

gramaticale ; şi dacă se întîmplă să facă vreuna, se ruşinează la fel ca oamenii; închide pliscul şi pleacă.

Se poate spune despre gaiţă că e o pasăre. Şi într-un fel chiar este — fiindcă e acoperită cu pene şi probabil nu e dusă la biserică ; dar în celelalte privinţe e tot atît de om ca oricare din noi. Şi să vă spun eu de ce. Are toate talentele, instinctele, sentimentele şi interesele posibile. O gaiţă nu e cu nimic mai puţin principială decît un congresman. Gaiţa o să mintă, o să fure, o să înşele, o să trădeze ; şi din cinci făgăduieli solemne gaiţa o să calce patru: Pentru nimic în lume nu-i poţi băga unei gaiţe în cap că trebuie să-şi respecte obligaţiile. Şi pe deasupra mai e ceva : gaiţa ştie să se jure mai dihai decît orice om respectabil. Credeţi că pisica se pricepe mai bine la jurăminte... ?! Se pricepe şi ea, dar daţi-i unei gaiţe ceva care să-i trezească interesul şi să vedeţi cum rămîne pisica de căruţă. *Eu unul* sînt pe deplin lămurit — prea ştiu multe în privinţa asta. Şi mai e ceva : cînd e vorba de ceartă — de-o ceartă bună, cum scrie la carte — gaiţa îi întrece pe toţi : şi pe oameni şi pe toţi sfinţii. Da, domnule, cum e omul aşa-i şi gaiţa. Gaiţa poate să plîngă, să rîdă, să se ruşineze, să judece, să facă planuri şi să poarte discuţii, gaiţei îi place bîrfa şi scandalul, gaiţa are simţul umorului ; ea ştie cînd se face de rîs la fel de bine ca şi noi — poate chiar mai bine. Gaiţa care nu aduce cu omul, n-are decît să-şi scoată firma, asta-i. Şi acum o să vă spun o întîmplare absolut adevărată despre nişte gaiţe :

Tocmai pe cînd începeam să pricep şi eu ca lumea limba gaiţelor, s-a petrecut aici o mică întîmplare. Dacă nu mă pun pe mine la socoteală, acum şapte ani a părăsit meleagurile astea şi ultimul locuitor. Acolo e casa lui — de atunci stă tot pustie ; o casă din bîrne cu acoperişul din scînduri — o singură încăpere mare şi-altceva nimic ; nici măcar un tavan — suflă vîntul între duşumea şi grinzile acoperişului. Ei bine, într-o duminică dimineaţa şedeam aici în faţa cabanei[1] mele cu pi-

sica, mă încălzeam la soare, priveam dealurile albăstrii, ascultam frunzele foşnind în copaci şi mă gîndeam la casa mea aflată departe, în celălalt capăt de ţară şi la toţi ai mei, de care nu mai auzisem de treisprezece ani, cînd o gaiţă coborî pe acoperişul casei cu o ghindă în cioc şi zise : „Hei, cred c-am descoperit ceva !“ Bineînţeles că în momentul cînd a început să vorbească, ghinda i-a scăpat din cioc şi s-a rostogolit în jos pe panta acoperişului, dar gaiţa nu s-a sinchisit; o preocupa doar descoperirea ei. Dăduse peste o gaură într-o scîndură mai noduroasă. îşi aplecă într-o parte capul, închise un ochi şi îl lipi pe celălalt de, gaură, ca un oposum care priveşte într-un ulcior; apoi îşi ridică spre cer ochii strălucitori, bătu o dată sau de două ori din aripi — ceea ce, pricepeţi, înseamnă satisfacţie — şi zise : „Arată ca o gaură, e aşezată ca o gaură — afurisită să fiu dacă nu-i chiar gaură !“

Apoi îşi aplecă iar capul şi se mai uită o dată ; de data asta îşi ridică privirea total satisfăcută, flutură şi din aripi şi din coadă şi spuse : „Cred că nu-i prea mare! Ce noroc pe mine! — e o gaură a-ntîia ![u] Prin urmare zbură pînă la ghindă, o luă în cioc, o aduse la marginea găurii, îi dădu drumul înăuntru şi, tocmai îşi lăsa capul pe spate luminată de un zîmbet divin, cînd deodată, străduindu-se să audă ceva, rămase încremenită, zîmbetul îi pieri treptat ca urmq răsuflării de pe lama unui brici, şi o privire surprinsă şi ciudată îi luă locul. Apoi spuse: „Cum vine asta? N-am auzit-o căzînd !“ îşi lipi din nou ochiul de gaură şi se uită îndelung ; se ridică şi clătină din cap; se duse de cealaltă parte a găurii şi mai aruncă şi de acolo o privire ; apoi din nou clătină din cap. O studie adînc timp de cîteva clipe, după care trecu la amănunte — începu să dea ocol găurii şi s-o privească din toate unghiurile. Degeaba ! Se cocoţă pe creasta acoperişului şi, luîndu-şi o atitudine gînditoare, un minut întreg se scărpină la ceafă cu picioruşul drept şi în cele din urmă spuse : „Mă las păgubaşă ; trebuie să fie o gaură al naibii de adîncă ; destul mi-am pierdut vremea pe-aici,

mai bine să trec la treabă ; cred c-o să meargă. încercarea moarte n-are.“ Prin urmare gaiţa îşi luă zborul Şi se întoarse cu încă o ghindă ; o aruncă în gaură şi apoi se aplecă iute să vadă ce se întîmplă cu ea, dar era prea tîrziu. Rămase cam un minut cu ochiul lipit de gaură, apoi se ridică, oftă şi spuse : „Fir-ar să fie ! Nu-i dau nicicum de capăt ; dar nici eu nu mă las“. Veni cu o altă ghindă şi îşi dădu toată silinţa să vadă ce se petrece cu ea, dar nu reuşi. îşi dădu iar cu părerea : „In viaţa mea n-am văzut o gaură ca asta. Cred că e o gaură cu totul specială". Apoi începu să se înfurie. Se stăpîni ea un timp, mer- gînd de colo-colo pe creasta acoperişului, clătinînd din cap şi bolborosind ceva pentru sine ; dar curînd o cuprinse furia şi, nemaiputîndu-se abţine, se porni să suduie cumplit. In viaţa mea n-am văzut o pasăre care să pună la inimă un fleac ca acela. După ce s-a mai potolit, s-a dus iar la gaură, s-a mai uitat în ea cîteva secunde şi apoi a zis : „Ai fi tu o gaură lungă, adîncă şi fără pereche-n lumea asta — dar şi eu m-am apucat să te umplu, şi afurisită să fiu dacă n-o să te umplu chiar de-ar fi să trudesc o sută de ani !“

Şi zicînd astea, îşi luă zborul. Nici dracu n-a văzut o pasăre muncind mai abitir. Se puse gaiţa pe muncă mai dihai ca un negru şi, timp de aproape două ore jumate cît a tot cărat la ghindă, mi-a oferit unul din cele mai bune şi mai captivante spectacole văzute de mine pînă atunci. Nici măcar o dată nu s-a oprit să mai arunce o privire — pur şi simplu arunca ghinda înăuntru şi pleca să mai aducă. Pînă la urmă ajunsese aşa de ostenită, că nici să bată din aripi nu mai putea. Mai vine o dată leoarcă de sudoare, lasă capul în jos, aruncă ghinda în gaură şi zice : „Cu asta cred *că* te-am umplut doldora !“ Şi se aplecă să se uite. Dacă mă credeţi, cînd şi-a ridicat din nou capul, era neagră de furie. Zice : „Am cărat ghindă cu nemiluita, să tot mănînce din ea o familie întreagă timp de treizeci de ani la rînd, da’ să ajung direct la muzeu, cu burta plină de rumeguş, dacă sînt în stare să văd vreuna". De abia a mai avut

putere să se caţere pe creasta acoperişului, să se sprijine cu spinarea de horn şi apoi să-şi adune impresiile şi să-şi descarce sufletul. Pe loc mi-am dat seama că ceea ce luasem pînă atunci drept blasfemie era nimic faţă de ceea ce auzeam acum.

O altă gaiţă care trecea pe acolo o auzi şi ea înălţîndu-şi rugile şi se opri să întrebe ce s-a întîmplat. Nenorocita de gaiţă îi povesti toata tărăşenia şi în încheiere zise : „Uite acolo-i gaura şi, dacă nu mă crezi, du-te şi convinge-te singură." Prin urmare noua venită s-a dus, s-a uitat şi, cînd s-a înapoiat, a întrebat-o : „Cîte ai zis că ai băgat ?" „Pe puţin două tone", răspunse nefericita. Cealaltă gaiţă se duse din nou să se uite. După toate aparenţele, nu se dumirea defel. Aşadar, scoase un ţipăt şi pe loc sosiră încă trei gaiţe. Examinară împreună gaura, îi cerură primei gaiţe să le istorisească totul de la început, întoarseră problema pe toate feţele şi veniră cu atîtea păreri neroade, încît ai fi zis că sînt o ceată de oameni.

Mai chemară şi alte gaiţe ; apoi altele şi alteie, pînă cînd foarte curînd întregul văzduh era un iureş albastru. 'Să tot fi fost cam la o mie de păsări; şi nici că s-a auzit vreodată atîta zarvă şi sfadă, atîtea înjurături şi vorbe de ocară. Pe rînd, fiecare gaiţă îşi lipea ochiul de gaură şi apoi emitea în legătură cu misterul o părere şi mai neghioabă decît cea a gaiţei dinaintea ei. Se apucară să cerceteze şi casa, de sus pînă jos. Uşa de la intrare era întredeschisă şi, în cele din urmă, s-a întîmplat ca o gaiţă bătrînă să meargă să se aşeze pe uşă şi să privească înăuntru. Bineînţeles, într-o clipă din tot misterul s-a ales praful şi pulberea. Ghindele zăceau risipite prin toate ungherele duşumelei. Gaiţa cea bătrînă bătu din aripi şi scoase un ţipăt ascuţit : „Veniţi repede[44], strigă ea. „Veniţi toate la mine ; să mor dacă nebuna asta n-a încercat să umple cu ghindă ditamai casa 1" Se năpustiră toate ca un nor albăstrui şi, pe măsură ce ajungeau să se oprească în uşă şi să arunce o privire în casă, pe loc le izbea cît de absurdă era sarcina la care se înhămase prima gaiţă şi, sufocîndu-se de rîs, se prăvăleau pe

spate una după alta.

Şi aşa, domnul meu, au mai zăbovit încă vreo oră, cocoţate pe acoperişul casei şi prin copaci, prăpădindu-se de rîs, la fel ca oamenii. Să nu-mi spună mie cineva că gaiţa e lipsită de simţul umorului ; sau de memorie.

Ştiu eu ce spun. în fiecare vară, vreme .de trei ani, au venit aici ca să se uite pe gaură gaiţe de pe întreg cuprinsul Statelor Unite. Ba chiar şi alte păsări. Şi toate au priceput poanta; mai puţin o buhă venită din Nova Scotia să viziteze Valea Yosemite, care iată ce-a făcut cînd s-a întors acasă : s-a apucat să spună la toată lumea că nu vede ce-i de rîs în toată treaba asta. Dar, la urma urmelor, buha asta a rămas dezamăgită şi de Valea Yosemite.

EDWARD EGGLESTON

LECŢIE PARTICULARĂ DE LA UN BULDOG [IX]

— Şi-aşa, care va să zică, vrei să fii învăţător ? Dumneata ? Şi mă rog, tare-aş vrea să ştiu cum crezi c-ai să te descurci în districtu' Flat Crick ? Pe ultimii doi dascăli i-au pus băieţii pe fugă, iar pe ăla de-a fost-naintea lor l-au bătut de l-au snopit. Vara mai treacă-meargă, că vin la şcoală numa' ţîncii. Da' iarna, ca să fii dascăl la Flat Crick trebuie să fii *bărbat,* şi încă isteţ. Or să te-arunce, fiule, pe uşă afară de n-o să te vezi, şi asta încă înainte de Crăciun.

Tînărul, care venise pe jos cale de vreo şaisprezece kilometri ca să obţină şcoala din acest district şi care, la fiecare pas, îşi revizuise în minte ştiinţa agonisită, tremurînd de teamă ca nu care cumva comitetul de epi- tropi să spună că nu-i destul de bine pregătit, rămase uluit de aceste vorbe de bun venit din partea „bătrînu- lui" Jack Means, primul epitrop peste care dăduse. La impresia produsă de aceste remarci ameninţătoare se adăugau privirile pe care i le aruncau cei doi fii ai lui Jack Means. Cel mai mare, cu umeri musculoşi, îl studia cu acea căutătură binevoitoare pe care un dulău o aruncă unui căţeluş înainte de a-l stîlci în bătaie. Lui Ralph Hartsook nu-i trecuse niciodată prin cap că s-ar putea să fie judecat după puterea muşchilor. Ideea de-a se vedea nevoit să folosească bătaia pentru a educa o şleahtă de sălbatici care nu voiau să fie educaţi îi spulberă orice entuziasm.

El singur venise pînă la locul unde Jack Means

IX „A Private Lesson from a Bulldog", capitolul I din *The Hoosier Schoolmaster.*

ră- zuia şindrilă în ograda casei lui. în vreme ce domnul Means ţinea cuvîntarea pe care am reprodus-o mai sus şi pe care o puncta scuipinct pînă hăt departe, un buldog urias se apropie să adulmece picioarele lui Ralph, iar lîngă uşă, o fată, într-o rochie ponosită, chicoti să se strice de rîs, nu alta, la gîndul încîntătoarei perspective de-a mai vedea încă un învăţător atacat de crîn- cena fiară.

Vorbele descurajatoare ale domnului Means, muşchii vînjoşi ai flăcăului care urma să fie unul din anarhicii lui elevi, fălcile buldogului fioros şi chicotele nemiloase ale fetei îi dădură lui Ralph senzaţia că nimerise drept într-un bîrlog de fiare sălbatice. Frînt de oboseală, descurajat şi dîrdîind de frică, se aşează pe o roabă.

— Hei, Bull ! strigă Jack Means la cîinele care îşi manifesta din ce în ce mai clar dorinţa de-a se înfrupta din tînărul pedagog. Hei, Bull ! şterge-o !

Cîinele se îndepărtă posac, dar nu înainte de a-i arunca lui Ralph o privire plină de promisiuni crîncene pentru viitor. Ralph ar fi dat orice să fie din nou în Lewisburg, de unde venise.

— Vezi dumneata, continuă domnul Means după ce scuipă gînditor, noi ăştia de pe-aici nu sîntem oameni gingaşi ca dumneata. Dacă socoteşti că-ţi poţi păzi pielea în şcoala din Flat Crick, eu unu' n-am de ce să mă opun. Da' dacă te cotonogeşte careva, să nu vii la noi să te plîngi. Flat Crick nu plăteşte nici un fel de asigurare ! Dacă, în afară de mine, mai sînt şi alţii în comitet ? Păi, mai sînt. Da' cum eu plătesc cele mai mari impozite, ăilalţi mă lasă pe mine să mă ocup de şcoală. Poţi să-i dai drumu' chiar de luni. Alţi amatori nu s-au mai arătat. E nevoie de curaj, nu glumă, să vii la şcoala asta. Ultimu' învăţător a umblat o lună cu ochiu' vînăt. Da', cum am zis, n-ai decît s-apuci tauru' de coarne. Recunosc că ai poate oarecare îndrăzneală, şi asta înseamnă ceva în ochii băieţilor. Vino înăuntru şi stai duminica asta la mine. Tot o să trebuiască să te aciuieşti pe la cîte cineva, aşa că de ce n-ai începe-o cu noi ?

Ralph nu intră în casă, ci rămase pe roabă,

urmă- rindu-1 pe Jack Means cum răzuia şindrila în vreme ce băieţii crăpau butucii şi ciopleau lemnul. Bull se apropie din nou amenințător să-1 miroasă pe noul venit, şi pentru eforturile lui se alese cu un picior din partea fiului mai vîrstnic. Dar cu unul din ochii lui roşii, cîi- nele îl avertiză pe tînărul dascăl că o să aibă de suferit pentru toate loviturile primite din pricina lui.

— Dacă apucă Bull ceva, păi pentru nimic în lume nu-i mai scapă, îi zise fiul cel mare lui Ralph drept consolare.

Pentru Ralph se dovedi o binefacere faptul că, dacă tot era nevoit să se „aciuiască pe la cîte cineva", o începuse cu familia Means. Simţea că Flat Crick era exact ce-i trebuia lui. îşi petrecuse viaţa printre cărţi ; iar acum i se oferea o lecţie în arta de-a mînui oamenii, căci cel care reuşeşte să-i ţină în frîul pe hojmalăii recalcitranţi care frecventează iarna şcolile din ţinutul Hoopole dovedeşte că a învăţat o bună parte dintr-una din cele mai dificile lecţii ale vieţii. Şi, cu douăzeci şi cinci de ani în urmă, pe vremea lui Ralph, lucrurile stăteau mult mai rău decît acum.

Fiul cel mare al domnului Means se numea Bud Means. Ralph nu reuşise să afle care îi era adevăratul nume, căci în multe din familiile de prin partea locului băiatului mai mare i se spunea „Bud“, în timp ce fata mai mare cîştiga prin naştere dreptul de-a i se spune „Sis“ !, ceea ce îngropa în uitare adevăratele nume de botez. Ralph procedă ca un adevărat general. îşi dădu seama că prima sa mişcare strategică era aceea de a-1 captura pe Bud Means.

După cină, cei doi băieţi începură să se pregătească de ceva. Bull îşi ciuli urechile plin de demnitate, iar alte trei sau patru javre galbene, care îl urmau pe Bull peste tot, se apucară să latre fericite iscînd o hărmălaie stridentă.

— Bill, se adresă Bud Means fratelui său, întreabă-1 pe învăţător dacă nu vrea să vină să vîneze nişte ratoni. Să-1 învăţăm minte, că prea-i scorţos tipu’.

— I-am zis destule, răspunse Bill.

— Mai bine zi că nu îndrăzneşti să faci una ca asta.

— Insulta asta să ştii că n-o înghit, replică Bill şi porni spre poarta lîngă care stătea Ralph privind cum apar stelele şi aproape regretînd în sinea lui că pusese piciorul în Flat Crick. Ascultă, dom-le, începu Bill, de

1 în limbaj familiar — „Puişor" şi respectiv, „Surioară".

cîtva timp dă tîrcoale pe-aici un raton care ne mănîncâ- găinile, şi acuma vrem să încercăm să-1 prindem pe ticălos. Crezi că ţi-ar face plăcere să vii cu noi ?

— De Ge nu ? răspunse Ralph. Nimic în lume nu mi-ar produce o plăcere mai mare, numai să nu mă ia Bull pe mine drept raton.

Şi astfel, dînd dovadă de tact, Ralph îşi mai tîrî picioarele obosite încă vreo treisprezece-paisprezece kilometri pe dealuri şi prin văi după Bud, Bill şi Bull, la vînătoare de raton. Dar ratonul se căţără într-un copac. Băieţii începură să se certe, susţinînd fiecare că nu fusese treaba lui să aducă toporul şi că celălalt era de vină că acum n-aveau cu ce doborî copacul. Dacă lui Ralph îi serveau la ceva muşchii, păi asta era la. căţăratul în copaci. Prin urmare, rugîndu-1 pe Bud să-1 a- jute să-şi ia avînt, în doi timpi şi trei mişcări ajunse pe craca de deasupra celei pe care stătea ratonul. Ralph habar n-avea ce afurisit poate fi un raton şi de aceea dădu dovadă de mult mai mult curaj decît avea în realitate. Deşi ameninţat de colţii ratonului, reuşi să-i facă vînt cu piciorul de pe cracă drept printre dulăii care lătrau ascuţit şi băieţii care răcneau cît îi ţineau puterile. Ralph nu-şi putu stăpîni un sentiment de simpatie pentru animalul hăituit, care îşi vindea pielea cît putea mai scump, dîndu-le cîinilor de furcă şi cu ghearele şi cu colţii. Avea senzaţia că era şi el ca ratonul, încolţit de o haită de cîini care ar fi fost încîntaţi să scoată sufletul din el, aşa cum făceau acum cu bietul raton Bull şi toată

haita lui. Cînd, în cele din urmă, Bull îl înşfăcă pe raton şi îl dădu gata, Ralph nu-şi putu opri admiraţia pentru modul reţinut în care buldogul săvîrşi această operaţie şi în minte îi reveni remarca făcută de Bud : „Dacă apucă Bull ceva, pentru nimic în lume nu-i mai scapă[11].

Pe cînd se îndreptau spre casă —• Bud ducea ratonul ţinîndu-1 de coadă — Ralph simţi că nici pentru el vî- nătoarea nu fusese zadarnică. Bănuia că pînă şi Bulb care venea în urma lui cu pas stînjenit şi ochii roşii, îl respecta mai mult de cînd se căţărase în copac.

— E dat naibii dascălu' ăsta, îi spuse lui Bud tatăl său, după ce Ralph plecă să se culce. Cu el o să trebuiască s-o iei mai uşurel, ce zici ?

Dar Bud nu catadicsi să răspundă. Poate şi pentru că ştia că prin peretele subţire Ralph auzea întreaga conversaţie.

A doua zi Ralph se trezi fericit să constate că afară plouă. N-avea chef să meargă duminica la pescuit sau la vînătoare şi, în plus, ploaia asta de durată îi dădea posibilitatea să se împrietenească cu Bud. Habar n-am cum s-a pornit, dar după micul dejun începu să depene tot felul de povestiri. Spunea poveşti pe nerăsuflate din noianul de cărţi pe care le citise, iar Means „ăl bătrîn" şi „coana Means", Bud Means, Bill Means şi Sis Means îl ascultau cu ochii mari cum le povestea despre aventurile lui Sindbad marinarul şi ale lui Robinson Crusoe, despre întîmplările lui Gulliver şi despre peripeţiile baronului Miinchhausen.

Ralph prinsese peştele în plasă. Minţile flămînde ale acestor oameni pierduţi în adîncurile Godrilor se înfruptau din noua viaţă pe care imaginaţiile lor o descopereau în aceste povestiri. Căci în biblioteca familiei lui Means nu exista decît o singură carte, iar aceea — un exemplar ponosit din „Povestea căpitanului Riley" — îşi pierduse de mult orice putere de atracţie.

— Afurisit să fiu, declară Bill apăsînd pe cuvinte, dacă n-aş fi în stare să nu mă duc nici la circ cînd o mai veni, numa' să stau să-1 ascult pe dom'

învăţător cum zice poveştile astea !

Pentru Bill era cel mai mare compliment pe care-1 putea face.

Dar pe Ralph îl interesa să şi-1 apropie pe Bud. E bine să te asiguri că vasul cu cele mai multe tunuri este de partea ta şi, cu cît admira mai mult muşchii vînjoşi ai lui Bud Means, cu atît Ralph simţea mai tare dorinţa de a şi-1 face prieten. De aceea, ori de cîte ori reuşea să povestească ceva deosebit de palpitant, urmărea •cu înfrigurare privirea lui Bud. Dar tînărul filistin îşi păstra gîndurile pentru sine. Asculta, dar nu spunea nimic, iar sub sprîncenele stufoase ochii nu-i lăsau să se vadă nici o sclipire. Ralph nu izbuti să-şi dea seama dacă ochii aceia erau adînci şi de nepătruns, sau pur şi simplu apatici. Sau poate cîte puţin din toate. Cînd sosi dimineaţa de luni, Ralph se simţi şi mai agitat. Plecă la şcoală însoţit de Bud.

— Cred că babacu' te-a cam băgat în sperieţi, aşa-i ?

Ralph fu cît pe ce să nege, dar gîndindu-se mai bine ajunse Ia concluzia că cel mai bun lucru e să spună adevărul. Recunoscu deci că modul în care îi descrisese domnul Means şcoala îl cam descurajase.

— Ce-ai să te faci cu băieţii care nu ştiu de frică ? N-ai să le poţi ţine piept.

Şi Ralph simţi cum privirea lui Bud nu numai că-i cîntărea muşchii, dar îi scruta şi chipul. Se mulţumi să răspundă :

— Nu ştiu.

— Ce-ai să faci cu mine, de exemplu ? şi Bud se îmbăţoşă de[1] parcă ar fi vrut săi dea afară tot surplusul de forţă adunat în muşchii lui uriaşi.

— Gu tine n-o să am nici o problemă.

— Asta s-o crezi dumneata. Eu sînt capu' răutăţilor. Cu mîna mea l-am cotonogit pe ultimu' învăţător.

Şi din nou ochii lui Bud Means sclipiră din umbra sprîncenelor, urmărind efectul pe care vorbele lui îl aveau asupra tînărului subţirel de alături.

— Pe mine n-ai să mă cotonogeşti, zise Ralph.

— Auzi vorbă ! Numa' cu stînga să dau, şi tot te-aduc la un pas de groapă fără nici măcar să mă opintesc, zise tînărul Means rînjind ameninţător.

— Ştiu şi eu asta la fel de bine ca şi tine.

— Păi atunci, nu ţi-e frică de mine ? şi din nou îi aruncă lui Ralph o privire piezişă.

— Nu mi-e deloc frică, răspunse Ralph, minunîndu-se de propriul său curaj.

Făcură cîţiva paşi în tăcere. Bud întorcea problema pe toate feţele.

— De ce nu ţi-e frică de mine ? întrebă brusc.

— Pentru că tu şi' cu mine o să fim prieteni.

— Şi ăilalţi ?

— Nu mi-e frică nici de toţi la un loc.

— I-auzi ! Să fiu al naibii ! Cum vine asta ?

— Aşa bine. Nu mi-e frică de ei pentru că tu şi cu mine o să fim prieteni şi| ştiu că îi poţi da gata pe toţi laolaltă. Tu o să-i pui cu botul pe labe, iar eu o să-i învăţ carte.

Ca un adevărat diplomat, Bud se mulţumi doar să rîdă puţin pe înfundate, dar Ralph n-ar fi putut spune dacă consimţise sau nu să încheie alianţa.

Cînd Ralph cercetă cu privirea feţele elevilor — ■ *feţele* celor mai mici pline de răutate şi curiozitate, feţele celor mai mari pe care dispreţul se manifesta fără nici o rezervă — cînd, prin urmare, tînărul Hartsook privi aceste feţe, inima începu să-i bată, cuprinsă de trac. Nu puţini au fost cei ce s-au convins din proprie experienţă că nu există public mai greu de înfruntat ca o clasă de elevi. Poate din cauză că nici o restricţie convenţională nu-i poate împiedica să rîdă atunci cînd faci sau spui ceva ridicol.

Această primă zi se dovedi precipitată şi nesatisfăcătoare. Nefiind stăpîn pe sine, Hartsook nu reuşi să-i stăpînească nici pe ceilalţi. Spre seară în toată şcoala apărură simptomele indisciplinei. Sărmanul Ralph avea inima grea. Simţea că, dacă existase vreodată o cît de vagă urmă de alianţă între el şi Bud, aceasta dispăruse cu totul. Lui Hartsook i se părea că pînă şi Bull îşi pierduse

respectul pentru învăţător. în noaptea aceea tînărul rămase ceasuri întregi cu ochii deschişi. în cele din urmă, însă, îşi găsi liniştea. Imaginea morţii ratonului îi trecu prin minte ca o străfulgerare. îşi aminti de muşcătura fatală dată de Bull în tăcere. îşi aminti şi de faima pe caro o avea Bull că „dacă apucă Bull ceva, pentru nimic în lume nu-i mai scaipă[14]. Se gîndi că ce le trebuie celor din Flat Crick e un buldog. O să devină aşadar un buldog tăcut şi invincibil. O să apuce şi el în aşa fel, îneît să nu-i mai poată scăpa ceva pentru nimic în lume. Şi apoi adormi buştean.

Dimineaţă Raion se dădu jos din pat tacticos. Se îmbrăcă tacticos. îşi trase cizmele indiferent ca un buldog. încercă să se mişte cum bănuia că s-ar mişca un buldog dacă ar fi om. Mîncă totul cu încetineală şi indiferenţă, uitîndu-se în ochii tuturor în aşa fel îneît Bud începu să-1 privească plin de curiozitate. Se pomeni comparîndu-se fără încetare cu Bull şi descoperi că Bull exercita asupra lui o fascinaţie stranie. O porni spre şcoală de unul singur, fiindcă ceilalţi plecaseră mai înainte. Intră în clasă păstrînd un aer rece şi hotărît. Văzu din ochii băieţilor că puseseră la cale o farsă. Nu îndrăzni să se aşeze pe scaun de teama vreunui cui înfipt în el.

Toţi aveau figuri grave. Ralph ridică atent capacul de la catedră. „Hau — hau ! Hau — hau !“ Vîrîseră înăuntru un căţeluş, şi toată şcoala se porni mai întîi să chicotească, iar apoi să hohotească de rîs. După care, se lăsă o tăcere adîncă.

Elevii se aşteptau ca învăţătorul să fie cuprins de un acces de furie, căci ajunseseră să considere că întreaga lume se împarte în două categorii : de-o parte profesorul, reprezentînd legea şi autoritatea, iar de cealaltă parte, elevii aflaţi într-o stare de răzvrătire cronică. Dacă îi jucai învăţătorului o festă, se considera că dai dovadă de minte ascuţită ; dacă îl „cafteai[44], erai încoronat erou al ţinutului Flat Crick. Bud Means ajunsese asemenea erou, iar Bill, care era mai puţin vînjos, găsise prilejul să se remarce pe seama unui profesor cu o constituţie

mai firavă. De aici şi căţelul vîrît sub capacul catedrei.

Ralph Hartsook, se înroşi tot cînd dădu cu ochii de căţel. Dar îl salvă spiritul de buldog, rece şi reţinut, pe care şi-1 păstrase. Luă căţelul în braţe şi îl mîngiie pînă cînd rîsetele se potoliră. Atunci, pe un ton solemn şi hotărît, începu :

— Regret, şi se uită de jur împrejurul încăperii cu o privire fermă şi aspră — cu toţii simţeau că urma ciocnirea inevitabilă — regret că în şcoala aceasta poate să existe un elev atît de josnic — cuvîntul fu rostit apăsat şi toţi băieţii mai mari puteau să jure că va avea loc o încăierare cu Bill Means şi poate chiar cu Bud — atît de *josnic...* încît să-şi... închidă *fratele* într-un asemenea loc !

Se auzi un rîs prelung şi batjocoritor. Puţin mai conta dacă vorbele fuseseră într-adevăr de duh, căci printr-un singur gest Ralph îşi cîştigase întreaga şcoală de partea sa. După privirile semnificative ale băieţilor, Hartsook izbuti să-1 identifice pe autorul farsei, şi cu privirea sa aspră şi fermă, exact privirea pe care Bull ar fi aruncat-o unui căţeluş, dar cu o voce deosebit de îndatoritoare, zise :

— William Means, vrei să fii atît de amabil şi să scoţi cîinele afară ?

Urmă un moment de tăcere adîncă ; dar magnetismul privirii lui Ralph întrecu puterile lui Bill Means. Rugămintea fusese prea politicoasă, iar privirea învăţătorului prea nevinovată şi fermă totodată. Mult timp după aceea Bill se întrebă adesea de ce nu „boicotase" invitaţia lui, mai degrabă decît să i se supună. Dar pînă la urmă Bill scoase cîinele afară. Se simţi întîi surprins, apoi încolţit şi copleşit, aşa încît făcu exact ceea ce nu intenţionase să facă. O săptămînă întreagă după aceea Bill se văzu nevoit să se războiască cu o mulţime de băieţi pentru faptul că-1 strigau „Cuţu Means". Bill susţinea că regretă că nu l-a cotonogit pe loc pe învăţător.

Şi toată ziua aceea, ca şi în următoarea, sclipirea de buldog din privirea învăţătorului

provocă o adevărată spaimă în sufletele răufăcătorilor. în ziua a doua după terminarea orelor, Bud îşi dădu cu părerea :

— Dascălu' ăsta n-o fi prea tare la bătaie, da' ştiu că scoate tunete şi fulgere.

CUM A FOST ÎNCOLŢIT PREDICATORUL [X]

Dacă mi-ar fi trecut prin minte la timp să-mi intitulez povestirea cu unul din alesele titluri acum la modă, ca de pildă „Aprigii vînători din Vestul sălbatic", sau chiar cu unul din cele pe care le foloseşte literatura juvenilă la şcoala duminicală — ■ adevărat lapte pentru prunci — în încercarea de a deveni mai atractivă, cum ar fi „Kikc, tînărul vînător de urşi", poate că aş fi reuşit să-1 delectez în aceste pagini pe cititor cu o descriere viguroasă a morţii aprigului şi mătăhălosului Bruin de mîna victoriosului Kike, şi cu relatarea unei pasionante vînători de căprioare întreprinse de Morton.

După două săptămîni de felurite succese cum au toţi vînătorii, cei doi descoperiră că e absolut necesar să îndure o zi privaţiunile vieţii de tabără şi să facă[1] o vizită la cea mai apropiată aşezare ca să-şi împrospăteze sto- cui de muniţii. Prăvălia lui Wilkins, aflată în centru]! aşezării, era o construcţie de bîrne cu două încăperi separate. Intr-una proprietarul ţinea spre vînzare praf de puşcă şi alice, cîteva bonete, panglici ieftine, flori artificiale, vase de lut şi de faianţă ieftină, nişte pinză ţesută în casă, cupoane de stofă aspră şi de material pentru blugi, sculuri de lînă şi, mosoare cu aţă, tutun pentru fumat şi tutun de mestecat, „ceai de prăvălie" — numit aşa pentru a-1 deosebi de ceaiurile de salvie, sassafras şi cîrcei de viţă folosite în mod curent — un stoc masiv de whisky şi nişte rachiu de mere. In celălalt capăt al casei se afla o

X „Treeing a Preacher*[1] face parte din capitolul VII al romanului *The Circuit Rider.*

cameră mare, cu sfori pe care erau înşirate la uscat bucăţi de dovleac, învesełită de prezenţa unui cămin uriaş şi luminată de cele patru ochiuri cu geam ale unei ferestruici. Această cameră cu trei paturi, precum şi mansarda de deasupra, adăposteau pe Wilkins cu toată familia lui, servind totodată şi de hotel de categoria întîi.

In tinereţea Vestului, duminica era o zi sacră pentru Diana şi Bachus. Prin urmare, tinerii noştri prieteni se hotărîră să treacă pe la prăvălia lui Wilkins exact într-o- asemenea zi, nu pentru că ar fi vrut să se odihnească, ci deoarece începuseră să se plictisească tot singuri şi ştiau că duminica era imposibil să nu dea peste vreo petrecere şi că era un prilej minunat ca, făcîndu-şi nor cunoştinţe la peste optzeci de kilometri de casă, să-şi poată alunga cu un joc de cărţi şi alte distracţii plictiseala adunată în peregrinările lor prin desişurile neumblate.

Morton şi Kike sosiră la Wilkins exact la ora zece dimineaţa şi găsiră în încăperea care servea şi de circiumă şi de prăvălie obişnuitul grup de pierde-vară. Noii veniţi „puseră şi ei umăru'" la toate întrecerile şi jocurile : sărituri, aruncarea inelelor, trîntă, tras la ţintă, pocher şi toate celelalte, fiind curînd acceptaţi ca „ţipi deştepţi". Pentru cei de la frontieră nici nu exista o laudă mai mare ca aceasta ; pentru ei „tip deştept[14] era acela care ştia să piardă la cărţi fără să crîcnească blănile pentru care se trudise zile întregi la vînătoare, gata întotdeauna să dea pielicele de raton pe „un rînd de băutură pentru toată lumea[44] şi în stare să nimerească de la nouă sute de paşi o ţintă de-o palmă fără să se grozăvească.

Tocmai cînd antrenul începuse să mai slăbească, în uşa cîrciumii se ivi un om într-un costum din stofă de casă, care îşi ducea în mînă una, din ghete, dar nu prea arăta ca cei care trăiesc în pustietăţile codrilor. Părea de-abia trecut de treizeci de ani, iar un observator atent ar fi putut ghici după faţa lui că viaţa îi fusese plină de aventuri temerare şi de vicisitudini. Se desluşeau pe ea urme de porniri contradictorii, destul de puternice, şi o anumită slăbiciune de caracter ; pe chip îi era întipărită trista istorie a bunelor intenţii peste care cresc patimi urîte şi tovărăşii răufăcătoare.

— Pun rămăşag că-i unu' din ăia care dau cu gura, spuse unul din amicii lui Morton.

Se strînseră cu toţii în jurul străinului, care începu să li se adreseze fiecăruia în parte de parcă i-ar fi cunoscut de cînd lumea.. Apoi îşi dădu cu părerea că cea mai sigură cale de-a face cunoştinţă cu cei de faţă era să ciocnească un pahar şi, cînd oamenii dădură pe gît băutura, plăti pentru toţi, şi nu cu pielicele, ci cu monede de argint.

— Ascultă, străine, începu Morton cu răutate, eşti dat naibii de deştept. Da' pentru ce slujbă candidezi ?

— Domnilor, de as-dată m-aţi ghicit. Mă bate gîndu' să candidez la postu' de şerif în alegerile viitoare, răspunse străinul care se străduia să vorbească la fel ca ei, pentru a-şi cîştiga mai multă popularitate.

— Şi cam care ţi-e numele ? întrebă unul din cei prezenţi.

— Acas' la mine mi se zice Marcus Burchard. Io-s din u'enkinsville. Am pornit în viaţă sărac lipit. Aşa-s de învăţat să umblu desculţ, că ghetele îmi fac răni la picioare şi de-aia mai toată vremea trebuie să duc una-n mînă.

Aici Morton îşi puse jos paharul şi, uitîndu-se la străin plin de gravitate, interveni pe un ton sec :

— Ajunge, domnule Burchard ; n-am mai auzit pînă acuma o vorbire aşa de bine ticluită. O să votăm toţi pentru dumneata, numa' să nu aibă

candidatu' ălălalt o minte şi mai ascuţită. Da' totuşi cred că-i peste putinţă. Te-ai descurcat a-ntîia.

Burchard era destul de isteţ pentru a-şi da seama •că trebuia să rîdă împreună cu ceilalţi la această remarcă şi să se împrietenească cu Morton, care în mod evident era şeful şi a cărui influenţă nu strica să şi-o cîştige de partea lui.

Nicicînd nu te plictiseşti mai iute ca atunci cînd leneveşti, pierzîndu-ţi vremea cu tot felul de fleacuri ; şi, pe măsură ce se înseră, oamenii simţeau că sînt sătui chiar şi de colecţia de anecdote hazlii alese cu grijă de către domnul Burchard — istorioare scurte, care fuseseră spuse exact în aceeaşi ordine prin absolut toate cîrciumiie şi prăvăliile din ţinut. Din pură plictiseală, cineva propuse să meargă cu toţii să asculte o predică la meto- •dişti.. Cel puţin aveau să se distreze pe seama ei. Te- mîndu-se de un eventual scandal, Burchard se scuză că nu-i poate însoţi. I-ar fi plăcut şi lui să se amuze, dar trebuia să persevereze. Şi asta şi făcea. La nişte alegeri •strînse, nici măcar voturile metodiştilor nu erau de lepădat.

Morton şi Kike gustau din plin această expediţie. Auziseră că metodiştii erau nişte necioplţi, văicăreţi şi incuiţi, care sub masca evlaviei se dedau la cele mai mîrşave practici. Nu de puţine ori domnul Donaldson tunase şi fulgerase de la amvon împotriva lor, şi oamenii noştri erau aproape siguri că puteau conta pe binecu- vîntarea lui apostolică pentru o faptă atît de lăudabilă ca aceea de-a tulbura o adunare metodistă.

Predicatorul pe care îl auzeau se număra printre cei mai necioplţi metodişti. Predica îi era plină de forme dialectale şi construcţii agramate. Exemplele pe care le dădea erau extrem de infantile. Rezulta deci, fără putinţă de tăgadă, că era un predicator ineficient. Şi totuşi, a- ceste defecte se dovedeau mai degrabă a fi spre avantajul lui — graiul celor din pustietatea codrilor nu putea decît să impresioneze un auditoriu format din astfel de oameni. Dar cei din grupul sosit de la circiumă erau într-o asemenea dispoziţie, îneît nimic n-ar fi reuşit

să-i impresioneze. Veniseră la distracţie şi se apucară s-o caute cu orice preţ. Morton avea ambiţia să fie centrul atenţiei şi printre noii săi prieteni, aşa cum era acasă, şi de aceea îşi folosi cel mai nepreţuit talent al său. Predicatorul, domnul Mellen, tocmai „se înfierbîntase“ ; se

apucase să-şi zvîrle în dreapta şi-n stingă crîncenele metafore, iar ascultătorii căzeau repede sub influenţa lui, cînd Morton Goodwin, care îşi cultivase talentele de ventriloc pentru a distra lumea la diverse petreceri şi pentru a tulbura orele de la şcoala domnului Brady, se puse acum să chiţăie ca un şobolan în cursă, privindu-1 tot timpul pe predicator drept în ochi, ca şi cum vorbele acestuia l-ar fi interesat profund. Femeile tresăriră speriate, iar fraţii mai vîrstnici îşi întoarseră feţele austere, aruncînd priviri aspre şi dojenitoare spre cei mai tineri. Intr-o clipă chiţăitul încetă, înlocuit de schelălăitul ascuţit al unui căţeluş, care venea parcă dinspre partea unde se aflau femeile. Predicatorul, fratele Mellen, se opri şi tocmai avea de gînd să roage lumea să dea afară cîinele, cînd după foiala din grupul celor tineri bănui că toată agitaţia vine de la ei.

— Nu vă speriaţi, dragi surori, zise el ; căţeii latră chiar şi dacă merg în două picioare.

Gluma asta proastă nu făcu pe nimeni- să rîdă, dar nici nu constitui un avantaj de durată pentru predicator, căci Morton, nefiind de prin partea locului, nu se sinchisi de părerea ascultătorilor, ci numai de aplauzele tinerilor cheflii cu care venise. Se hotărî deci să tacă, pînă cînd predicatorul ajunse la un nou moment culminant al predicii, agitîndu-şi braţele vînjoase şi ţipînd cît îl ţinea gura, străduindu-se să facă ziua Judecăţii de Apoi cît mai de temut în ochii ascultătorilor. In sfîrşit, cînd se referi la groaza care îi cuprinde pe păcătoşi în ziua judecăţii, strigă cu voce dramatică :

— Ce sînt sunetele groaznice pe care le aud •?

Şi aici făcu o pauză, care s-ar fi dovedit foarte eficientă de n-ar fi fost acolo şi tînărul Goodwin.

— Cra ! era ! cra-ca ! era ! începu el să imite o cioară.

— Tinere ! tună predicatorul. Atîrni de-un fir de păr în bătaia vîntului, chiar deasupra prăpastiei ăleia fără fund.

— La naiba ! ţipă vocea lui Morton, dînd impresia că nu venea de nicăieri în mod special.

Acum domnul Mellen renunţă să mai predice şi-o

porni spre grupul tinerilor, cu intenţia evidentă de-a aplica unuia din ei o pedeapsă exemplară. Era un om nespus de voinic şi faţa lui arăta că avea, de gînd să-i dea afară pe toţi. Atunci tinerii se grăbiră s-o şteargă, cu excepţia lui Morton care nu se clinti din loc şi înfruntă privirile predicatorului cu o expresie de nevinovăţie jignită. Domnul Mellen rămase perplex. O voce care venea din diverse părţi ale încăperii şi nu aparţinea nimănui ar fi întrecut pînă şi puterile lui Hercule. Cînd oratorul descumpănit se întoarse să-şi continue predica, Morton rosti cu voce piţigăiată, într-un falset care imita foarte bine inflexiunile glasului domnului Mellen :

— Atîrni de-un fir de păr în bătaia vîntului !

Iar cînd predicatorul, furios, se repezi aprig spre el, Goodwin tocmai dispărea pe uşă.

AMBROSE BIERCE

FEREASTRA BĂTUTĂ-N SCÎNDURI [XI]

în 1830, doar la cîţiva kilometri de locul unde se ridică acum marele oraş Cincinnati, se întindea o pădure uriaşă şi aproape de nepătruns. întreaga regiune era ici şi colo populată cu oamenii „frontierei'[4] — suflete fără astîmpăr, care nici nu-şi ciopleau bine din pădurea virgină lemnul pentru o casă mai de Doamne- ajută atingînd acel grad de prosperitate numit de noi astăzi sărăcie că, împinşi de un impuls misterios al firii, abandonau totul şi îşi tăiau drum mai departe spre vest, înfruntînd noi primejdii şi lipsuri în efortul de-a recuceri privilegii la care renunţaseră de bunăvoie. Mulţi dintre ei părăsiseră deja regiunea, stabilindu-se în locuri mai îndepărtate, dar printre cei care rămăseseră era şi unul dintre primii veniţi. Trăia singur într-o casă de bîrne, înconjurat din toate părţile de măreţia codrului cu al cărui întuneric şi cu a cărui tăcere părea că se confundă, căci nimeni nu-1 văzuse vreodată zîmbind sau- rostind vreo vorbă de prisos. îşi acoperea nevoile modeste vînzînd în oraşul de pe malul rîului, cu bani sau contra schimb, blăni de animale sălbatice, căci nu cultiva nimic pe terenul care, dacă) ar fi avut! nevoie, l-ar fi putut reclama în baza dreptului de folosinţă neîntreruptă. Existau unele urme de „îmbunătăţiri[44] —■ cîteva pogoane de teren din imediata apropiere a casei fuseseră cîndva curăţate de copacii ale căror cioturi putrezite erau pe jumătate ascunse în noua vegetaţie venită să repare ceea ce

XI „The Boarded Window", din volumul *Tales of Soldiers and Civilians.*

devastase odinioară securea. După toate aparenţele, zelul omului pentru agricultură arsese ca un foc de paie, stingîndu-se în cenuşa pocăinţei.

Căsuţa de bîme lipite cu lut, cu hornul ei din nuiele şi acoperişul din şindrilă umflată peste care erau aşezaţi pari transversali, avea o singură uşă şi, exact în dreptul ei, pe peretele opus, o fereastră. Aceasta din urmă, însă, era bătută în scînduri — nimeni nu-şi a- mintea să fi fost vreodată altfel. Şi nimeni nu ştia de ce era aşa ; evident, nu din pricină că stăpînului casei i-ar fi displăcut lumina şi aerul, căci cu rarele prilejuri cînd prin acel loc retras se întîmplase să treacă vreun vînător, pustnicul fusese văzut stînd pe treaptă la soare, în pragul uşii, ori de cîte ori cerul îi oferea suficient soare. Bănuiesc că puţini din cei care mai sînt azi în viaţă au cunoscut vreodată secretul ferestrei, dar eu mă număr printre aceştia, lucru de care vă veţi convinge la momentul potrivit.

Se spune că omul se numea Murlock. Arăta de şaptezeci ele ani; în realitate avea, în jur de cincizeci. Fără îndoială că la acest proces de îmbătrînire mai contribuise şi altceva în afară de numărul anilor. Părul şi barba lungă, bogată îi erau albe, ochii stinşi, cenuşii, înfundaţi în orbite, faţa brăzdată de o reţea de zbîrcituri care parcă se intersectau venind din două direcţii. Era înalt şi uscăţiv, adus de spate — un om care purta pe umeri o povară. Nu l-am văzut niciodată ; toate aceste amănunte le-am aflat de la bunicul meu, de la care am auzit şi toată povestea pe cînd eram doar un băieţandru. El îl cunoscuse pe Murlock chiar clin zilele de demult ale sosirii lui acolo, cînd locuia undeva prin apropiere.

într-o bună zi, domnul Murlock a fost găsit mort în casa lui de bîrne. Nu era nici timpul, nici locul pentru autopsii ori ziarişti, şi bănuiesc că toată lumea a căzut de acord că murise de moarte bună, căci altfel mi s-ar fi spus şi mie şi ar trebui să-mi amintesc. Ştiu doar că, probabil din dorinţa de-a face totul cum se cuvine, oamenii îl îngropară lîngă casă, alături de mormîntul soţiei sale, care i-o luase înainte cu atîta amar de ani, încît cei de prin părţile locului nu reţinuseră nici cel mai mic amănunt din

existenţa ei. Şi cu asta se încheie ultimul capitol al acestei poveşti adevărate — exceptînd doar faptul că la multi ani după aceea, însoţit de un prieten la fel de îndrăzneţ ca şi mine, am pătruns pînă la locul respectiv, ne-am încumetat să ne apropiem atît de ruinele casei, incit să putem arunca cu o piatră, şi apoi am rupt-o la fugă ca să nu dăm nas în! nas cu stafia care, după cum ştia orice băiat bine informat din împrejurimi, bîntuia locul. întrucît, în mod firesc, această relatare se constituie pe baza raportului meu personal cu ceea ce se petrecuse, întîmplarea, făcînd parte din acest raport, prezintă o anume relevanţă. Dar mai există şi un capitol anterior — cel furnizat de bunicul meu.

Cînd domnul Murlock şi-a construit casa şi a început să lovească în stînga şi-n dreapta cu securea ca să-şi croiască loc de fermă —■ întreţinîndu-se între timp cu ajutorul carabinei — era un bărbat tînăr, viguros şi plin de speranţe. Pe coasta de est de unde venise, se căsătorise, după cum era moda, cu o tînără demnă sub toate aspectele de sincerul său devotament, care de bunăvoie şi fără să se plîngă a împărţit cu el toate primejdiile şi lipsurile. Din cîte se ştie, numele nu i-a rămas înscris nicăieri ; farmecul minţii, al fiinţei ei a rămas învăluit în tăcere, iar cei care se-ndoiesc sînt liberi să se îndoiască ; dar, slavă Domnului, eu nu mă număr printre aceştia ! în sprijinul faptului că s-au iubit şi au fost fericiţi, fiecare nouă zi din viaţa văduvului aducea destule confirmări, căci ce altceva dacă nu magnetismul unei amintiri sfinte ar fi putut ţine acel spirit temerar înlănţuit de-o asemenea soartă ?

într-o bună zi, întorcîndu-se de la vînătoare, din-tr-un colţ îndepărtat al pădurii, Murlock îşi găsi nevasta delirînd, doborîtă de febră. Pe distanţă de kilometri întregi nu exista nici un doctor, nici un vecin, iar starea în care o găsise nu-i permitea lui Murlock să plece după ajutor. Aşadar, omul se apucă s-o doftoricească cum se pricepea mai bine, dar la capătul celei de-a treia zile femeia intră în comă şi se stinse fără a mai da nici cel mai mic semn că şi-ar mai fi recăpătat cunoştinţa.

Din ceea ce ştim despre o fire ca a lui Murlock,

ne putem încumeta să introducem cîteva detalii în portretul sumar schiţat de bunicul meu. Convingîndu-se că nevasta îi murise, el mai avu atîta judecată, îneît să-şi amintească de faptul că morţii trebuie pregătiţi pentru îngropăciune. Încercînd să se achite cît mai bine de această îndatorire sacră, se mai împotmoli şi el pe ici, pe colo ; unele lucruri nu le făcu deloc cum trebuie, iar altele, pe care le execută corect, le repetă de nu ştiu cîte ori. Neputinţa de-a se descurca în nişte treburi simple şi obişnuite îl umplu de o buimăceală asemănătoare cu cea a unui om beat care se minunează de răsturnarea unor legi naturale foarte cunoscute. Era surprins şi ■de faptul că nu putea plînge — surprins şi puţin ruşinat ; firește, nu e frumos să nu plîngi cînd îţi moare cineva. „Mîine“, rosti el cu voce tare, „o să fac cafeaua ■şi-o să sap groapa şi de-abia atunci o să-i simt lipsa, cînd n-o s-o mai văd, dar acuma — e adevărat că-i moartă, dar totu-i în ordine — într-un fel, aşa trebuie să fie. Situaţia nu poate fi atît de rea precum pare.“

Stătea aplecat asupra moartei în lumina palidă a înserării, ba aranjîndu-i părul, ba potrivindu-i cit mai bine hainele ei simple, executînd totul mecanic, fără suflet. Şi totuşi, în conştiinţă îi persista convingerea că totul c în ordine — că ea va fi din nou cu el, ca mai înainte, că totul se va explica pînă la urmă. Nu simţise încă pînă în acea zi durerea şi de aceea nici nu i se dezvoltase capacitatea de-a o simţi. Inima n-o putea cuprinde în întregime, şi nici imaginaţia n-o putea concepe cu adevărat. Nu ştia ce lovitură grea primise ; de asta îşi va da seama mai tîrziu şi pentru tot restul zilelor. Durerea este un artist cu puteri tot atît de variate ca si caracteristicile instrumentelor la care îşi cîntă cîntecele pentru morţi, scoţînd din unele note înalte şi ascuţite, din altele acorduri joase, grave, ale căror vibraţii repetate răsună precum bătăile lente ale unei tobe îndepărtate. Pe unii îi surprinde ; pe alţii îi buimăceşte. Pentru unii vine ca o lovitură de săgeată, care le trezeşte sensibilitatea la o viaţă de o nouă intensitate ; pentru alţii, ca o izbitură de măciucă ce-i striveşte,

amorţindu-i. Putem presupune că Murlock a fost lovit în acest de-al doilea mod, căci (şi aici ne aflăm pe un teren mai sigur decît cel al unei simple presupuneri) nici nu-şi sfîrşi bine pioasa îndatorire că, lăsîndu-se pe un scaun lîngă masa unde era aşezată moarta, îşi pironi privirea pe profilul ei alb în întunericul tot mai adînc, iar apoi, sprijinindu-şi braţele pe marginea mesei, îşi culcă faţa pe ele, tot fără lacrimi în) ochi, sleit de puteri. în acel moment, prin fereastra deschisă veni un sunet lung, tînguios ca vaietul unui copil rătăcit în străfundurile codrului întunecat. Dar omul nu se clinti. în mintea sa amorţită vaietul acela nefiresc, straniu, răsună din nou. şi mai aproape ca înainte. Poate era vreo fiară sălbatică ; poate vreun vis ; căci Murlock adormise.

După cîteva ore, aşa cum a reieşit mai tîrziu, ceL care adormise în timpul priveghiului se trezi şi, ridicîn- du-şi capul de pe braţe, ciuli atent urechea — nici el n-ar fi putut spune de ce. Stînd acolo, în bezna neagră, alături de moartă, amintindu-şi totul fără să tresară, îşi încordă privirea să vadă — nici el nu ştia ce. Simţurile i se ascuţiră, respiraţia i se tăie, sîngele i se opri în vine. Cine — ce anume îi tulburase somnul şi unde să caute ?

Deodată, masa începu să i se clatine sub braţe şi, în aceeaşi clipă, auzi sau îşi imagină că aude un pas uşor, catifelat — apoi altul — ca şi cum pe podea ar fi călcat cineva în picioarele goale.

Rămase îngrozit, incapabil să strige sau să facă vreo mişcare. Vrînd-nevrînd aşteptă — aşteptă acolo în beznă veacuri întregi, plin de groaza pe care nimeni din cei care au cunoscut-o n-a mai trăit ca s-o poată descrie. Zadarnic încerca să rostească numele moartei, zadarnic se străduia să întindă mîna ca să vadă dacă ea mai era acolo, pe masă. Vocea îi era paralizată, mîinile şi braţele grele ca plumbul. Apoi urmă ceva înspăimîntător. Parcă un corp greu fu smuls de pe masa cii o forţă care împinse masa direct în pieptul lui, încît aproape că-1 răsturnă de pe scaun, şi în aceeaşi clipă Murlock auzi şi simţi ceva căzînd pe podea cu o bufnitură atît de violentă, încît se cutremură toată casa.

Urmă apoi o încăierare şi un vacarm imposibil de descris. Murlock se ridicase deja în picioare, căci groaza, prin însăşi intensitatea ei, nu-i mai stăpînea facultăţile, Se repezi, căutînd cu mîinile pe masă. Masa era goală !

Există un punct în care groaza se poate transforma în nebunie ; iar nebunia poate incita şi la acţiune. Fără nici o intenţie bine precizată, fără nici un motiv anume în afară de toana unui nebun, Murlock sări Ia perete, bîjbîind, îşi apucă arma încărcată şi trase la întîmplare. La flăcăruia care lumină viu încăperea văzu o panteră uriaşă care tîra moarta spre fereastră, cu colţii înfipţi în gîtul ei ! Apoi se lăsă o tăcere adîncă, iar bezna se
făcu mai neagră ca oricînd ; şi cînd omul îşi veni din nou în fire, soarele urcase în înaltul cerului, iar codrul răsuna de cîntecul păsărilor.

Cadavrul zăcea lîngă fereastră, acolo unde îl lăsase fiara înspăimîntată de flacăra şi de detunătura armei, îmbrăcămintea moartei era în dezordine, părul răvăşit, mîinile şi picioarele întinse la întîmplare. Din gîtul sfî- şiat se scursese o baltă de sînge care nu se închegase încă. Panglica cu care îi legase Murlock mîinile era ruptă ; pumnii îi erau încleştaţi. Iar între dinţi se zărea o bucată din urechea fiarei !

ADEVĂRAT BLESTEM [XII]

I

Ultimul nou-venit la Hurdy Gurdy nu stîrnise nici cel mai mic interes. Nici măcar nu fusese botezat cu cine ştie ce poreclă pitorească şi sugestivă, care de cele mai multe ori reprezintă singura urare de bun-venit a minerilor din tabără. în aproape oricare altă tabără din vecinătate noul venit s-ar fi ales în asemenea împrejurări cu un

XII Cu titlul „Holy Terror", nuvela este publicată în volumul *Tales of Soldiers and Civilians.*

apelativ de genul „Enigmaticu'" sau „Naiba-1 ştie" — o expresie naivă menită să sugereze minţilor agere expresia spaniolă *quien sabe.* Omul sosi fără să provoace nici o undă de interes pe suprafaţa nemişcată a vieţii sociale din Hurdy Gurdy — *o>* aşezare care, la nepăsarea generală a Californiei faţă de datele personale ale oamenilor, mai adăuga şi o indiferenţă locală proprie. Trecuseră de mult vremurile cînd avea vreo importanţă cine venea sau dacă venea cineva pe-acolo. Acum la Hurdy Gurdy nu mai locuia nimeni.

Doar cu doi ani în urmă aşezarea se mîndrise cu o populaţie activă de două sau trei mii de bărbaţi, la care se adăuga chiar şi o mînă de femei. Majoritatea celor dintîi munciseră pe rupte cîteva săptămîni pentru a demonstra, spre dezgustul celei de-a doua categorii, ce minciuni spusese cel ce-i amăgise pînă în -locurile acelea cu poveşti bine ticluite despre zăcăminte bogate de aur — pentru că veni vorba, o muncă lipsită în egală măsură de satisfacţie spirituală şi de profituri materiale ; căci încă din a treia zi de la întemeierea taberei, un glonte din pistolul unui cetăţean preocupat de binele obştesc îl trimisese pe domnul cel plin de imaginaţie acolo unde nu-1 mai putea atinge nici un fel de calomnie. Totuşi, fabulaţiile lui avuseseră de fapt un oarecare temei şi de aceea mulţi mai zăboviseră vreme îndelungată prin Hurdy Gurdy, deşi acum erau de mult plecaţi cu toţii.

Lăsaseră însă în urmă mărturii ample ale şederii lor. De la punctul unde Injun Creek se varsă în Rio San Juan Smith, de-a lungul malurilor celui dintîi, în sus, pînă la canionul de unde izvorăşte, se întindeau două şiruri de cocioabe părăsite părînd gata să se prăbuşească una în braţele celeilalte jelindu-şi paragina ; în vreme ce un număr aproape egal de asemenea cocioabe se răzleţiseră de o parte şi de alta pe povîrnişuri, cocoţîndu-se pe dîmburile înalte de unde îşi întindeau gîtul să vadă mai bine tabloul tulburător. Majoritatea acestor maghernite se şubreziseră ca după foamete, ajungînd să arate ca nişte adevărate schelete, pe

care atîrna în zdrenţe ceea ce s-ar fi putut lua drept piele, dar de fapt era pînză de cort. Pînă şi mica vale răscolită şi sfîşiată de lopeţi şi tîrnăcoape era urîtă, cu resturile unui jgheab lung ridieîndu-se rahitice ici şi colo pe cîte o culme abruptă şi pierzîndu-se stîngaci în depărtare pe picioroangele stîlpilor. întregul peisaj avea aspectul răvăşit şi respingător care rămîne de obicei în urma unor lucrări întrerupte — aspect ce în orice ţară fără istorie se substituie farmecului solemn al ruinelor lăsate de opera timpului. Orice bucată de pămînt neatinsă fusese năpădită de bălării şi rugi sălbatici care se întinseseră pretutindeni şi din ai căror umbră umedă şi nesănătoasă vizitatorul interesat de asemenea curiozităţi ar fi putut obţine nenumărate suveniruri legate de gloria apusă a acestei tabere — cizme desperecheate acoperite cu un strat verde de mucegai şi burduşite cu frunze putrede ; cîte o pălărie de fetru rătăcită ; rămăşiţele întîmplătoare ale unei flanele ; cutii goale de sardele turtite cu sălbăticie şi o abundenţă surprinzătoare de sticle negre, împrăştiate pretutindeni cu o adevărată imparţialitate generoasă.

II

Era evident că pe omul care redescoperea acum tabăra de la Hurdy Gurdy nu-1 interesa arheologia. Şi privind în jur la jalnicele mărturii ale muncii irosite şi ale speranţelor spulberate, pe care soarele răsăritului le învelea într-un auriu ieftin dîndu-le o strălucire ironică, el nu simţi nevoia să adauge la suspinul său de oboseală şi unul de emoţie. Pur şi simplu dădu jos dd pe spinarea măgarului ostenit un sac plin cu unelte de minerit, mai mare decît bietul animal, priponi măgarul şi, alegînd din sac o secure, o porni prin albia secată a pîrîului spre vîrful unui[1] deal scund, plin de pietriş. Păşind peste un gard dărîmat din nuiele şi scînduri, ridică de jos o scîndură, o crăpă în cinci şi făcu

cinci ţăruşi pe care îi ascuţi la cîte un capăt. începu apoi un fel de investigaţie minuţioasă, aplecîndu-se din cînd în cînd să examineze cîte ceva cu mare atenţie. în cele din urmă se pare că răbdarea îi fu încununată de succes, căci omul se îndreptă brusc de spate, făcu un gest de satisfacţie, rosti numele „Crestată" şi imediat o porni mai departe, numărîndu-şi paşii mari şi egali. Apoi se opri şi înfipse în pă- mînt unul din ţăruşi. După care se uită cu grijă în, toate părţile, mai făcu un număr de paşi pe o porţiune de teren foarte denivelată şi mai înfipse încă unul. Par- curgînd dublul acestei distanţe în direcţie perpendiculară pe cea de pînă atunci, îl fixă şi pe al treilea şi, re- petînd toată procedura, împlîntă în pămînt pe al patrulea şi apoi pe al cincilea ţăruş. Pe acesta îl crăpă în vîrf şi, în crăpătură, introduse un plic vechi de scrisori acoperit cu tot felul de semne complicate scrise cu creionul. Pe scurt, îşi revendica drepturile asupra dealului, în strictă conformitate cu legile mineritului în vigoare la Hurdy Gurdy ; fapt pentru care pusese la vedere şi obişnuitul anunţ.

Aici se cere o precizare, şi anume că una din adăugirile aduse aşezării Hurdy Gurdy — faţă de care aşezarea însăşi deveni mai tîrziu o simplă anexă — era cimitirul. Încă din prima săptămînă a existenţei taberei, un comitet de cetăţeni îi hotărîse cu grijă amplasamentul. Ziua imediat următoare se distinse prin disputa dintre doi membri ai comitetului referitoare la un loc mai potrivit, aşa că ziua a treia marcă prin două înmormântări inaugurarea cimitirului. Pe măsură ce tabăra se împuţina, cimitirul creştea ; şi cu mult înainte ca ultimul locuitor, victorios deopotrivă asupra malariei perfide şi asupra revolverului care ameninţa pe faţă, să-şi fi luat adio de la Injun Creek, această aşezare periferică se transformase într-o suburbie dacă nu populară, cel puţin populată. Iar acum, că orăşelul avea paloarea galbenă şi ofilită a unei senilităţi respingătoare,

cimitirul — deşi oarecum deteriorat de timp şi împrejurări şi fără a fi cu totul scutit de inovaţii în domeniul gramaticii şi de experimente în cel al ortografiei, ca să nu mai vorbim de ravagiile coioţilor — răspundea nevoilor modeste ale locuitorilor lui cu deplinătate cumpănită. Intinzîndu-se pe două pogoane bune de pămînt, care cu lăudabilă chibzuială, dar cu nejustificată grijă, fuseseră alese pentru absenţa oricăror resurse minerale, cimitirul conţinea doi sau trei copaci scheletici (unul cu o creangă laterală groasă, de care se mai bălăbănea şi acum semnificativ o frînghie roasă de vreme), vreo cincizeci de moviliţe de pămînt pietros, vreo douăzeci de inscripţii pe lemn cu particularităţile literare mai sus menţionate şi o colonie de cactuşi agresivi. Una peste alta, „Locul Domnului“, cum fusese numit cu respect caracteristic, se putea lăuda pe bună dreptate cu o calitate fără doar şi poate nepreţuită : era un loc lăsat în părăsire. Şi tocmai asupra celei mai populate părţi a acestui tărîm îşi revendica dreptul de proprietate domnul Jefferson Doman. Dacă pentru ducerea la îndeplinire a proiectului său ar fi considerat utilă înlăturarea cîtorva morţi, aceştia ar fi beneficiat de dreptul de a fi îngropaţi din nou în mod corespunzător.

ni

Acest domn Jefferson Doman era de fel din Elizabethtown, New Jersey, unde cu şase ani în urmă îşi lăsase inima în păstrarea unei tinere sfioase, cu păr auriu, numită Mary Matthews, drept o garanţie în plus că se va întoarce să-i ceară mîna.

— Ştiu eu prea bine că n-ai să te-ntorci viu — nimic nu-ţi reuşeşte, fusese remarca domnişoarei Matthews, care îi ilustra concepţia despre ce înseamnă succesul şi implicit părerea despre cum trebuie încurajat un om. Şi mai adăugă : Dacă nu reuşeşti, o să vin şi eu în California. Tu o să

dezgropi aurul şi eu o să-1 bag în săculeţe.

Această teorie specific feminină privind depozitele aurifere nu avu nici un efect asupra inteligenţei masculine : domnul Doman era convins că aurul se găseşte în stare lichidă. El îi combătu intenţia cu o remarcabilă înflăcărare, îi înăbuşi suspinele pecetluindu-i tandru buzele cu mîna, îi zîmbi, uscîndu-i cu sărutări lacrimile şi cu un vesel „Pa — pa !“ plecă în California să trudească pentru ea ani lungi, lipsiţi de dragoste, cu curaj în suflet, cu speranţă vie şi cu o credinţă neclintită care nu-şi uită nici o clipă chemarea. între timp domnişoara Matthews acordase monopolul umilului ei talent de-a strînge aurul domnului Jo Seeman din New York, cartofor, care îi aprecia acest talent mai mult decît impresionantul ei geniu, pentru a scoate aurul din pungă şi a-1 dărui rivalilor lui din localitate. într-adevăr, în ce priveşte această ultimă aptitudine, îşi manifestă dezaprobarea printr-un gest care le asigură — lui postul de lucrător la spălătoria închisorii statului New York, iar ei faimoasa poreclă de „Moll-Crestata“. Cam în această perioadă îi scrie ea domnului Doman o emoţionantă scrisoare de renunţare, ataşîndj şi poza ei pentru a dovedi că nu mai are nici un drept de a aspira să devină doamna Doman, şi povestind atît de plastic cum căzuse de pe cal, încît „mîrţoaga“ cumpătată care îl adusese pe domnul Doman pînă la Red Dog să-şi ia scrisoarea, la întoarcere se văzu nevoită să ispăşească vina altuia, în- casînd nenumărate lovituri de pinten. Dintr-un motiv foarte important, scrisoarea nu reuşi să-şi atingă scopul : fidelitatea, care pînă atunci fusese pentru domnul Doman o chestiune de dragoste şi datorie, deveni acum şi o chestiune de onoare ; iar poza cu frumosul chip al iubitei, desfigurat jalnic de o tăietură ca de cuţit, îşi' luă locul cuvenit în inima lui, în timp ce drăgălaşa ei predecesoare începu să fie tratată cu o neruşinată lipsă de interes. Trebuie să recunoaştem că, informată^ de toate a- cestea, domnişoara Matthews păru mai puţin surprinsă decît ne-am fi aşteptat, judecind după aprecierile

proaste privind generozitatea domnului Doman, confirmate de tonul scrisorii ei anterioare. Totuşi, curînd după aceea scrisorile ei deveniră din ce în ce mai rare, iar apoi încetară cu totul.

Domnul Doman însă mai aveai încă un corespondent — pe domnul Bamey Bree din Hurdy Gurdy, odinioară din Red Dog. Acest domn, deşi o figură de vază printre mineri, nu era miner. Cunoştinţele lui în domeniul mineritului se limitau în special la admirabila mînuire a jargonului legat de această profesie, căruia îi aducea substanţiale contribuţii, îmbogăţindu-1 cu un noian de expresii neobişnuite, remarcabile mai mult pentru acurateţea decît pentru frumuseţea lor, şi care impresionau pe inculţii „ageamii" proaspăt sosiţi în Vest prin profunzimea talentelor inventatorului lor. Cînd nu întreţinea un cerc de ascultători admirativi din San Francisco sau din Est, putea fi de obicei găsit desfăşurînd o activitate relativ lipsită de strălucire — şi anume aceea de a mătura diverse săli de dans şi de a goli scuipătorile.

După toate aparenţele Barney avea în viaţă doar două pasiuni — ataşamentul pentru Jefferson Doman, care îi făcuse odată un serviciu, şi slăbiciunea pentru whisky, care în mod evident nu-i făcuse nici un serviciu. Se numărase printre primii căutători de aur sosiţi la Hurdy Gurdy, dar nu prosperase şi, încetul cu încetul, decă- zusc ajungînd gropar la cimitir. Meseria aceasta nu era o vocaţie, dar sporadic Bamey apela la ea cu mîini tre- murînde ori de cîte ori o neînţelegere la ¦masa de joc şi trezirea lui după un chef prelungit se întîmplau să coincidă în timp. într-o bună zi, domnul Doman primi la Red Dog o scrisoare cu ştampila „Hurdy, Cal." şi, fiind în acel moment ocupat cu altceva, o vîrî neglijent într-o crăpătură din perete ca s-o citească mai tîrziu. Dădu peste ea din întîmplare de abia după doi ani şi o citi. Iată ce conţinea :

HuTdy, 6 iunie

1
1
0

Dragă prietene Jeff, Am dat peste ea în ţintirim. E oarbă şi durdulie. Nu zic nu s-o dau şi altuia — aşa-s eu. îmi ţin fleanca pînă ciripeşti ceva, Cu drag,

BARNEY

P.S. Am înfundat-o cu „Crestată[14].

Cunoscînd cît de cît argoul minerilor din tabără şi sistemul personal prin care îşi comunica ideile domnul Bree, domnul Doman nu întîmpină nici o dificultate în a pricepe din această epistolă neobişnuită că, în timp ce îşi îndeplinea obligaţiile de gropar, Barney descoperise un strat de cuarţ care nu se ghicea de la suprafaţă, că stratul era neîndoielnic bogat în aur; că, pe considerente de prietenie, era dispus să-l accepte ca partener pe domnul Doman şi că, în aşteptarea răspunsului acestui domn, va păstra cu discreţie secretul descoperirii. Din post-scriptum se deducea clar că, pentru a ascunde comoara, Barney îngropase peste ea rămăşiţele pămînteşti ale unei fiinţe numite „Crestată[44].

Din evenimentele ulterioare relatate domnului Doman la Red Dog, reieşea că, înainte de a lua această măsură de precauţie, domnul Bree avusese înţelepciunea să transforme o modestă parte a aurului ; în orice caz, cam de pe atunci începu s-o ţină lanţ cu chefurile şi beţiile, făcînd cinste în dreapta şi-n stînga, lucru rămas şi astăzi printre cele mai îndrăgite tradiţii în ţinutul San Juan Smith, despre care se vorbeşte cu respect pînă hăt-cle- parte la Ghost Rock şi Lone Hand. La, urmă, nişte răposaţi cetăţeni din Hurdy Gurdy, cărora domnul Bree le acordase cu milostenie ultimele servicii, îi făcură şi lui loc printre ei şi Bamey rămase să se odihnească în pace.

IV

1
1
1

Terminînd de jalonat terenul pe care îl reclama, domnul Doman se întoarse din nou la punctul unde exclamaţia „Crestată[44] pusese capăt căutărilor sale printre morminte. Se aplecă încă o dată peste scîndura pe care stătea scris acest nume şi, parcă în dorinţa de a verifica cele văzute şi auzite, îşi trecu degetele peste literele săpate stîngaci în lemn. Ridicîndu-se din nou în picioare, rosti cu voce tare : „Era un adevărat blestem !“ adăugind astfel la scurta inscripţie un epitaf surprinzător de sincer.

Dacă i s-ar fi cerut domnului Doman să-şi confirme vorbele prin dovezi — ceea ce, avînd în vedere caracterul lor critic, fără îndoială că s-ar fi putut întîmpla — ar fi fost pus în încurcătură din lipsa unor martori onorabili şi n-ar fi putut veni în cel mai bun caz decît cu lucruri din auzite. Cam în perioada în care „Crestata“ se bucurase de faimă prin taberele de mineri — cînd, după cum s-ar fi exprimat redactorul ziarului *Hurdy Herald,* ea era „în plinătatea forţelor[14] — norocul îl părăsise aproape de tot pe domnul Doman, obligîndu-1 să ducă o viaţă grea, veşnic pe drumuri în căutare de zăcăminte. îşi petrecuse majoritatea zilelor în munţi, însoţit cînd de unul, cînd de altul. Imaginea lui despre „Crestată[44] se născuse din relatările admirative ale acestor tovarăşi întîmplători, proaspăt sosiţi de prin diverse tabere ; el, unul, nu se bucurase de îndoielnicul privilegiu de-a o cunoaşte personal şi nici de răsplata precară a farmecelor ei. Şi cînd, în cele din urmă, la sfîrşitul scandaloasei ei cariere în Hurdy Gurdy, îi citise din întîmplare în *Herald* necrologul lung pe o coloană (scris de un umorist al acestui ziar dinamic, în cel mai reuşit stil al condeiului său), Doman plăti tribut cu un zîmbet memoriei ei şi geniului istoriografului, după care o dădu uitării. Stînd acum lîngă mormîntul acestei colosale Mesaline, prin minte îi trecură principalele evenimente ale agitatei ei cariere, aşa cum le auzise preamărite în jurul mai multor focuri de tabără şi, poate într-o încercare inconştientă de autojustificare, îşi repetă că femeia aceasta fusese un adevărat blestem ; după care înfipse adînc tîrnăcopul în mormînt. în aceeaşi clipă un corb, care se aşezase tăcut pe ramura unui

copac uscat chiar deasupra mormîntului, croncăni solemn, exprimîndu-şi printr-un croncănit aprobator părerea lui despre toată povestea.

Dedicîndu-se cu mult zel descoperirii aurului, şi pu- nînd probabil acest lucru pe seama conştiinţei sale de gropar, domnul Barney Bree săpase o groapă neobişnuit de adincă, aşa că era aproape de asfinţit cînd domnul Doman, lucrînd încet şi relaxat ca unui care „e sigur pe ceva" şi nu se teme că altcineva i-ar putea revendica drepturile asupra terenului, dădu de sicriu şi îndepărtă pămîntul de pe capac.' Făcînd acest lucru, se trezi confruntat cu o dificultate pe care n-o prevăzuse ; coşciugul — o simplă ladă turtită, făcută, se pare, din scînduri nu prea solide — nu avea mînere şi acoperea tot fundul gropii. Tot ce putea el face, fără a viola obligaţiile sacre impuse de respectiva situaţie, era să lungească groapa atît cît să-i permită să stea la capul sicriului şi să-şi bage mîinile vînjoase dedesubt, pentru a-1 ridica în picioare ; aşa că se puse pe lucru. Apropierea nopţii îi sporea eforturile. Nici nu se gîndea să-şi abandoneze tocmai acum treaba şi s-o reia a doua zi în condiţii mai favorabile. Febra lăcomiei şi spectrul groazei îl îndemnau cu o autoritate de fier să termine ceea ce începuse. Fără să mai piardă timpul se apucă să lucreze cu un zel cumplit. în capul gol, cu hainele răvăşite, cu cămaşa descheiată şi pieptul dezgolit scăldat de sudoare, acest căutător de aur şi jefuitor de morminte lipsit de remuş- cări trudea cu o energie uriaşă, care aproape îi înnobila scopul odios ; şi după ce ultimele scînteieri ale soarelui se stinseră pe culmile de la apus, iar luna plină se desprinse din umbrele care brăzdau întinderea violetă, ridică şi el sicriul în picioare, sprijinindu-1 de marginea de sus a gropii. Apoi, cum stătea în groapa care îi a- jungra pînă la gît, privind sicriul luminat acum puternic de razele lunii, simţi că brusc îl cuprinde un fior de groază văzînd pe sicriu uimitoarea fantomă întunecată a unui chip omenesc — umbra propriului său cap. O clipă, acest fapt simplu şi firesc îl secă de orice vlagă.

Zgomotul propriei sale respiraţii gîfîite îl înspăimîntă, şi încercă să-1 domolească, dar nu se putea face abstracţie de plămînii gata să explodeze. Atunci, rîzînd înfundat şi fără pic de entuziasm, începu să-şi mişte capul dintr-o parte în alta, pentru a obliga fantoma să repete mişcările. Posibilitatea de a-şi afirma autoritatea asupra propriei sale umbre îi dădea o linişte încurajatoare. Temporiza lucrurile, împotrivindu-se lent, cu precauţie inconştientă, unei catastrofe iminente. Simţea cum îl asaltau forţele nevăzute ale răului şi negocia timpul cu inevitabilul.

Acum îi săriră în ochi, pe rînd, cîteva amănunte neobişnuite. Suprafaţa sicriului pe care îşi aţintise privirea nu era plată ; prezenta două striaţiuni distincte : una longitudinală şi alta transversală. în punctul unde se întîlneau, spre partea mai lată a sicriului, se afla o plăcuţă de metal care reflecta lumina lunii cu o strălucire sumbră. De-a lungul marginilor sicriului, la distanţe mari unele de altele, se vedeau capete ruginite de cuie. Aşadar, acest produs fragil al artei tîmplăriei fusese aşezat în groapă cu fundu-n sus !

Poate că era una din glumele celor din tajbără — o manifestare concretă a spiritului comic care îşi găsise expresia literară în talmeş-balmeşul necrologului ieşit de sub pana celui mai mare umorist din Hurdy Gurdy. Poate că era vorba de vreo semnificaţie ocultă care se refuza înţelegerii celor ce nu cunoşteau tradiţiile locale. O ipoteză mai generoasă este că faptul se datora unui accident provocat de domnul Barney Bree, care făcînd înmormântarea singur (fie intenţionat, pentru a-şi păstra secretul aurului, fie din cauza unei apatii generale), comisese o greşeală pe care ulterior n-a mai putut sau n-a mai fost interesat s-o îndrepte. Dar, indiferent de cum s-au întîmplat lucrurile, nu încăpea nici o îndoială că sărmana „Crestata“ fusese îngropată cu faţa în jos.

Atunci cînd groaza şi absurdul se unesc, efectul este înspăimîntător. Acest om puternic şi viguros, acest bărbat temerar care muncea în miez de noapte singur printre morţi, înfruntînd sfidător

întunericul şi pustietatea, se simţi brusc copleşit de o emoţie ridicolă., îl străbătu un fior rece — începu să tremure şi îşi scutură umerii voinici de parcă ar fi vrut să se scape de atingerea unei mîini îngheţate. I se tăie respiraţia, iar sîngele din vine, incapabil să-şi stăvilească iureşul, se tălăzui fierbinte sub pielea rece sloi. Lipsit de oxigen, sîngele ajuns la cap îi congestionă creierul. Toate funcţiile lui fizice trecură de partea inamicului; propria sa inimă pornise la atac împotriva lui. Rămase nemişcat; n-ar fi fost în stare să strige. Doar un coşciug îi mai lipsea ca să fie şi el mort — mort ca moartea care îl înfrunta doar de la celălalt capăt al gropii şi de care îl despărţea numai grosimea unei scînduri putrede.

Apoi, treptat, simţurile îi reveniră ; valul de groază care îi copleşise fiinţa începu să se retragă. Dar odată cu recăpătarea simţurilor, nu-şi mai dădu seama de ce-i fusese frică. Văzu lumina lunii aurind sicriul, dar nu acelaşi sicriu de mai-nainte. Ridicîndu-şi în sus privirile şi întoreîndu-şi capul, observă cu interes şi mirare crăcile negre ale copacului uscat şi încercă să estimeze lungimea funiei roase de vreme care se bălăbănea pe un braţ fantomatic. Urletul îndepărtat şi monoton al coioţilor îl surprinse ca ceva auzit în vis cu ani în urmă. Deasupra lui o buhă îşi flutură greoaie aripile tăcute, iai- el încercă să ghicească încotro va zbura cînd va a- jungei la stînca semeaţă care se înălţa în razele lunii la o distanţă cam de un kilometru. Urechea surprinse în umbra cactuşilor mersul furişat al unui popîndău. Omul nu scăpa nici un amănunt; toate simţurile îi stăteau' la pin dă ; şi totuşi nu vedea sicriul. Asemeni celui care, uitîndu-se prea mult la soare, îl vede negru şi apoi nu-1 mai vede deloc, mintea lui, epuizîndu-şi capacitatea de-a se înspăimînta, nu mai sesiza nimic înspăimîntător. Asasina îşi ascundea coasa sub mantie.

Cît ţinu această perioadă de acalmie a luptei, în nări îi pătrunse un uşor miros dezgustător. La început crezu că provine de la un şarpe cu clopoţei şi, fără să vrea, încercă să se uite la picioare. Dar picioarele-i erau a- proape invizibile în întunericul

mormîntului. Un sunet răguşit, bolborosit, ca horcăitul unui om în ceasul mor- ţii, veni parcă din cer şi în clipa următoare o umbră mare, neagră, ameninţătoare, ca o închipuire a acelui sunet, coborî din vîrful copacului spectral, fîlfîi pe lîngă faţa lui şi se pierdu, înspăimîntătoare, în pîcla care învăluia pîrîul din depărtare. Era corbul. Întîmplarea îl trezi pe Doman din nou la! realitate şi din nou ochii îi căzură pe sicriul aşezat în picioare, luminat acum de razele lunii pînă la jumătate. Văzu strălucirea plăcuţei de metal şi încercă, fără să se clintească din loc, să citească ce scrie pe ea. Apoi încercă să-şi imagineze ce oare se găsea în spatele ei. Imaginaţia lui înfierbântată îi prezentă un tablou viu. Se pare că scîndurile nu mai constituiau un obstacol în calea ei şi, în faţa ochilor, îi apăru cadavrul livid al femeii moarte, înveşmmtată în giulgiu, care îl privea absent cu ochi uscaţi, lipsiţi de pleoape. Maxilarul de jos era căzut, iar buza de sus se ridicase într-un rînjet descoperind dinţii. Pe obrajii scofîlciţi se desluşea un adevărat mozaic de pete — efectul descompunerii. Printr-un proces misterios, pentru prima oară în ziua aceea în minte îi apăru poza lui Mary Matthews şi, fără să vrea, compară frumuseţea ei blondă cu aspectul respingător al chipului moartei : cel mai drag lucru din viaţa lui cu cel mai hidos lucru pe care şi l-ar fi putut imagina vreodată.

Asasina începu să înainteze şi, scoţîndu-şi la iveală coasa, o înfipse în gîtul victimei. Cu alte cuvinte, mai întîi vag, apoi foarte clar, omul deveni conştient de o impresionantă coincidenţă — o legătură — o paralelă între chipul din poză şi numele del pe scîndura de la capul groapei. Chipul era desfigurat, şi numele descria un asemenea chip. Gîndul puse stăpînire pe el şi îl cutremură, transformînd faţa pe care imaginaţia lui o crease sub capacul sicriului. Contrastul deveni acum asemănare ; asemănarea, identitate.

Revizuind în memorie nenumăratele descrieri pe care le auzise la taclalele din jurul focurilor de tabără despre „Crestata“, încercă, fără prea mult

succes, să-şi aducă aminte ce anume provocase cicatricea de la care i se trăgea femeii acest nume hîd ; şi acolo unde nu-1 ajuta memoria, intervenea închipuirea, pecetluind totul cu validitatea convingerii. în încercarea exasperantă de a-şi aminti acele frînturi din viaţa femeii descrise de alţii, muşchii mîinilor şi ai braţelor i se încordară dureros, de parcă s-ar fi opintit să ridice o greutate uriaşă. Trupul i se crispă şi se contorsionă din pricina efortului. Tendoanele de la gît ieşiră în afară ca nişte corzi întinse, iar respiraţia accelerată îi deveni şuierătoare şi întretăiată. Catastrofa nu mai putea fi mult amînată, căci în caz contrar chinul îndoielilor n-ar mai fi lăsat nimic loviturii de graţie din clipa confruntării. Obrazul crestat din spatele capacului l-ar fi ucis chiar şi prin lemn.

Coşciugul se mişcă, întrerupîndu-i gîndul. Ajunse la două palme de faţa lui, făcîndu-se tot mai mare pe măsură ce se apropia. Plăcuţa metalică ruginită, cu o inscripţie imposibil de descifrat la lumina lunii, îl privea ţintă în ochi. Hotărît să nu dea înapoi, el încercă să-şi proptească mai zdravăn umerii de capătul gropii şi ca urmare era cît pe ce să cadă pe spate. N-avea| nici un sprijin ; fără să-şi dea seama se deplasase spre inamic, strîngînd în mînă cuţitul greu; pe care şi-1 smulse de la brîu. Intre timp coşciugul nu mai înaintase şi omul zîmbi la gîndul că nici înapoi nu mai putea da. Ridicînd cuţitul, izbi din toate puterile cu plăselele plăcuţa metalică. Se auzi sunetul ascuţit, pătrunzător al loviturii şi, cu un huruit sumbru, capacul şubrezit se sparse în bucăţele, prăbuşindu-se la picioarele lui. Viii şi morţii se aflau faţă în faţă — bărbatul cuprins de nebunie scoţînd un ţipăt ascuţit — femeia liniştită, învăluită în misterul tăcerilor ei. Era un adevărat blestem !

V

Cu cîteva luni mai tîrziu, un grup de femei şi bărbaţi din cele mai înalte cercuri ale oraşului San Francisco trecură prin Hurdy Gurdy în drum spre

Valea Yosemite. Se opriră să ia prînzul şi, în timp ce se făceau pregătirile necesare, porniră să cerceteze tabăra pustie. Unul din ei fusese la Hurdy Gurdy în zilele de glorie ale aşezării. Se numărase chiar printre cetăţenii ei de vază ; şi se spunea că la masa lui de joc se lăsau într-o singură noapte mai mulţi bani decît într-o săptămînă la mesele tuturor concurenţilor lui la un loc ; dar fiind acum milionar şi lansîndu-se între timp în afaceri mult mai mari, nu considera succesele de început destul de importante pentru a merita să le menţioneze. Din expediţie făcea parte şi soţia lui bolnăvicioasă, o doamnă celebră în San Francisco pentru petrecerile costisitoare pe care le organiza şi pentru rigoarea şi exigenţa ei faţă de poziţia socială şi „antecedentele[14] invitaţilor. în timp ce se plimbau printre cocioabele din tabăra pustie, domnul Porter atrase atenţia soţiei şi prietenilor săi asupra unui copac usc at ce se înălţa pe un deluşor dincolo de Injun Creek.

— După cum vă spuneam, zise el, am trecut prin tabăra asta în 1852 şi mi s-a povestit că în decursul timpului „vigilenţii“ au spînzurat aici nu mai puţin de cinci oameni şi că pe toţi i-au(spînzurat de copacul ăla. Dacă nu mă-nşel, frînghia se mai bălăbăne şi acum de-o cracă. Haideţi să mergem pînă acolo.

Nu adăugă la cele spuse că frînghia în cauză era poate una şi aceeaşi cu frînghia de-a cărei îmbrăţişare propriul său gît fusese atît de* aproape, încît dacă domnul Porter ar mai fi zăbovit un ceas prin părţile acelea nici c-ar mai fi scăpat.

Mergînd agale pe malul pîrîului în căutarea unui loc bun de trecere, excursioniştii dădură de scheletul ciugulit de păsări al unui animal pe care domnul Porfer, după o atentă examinare, îl identifică drept al unui măgar. Urechile atît de caracteristice dispăruseră, dar fiarele sălbatice şi păsările mai lăsaseră neatinsă partea capului care nu se putea mînca şi frîul rezistent din păr de cal, la fel ca şi frînghia din, acelaşi material legată de un ţăruş înfipt adînc în pămînt. Alături zăceau părţile de lemn şi de metal ale unor unelte de minerit.

Se făcură obişnuitele remarci — cinice din partea domnilor, sentimentale şi delicate din partea doamnelor. Nu după mult timp se aflau cu toţii lîngă copacul din cimitir, iar domnul Porfer îşi mai lăsă ceva din demnitate, se postă sub frînghia putredă şi, sigur de sine, o încolăci o dată în jurul gîtului, întrucîtva — se pare — spre propria lui satisfacţie, dar spre marea spaimă a sensibilei sale soţii, căreia spectacolul îi pricinui un şoc dureros.

Strigătul de uimire al unuia dintre membrii grupului îi strînse pe toţi în jurul unui mormînt deschis, pe fundul căruia se ridica grămadă o amestecătură de oase omeneşti şi rămăşiţe dintr-un coşciug spart. De tot restul se ocupaseră coioţii şi ulii, care îndepliniseră ultima tristă ceremonie. în grămadă se zăreau două cranii şi, pentru a cerceta această abundenţă oarecum neobişnuită, unul din bărbaţii mai tineri avu tăria să sară în groapă şi să le ia dîndu-le celor de sus, înainte ca doamna Porfer să-şi exprime totala ei dezaprobare faţă de o asemenea faptă atît de revoltătoare, lucru pe care îl făcu totuşi cu deosebită sensibilitate şi în cuvinte alese cu foarte multă grijă. Continuîndu-şi cercetările în mormanul de pe fundul gropii, de data aceasta tînărul trimise sus o plăcuţă metalică ruginită, scrisă cu litere pocite, pe care domnul Porfer le descifră cu greutate, citind apoi inscripţia cu voce tare, într-o încercare cinstită şi nu total lipsită de succes de a crea un efect dramatic pe măsura ocaziei şi a talentelor sale retorice :

MANUELITA MURPHY

Născută la misiunea San Pedro. Decedată la Hurdy Gurdy.

Vîrsta : 47 ani

E plin iadul de ele.

Din respect pentru evlavia cititorului şi pentru înţelegerea generoasă a doamnei Porfer faţă de cele două sexe, să nu ne referim la impresia penibilă produsă de această inscripţie decît numai pentru a preciza că nici- cînd puterea de elocinţă a domnului Porfer nu se bucurase de o apreciere atît

de spontană şi de copleşitoare.

Următoarea pradă care îi recompensă pe jefuitorul de cadavre din groapă fu un smoc încîlcit de păr lung, negru, amestecat cu lut : dar aceasta însemna atît de puţin în comparaţie cu descoperirile anterioare, încît nu i se acordă cine ştie ce atenţie. Deodată, cu o exclamaţie scurtă şi un gest triumfător, tînărul dezgropă o bucată de rocă cenuşie şi, după o sumară inspecţie, o înmînă sus domnului Porfer. La lumina soarelui piatra sclipea cu un luciu gălbui — plină de punctişoare seînteietoare. Domnul Porfer i-o smulse din mînă, se aplecă o clipă asupra ei şi apoi o aruncă nepăsător cu o simplă remarcă :

— Pirită de fier — aurul prostului.

Tînărul din puţul de prospecţiune rămase, după cît se pare, puţin descumpănit.

Intre timp, doamna Porfer, incapabilă să mai asiste la această îndeletnicire neplăcută, se întoarse la copac şi se aşeză la rădăcina lui. Pe cînd îşi aranja o şuviţă rebelă de păr auriu, privirile îi fură atrase de ceea ce părea a fi, şi de fapt într-adevăr era, tot ce mai rămăsese dintr-o haină veche. Uitîndu-se împrejur să se asigure că nimeni n-o vede săvîrşind o faptă atît de puţin demnă de o doamnă, îşi vîrî mîna plina de inel© în buzunarul de la piept al hainei şi trase afară un portvizit mucegăit. Iată ce conţinea acesta :

Un pacheţel de scrisori cu ştampila „Elizabethtown, New Jersey“.

O buclă de păr blond legată cu o panglică.

O fotografie înfăţişînd o fată frumoasă.

Idem, aceeaşi fată desfigurată înspăimîntător.

Un nume pe spatele fotografiei — „Jefferson Doman[a].

După cîteva clipe un grup de domni îngrijoraţi o înconjurau pe doamna Porfer, care stătea nemişcată la rădăcina copacului, cu capul căzut pe piept, strîngînd în pumn o fotografie mototolită. Soţul ei îi ridică încet capul, dezvăluind privirilor o faţă înspăimîntător de albă, cu excepţia cicatricii lungi şi hidoase, cunoscută tuturor prietenilor ei,

pe care nici o artă din lume nu reuşise s-o ascundă şi care îi brăzda chipul palid ca un blestem veşnic viu.

Mary Matthews Porfer avusese neşansa să moară.

SUDUL

GEORGE WASHINGTON CABLE

’SIEUR GEORGE [XIII]

în inima oraşului New Orleans se află o casă mare de cărămidă cu patru etaje, care stă acolo de aproape trei sferturi de veac. Camerele sînt închiriate unei categorii de oameni care le ocupă din simplul motiv că nu s-au zbătut să găsească în altă partq ceva mai bun şi mai ieftin. Cu tencuiala cenuşie căzută pe porţiuni întregi, casa are o înfăţişare gravă de nobil scăpătat şi stă sau, cum s-ar zice, atîrnă la colţul a două străzi vechi, ca un filfizon ponosit care se preface că ar căuta de lucru. Sub arcada ei principală funcţionează o drogherie murdară. Pe una din străzi se află bazarul unei *modiste en robe et chapeaux* şi alte dughene prăpădite ; pe cealaltă stradă, deasupra unor uşi imense de lemn cu grilaje peste buiandrugi, ferecate într-o adevărată dantelărie de fier, ca nişte uşi de donjon, scîrţîie o firmă (cu permisiunea şerifului), pe care de abia se mai disting cuvintele „Vinuri şi băuturi spirtoase[44]. O privire strecurată prin oricare din prăvălii dezvăluie pătratul unei curţi interioare pline de frînghii cu rufe puse la uscat, de ale cărei ziduri laterale se agaţă cu disperare nişte scări putrede, încercînd în zadar să se caţere cît mai sus şi să scape de toată mizeria.

întregul cartier a căzut de mult pe mîna prăvăliilor de categoria a cincea, ai căror, patroni şi ale căror patroane arborează anunţuri ispititoare

XIII „’Sieur George" se numără printre nuvelele şi povestirile strînse în volumul Old *Creole Days.*

ca *„Au gagne petit* Peste tot mişună o mulţime de copii, care printr-un miracol local nu sînt în pericol de-a fi accidentaţi, căci invadează trotuarele şi acolo îşi văd de jocurile lor zgomotoase.

Clădirea e o construcţie cu multe ferestre la care se văd apărînd şi dispărînd femei destul de arătoase, fie pentru a stropi florile şi cactuşii aşezaţi afară pe nişte policioare, fie pentru a atîrna diverse colivii cu canari. Soţii lor string chirii pentru agenţii unor franţuii bă- trîni, puşi spre conservare la Paris, sînt paznici ia depozite de vinuri, ajutori de băgători de seamă la vamă şi ajutori de copişti la tribunal (căci toţi creolii de mina a doua se dovedesc mari amatori de slujbe mărunte).

O cornişă atîrnă ca vai de ea, trimiţînd, precum puştii de la internat, bucăţi de mortar în capul trecătorilor.

Proprietarul e un anume Kookoo, un vechi creol de origine îndoielnică, pentru care, acum la bătrîneţe, din perspectiva lui de proprietar, orice sugestie de reparaţie la casă înseamnă o insultă personală. Nu era decît un băieţandru cînd tatăl lui îi lăsase această moştenire, şi în meseria asta de proprietar îmbătrînise, se smochinise şi se făcuse tot mai tuciuriu — devenind un: fel de mumie care din cînd în cînd prinde viaţă. Fumează *cascarilla,* poartă haine de diftină şi e punctual ca un gîde.

Mulţi ani la rînd, în fiecare seară, la venerabila proprietate a lui Kookoo venea, făcîndu-şi loc cu greu printre cetele de copii ce se zbenguiau sub primele raze ale lunii, un bătrîn al cărui nume nu-1 cunoştea nimeni, dar pe care toţi vecinii îl învestiseră cu titlul de ,,'Sieur George".

De obicei era văzut păşind drept — mult prea drept — spre locuinţa lui, fără a se înclina nici în dreapta, nici în stînga, ci ba străduindu-se să înainteze anevoios ca şi cum ar fi înfruntat o vijelie, ba zorindu-se sprinten, cu mers mărunt şi ridicol ca de căţel, de parcă din spate l-ar fi ameninţat un uragan. Urca foarte atent pe scara principală, oprindu-se uneori la jumătatea drumului unde

moţăia vreo treizeci-patruzeci de minute, dar ajungînd în cele din urmă pe 'palier, şi' intra greoi în camera sa de la etajul al doilea, nu fără vădită bucurie că o găseşte tot acolo. Cu excepţia acestor uşoare semne că băuse, în rest omul putea fi ghicit dintr-o mie drept[1] un mare avar. într-o bună zi, acum un an sau doi, pur şi simplu a dispărut.

Cu mulţi ani în urmă, cînd casa era încă nouă, un tînăr fără alt bagaj în afară de un cufăr veni şi închi- rie camera de care am pomenit, şi încă una, alăturată. Urma să stea vreo cincizeci de zile — şi ai stat cincizeci de ani şi mai bine. Era un cartier select, şi pe motivul acesta tînărul păstra camerele lună după lună.

Dar cam la un an după venirea lui, aşa se vorbea, i se întîmplă ceva ce îi schimbă din temelii tot cursul vieţii ; şi din acea clipă începură să-i apară şi să se acumuleze în el, devenind un obiect de profund studiu pentru Kookoo, simptomele unei decăderi ale cărei cauze scăpară aproape jumătate de veac puterilor limitate de pătrundere ale proprietarului. Aluzii la un duel, la un motiv necurat, la o dezmoştenire şi multe alte zvonuri neautorizate se vînturară, ca apoi să se spulbere, în timp ce el deveni tot mai retras şi, după unii, începu întîm- plător să trădeze şi unele semne ale obiceiului lipsit de demnitate pe care l-am mai observat împreună. Vecinii ar fi continuat să se poarte cu el amabil, dacă le-ar* fi permis, dar el nu se destăinuia nimănui şi *Ies americains* sînt oricum foarte trăsniţi ; prin urmare, neputînd face altceva, îl ignorară.

Cu timpul omul deveni atît de retras, îneît (deşi s-ar fi putut să fie din motive de economie) nu' lăsa să-i intre în casă nici măcar o slujnică, deretieîndu-şi singur. Doar cei care la vremea aceea obişnuiau să cînte serenade vesele pe sub balcoane, ca să se distreze, îi aruncau şi lui din cînd în cînd cîte o fărîmitură de la* ospăţul lor ; iar după un timp, nefiind în stare să-i descopere numele, se apucară să-1 strige la întîmplare „George" — dar adăugind întotdeauna şi cuvîntul „Monsieur". Mai tirziu, cînd el începu să aibă o ţinută neglijentă, iar moda

serenadelor se stinse, oamenii mai de rînd îndrăznirâ să-i prescurteze titlul, reducîndu-1 la „’Sieur George".

Veniră şi trecură multe anotimpuri. Oraşul îşi schimbă înfăţişarea ca un băieţandru în creştere; rafinamentul şi eleganţa se mutară din* centru, dar ’Sieur George îşi păstră în continuare camerele. Toată lumea îl cunoştea vag şi îl saluta, dar nimeni nu părea să-1 cunoască bine, dacă nu punem la socoteală vreo doi sau trei tovarăşi de chef în uniforme albastre de la micul fort St. Charles. Adeseori se întorcea acasă tîrziu, ţinînd la braţ, de o parte şi de alta, doi asemenea amici, cîntînd fiecare în legea sa şi oprindu-se tot la douăzeci de paşi să-şi spună cine ştie ce secrete. Dar încetul cu încetul fortul se dărîmă, proprietăţile statului şi ale bisericii se topiră în faţa cererii tot mai acute pentru terenuri de construcţie, oraşul se întinse ca un herpes — şi într-o zi 'Sieur George iese din casa cea veche îmbrăcat în uniformă militară !

Vecinii creoli se reped cu capetele goale în mijlocul străzii, de parcă ar fi vorba de un foc sau cutremur. Habar n-au ce să facă, să spună sau să creadă : sînt cu toţii dezorientaţi, prin urmare se simt aproape fericiţi. Totuşi nu departe se află fierăria unui neamţ, şi toate privirile se îndreaptă spre ea să vadă ce-o să facă *Jacob.* Jacob iese în stradă şi, cu toţi ochii aţintiţi asupra lui, se apropie de Monsieur — îi adresează cîteva vorbe — cei doi îşi string mîna — discută ceva — Monsieur pune mîna pe sabie ! — Monsieur pleacă mai departe. Gloata se strînge în jurul fierarului, copiii bat din palme şi sar în sus şi-n jos morţi de curiozitate :

— 'Sieur George se duce să lupte în Mexic !

— Ah ! exclamă o fetiţă din mulţime, camerele lui 'Sieur George o să rămînă goale ; ce ciudat are să fie !

Proprietarul — acelaşi Kookoo — face şi el parte din grup. Se năpusteşte în casă şi-o ia în sus pe scări.

— De cinş’pe ani n-am mai pus piciorul în odăile alea !

Ajunge la uşă — închisă !

— E-ncuiată !

Pe scurt, cercetările ulterioare au scos la iveală că o doamnă tinerică, îmbrăcată în negru, care fusese văzută de cîţiva vecini că intră în casă, dar care nu fusese suspectată de asemenea intenţii remarcabile, ocupase cele două camere împreună cu sclava ei, o femeie de vîrstă mijlocie, iar acum, prin crăpătura uşii întredeschise, oferea avans chiria pe o lună. Ce-ar fi putut face un proprietar decît să zîmbească ? Şi totuşi mai rămînea un pretext :

— Nu e nevoie de vreo reparaţie ?

— Nu, domnule !

Putea să intre să se convingă. Ce bucurie ! îşi aruncă privirea înăuntru. Totul era în ordine. Podeaua intactă, pereţii doar puţin crăpaţi, iar crăpăturile lipite cu ipsos, fără îndoială, de către însăşi mîna grijulie a lui ’Sieur George. Ochii lui Kookoo scrutară rapid cele două încăperi. Mobila era toată la locul ei. în plus, mai era şi cufărul lui Monsieur. N-o să uite el aşa curînd cufărul ăsta. Intr-o zi, cu cincisprezece sau chiar mai multi ani în urmă, pusese mîna să apuce cufărul, în dorinţa de a-1 ajuta pe Monsieur să-şi aranjeze apartamentul, dar Monsieur îi trăsese mînd la o parte şi strigase la el să-i „dea drumu’ ! “ *Mais !* Acum iată-1 acolo, privind cu suspiciune ţintă în ochii lui Kookoo, în timp ce slujnica doamnei, drăgălaşă ca un cintezoi auriu, se duse şi se aşează pe el. Era oare posibil ca în cufărul ăla să fie ascunsă vreo comoară ? Nu era exclus, căci Madame se arăta nerăbdătoare' să închidă uşa, ceea ce şi făcu.

Doamna era foarte prezentabilă — fusese şi mai şi, dar mai era încă tînără —- vorbea o limbă aleasă şi ţinea pe lîngă ea o mulatră discretă şi taciturnă, o femeie înaltă, dreaptă, cu o privire aprigă, dar caracterizată de creolii tineri din vecinătate drept „al naibii de arătoasă[14].

Printre *Ies americains,* unde orice nou-venit aşteaptă întotdeauna să fie vizitat de vecinii mai vechi, poate că doamna şi-ar fi făcut prieteni, în ciuda faptului că era la fel de rezervată ca şi ’Sieur

George ; dar obiceiul creol fiind exact opusul şi ea simţindu-se mulţumită de una singură — optă pentru mister mai degrabă decît pentru societate.

Sărmanul proprietar era teribil de îngrijorat ; în casa lui n-avea voie să sei întîmple nimic *de trop.* Nu scăpa din ochi cele două camere, dar fără nici un rezultat, exccplînd descoperirea că Madame trudea cu acul pentru a-şi cîştiga existenţa, nu-şi cheltuia banii pe mare lucru în afară de corzi pentru harpă şi păzea cu sfinţenie micul cufăr al lui Monsieur. Aceste investigaţii prinseră bine stăpînei şi slujnicei, căci în clipa cînd Kookoo anunţă că totul este în bună regulă, ceilalţi nu mai avură nimic de spus. Proprietarul nu reuşi să scoată de la slujnica între două vîrste decît răspunsul la o singură întrebare.

— Madame, se temea el, îşi face griji *pour* bani, nu-i aşa ?

— *Non;* Mademoiselle [observaţi, Mademoiselle] are ceva avere, dar nu vrea să şi-o irosească.

Uneori veneau s-o viziteze prietene în trăsuri foarte elegante, iar una sau două dintre ele se pare că o implorase —• în zadar — să plece cu ele ; dar treptat vizitele se rărira, pînă cînd doamna şi slujnica rămaseră singure pe lume. Şi astfel trecură anii şi războiul cu Mexicul.

Voluntarii se întoarseră acasă ; se instaură pacea, iar oraşul continuă să se întindă în toate părţile ; numai ’Sieur George nu se mai întorcea. Oraşul năpădi, ca buruienile, ţinuturile din jur. Cîmpiile, potecile şi pădurile, care fuseseră odinioară locurile favorite unde ’Sieur George se refugia de lume, erau acum invadate de case cu un etaj în zona „Old Third“ şi de minunate vile şi grădini în zona „Lafayette“. Ca un satîr de măcelar, străzile spintecau vechile plantaţii coloniale, ai căror stă- pîni dintîi nici nu visaseră că oraşul va ajunge pînă la ele — şi ’Sieur George tot nu se întorcea. Casa de cărămidă cu patru etaje îmbătrîni şi se urîţi, iar cartierul deveni şters şi întunecat. Teatre, procesiuni, galanterii, instituţii guvernamentale, bănci, hoteluri şi afaceri se

mutară în Canal Street şi mai departe ; cu ele plecară pînă şi cerşetorii. Micuţul cufăr îmbătrîni şi se ponosi, şi totuşi stăpînul lui întîrzia să apară ; iar doamna, deşi oarecum schimbată de trecerea timpului, contempla din balcon scurtele amurguri ale Sudului şi, în fiecare dimineaţă, slujnica scutura una sau două carpete uzate peste balustrada şubredă ; şi totuşi nici una dintre ele nu-şi făcuse nici prieteni, nici duşmani.

Din cauză că de la bun început fuseseră întreţinute cu zgîrcenie, cam jumătate din timp cele două camere aveau acum nevoie de reparaţii, locatarele fiind astfel nevoite să se mute cînd într-una, cînd înapoi în cealaltă : totuşi proprietarul, spre marea lui amărăciune, de abia dacă reuşi să arunce cîte o privire cufărului, oferindu-şi întotdeauna serviciile cu o secundă mai tîr- ziu, cînd, greu sau uşor cum o fi fost, femeile îl şi mutaseră singure. Pentru Kookoo lucrul era semnificativ.

Tîrziu într-o seară aprigă de iarnă — anotimp cînd, spre uimirea unui întreg oraş de copii, zăpada se aşternu pe străzi mai bine de-o palmă — la uşa dinspre coridor a celor două camere se auzi o bătaie uşoară. Doamna deschise şi dădu cu ochii de un bărbat înalt, deşirat, încărunţit, un om complet necunoscut, iar alături de el — Monsieur George ! Amîndoi bărbaţii erau istoviţi, acoperiţi de cicatrici şi zdrenţăroşi. Fruntea lui ’Sieur George păstra amintirea unei săbii mexicane, care îi lăsase şi o dîră lungă prin părul alb.

Proprietarul îi condusese el însuşi pînă la uşă ; era o ocazie fantastică. Mademoiselle îi pofti pe toţi înăuntru şi încercă să le ofere tuturor cîte un scaun ; dar nereuşind, ’Sieur George se îndreptă direct spre celălalt capăt al camerei şi *se aşeză pe cufăr.* Gestul era atît de evident, încît Kookoo îl reţinu cu mintea-i pătrunzătoare.

’Sieur George era calm sau, după toate aparenţele, se calmase. Mulatra stătea alături de el în picioare, şi ei îi adresă el şoptit aproape în întregime puţinele vorbe pe care le rosti, lăsînd-o

pe Mademoiselle să se ocupe de tovarăşul lui. Străinul vorbea avîntat şi de la bun început păru să placă doamnei ; dar dacă el îi plăcea, nu a- celaşi lucru s-ar fi putut spune despre tot restul. Doamna părea să considere că proprietarul n-avea ce căuta acolo ; la fel părea că gîndeşte şi ’Sieur George în privinţa însoţitorului său ; iar cele cîteva vorbe dintre Mademoiselle şi ’Sieur George se dovediră destul de reci. Slujnica părea aproape satisfăcută, dar nu se putea împiedica de-a arunca din cînd în cînd stăpînei cîte o privire îngrijorată.

Peste două zile bărbaţii veniră din nou, de data asta mai bine îmbrăcaţi. în mod evident, lui ’Sieur George nu-i plăcea cel care-1 însoţea, dar nici nu vroia să se descotorosească de el. Străinul era un tip care gesticula tot timpul teatral, mult mai tînăr decît Monsieur, un om care vorbea întruna în franceza creolă, dînd invariabil importanţă mărunţişurilor, incapabil să sesizeze o problemă cu adevărat importantă. O dată, pe cînd cei doi se pregăteau să plece, Kookoo se nimeri — accidente se mai întîmplă — exact sub scară Cînd începură să coboare, tocmai vorbea bărbatul cel înalt : „...Mai bine să-l îngropi...“ îl auzi spunînd proprietarul luat prin surprindere, care pe loc îşi ţinu răsuflarea, gîndindu-se la cufăr ; dar nu se mai rosti nici o altă vorbă.

Peste o săptămînă, cei doi veniră iar. Peste încă o săptămînă veniră iar. Şi iar veniră peste încă o săptămînă !

Proprietarul începu să-şi deschidă ochii. Probabil că Mademoiselle era curtată. Acum era clar de ce lui ’Sieur George i-ar fi convenit să nu fie însoţit de bărbatul înalt; dar din clipa cînd vizitele lui deveniră regulate, reieşi tot atît de clar de ce nu se descotorosea de el; — pentru că nu ar fi făcut o impresie bună dacă ar fi venit singur prea des. Poate că la acest sentiment tandru se gîndise bărbatul înalt cînd spusese : „mai bine să-1 îngropi". Mult timp după aceea, din prima cameră, transformată acum în salon, se auzea adesea o conversaţie veselă ; şi săp- tămîni la rînd, ori de

cîte ori cei doi prieteni coborau de sus, bărbatul înalt era întotdeauna foarte bine dispus şi nerăbdător să-1 îmbrăţişeze pe 'Sieur George, care — „pişicherul", gîndea proprietarul — încerca să pară grav, mulţumindu-se doar să zîmbească încurcat. „Aha ! Crezi, Monsieur, că tare mai eşti şiret, *mais* nu-i ajungi lui Kookoo nici la degetul mic" ; şi curiosul proprietar dădea din cap şi zîmbea şi din nou dădea din cap, cum e perfect îndreptăţit să facă orice om convins că, după ce douăzeci de ani fusese chinuit de un mister, acum în sfirşit ajunsese în stare să-1 dezlege ; ghicise ce zace în mintea lui 'Sieur George ; încetul cu încetul, va ghici şi ce zace în cufăr.

Mai trecură, destul de iute, cîteva luni şi pentru toţi ochii din interiorul sau din vecinătatea bătrînei case deveni limpede că bănuiala proprietarului nu era chiar atît de neîntemeiată ; că, de fapt, Mademoiselle urma să se mărite.

într-o anume după-amiază ploioasă de primăvară, o singură birjă închiriată trase în faţa vechii intrări principale şi, după ce se iscă puţină agitaţie şi un grup cenuşiu de copii plouaţi se strînseră lîngă intrare, 'Sieur George, înfăşurat într-o haină de curînd transformată, sări jos şi o luă pe scări în sus. Peste o clipă reapăru, conducînd-o jos pe Mademoiselle, împodobită cu voal şi coroniţă. Mademoiselle încă mai era frumoasă tare. Frumuseţea ei era matură — pîrguită bine — poate chiar ceva prea bine, dar numai o idee ; şi cum cobora scările, cu florile de mireasă răspîndind în jur o mireasmă încântătoare, părea victima fermecătoare a unei jertfe păgîne. Mulatra, în straie de sărbătoare, venea în urma ei.

Proprietarul avea de îndeplinit o îndatorire faţă de obşte. Pe ultima treaptă o opri pe slujnică :

— Stăpîna ta se duce *pour marier* 'Sieur George ? Mă bucur, mă bucur din inimă !

— Să se mărite cu 'Sieur George ? Nici gînd, Monsieur.

— Nu ? Nu se mărită cu 'Sieur George ? *Mais comment 7*

— Se mărită cu bărbatul cel înalt.

— *Diable [Cu cel înalt!* şi cu mîinile la cap, privi îndelung trăsura care se îndepărtă, pierzîndu-se în ploaie.

Kookoo se întoarse să intre în casă şi, deodată, se clătină sub povara unui gînd copleşitor —■ nu luaseră şi cufărul cu ei ! Se năpusti în sus pe scări, la fel cum făcuse cu şapte ani în urmă, dar din nou : „Ah ! Of !“ — uşa era încuiată şi chiria plătită pînă la ultima centimă.

Tîrziu în aceeaşi noapte, un om scund şi voinic, cu haina udă, intră orbecăind în casă, urcă împleticindu-se scările care scîrţîiau sub picioare, reuşi după numeroase încercări să descuie uşa de la cele două camere şi, pră- buşindu-se peste cufăr, se cufundă într-un somn adînc, pînă cînd razele dimineţii se căţărară pe balcon şi, pătrunzând prin geam, îi luminară strălucitor ceafa. Bă- trînul Kookoo, trecînd tocmai atunci prin faţa uşii, rămase surprins s-0 vadă uşor întredeschisă — o împinse încet şi îl văzu înăuntru pe ’Sieur George ridieîndu-se de lingă cufărul misterios ! Se întorsese să fie din nou chiriaşul lui, în cele două camere.

Pentru a doua oară, ’Sieur George era schimbat — schimbat din rău în mai rău ; dintr-un om retras şi reţinut, din cauza vîrstei sau poate a întîmplărilor care îi lăsaseră pe frunte îngrozitoarea cicatrice, devenise un guraliv. Cînd uneori i se oferea de lucru (căci el nu-şi căuta niciodată singur), atunci şi ultimul bănuţ cîştigat se duceţi pe ceva care îl făcea să arate mai murdar şi mai zdrenţăros. Acum era bună cunoştinţă cu proprietarul, cum era de altfel cu toţi vecinii, şi îşi povestea aventurile din închisorile mexicane şi oraşele cubaneze, incluzând detalii exacte despre greutăţile şi primejdiile înfruntate împreună cu „lunganul[11] care se căsătorise cu Mademoiselle, şi care nu era nici din Mexic, nici din Cuba, ci get-beget din Louisiana.

— Lui i-a plăcut de mine, spunea el, nu mie de el; dar odată ce s-a lipit de mine, n-am avut tăria

să-1 alung. Faptul că Madame i-a acordat atenţie e unul din capriciile femeieşti pe care un bărbat nici nu trebuie să se aştepte să le priceapă. Nu era el pentru ea, aşa cum nu sînt zdrenţele pentru o regină, şi aş fi fost în stare să-i tai capul individului în seara cînd m-a îmbrăţişat şi mi-a spus cum acceptase ea să se sinucidă. Bineînţeles că şi alte femei minunate comit în fiecare zi aceeaşi nebunie, numai că ele nu aşteaptă pînă ajung de treizeci şi patru sau de treizeci şi cinci de ani. De ce nu-mi place de el ? în primul rînd pentru că e beţiv !

Aici Kookoo, ale cărui slabe cunoştinţe de limba engleză împiedicau receptarea inteligentă a istorisirii, începea întotdeauna să rîdă, ca şi cum poanta intervenea exact în acest punct.

Totuşi, cu toată flecăreala lui, Monsieur nu scăpă nici un cuvinţel despre cum fusese el înainte de-a pleca ; iar marele mister al cufărului rămînea acelaşi mister, mai mare cu fiecare nouă zi.

Şi astfel cele două camere deveniră scena unor în- tîmplări foarte neobişnuite, dacă nu chiar stranii ; dar cea mai neobişnuită dintre ele bănuiesc că a fost aceea cînd, într-o zi, 'Sieur George intră plîngînd ca un copil, în braţe cu un prunc — o fetiţă —- minunatul vlăstar al beţivului pe care el îl dispreţuia atît de profund şi al sărmanei, înşelatei, distrusei şi acum răposatei Madame. El se îngriji cît putu mai bine de orfană, căci orfană a şi rămas foarte curînd : într-o dimineaţă îl pescuiră pe lungan din apele vechiului bazin, iar 'Sieur George a fost nevoit să se ducă la morga din Treme să identifice cadavrul. Nu angajă nici un fel de doică •— iar pe slujnica doamnei o vînduse tatăl; prin urmare călăuzi singur fetiţa printre toate micile necazuri şi la toate marile cotituri ale copilăriei, fără să primească nici o mînă de ajutor, pînă cînd într-o seară, după ce săptă- mîni şi luni de zile închisese strîns ochii în faţa realităţii ca omul cînd încearcă să doarmă lai soare, se trezi că fata devenise femeie. Era o seară fumurie de noiembrie, prima zi rece de toamnă. Fumul preriilor în flăcări înceţoşa apusul, aerul era plin de

cenuşa ierbii şi a trestiei, puşti zdrenţăroşi tîrau acasă curmeie, iar cînd nişte cărbuni căzură dintr-o căruţă în faţa casei lui Kookoo, un copil încasă lovituri cu ghiotura, jefuit de pradă de către o *blanchisseuse de fin.*

Bătrînul se întorsese acasă cu mers sigur. Urcă direct sus, fără a se opri să mai moţăie pe scară, intră în cameră cu pas uşor şi tăcut şi se aşeză în uşa care se deschidea spre balconul ruginit.

Era o cameră mică, arătînd jalnic în comparaţie cu ce fusese odinioară ; la urma urmelor, la fel ca şi 'Sieur George. Era întunecată şi neaerisită, pe pereţi se zăreau pete de igrasie, iar pe alocuri tencuiala din tavan căzuse lăsînd să se vadă şipcile. Mobile erau puţine şi sărăcăcioase, printre ele la loc de cinste aflîndu-se cufărul cel mic şi ciudat. Podeaua era făcută din scînduri late prinse în cuie, care se ondulaseră în două valuri largi, de parcă ar fi fost tîrîte de apele timpului pînă departe, unde se simte mareea.

Totuşi podeaua era curată, patul aşternut frumos, masa de chiparos la locul ei, iar mirosul pereţilor igra- sioşi parţial izgonit de o muşcată pusă pe pervazul ferestrei.

Nici nu se aşezase bine jos, că o persoană nevăzută îl strigă din camera alăturată (închiriată tot de el), dorind să ştie dacă el era ; primind un răspuns afirmativ, continuă :

— Tată George, ia ghici cine a fost astăzi pe-aici.

— Kookoo să ceară chiria ?

— Da, dar n-o să mai revină.

— Nu ? De ce ?

— Pentru că nu-i mai datorezi nici un ban.

— Nu ? Şi de ce nu ?

— Pentru că i-am dat eu.

— Imposibil ! De unde ai luat banii ?

— Nu ghiceşti ? Azilul.

— Nu cumva pentru broderie ?

— Nu ? Şi, mă rog, de ce nu ? *Mais oui!* — zise rîzînd persoana nevăzută şi apoi intră în cameră.

Era o fată în jur de şaisprezece ani, foarte

frumoasă, cu părul şi ochii foarte negri. în tot oraşul n-ai fi găsit o figură şi o siluetă care să contrasteze atît de izbitor cu întreaga ambianţă. Fata se aşează la picioarele lui ’Sieur George şi, încrucişîndu-şi mîinile pe genunchii lui, îşi culcă pe ele capul, întorcîndu-şi spre el faţa plină ci? inocenţă copilărească, amestecată cu înţelepciune feminină, şi păru să se angajeze într-o conversaţie care nu se putea auzi din coridor.

Nu se ştie ce şi-au spus, dar deodată ea se ridică în picioare, el îşi deschise braţele,, şi fata se aşează pe genunchii lui şi îl sărută. Urmă un moment de tăcere, amîndoi rămînînd cu un zîmbet melancolic pe buze şi cu privirile pierdute jos în stradă, dincolo de balconul vechi şi ruginit. După un timp ea se ridică, spunînd ceva despre schimbarea vremii şi, îndreptîndu-se spre cămin, aprinse un chibrit, vîrîndu-1 printre barele grătarului. Bătrînul se trase lîngă foc, ea aduse din cămăruţa ei un scăunel şi se aşează alături, culcîndu-şi capul pe genunchii lui, iar el începu s-o mîngîie pe frunte cu mîna-i bătucită.

Şi apoi, pe un' ton schimbat — grav şi trist — ’Sieur George începu un monolog lung şi monoton.

Au stat aşa, el vorbind întruna şi ea ascultîndu-1, pînă cînd tot cartierul se cufundă într-un somn adînc — toţi vecinii, dar nu şi Kookoo.

Kookoo dăduse la bătrîneţe în patima ascultatului pe la uşi ; în noaptea aceea îşi lipi de gaura cheii cînd ■ochiul, cînd urechea, căci ’Sieur George spunea lucruri care nu erau destinate ascultătorilor din afară. O auzi pe fată plîngînd şi pe bătrîn zicînd :

— Acum trebuie să pleci. Oricît aş vrea, deacum nu mai eşti în siguranţă aici şi nu mai e nici cuviincios să rămîi cu mine. Dumnezeu ştie cum o să suport eu asta şi unde o să te duci; dar Domnul te are în pază, copila mea, şi o să-ţi găsească un loc. Eu am pricinuit moartea bunicului tău ; eu am tocat toată averea bietei tale mame, Dumnezeu s-o odihnească : ăsta să fie ultimul rău pe care îl fac.

întotdeauna am avut cele mai bune intenţii, adăugă el aproape ca pentru sine.

Din ce reuşise să înţeleagă Kookoo, probabil că aceste cuvinte rezumau exact povestea spusă de bătrîn fetei. Eai îşi aplecă fruntea pînă aproape de podea şi, cu faţa ascunsă în palme, rosti printre sughiţuri :

— Nu pot să plec, tată George ; oh, tată George, nu pot să plec !

In acel moment 'Sieur George, care toată ziua îşi păstrase cu fermitate hotărîrea, începu să se gîndească, încurajat de tonul implorator al orfanei, la cel mai nesăbuit act pe care îndrăznise să-1 comită vreodată. Ii spuse fetei înlăcrimate că nu e sînge din sîngele lui ; că el nu-i este nici un fel de rudă ; că făgăduise bunicului ei să se îngrijească de urmaşa lui' şi că, deşi fă- găduiala nu fusese ţinută întocmai cum s-ar fi cuvenit, ar fi fost şi mai rău călcată dacă ar alunga-o acum în- tr-o lume atît de „milostivă[14].

— In toţi anii ăştia am încercat să-ţi fac numai bine. Cînd te-am luat — un boţ de om — te-am luat să împărţi cu mine şi binele şi răul. Vroiam să-ţi acord toată grija în zilele copilăriei şi pînă la urmă să mă dovedesc a-ţi fi fost o adevărată binefacere. Pe-atunci eram convins că, ajunşi aici, vom avea o viaţă îmbelşugată, iar tu îţi vei putea alege o casă dintr-o lume întreagă plină de case şi de prieteni. Nu înţeleg unde am greşit ! Aici se opri o clipă, gînditor, şi imediat continuă cu oarecare precipitare în glas : Am crezut că o educaţie mult mai bună decît cea primită la căminul orfanilor va asigura farmecului tău gingaş un mediu ales ; că mame şi surori nobile vor arde de nerăbdare să te aibă în familiile lor şi că, devenind femeie, mugurul fericirii tale va înflori deschizîndu-şi petalele minunate şi răspîndind o mireasmă încîntătoare. Mi-aş fi dat viaţa pentru asta ; şi într-un fel mi-am şi dat-o ; dar ştiu că viaţa mea a fost o afacere foarte proastă şi că n-am reuşit să cumpăr cu ea nimic bun. M-am gîndit la ceva, dar mi-e teamă să-ţi spun. Gîndul ăsta nu mi-a venit de azi, de ieri ;

mă munceşte de mult — de luni de zile.

Fata privea nemişcată tăciunii aprinşi, ascultînd concentrată.

— Şi ascultă-mă, draga mea, dacă te-aş putea face să gîndeşti la fel, ai putea rămîne cu mine 1

—- Cît timp ? întrebă ea cu o tresărire.

— Cît m-ar lăsa cerul. Dar există o singură cale, spuse el, tatonînd terenul, o singură posibilitate de-a rămîne împreună. Mă înţelegi ?

Ea ridică ochii spre bătrîn cu o privire dureros de întrebătoare.

— Dacă ai vrea, scumpo, să fii... soţia mea ?

Fata scoase un ţipăt slab, sfîşietor şi, strecurîndu-se iute în camera ei, pentru prima oară în puţinii ani pe carc-i avea încuie uşa dintre ei.

Iar bătrînul, fără a se clinti din loc, începu să plîngă.

Privind atent pe gaura cheii, Kookoo descoperi că cei doi se uitaseră în cufăr. Capacul era deschis, dar cufărul fiind cu spatele spre uşă, Kookoo tot nu reuşea să vadă ce conţine — indiferent dacă era închis sau deschis. Se aplecă din nou şi se holbă pe gaura cheii pînă cînd mai să-1 lase ciolanele bătrîne. 'Sieur George parcă era de piatră, numai că piatra n-ar fi putut plînge aşa.

Fiecare oscior din gît îl ardea de durere. Bucuros ar fi dat şi zece dolari — zece dolari frumuşei ! — numai să-1 vadă pe 'Sieur George ridicîndu-se de pe scaun şi întorcînd cufărul.

Ia te uită 'Sieur George se ridică — ce faţă !

O porni spre pat şi, ajungînd la cufăr, se opri, îl privi, murmură ceva despre „ruină“ şi încă ceva despre „avere“, împinse capacul cu piciorul şi se aruncă în pat.

'Bătrînul Kookoo se duse şi el să se culce, dar nu profită prea mult de patul Iui ; somnul nu vroia să se lipească de proprietarul nostru.

De aproape o jumătate de veac, bănuia că chiriaşul lui ascunde în casă o comoară, şi în seara aceea îl auzise recunoscînd singur că în cufăr se afla o avere. In viaţa lui nu se simţise Kookoo mai

sărac. îl cuprinse o furie de adevărat creol la gîndul că un chiriaş de-al lui poate fi deţinătorul unei asemenea averi, în timp ce el, proprietarul, se zbătea în sărăcie.

Şi el, Kookoo, ştia prea bine ce-o să facă chiriaşul. Căci dacă nu ştia ce ţine ’Sieur George în cufăr, cel puţin ştia ce ţine lîngă cufăr, şi mai ştia că în noaptea aceea o să ia din acel ceva destul ca să doarmă buştean.

Nimeni n-ar fi bănuit vreodată că Kookoo e în stare de-o crimă. Prea îi era groază de riscurile neprevăzute ale necinstei ; mai era şi bătrîn, slab, şi pe deasupra un mare laş. Cu toate acestea, cînd mai rămăseseră încă două sau trei ore pînă în zori, bătrînelul fără somn se sculă, îşi trase cu greutate hainele pe el şi, doar cu ciorapii în picioare, se îndreptă spre apartamentul lui ’Sieur George. Cum se întîmplă adesea în această regiune, noaptea de noiembrie era caldă şi senină ; stelele sclipeau ca nişte diamante atîmate în cerul albastru închis, şi în dreptul fiecărei ferestre, grilaj sau spărturi în zid, luna limpede şi scînteietoare îşi revărsa razele strălucitoare peste hoţul cu părul nins care se strecura de-a lungul galeriilor igrasioase, îndreptîndu-se spre străvechiul coridor unde se afla camera lui ’Sieur George.

Deşi doar puţin împinsă, uşa lui ’Sieur George protestă cu un scîrţîit puternic. Proprietarul, leoarcă de sudoare rece din cap pînă-n picioare şi dîrdîind de se zgîlţîia podeaua, aşteptă cîteva minute şi de abia după aceea intră în apartamentul luminat de razele lunii. Chiriaşul, fără să se fi clintit din poziţia în care se culcase, dormea adînc. Iar sărmanul laş tremura acum în aşa hal, îneît nici nu ştia cum să îngenuncheze în faţa cufărului fără să-şi piardă echilibrul. De două ori, de trei ori, fu cît pe ce să cadă cu capul înainte. 11 străbătură fiori de gheaţă. Dar omul de pel pat se mişcă şi atunci gîndul de-a rata ocazia îi încordă nervii. Se lăsă încet în genunchi, puse mîna pe capac şi îl ridică, astfel îneît razele lunii pătrunseră în interior. Cufărul era plin ochi, burduşit doldora cu

bilete de loterie !

La scurt timp după ce se lumină de ziuă, de, la fereastra lui, Kookoo o zări pe orfană în colţul străzii. Fata rămase acolo o clipă şi apoi dispăru în ceaţa care se revărsa dinspre fluviu. O văzuse pentru ultima oară.

Dar Domnul are acum grijă de ea. De-atunci fata l-a mai văzut o singură dată pe ’Sieur George. Urcase în foişorul casei pe care acum o socoteşte căminul ei şi începuse să privească oraşul răsfirat pretutindeni. în depărtare, spre sud şi spre vest, marele fluviu strălucea în lumina apusului. De-a lungul malurilor şerpuite, hornuri fumegînd în slujba comerţului, magazine ale surplusului de bogăţie, grădini ale opulenţei, turle a sute de lăcaşuri sfinte, şi mii şi mii de case mari şi de co-cioabe acopereau pămîntul fertil ce aparţinuse odinioară unor oameni slabi, care asemenea lui îşi vînduseră fraţilor dreptul cîştigat prin naştere, hectare întregi pe care ’Sieur George le văzuse în cei cincizeci de ani ai şederii
sale pe aceste meleaguri ajungînd prin tot felul de şiretlicuri în mîinile fraţilor din Nord, oamenii cu ochi albaştri. Privirile i se opriră în imediata ei apropiere, pe o zonă tăcută şi părăginită de locuinţe umile, neglijată de oamenii legii şi ocolită de toţi cei ce iubesc confortul, unde cîndva se întinsese surîzătoare marea plantaţie a bunicului ei ; şi puţin mai încolo îl zări, tîrîn- du-şi paşii peste întinderea mlăştinoasă a iazului, pe ’Sieur George, care se îndrepta spre prerii pe urmele razelor de la apus, în căutarea unui culcuş printre ierburile înalte.

Ea se întoarse ca arsă, îşi adună fusta de pînză roz şi, privind atent prin vălul de lacrimi unde pune piciorul, coborî spirala scărilor abrupte şi se îndreptă spre obişnuitul ei loc de închinăciune, de sub luminările înmiresmate ale altarului din capela azilului.

’Sieur George a rămas fără nici un adăpost. Nu reuşeşte să dea de orfană. Cei de la azil se pare că nu ştiu nimic de ea. Dacă ar găsi-o acum şi ar

putea^ lua de la ea măcar zece dolari, numai pe trei zile, ştie el o combinaţie de numere cu care ar repara tot trecutul; imposibil să dea greş — crede el. Dar nu-i în stare s-o găsească, iar scrisorile pe care i le scrie — conţinînd toate această combinaţie unică — dispar în cutia poştală şi totul are un sfîrşit.

PLANTAŢIA „BELLES DEMOISELLES" [XIV]

Iniţial, cel care primise pămîntul fusese contele..., presupuneţi că se numea De Charleu ; vechii creoli nu iartă pomenirea numelui său în public. Era intendent al regelui Franţei. Intr-o bună zi, chemat în Franţa să explice fericitul accident în urma căruia toate registrele lui de socoteli arseseră odată cu sediul intendenţei, îşi lăsă acasă soţia, o *comptesse* din tribul indienilor Choctaw.

Sosit la curte, scuzele lui au fost acceptate, acordîn- du-i-se totodată şi terenul pe care ulterior s-a ridicat plantaţia „Belles Demoiselles[11]. Dar mai uită şi omul cite ceva ! Intr-o asemenea clipă de uitare, contele se căsători cu o franţuzoaică bogată şi frumoasă, pe care „o scoase în lume“ aducînd-o în Louisiana. Şi cum „totul e bine cînd se sfîrşeşte cu bine“, în urma unei foamete care bîntuia colonia, contesa de Choctaw muri de inaniţie, lăsînd doar nişte orfani metişi aciuiţi la marginea societăţii, purtînd noul nume al bunei noastre franţuzoaice şi pomeniţi în testamentul lui Monsieur.

Cît despre noua contesă — ea trăi doar un an, îi lăsă lui Monsieur un fiu drăgălaş, căci malaria o luă pentru totdeauna din lumea aceasta deşartă.

Din acest fiu descinse mîndra familie creolă De Char- leu. Se înălţă, generaţie după generaţie, semeaţă, zveltă, ca un palmier ; şi în sfîrşit, în

XIV Publicată pentru prima oară în 1874 în revista Scribner's *Monthly,* nuvela este ulterior inclusă în volumul *Old Creole Days.*

epoca la care mă voi referi, înflori cu o frumuseţe rară de agavă în surorile Artemise, Innocente, Felicite, gemenele Marie şi Martha, Leontine şi micuţa Septima — şapte fete încîntătoare, a căror reşedinţă primi pe bună dreptate numele de „Belles Demoiselles“.

Terenul acordat contelui fusese iniţial un promontoriu lung ca un vîrf de săgeată, în jurul căruia treceau învolburate, fierbînd şi spumegînd de mai mare groaza, apele fluviului Mississippi. Niste vîrtejuri imense se căs- cau rotindu-se fioros sub malul scund, iar apoi se închideau, şi altele le luau locul, căscîndu-se, rotindu-se şi dispărînd. De la zeci de metri adîncime clocotul apelor scotea la suprafaţă cercuri întinse de mîl strălucitor, care porneau parcă să plutească — se scufundau, se în- torceau sub ape şi doar cu un şuierat uşor năvăleau din nou în sus şi din nou se lăsau în voia apelor şi dispăreau. La fiecare cîteva minute din malul argilos se prăbuşea peste asediator o bucată mare, şi pămîntul se retrăgea cu o jumătate de metru — uneori chiar cu un metru — iar fluviul contorsionat se năpustea după el, pînă cînd în cele din urmă apele înghiţiră promontoriul ; şi marele fluviu, descriind o magnifică meandră, îşi văzu de drum fără să mai pretindă nimic ; malul părea acum solid, „surpătura“ rămăsese un accident dat uitării, iir proprietatea micşorată devenise o lungă şi întinsă fîşie arcuită de pămînt, străjuită de sălcii şi ră- sunînd pe mile întregi de foşnetul trestiei de zahăr.

Călătorind în sus pe Mississippi într-o ambarcaţiune din acele zile de demult, cam pe cînd începeau să se zărească turlele albe ale vechii catedrale St. Louis, călătorul putea mai mult ca sigur să distingă chiar la dreapta lui dincolo de digul de pămînt, conacul „Belles Demoiselles", cu veranda spaţioasă şi acoperişul roşu ivindu-se ca un chiparos deasupra digului, precum pasărea în cuib, pe jumătate ascuns de sălciile pe care unul din răpo- saţii De Charleu — cel căsătorit cu cineva din familia Marot — le plantase de-a lungul unei alei pe creasta digului.

Casa orientată spre răsărit se ridica neclintită, neobişnuit de aproape de fluviu, cu o verandă imensă pe părţile laterale, iar în faţă cu nişte scări care coborau generoase, ca nişte braţe deschise în întîmpinarea unui copil. De pe verandă se vedea fluviul pe o distanţă de zece mile ; în prim plan, grădina umbroasă, plină de flori frumoase şi rare ; ceva mai încolo, cîmpuri întinse de orez şi trestie de zahăr şi locuinţele sclavilor, iar de-a lungul orizontului, brîul întunecat al pădurii de chiparoşi.

Stăpîn era bătrînul colonel De Charleu — Jean Albert Henri Joseph De Charleu-Marot, „colonel" prin bunăvoinţa primului guvernator american. Monsieur — care nu stătea de vorbă cu cei care nu-i spuneau „colonele" — era un bătrîn venerabil. Mersul îi era apăsat, spatele drept, mintea clară şi ageră, figura clasică, liniştită, demnă, impresionantă, manierele curtenitoare, vocea melodioasă — fascinantă. îşi avusese şi el viciile lui — de-o viaţă ; dar le purtase, ca toţi cei din neamul lui, cu un calm al conştiinţei şi o curăţenie a vorbelor care nu lăsaseră nici o pată pe reputaţia lui de gentleman. Jucase în cazinourile de pe Royal Street, băuse bine prin restaurantele din Orleans Street, îşi străpunsese adversarul în duel pe terenul de lîngă abator şi dansase şi se luase la harţă de nenumărate ori la balurile mulatrilor din teatrul St. Philippe. Chiar şi acum, cu toată curtoazia, dărnicia şi ospitalitatea lui princiară, era deosebit de mîndru şi de zgîrcit, iar în adîncul sufletului său aspru nu iubea pe nimeni în afară de el, de numele lui şi de fiicele lui lipsite de mamă. Dar şi ce fiice ! — frumuseţea lor răpitoare scuza din plin dragostea neţărmurită a tatălui. Acesta nu reuşise să se împotrivească niciodată voinţei celor şapte zeiţe. Chiar dacă i-ar fi cerut să-1 deposedeze de drepturi pe bătrînul De Carlos...

Aici mi-e cam greu să-mi dau cu părerea.

Bătrînul De Carlos era o rudă extrem de îndepărtată din ramura Choctaw. Cu această unică excepţie, împutinat tot mai mult ca urmare a unor alianţe nechibzuite şi a oîtorva decese survenite în şanţurile vechiului New Orleans, şirul firav al

descendenţilor nevestei indiene ajunsese la sfîrşit. Sub influenţa spaniolă, numele devenise De Carlos ; dar ultimul său purtător era cunoscut de toată lumea, şi cunoscut doar, drept Charlie Indianul.

Un lucru ştiu că nu l-ar face nici un creol. Nici unul nu şi-ar tăgădui legăturile de sînge, indiferent de natura lor. In primul rînd, pentru că nici unul nu se ruşinează de păcatele sale sau ale părintelui său, şi în al doilea rînd — cum va mărturisi el însuşi — pentru că e tot „numai suflet!“

Prin urmare, diferiţii moştenitori ai averii De Char- leu respectaseră întotdeauna cu strictețe drepturile şi interesele ramurii De Carlos, în special dreptul lor de proprietate asupra unui şir de case dărăpănate dintr-o zonă a oraşului, care odinioară fusese socotită foarte sărăcăcioasă, dar care acum începea să devină extrem de căutată. Aceste case îl întreţinuseră, şi încă din belşug pe ultimul De Carlos de-a lungul unei vieţi lungi şi trîndave ; şi întrucît toată gospodăria lui o constituiau el şi o negresă bătrînă şi infirmă, concluzia irezistibilă era că „omul are bani“. Bătrînul Charlie, deşi avea sînge indian, era în mod evident un alb tuciuriu, cam de aceeaşi vîrstă cu colonelul De Charleu, fericit în profunda lui neştiinţă, viclean, surd şi, cel puţin din reputaţie, neîndurător.

El şi colonelul discutau întotdeauna englezeşte. Găseau că această rară iscusinţă, pe care primul o deprinsese de la negustorii veniţi în jos pe fluviu, iar cel de-al doilea de la soţia lui scoţiană — le oferea un admirabil mijloc de comunicare, corespunzînd totodată mai bine decît franceza scopului similar îndeplinit de băţul legat de zăbalele cailor ca să-i ţină la distanţă. Din cînd în cînd, mai mult în glumă, engleza îşi găsea drum şi printre domnişoarele de la „Belles Demoiselles", indicînd întotdeauna că părintele lor urma să aibă treabă cu bă- trînul Charlie.

De fapt, pe colonel îl tulbura o veche dorinţă de-a cumpăra casele lui Charlie. Nu intenţiona cîtuşi de puţin să-1 elimine cu mijloace incorecte ; se mîndrea că e un om drept; dar ar fi dat orice să

vadă din nou toată averea strînsă la un loc. Dorinţa i se născuse în ceasurile lungi ale vieţii lui trîndave şi îmbelşugate şi puţin îi păsa de un amănunt atît de neînsemnat cti acela că era deja îndatorat bătrînului Charlie pentru banii luaţi cu împrumut, şi faţă de care, bineînţeles, „Belles Demoiselles" valora de zece ori mai mult. Terenuri, case, chirii — ar dispune de toate cum i-ar conveni, se gîn- dea el, ar putea să le vîndă, să le păstreze sau să le dea o altă întrebuinţare. Ehei, dacă ar avea el toată moştenirea bătrînului ! Ar putea realiza ceea ce îl roagă „de atîţia ani" iubitele *belles demoiselles :* o casă — şi încă ce casă ! — în veselul oraş. Ici ar da jos şirul de coşmelii şi şi-ar ridica zidul grădinii ; colo, şandramaua aia lungă unde se împletesc frînghii ar putea face loc unui umbrar acoperit cu viţă ; în locul brutăriei de dincolo s-ar putea face o seră splendidă ; iar unde se află acum depozitul de vinuri s-ar putea înălţa casa. Ar fi cea mai frumoasă din tot statul. Nimeni n-ar trece pe lîngă ea fără să spună — „Palatul familiei De Charleu ; o familie de viţă nobilă, veche de cînd Franţa, oameni care iu- besc eleganţa şi dărnicia, un bătrîn venerabil cu şapte fiice pe cît de frumoase pe atît de fericite ; cine se încumetă să le ceară mîna trebuie să renunţe la propriul său nume !“

Casa ar fi durată din piatra adusă cu; vaporul de la „Ies Yankees" şi ar avea sus un foişor spaţios, aurit în vîrf ca să strălucească puternic, şi de acolo s-ar putea vedea în depărtare, dincolo de şerpuirea sclipitoare a fluviului, acoperişul roşu al reşedinţei „Belles Demoiselles". Lîngă poarta mare de piatră s-ar afla ghereta portarului şi ar fi un adevărat privilegiu să poţi arunca chiar şi o privire dincolo de ea.

Erau într-adevăr o familie destul de distinsă şi cu destulă imaginaţie pentru ca să poată nutri dorinţe alese, dar totodată şi destul de fericită unde se afla, pentru ca să nu-şi mai dorească şi altceva decît să trăiască acolo pentru tot restul zilelor.

Pentru aceia care, indiferent prin ce

împrejurare, pătrundeau în grădina conacului „Belles Demoiselles“ într-o după-amiază de vară, la ceasul cînd cerul se înroşeşte în aşteptarea serii, era o încîntare să vadă familia adunată pe dalele de la picioarele scărilor, pălăvrăgind şi glumind veselă în sunetul cristalin al rîsetelor care anunţă întotdeauna prezenţa unui stol de fete. Tatăl putea fi văzut în mijloc, centrul atenţiei, şi al complimentelor, devenit prin acordul unanim al frumoaselor sale copile martor, judecător, arbitru şi critic, dar şi unic vasal a şapte suverane absolute, care ba îşi trăgeau toate scaunele aproape pentru a discuta înverşunat despre cine ştie ce pas nou de dans ori cine ştie ce podoabă, ba săreau în jurul lui cu tot felul' de remarci însufleţite, dorind s-o vadă pe cea mai mare dintre ele punîndu-i la butonieră un bucheţel de violete, ba îşi exprimau cu exclamaţii ascuţite, tipic feminine, uimirea şi încîntarea la vederea unor flori mai neobişnuite culese de cele două gemene.

Pe măsură ce se lăsa seara, deveneau mai tăcute şi se strîngeau tot mai aproape în jurul tatălui lor. Adesea îşi abandonau scaunele şi se aşezau pe treptele de jos, cîte două sau trei pe fiecare treaptă, lăsîndu-se în voia farmecului gingaş al apropierii nopţii. Cine trece pe-acolo la asemenea ceas călătorind pe apele fluviului, după ce îşi îndreaptă mai întîi privirile asupra acoperişului impunător al conacului înconjurat de grădina umbroasă, profilată pe fundalul încandescent al apusului de soare, poate auzi vocile grupului de fete ascuns privirilor înălţîndu-se în armoniile suave ale unui cîn- tec de seară, devenind din ce în ce mai clare şi mai impetuoase, încălzindu-se pe măsură ce fiorul muzicii le dă un nou patos, beneficiind nu. după mult timp de inflexiunile mai adînci ale vocii tatălui ; apoi, cînd lumina zilei se stinge, peste tot coboară liniştea şi călătorul ştie că frumoasa casă şi-a strîns în cuib puii sub aripile ei ocrotitoare.

Şi totuşi, dintr-un simplu capriciu, fetelor le făcea plăcere să nu pară mulţumite.

— Arti ! se adresă într-o dimineaţă una din

surori alteia, în holul încăpător — cu prefăcută uimire în ochii dilataţi — o să se întîmple ceva !

— *Comm-e-n-t!* — nedumerire prelungită.

— Papa se duce în oraş !

Ştirea zboară în sus pe scări.

— Inno ! — una alteia în pragul uşii — o să se întîmple ceva !

— *Qu'est-ce-que c'est!* — încercare nereuşită de-a vorbi cu glas aspru.

— Papa se duce în oraş !

Vestea neobişnuită era adevărată. în după-amiaza aceleiaşi zile, colonelul aruncă rîndaşului dîrlogii calului şi se îndreptă spre bătrînul Charlie care stătea pe banca lui sub un copac umbros, cu capul înfăşurat, după cum se obişnuia, într-o pînză de Madras. „Bătrînul*[4] era vădit sub efectul băuturii şi salută cu un zîmbet politicos, fără a se încumeta să se scoale în picioare.

— Hei, Charlie ! şi colonelul îşi ridică glasul pentru a compensa surzenia rudei sale. Cum mai merg treburile eu prietenul meu Charlie ?

— Ei ?! exclamă Charlie dezorientat.

— îi merge bine prietenului meu Charlie ?

— înăuntru — strig-o, şi făcu un gest ca şi cum ar fi intenţionat să se ridice.

— *Non, non!* N-am nevoie. Vorbitorul se opri ca să tragă aer în piept. Cum stai cu chiriile ?

— Of ! se văicări Charlie, o s-ajung la sapă de lemn.

— Cît ceri pe ea ? întrebă plantatorul cu indiferenţă, arătînd spre casă cu vîrful biciului.

— Pe ce ? întrebă Charlie Indianul.

— Pe *casă !* Cît ceri pe ea ?

— Nu cred, zise Charlie.

— Cît vrei să *iei* pe ea ? strigă plantatorul.

— Iepe, pentru ce ?

— Cît vrei să *iei* pentru tot ce ai aici ?

— Nu vreau să vînd !

— îţi dau eu *zece mii de dolari.*

— Zece mii pentru casa asta ? Nici gînd. Ce. ăsta-i preţ ? Casa asta veche e a naibii de bună — casa asta. (Bătrînul Charlie şi colonelul nu înjurau

niciodată unul în prezenţa celuilalt). In patruzeci de ani casa asta veche n-a avut nevoie de nici un strop de vopsea ! Pe casa asta veche iau cincizeci de mii.

— Cincizeci de mii de *picayuni*[XV], da, spuse colonelul.

— E o casă bună. Aduce o grămadă de bani, continuă surdul.

— Ea te-a făcut cu bani, nu-i aşa(Charlie ?

— *Non,* n-am făcut nimic. Sînt prea dat naibii, ăsta-i baiu'. E o casă bună — face bani gîrlă — un sac pe săptămînă. Da' la mine nu fac purici banii. Prea-s dat naibii.

— Charlie !

— Ei ?

— Spune-mi cît face ?

— Nu fac *nimic.* Prea-s dat naibii !

— Cît iei ?

— Of ! Cît beau ? Am băut ş-aşa destul — mai că m-am îmbătat.

— Cît iei pe casă ?

— Vrei s-o cumperi ?

— Nu ştiu (ridică din umeri) *poate,* dacă o dai ieftin.

— E-o casă a-ntîia.

Se lăsă o lungă tăcere. După un timp Charlie începu :

— Bătrînul Charlie Indianul e un om de nimic, un gunoi.

— *C'est vrai, oui !* confirmă colonelul cu glas scăzut.

—■ Are în el sînge indian.

Colonelul dădu aprobator din cap.

— Da' mai are şi ceva sînge nobil, aşa-i ?

Colonelul dădu din nou din cap, nerăbdător.

— *Bieji!* Sîngele de indian al bătrînului Charlie îl îndeamnă : „Vinde casa, Charlie, nu fi prost !*. *Mais,* sîngele nobil îi spune : „Charlie, dacă vinzi casa asta veche, Charlie, om de nimic, pe care contele De Char- leu a făcut-o pentru străbunică-ta, să te ia dracu', că mie nu-mi pasă".

XV Monedă spaniolă valorînd 6 centi, care circula în Louisiana înaintea Războiului Civil.

— Dar tot o s-o vinzi, bătrîne, nu-i aşa ?
— Nu !
Şi acest *nu* se rostogoli, pierzîndu-se în nişte legă- minte şoptite, precum tunetul care scapă peste apele golfului. înfuriat, bătrînul colonel se răsuci pe călcîie şi o luă din loc.
— Colonele ! strigă Charlie, ridicîndu-se nesigur în picioare.
Plantatorul se întoarse cu o privire încruntată şi întrebătoare.
— Fac tîrgu' cu tine ! zise Charlie.
Colonelul se lăsă amăgit.
— Care-i tîrgul ? întrebă el.
— Casa mea pe casa ta !
Bătrînul colonel se albi la faţă de furie. Veni repede înapoi şi se opri exact în faţa rubedeniei sale.
— Charlie ! rosti el.
— Charlie Indianul, — şi asta cu o plecăciune de om cherchelit.
Dar de data asta colonelul îşi recăpătase stăpinirca de sine.
— Să-ţi vînd ţie „Belles Demoiselles[14] ? întrebă el cu glas trufaş, şi apoi pufni în rîs. Ha, ha, ha ! şi se îndepărtă călare.

Un nor, dar nu foarte negru, umbri buna dispoziţie *a* celor de pe plantaţia „Belles Demoiselles[44]. Bătrînul stă- pîn, a cărui prezenţă radioasă îl făcuse întotdeauna să pară un fel de Saturn strălucitor în cercul luminos al fiicelor sale, căzu pradă unor accese de melancolie iz- vorîte clin lungi perioade de reverie încruntată ; se plimba adeseori singur şi devenea irascibil ori de cîte ori discuta afaceri cu vechilul.
Nu era de mirare. Fiicele lui îl ştiau cît e de zgîrcit în afaceri şi aşa îşi explicau de ce nu reuşise să cadă la învoială cu bătrînul Charlie în privinţa construcţiilor — ca să le zicem aşa. Ele începură să subestimeze „Belles Demoiselles[44]. Dacă bătea vîntul dinspre nord, era prea frig pentru călărie. Dacă dădea o ploaie, se făcea prea mult noroi ca să

mergi cu trăsura. Dimineaţa grădina era prea umedă. Seara cosaşii erau o pacoste. Orice mic necaz devenea o catastrofă ; orice durere de cap se interpreta ca un semn prevestitor de malarie, iar de îndată ce, cu exuberanţa lor înnăscută, acest stol de copile fără griji şi nevoi izbucneau în rîs în faţa tatălui lor, îşi şi dădeau peste cap ochii de franţuzoaice, îşi ridicau spre cer mîinile şi, cu pumnii încleştaţi şi cu o falsă vehemenţă, se jurau şi iar se jurau că rîseseră doar de propria lor nenorocire şi că o să moară dacă' nu se mută în splendidul oraş. „Oh ! teatrul! Oh ! strada Orleans ! Oh ! carnavalul ! Place d'Armes ! balul !“ şi, cu ireve- renţă tipic franţuzească, implorau cerul, se prăbuşeau una în braţele celeilalte, se roteau prin hol în paşi de vals şi sfîrşeau spectaculos căzînd una peste alta, iar ochii lor plini de veselie dădeau vina pe podeaua lunecoasă care într-o bună zi avea să le omoare pe toate şapte.

îmboldit astfel, iubitorul tată reuşi ca din întîmplare — întîmplare neprevăzută — să-1 vadă pe bătrî- nul Charlie şi să-şi sporească oferta, dar degeaba. In cele din urmă se duse la el protocolar.

— Păi, începu surda, îndepărtata lui rubedenie, la ce-ţi foloseşte ? De ce nu stai acolo unde-o să fii întotdeauna fericit ? Asta-i o magherniţă veche, o gaur a de şobolani — bună pentru Charlie Indianul — asta-i ! De ce nu stai acolo unde-o să fii întotdeauna fericit ? De ce naiba nu cumperi în altă parte ?

— Asta nu te priveşte pe tine, i-o reteză plantatorul. Adevărul era că motivele nu-1 satisfăceau nici chiar pe el. Se lăsă o tăcere sumbră. Apoi Charlie spuse :

— Ei bine, ascultă : o să-ţi vînd casa bătrînului Charlie.

— *Bien!* şi celelalte şandramale, zise colonelul.

— Aşteaptă, spuse Charlie. O să-ţi vînd casa şi celelalte şandramale. După aia mă abţiguiesc şi mă duc să mă culc ; în somn vine dracu' şi-mi zice : „Charlie ! Bă- trîne Charlie, gunoi afurisit, trezeşte- te ! Ce faci aici ? Unde-i casa pe care Monsieur le

Compte a dat-o străbunicii tale ? Nu vezi că domnu' ăla De Charleu a venit, a dărîmat-o şi-a clădit-o iar ? Of, Charlie, afurisitule, bătrîn nebun, gunoiule, indian de nimic !"

— Îţi ofer patruzeci de mii de dolari, spuse colonelul.

— Pe casă ?

— Pe tot.

Surdul clătină din cap.

— Patruşcinci, zise colonelul.

— De ce mint ? De ce-mi spui mie „De ce minţi ?" Nu-s eu unu' din ăia.

— *Non, non !* Îţi dau *patruzeci şi cinci!* strigă colonelul.

Charlie clătină iarăşi din cap.

— Cincizeci!

Din nou indianul clătină din cap.

Cifra se ridica mereu.

— Şaptezeci şi cinci!

Răspunsul cu care s-a ales a fost invitaţia să se care şi să-1 lase în pace pe proprietar, care fiind, în anumite privinţe pe care le-am amintit, cel mai josnic dintre muritori, nu făcea cinste unui asemenea domn distins.

Ce n-ar fi dat „distinsul domn[44] să blesteme — dar în faţa bătrînului Charlie ! în numele mîndriei, cum să facă aşa ceva ? Se urcă pe cal şi dădu să plece.

— Iţi spun eu ce-o să fac, zise Charlie.

Celălalt aşteptîndu-se la aşa ceva, se întoarse fără să descalece şi zîmbi.

— Cît îmi datorează pînă acum „Belles Demoiselles[14] ? întrebă surdul.

— O sută optzeci de mii de dolari, răspunse ferm colonelul.

— Aşa ! exclamă Charlie. Nu-mi mai trebuie „Belles Demoiselles[44].

Rîsul tăcut al bătrînului colonel lăsă să se înţeleagă că, oricum, asta nu schimba nimic.

— Da' eu, continuă Charlie, eu... am în mine sîngele lui le Compte De Charleu — măcar o picătură, aşa-i ?

Colonelul dădu din cap că aşa-i.

— *Bien !* Dacă mă car de-aici şi nu mă duc la „Belles Demoiselles[44], oamenii or să zică — or să zică : „Io-te ce *minciună* gogonată a tot îndrugat bătrînu' Charlie ! Parcă n-ar fi neam cu străbunică-su nici cît negru sub unghie ! Nu i-a mai rămas nici o picătură din sîngele lui De Charleu să-i salveze sufletu' afurisit de indian păcătos Nu, stimabile ! La ce bun toţi banii ? Nu, domnule ! Casa mea, pe casa ta !

Se întoarse să intre în casă, puţin prea repede pentru a-1 mai putea vedea pe colonel fluturînd spre el ameninţător cravaşa. După care plecă şi colonelul.

Călărind agale spre casă, de două sau de trei ori, în ciuda supărării, colonelul izbucni în rîs amintindu-şi de orgoliul de familie al bătrînului Charlie şi de oferta lui îndrăzneaţă. Şi de fiecare dată se surprinse privind cu ochi ceva mai buni — nu oferta cu schimbul, ci absurda loialitate ancestrală a bătrînului. Era mult mai mult decît s-ar fi aşteptat de la ruda lui „decăzută" şi, în plus, nu ceva foarte diferit de propria lui toană cu casa — aşa că propunerea fu dată uitării.

Această ultimă înfrîngere îl afectă atît de tare pe stăpînul de la „Belles Demoiselles", încît fiicele lui, ci- tindu-i pe chip mîhnirea, începură să aibă remuşcări. îşi iubeau tatăl cum numai fiicele o pot face şi, cînd văzură că pretinsa lor tristeţe îl chinuie amarnic, puseră frîu nemulţumirilor, îi arătară o tandreţe mai mult decît obişnuită şi, eroic şi cu ostentaţie, ajunseră la concluzia că nu există loc mai minunat ca „Belles Demoiselles". Numai că noua lor atitudine îl impresicnă pe colonel chiar mai mult decît cea veche, adîncindu-i şi mai tare nemulţumirea. Era un om bogat, scutit de grijile bogaţilor, fără necazuri reale, cu fericirea sălăşluin- du-i în casă precum parfumul florilor în grădină. Şi totuşi, deliberat, cu o maliţiozitate premeditată, cum s-ar zice, omul acesta luă de guler fericirea şi o izgoni la oraş, unde ar fi putut-o urma cu uşurinţă, dacă exact aceeaşi absurditate

ancestrală, din a cărei cauză Charlie Indianul refuza să-şi vîndă şandramalele la dublul valorii lor, nu l-ar fi împiedicat să-şi aleagă orice alt loc din oraş pentru a-şi construi casa.

Dar curînd farmecul naturii şi sufletele voioase din jurul lui ieşiră biruitoare ; clipele încordate de supărare trecură şi, nu după mult timp, văpaia anului mai pîl- pîi o dată de Crăciun, se micşoră şi se stinse.

Anul Nou veni şi se duse, frumoasa grădină a conacului „Belles Demoiselles" îşi puse veşmînt de primăvară, cele şapte surori încîntătoare începură din nou să alerge de la un trandafir la altul, căldura dragostei din familie subţiase ca un abur norul nemulţumirii, iar în amintire singura cicatrice a rănii din anul precedent rămăsese curata neobrăzare a bătrînului Charlie de a se împotrivi capriciului familiei De Charleu. Cupa fericirii părea să se umple din nou odată cu creşterea apelor fluviului.

Cd umflat era fluviul! înfricoşătorul curent se rostogolea, fierbea şi se rotea în trecerea lui vijelioâsă, îm- pingînd din urmă lungi flotile funerare de resturi smulse ţărmurilor. Oamenii stăteau de strajă zi şi noapte cu ochii pe dig. In nopţile cu vînt li se alătura chiar şi bătrînul colonel, simţindu-şi cumva inima mai uşoară în mijlocul emoţiei şi agitaţiei generale, căci în fiece clipă fluviul. îşi repezea cîte un braţ alb peste culmea digului, ele parcă ar fi vrut să sară de cealaltă parte. Dar digul rezistă, veni vara şi apele se retraseră în matcă, dovedindu-se incapabile de-a pricinui vreun rău.

într-o după-amiază de vară neobişnuit de blîndă, bătrînul colonel Jean Albert Henri Joseph De Charleu-Ma- rot, simţind nevoia de a medita în linişte, reuşi să scape de sub oblăduirea fiicelor sale şi se urcă pe creasta? digului unde obişnuia să ise plimbe. Acolo se aşează pe o bancă de piatră — locul lui favorit. In faţă se întindeau cîmpurile; alături se înălţa conacul lui maiestuos; şi totul fiind atît de tihnit — poate datorită prezenţei feminine —

se pomi să cugete oarecum sentimental asupra propriului său trecut. Nu prea avea cu ce să se mîn- •di ■ească. îşi consumase toată dimineaţa vieţii într-un iureş de nebunii şîl pozne şi, ajuns la amiaza ei se trezise în vîrtejul strălucitor al unei existenţe ameţitoare. Orgoliul îl împiedicase să devină util şi-1 făcuse să dispreţuiască onorurile cîştigate prin dîrzenie ; jocurile de noroc îi umbriseră prosperitatea ; moartea îi răpise divina soţie ; o delăsare voluptuoasă îi ipotecase pămînturile şi totuşi casa lui se afla tot acolo ; ogoarele lui înmiresmate erau încă roditoare, numele îi aducea destulă faimă ; şi acolo, printre flori şi copaci, ca nişte îngeri în grădina paradisului, erau cele şapte zeiţe, tot ce adora mai mult pe lumea asta.

Tocmai atunci un sunet slab în spatele lui îl făcu să se ridice în picioare. îşi aruncă neliniştit privirile spre marginea dinspre apă a fîşiei înguste de pămînt dintre dig şi fluviu. Nu se vedea nimic deosebit. Se opri, cu urechea îndreptată spre apă, pe faţă cu o expresie de aşteptare şi teamă. Pleosc ! Se auzi deodată un singur pleoscăit, ca şi cum o namilă ar fi alunecat în fluviu, iar de sub mal ieşiră nişte valuri mici care se răs- pîndiră în semicercuri largi pe suprafaţa apei !

— Dumnezeule !

Colonelul se repezi la poalele digului şi îşi erei drum printre bălării, spre marginea malului. Era un mal a- brupt, înalt cam de un stat de om. Nu înaintă chiar pînă la marginea lui, ci se prăbuşi în genunchi la o distanţă de cîţiva metri, frîngîndu-şi mîinile, jelind, plîngînd şi privind ţintă cu ochii plini de lacrimi o crăpătură lungă şi îngustă aproape imperceptibilă în desişul ierbii, care se arcuia în ambele direcţii luînd-o spre fluviu.

— Dumnezeule ! hohoti el. Doamne Dumnezeule !

Şi Dumnezeu răspunse pe loc chemării : iarba vinioasă se întinse şi plesni ; încet crăpătura se căscă şi lin. treptat, fără alt zgomot în afară de clipocitul final al apei, o tonă sau chiar mai mult de pămînt lunecă în clocotul vîrtejului şi dispăru.

In aceeaşi clipă o adiere rebelă de vînt aduse cu ea din grădina conacului „Belles Demoiselles" rîsetele vesele şi nepăsătoare ale încîntătoarelor lui stăpîne.

Bătrînul colonel sări în picioare şi trecu în grabă de cealaltă parte a digului. Apoi, impunîndu-şi o atitudine mai controlată, intră iute în casă şi ceru să i se pregătească imediat calul.

— Spuneţi fetelor să nu-şi facă griji, lăsă el vorbă. O să mă întorc diseară, şi o luă în ropot de copite pe un drum lateral care ducea spre oraş.

— Charlie, strigă plantatorul venind cu calul pînă la o fereastră la care se vedea scufia de noapte a bătrînului, cum ai zis tu, Charlie — casa mea pe casa ta ; aşa-i Charlie — ce zici ?

— Salut ! spuse Charlie. De unde-ai apărut la ora asta ?

— Vin de la birt din strada St. Louis. (O mică fărîmă de adevăr).

— Ce vrei ? îl întrebă Charlie posac.

— Să facem tîrgul.

Ruda decăzută îşi trase scufia de pe urechi.

— Aşaa ! rosti el cu aer nesigur.

— Da, bătrîne ! Ce zici : casa mea în schimbul casei tale — cum ai spus — e bine-aşa, Charlie ?

— Nu ştiu, răspunse Charlie. Acu' mai că e ca şi-a mea. De ce nu stai tu în ea ?

— *Pentru că nu vreau!* strigă colonelul înfuriat. Eşti mulţumit cu explicaţia asta ? Ai face mai bine să mă iei în serios. Am spus — da !

Charlie nici nu tresări măcar; dar cum îl mai incintă pe colonel răspunsul lui, cînd Charlie zise :

— Tot un drac e. O iau ! — *mais,* îmi dai proprietatea imediat.

— Nu toată plantaţia, Charlie ; doar...

— Tot un drac e, zise Charlie. Asta aranjăm noi. *Mais,* ee-ţi veni de nu vrei s-o mai ţii ? Mie[1] nu-mi face trebuinţă. Mai bine ţine-ţi-o tu.

— Să nu îndrăzneşti să-ţi baţi joc de mine, moşule ! ţipă plantatorul.

— Nici gînd ! zise celălalt.. Nici gînd ! Tu singur

îţi baţi joc de tine, nu vezi ?

Colonelul se holbă consternat; Charlie continuă :

— Ia să vedem ! „Belles Demoiselles[44] face de trei ori mai mult decît ce am eu aici. Am dat raită pe-acolo acu' două săptămîni. Ah, frumoase locuri ! Uite-aşa se unduia trestia în vînt, grădina mirosea taman ca un buchet de flori, pe fluviu valurile săltau cînd sus, cînd jos, şi şapte *belles demoiselles* călăreau pe cai iuţi. „Frumos, foarte frumos !" zice bătrînu' Charlie. Ah ! *Monsieur le pere,* ce om fericit, ce fericit ! Da ! continuă el, în timp ce colonelul se holba la el, le Compte De Char- leu a avut două familii. Una de indieni nenorociţi din tribu' Choctaw, alta de neam, plină de *noblesse.* A dat nenorociţilor de indieni Choctaw gaura asta de şobolani ; „Belles Demoiselles[44] a dat-o lui bunicu-tu, da' acu' nu eşti mulţumit. Ce să fac eu cu „Belles Demoiselles[44] ? în doi ani mă dă gata. Şi tii ce-o să faci cu casa bătrînului Charlie, ia; spune ? O s-o* dărîmi şi-o să rămîi ca prostu' de rîsu' lumii la bătrîneţe. Mai bine n-aş mai face nici un tîrg !

Plantatorul trase cu furie aer în piept, dar Charlie continuă neabătut :

— Mai bine n-aş face tîrgu', *mais* o să-1 fac pentru tine — la fel cum ar spune Monsieur le Compte : „Charlie, bătrîne, vreau să-mi schimb casa cu a ta[44].

Atîta timp cît îl bănuise pe Charlie de ironie, colonelul se arătă mînios, dar cînd la urmă Charlie păru a fi cu adevărat sincer, începu să aibă mustrări de conştiinţă. Nu era cîtuşi de puţin un om sensibil, dar nenorocirea descoperită de curînd îl descumpănise, şi această ciudată, nemeritată şi dezinteresată loialitate faţă de familie venind din partea lui Charlie îl impresionă în adincul sufletului. Să mai încerce oare să-1 atragă în groapa pe care i-o săpase ? începu să ezite ; — nu, mai bine o să-i arate casa la lumina zilei şi, dacă n-o să observe că malul se prăbuşeşte, o să fie greşeala lui ; — tîrgu-i tirg.

— Ştii ce, începu plantatorul, vino astă-seară cu mine ; mîine înainte de micul dejun o să vedem

totul, împreună şi o să încheiem tîrgul.

-— De ce ? întrebă Charlie.

— Pentru că eu trebuie să fiu în oraş mîine[1] dimineaţă.

— N-am chef, ripostă Charlie. Cum o să mă car pînă acolo ?

— O să-ţi dau eu un cal.

— Bine —i tot aia-i — tot un drac. O să merg.

Şi s-au dus.

După ce călăriseră o bucată bună pe drumul umbrit de trandafirii agăţători, colonelul întoarse capul şi strigă către ruda lui „umilă" :

— Ţine drumul, bătrîne.

— Ei?

— Ţine drumul.

— Aha, da ; bine ; îmi ţin vorba ; n-o să ne jucăm; nici un renghi, aşa-i ?

Dar colonelul parcă nici nu-1 auzea. începuse să i se- facă silă de planul lui meschin. Nu numai că bunătatea dezinteresată a bătrînului Charlie impunea ; dar elogiul adus de el conacului „Belles Demoiselles" îi răscolise dragostea profundă pentru frumoasa casă. E adevărat că,, dacă n-o părăsea, la viteza cu care se rupea acum malul, casa vti fi înghiţită de fluviu în cel mult trei luni ; dar nu era oare mai bine s-o piardă aşa, decît să-şi vîndă dreptul dobîndit prin naştere ? Şi pe deasupra — revenind la gîndul dintîi — să-şi trădeze propriul său sînge ! Era bineînţeles vorba doar de Charlie Indianul, dar oare în cuvintele rostite de el nu vorbise sîngele familiei De Charleu ? Fără voia lui, colonelul oftă adînc.

După un timp, cei doi ajunseră pe un drumeag care- dădea în spatele plantaţiei şi în curînd, venind din spa- tele unui grup de copaci, dădură cu ochii de vilă. Semăna atît de tare cu o piatră preţioasă scînteind printre copacii întunecaţi din jur, sau cu un licurici uriaş ascuns în frunzişul des, simboliza atît de evident luxul şi bucuria, încît sărmanul proprietar scăpă din nou un oftat din sufletul prea plin.

— Ce-i ? întrebă Charlie.

Colonelul trase doar de hăţuri şi, descălecînd maşinal începu să admire priveliştea din faţa lui. Uşile şi ferestrele înalte şi arcuite stăteau larg deschise spre frumuseţea verii ; lumina strălucitoare a candelabrelor cădea pe frunzişul scînteietor al laurilor şi al magnoliilor, iar ici şi colo pe veranda spaţioasă felinarele colorate se legănau în adierea uşoară a vîntului. La urechi ajungea zvon de petrecere, muzică de harpă, iar prin dreptul unei ferestre mai strălucitoare decît restul se văzură, o dată sau de două ori, trecînd ca nişte năluci umbrele dansatorilor. Dar ce să mai spunem de umbrele care treceau ca nişte năluci prin sufletul stăpînului acestui conac încîntător.

— Bătrîne Charlie, începu el privindu-şi cu dragoste casa, am ajuns amîndoi moşnegi, aşa-i ?

— Daa, confirmă apatic Charlie.

— Şi-am făcut amîndoi la vremea noastră destule lucruri rele, aşa-i, Charlie ?

Surprins de tonul blind, Charlie repetă :

— Daa !

— Şi tu şi cu mine ne cunoaştem ca nimeni alţii.

— Afurisit să fiu dacă nu-i aşa.

— Dar nu m-ai văzut niciodată înşelînd pe cineva 1

— Nu, sună impasibil răspunsul.

—- Şi crezi că tocmai acum o să te-nşel ?

— Habar n-am, zise Charlie. Nu-mi vine-a crede.

— Ascultă bine, bătrîne, şi vocea începu să-i tremure. N-o să te-nşel tocmai acum. Pe toţi sfinţii ! — îţi' spun bătrîne — mai bine nu face tîrgul !

— De ce ? întrebă Charlie cuprins de furie, dar în aceeaşi clipă amîndoi îşi îndreptară repede privirile spre casă.

Colonelul ridică înnebunit mîinile spre cer, se repezi înainte un pas sau doi şi, scoţînd un ţipăt sfîşietor de spaimă şi durere, se prăbuşi în mijlocul drumului. Bă- trînul Charlie stătea încremenit de groază. „Belles Demoiselles", regatul frumuseţii feciorelnice, lăcaşul veseliei şi al dansului, vibrînd şi strălucind de bucurie, dispăru brusc cu un singur

vaiet sălbatic de groază — cu- fundîndu-se, cufundîndu-se adine, adine, în apele nemiloase, fără fund, ale fluviului Mississippi.

Mintea sărmanului tată rătăci în beznă douăsprezece luni nesfîrşite ; nici nu se scurseră bine jumătate din ele, că el căzu la pat; şi în fiece zi şi în fiece* noapte, bătrînul Charlie, „umilul" şi „nătărăul", îl păzea cu a- tenţie, îl îngrijea cu dragoste, de dragul numelui, al nenorocirilor şi al inimii lui zdrobite. Nici un picior de femeie nu trecu pragul camerei bolnavului, ale cărei lucarne dinspre apus lăsau să se vadă arhitectura îm- bîcsită a şandramalelor bătrînului ; doar Charlie şi un doctor priceput — unul cu interes, celălalt cu bunătate, speranţă şi răbdare — doar ei doi păşiră în această cameră, dar prin fereastră intra mireasma dulce a viţei transplantate de pe malul unde fusese „Belles Demoiselles". Viţa prindea în păienjenişul florilor razele apusului- şi le trimitea pe patul bolnavului ; în miez de noapte strîngea lucirile cercetătoare ale lunii şi adesea îl trezea pe bolnav făcîndu-1 să se uite cu ochii goliţi de raţiune la frumuseţea petelor mici, argintii, risipite pe podea.

încetul cu încetul se observa parcă, nu parcă, ci sigur — că în întunericul minţii bolnavului mijesc din nou timid zorii. Lin, liniştit, crescînd nevăzut de la o zi la alta, flacăra raţiunii îi lumină ochii, vorbirea îi deveni coerentă ; dar, totodată, puterile slăbiră şi mai mult în corpul împuţinat şi doctorul declară că Monsieur era în acelaşi timp şi mai bine şi mai rău.

într-o seară, pe cînd Charlie stătea lîngă fereastra cu viţă, ţinînd în mînă pipa stinsă, privirea bătrînului colonel căzu pe ochii lui şi rămase acolo neclintită.

— Charlie, rosti el cu un efort, şi îneîntat, bătrînul care făcea pe infirmiera veni iute la marginea patului şi îşi aplecă spre bolnav urechea cea bună. Urmară cî- teva încercări nereuşite, şi apoi colonelul şopti, zîmbind cu tristeţe :

— N-am făcut tîrgul.

In cazul de faţă, pentru Charlie adevărul era o chestiune de ordin secundar; principalul era să dea un răspuns plăcut. Aşadar, clătină hotărît din cap ca unul care ar spune : „Ba da, l-am făcut, am făcut un schimb pe încredere !“, dar cînd văzu cum bolnavului îi piere zim- betul, încercă cealaltă soluţie şi clătină din cap cu şi mai multă vigoare, pentru a arăta că nici măcar nu ajunseseră să se tocmească ; şi zîmbetul reveni.

Charlie dorea să se convingă că bolnavul recunoaşte viţa. Se apropie de fereastră cil spatele şi, zîmbind cu toată faţa, îşi băgă mîna prin frunziş, dădu din cap şi aruncă o privire plină de tîlc.

— Ştiu, zise colonelul cu ochi strălucitori, multe săp- tămîni.

în ziua următoare...

— Charlie...

Urechea cea bună se aplecă pe dată.

— Cheamă un preot.

Preotul veni şi rămase singur cu el toată după-amiaza. Cînd plecă, bolnavul arăta epuizat, cu ochii duşi în fundul capului, dar zîmbea şi nu lăsă să i se ia crucifixul de pe piept.

Sosi încă o dimineaţă. Chiar înainte de-a se mişi de ziuă, lui Charlie, culcat pe o saltea de paie, i se păru că e strigat şi se apropie de pat.

— Bătrîne, şopti bolnavul cu ultimele puteri, tot se mai surpă ?

Charlie dădu din cap.

— N-o să te-alegi cu nimic.

— O, nu-i nimic, zise Charlie, şi două lacrimi mari i se rostogoliră pe obraji. Nu-i nimic.

Colonelul mai şopti o dată :

— *Mes belles demoiselles !* în paradis — în grădină — o să fiu cu ele la răsăritul soarelui, — şi aşa a şi fost.

JOEL CHANDLER HARRIS

FRATELE IEPURE SE DISTREAZĂ LA BAC [XVI]

într-o seară cînd băieţelul veni în fugă la casa lui moş Remus îl auzi pe bătrîn discutînd cu alţi negri despre un accident întîmplat la Armour's Ferry. Frînghia cu care era tras bacul la traversarea rîului Oconee se rupsese şi bacul o luase pe rîu în jos. Doi catîri înhă- maţi la o căruţă săriră în apă şi se înecară.

—■ Măiculiţă Doamne, exclamă moş Remus după plecarea celorlalţi negri. De-ar fi fost fratele Urs barcagiu, nici vorbă să se fi întîmplat aşa trăsnaie.

— Acuma moş Johnny Roach e barcagiu, remarcă băieţelul ca să zică şi el ceva.

— Omu' ăla-i bătrîn, spuse moş Remus ; e bătrîn şi ramolit. Aşa-i de cînd îl ştiu. Are păru' alb şi se bîţîie din toate încheieturile. Ehei ! Fratele Urs era altceva. Era tînăr şi n-avea un fir de păr alb. Oamenii veneau şi-i dădeau cîte-un ban numa' să-1 vadă cum se ridică şi trage bacu' de partea aialaltă a rîului. Ascultă vorba lui moş Remus, alea erau vremuri, nu glumă.

Aici moş Remus se opri, privi ţintă focul din vatră şi oftă. Impresia pe care o lăsa băieţelului era că el însuşi trecuse rîul pe bac pe vremea cînd de bac se ocupa fratele Urs. Dar care era povestea ? Copilul îl privea pe bătrîn drept în ochi, aşteptînd răbdător.

— Fratele Urs era un barcagiu cum nu s-a mai văzut altu' pe lume, zise moş Remus după o vreme, scoţîndu-şi ochelarii şi ştergîndu-i de genunchi. Ce-

---

XVI „Brother Rabbit Has Fun at' the Ferry[1]* a apărut în colecţia de povestiri *Uncle Remus and His Friends.*

i adevărat nu-i păcat. Da' o dată chiar că s-a întrecut pe el. Nu mai ţin eu minte cam la ce ceas al zilei sau în ce zi a lunii, da' ştiu că era cam între două răsărituri de soare. Fratele Urs stătea la umbră, gîndindu-se ce bine ar fi să pice cineva şi să-i bage un bănuţ în buzunar. Era cît pe ce să moţăie iară, cînd auzi că strigă cineva. Omu' de pe ălălalt mal răcneşte : „Măi !" Fratele Urs se scoală de jos şi se stropşeşte la el : „Cum ţi-ar pica să-ţi zică cineva : Măi ! ?[44] Omu' răcneşte înapoi : „Vino să mă iei dincolo[14] ; fratele Urs răspunde : „Hei !"

Omu' călărea o iapă sură şi iapa avea după ea un mînz. Fratele Urs se apucă să îndrepte bacu' spre ălălalt mal şi în gînd îşi şi număra bănuţii.

„Oi, frînghia-i lungă, ţine-o strîns, ţine-o strins,
Of, fringhia-i lungă, ţine-o strins —
Un ban pentru iapă, un ban pentru stăpîn,
Şi un drum de la mine pentru minz."

Bacu' se răsuci şi fratele Urs strigă : „Urcă-te, dom'le, şi simte-te ca acasă[44]. Şi pe loc, urmă moş Remus re- zemîndu-se de speteaza scaunului şi ridicîndu-şi sprîn- cenele, da' chiar atunci, pe loc, se iscă tot necazu'. N-a fost nimeni de vină. Nimeni n-a căutat-o cu luminarea. A venit aşa, din senin, ca pojaru'.

— Da' care-a fost necazul, moş Remus ? întrebă băieţelul.

— S-a iscat, aşa frumuşel, din senin, repetă bătrînul cu glas solemn. Omu' s-a apucat să-şi îndemne iapa să se urce pe bac, da' afurisita de iapă îşi pune capu-n pă- mînt şi numa' ce scoate un fel de sforăit şi nu vrea să se clintească. Omu' caută s-o convingă, da' ea nu se lasă. Ii dă pinteni, îi dă bice, da' ea se învîrte în loc şi tot nu se lasă. O apucă înnebunită cînd într-o parte, cînd într-alta. Ce nu face ? numa' pe bac nu vrea să urce în ruptu' capului. Atunci omu' descalecă şi încearcă s-o ducă de dîrlogi, da' iapa îl tîrăşte după ea pe nisip, de parcă ditamai omu' n-ar fi fost dA:ît un fulg. Fratele Urs încearcă să dea şi el o mînă de ajutor, da' degeaba. Văzînd mînzu' că maică-sa e-aşa de

speriată, numa' ce începe şi el să necheze şi s-o ia la goană în neştire, ca porcu' cînd se trezeşte în spinare cu o vadră de lături fierbinţi. Acu' lucrurile stăteau şi mai prost.

Erau toţi acolo. Omu' îşi căznea mintea, fratele Urs şi el îşi căznea mintea, da' degeaba. După o vreme, fratele Urs se uită de jur împrejur, şi ce-i văd ochii ? Pe-o buturugă stă picior peste picior, zgîindu-se la ei, nimeni aitu' decît fratele Iepure. Era chiar el, în carne şi oase, arătînd ca şi cum nimic nu se întîmplă. De unde stătea el, fratele Urs nu putea să spună dacă fratele Iepure rîde sau plînge, da' tare mai era schimonosit la faţă. Atunci fratele Urs l-a strigat, da' fratele Iepure a scuturat din cap. Fratele Urs l-a rugat să vină să le dea o mînă de ajutor să urce iapa pe bac, da' fratele Iepure iar a scuturat din cap. Fratele Urs mai să se apuce să urle, da' i-a venit un gînd mai bun şi-a pornit-o bălă- bănindu-se greoi spre locu' unde şedea fratele Iepure. Era şi timpu' să vină unde să se poată înţelege amîndoi. Strigă Ia el fratele Iepure : „Ce naiba faceţi voi acolo ? De ce trăznăi vă mai ţineţi ? Stau aici şi mă uit la voi şi să mor de rîs cînd văd ce faceţi, tu cu omu' ăla şi cu fiinţele alea nenorocite".

Fratele Urs încercă să-1 lămurească, da' fratelui Iepure nu-i stă gura : „Du-te de unde ai venit, frate Urs, şi mai prosteşte-te un pic cu ei. Lasă-mă să-mi fac şi eu porţia de rîs ! Hai, frate Urs — hai, du-te. ! Să mă mai distrez şi eu pînă termin de mestecat tutunu' ăsta şi să-mi priască ziua. Du-te şi mai fă-te un pic de baftă !

Atunci fratele Urs se apucă să-i povestească fratelui Iepure ce s-a-ntîmplat şi fratele Iepure se pune să rîdă şi să ţipe, mai să dea ortu' popii. Răcneşte cît poate : „Să mor io, frate Urs, dacă n-am crezut că vă ţineţi într-adins de şotii". Fratele Urs răcneşte şi el : „Nici gînd, ferească sfîntu' ! Omu' ăla vrea să treacă dincolo, îi arde buza să treacă, da' să nu mă-ntrebi cum m-oi descurca". Zice fratele Iepure : „Frate Urs, dacă-ţi mai faci probleme, o să cred că te-a lovit strechea. Am auzit

că o mulţime au păţit aşa". Atunci fratele Urs îi spune că şi ei crede că l-a lovit strechea, fiindcă nu-i în stare să născocească ceva Tra s-o facă pe afurisita de iapă să urce pe bac. Fratele Iepure se uită încruntat la el şi iar se schimonoseşte la faţă. Şi zice fratele Iepure : „Păi cum, frate Urs, e simplu ca şi cînd ai dormi într-un balansoar". Zice fratele Urs : „Cum să fac, frate Iepure ? Dacă-mi spui, poţi să-mi ceri ce vrei şi-o să fac tot ce-mi ceri". „S-a făcut, frate Urs !“ zice fratele Iepure.
,.N-ai decît să împingi mînzu’ pe bac şi iapa o să vină după el."

Bătrînu’ frate Urs s-a întors şontîc-şontîc înapoi ia rîu şi, după ce-a ajuns acolo, a mînat mînzu* pe bac şi iapa a venit şi ea, ca şi cum acolo ar fi văzut lumina zilei şi-ar fi trăit de cînd lumea pe bacu’ ăia. Cînd a văzut fratele Urs aşa ceva, a strigat : „în regulă !“ Omu’ îl întrebă cine i-a spus ce să facă. Fratele Urs i-a răspuns că fratele Iepure şi nu se mai oprea să-1 tot lămurească ce fiinţă de nădejde e fratele Iepure şi că nimeni nu poate să-1 ducă de nas şi nimeni nu-1 poate întrece. Omu’ stă şi ascultă şi după aia zice c-o să se-ntoarcă pe-acolo peste-o zi sau două şi că pune rămăşag o ulcică plină cu miere pe-o strachină cu smîntînă că el o să-1 întreacă pe fratele Iepure. Fratele Urs a primit rămă- şagu’ şi amîndoi şi-au dat mîna ca să-1 pecetluiască.

Aşa... Şi nu după multă vreme omu’ se întoarce, şi de data asta aduce două iep6. El călărea pe una şi pe-ai- laltă o trăgea după el — numa' că semănau amîndouă ca două picături de apă. Aveau culoarea la fel, statura la fel şi pasu’ tot ăla. Fratele Urs l-a trecut pe om de partea aialaltă şi omu’ i-a zis că-i vremea să vadă cum rămîne cu rămăşagu’. Zice el, omu’ : „Una din iepe-i mama şi aialaltă-i mînza ei. Acu, fă bine şi-1 pofteşte pe fratele Iepure să-mi spună care-i una şi care-i alta. Şi să nu care cumva să se uite-n gura lor.“

Fratele Urs s-a uitat lung de tot la el şi-a clătinat din cap. îi zice omu’ : „Du-te şi adu-mi strachina cu smîntînă". Fratele Urs se uită, se tot

uită şi iar scutură din cap. Zice iar omu' : „Du-te şi adu-mi strachina cu smîntînă".

Fratele Urs e înnebunit fiindcă simte miros de miere venind din desagii omului şi îi lasă gura apă. Omu* iar repetă : „Du-te şi adu-mi strachina cu smîntînă". Da' nici fratele Urs n-are de gînd să se dea bătut aşa uşor. El aranjase cu fratele Iepure să-1 cheme cînd o să se întoarcă omu' şi s-a urcat pe vîrfu' dealului şi a început să strige după el. N-a trecut mult şi-a apărut şi fratele Iepure. Venea valvîrtej, ca vîntu' şi ca gîndu'.

îi zice fratele Urs : „Dacă ai şti ce te-aşteaptă, pun rămăşag că nu te-ai grăbi aşa". Apoi se apucă să-i povestească fratelui Iepure toată tărăşenia. Fratele Iepure pufneşte-n rîs, da' fratele Urs tare mai arată amărît. Fratele Iepure îi spune fratelui Urs să se ducă şi să ia două braţe de iarbă şi să le pună înaintea iepelor. Fratele Urs face întocmai şi iepele se pun pe mîncare ; numa' că una şi-a dat repede gata grămada şi s-a apucat să mănînce şi din aialaltă. Şi iapa care mînca acolo şi-a ridicat capu'. Zice fratele Iepure : „Aia de-şi ţine capu-n sus, aia-i mama“.

Omu' n-are ce face. Spune că se dă bătut şi după aia îl întreabă pe fratele Iepure cum a putut să ghicească, îi zice fratele Iepure : „Mînza, pentru că-i mai tînără, ar? dinţii buni. Dinţii buni mestecă iarba repede. Cînd mama vede că mînzti şi-a isprăvit porţia, e gata să i-o dea pe-a ei. Dacă mama s-ar fi repezit la grămada mîn- •zei, i-ar fi arătat ea, mînza.“

□mu' a rămas cu gura căscată, da' tot nu era mulţumit. I-a dat fratelui Urs ulcica de miere, da' i-a zis că mai are una şi că vrea să pună rămăşag pe ea că data viitoare o să-1 păcălească el pe fratele Iepure. Fratele Urs a bătut laba.

Şi omu' nostru îşi luă caii, luă un coşuleţ şi plecă în pădure. N-a stat mai mult de-o clipă că s-a şi întors. Ţinea coşuleţu' sus, ca să nu vadă fratele Iepure ce-are înăuntru şi îl atîrnă de-o cracă. Apoi îl întrebă pe fratele Iepure ce-i în coş. Fratele

Iepure se gîndeşte şi după aia zice : *„Să-ţi spună vrabia".* Omu' se încruntă la el şi zice : „Ce fel de fiinţă ei mai fi şi tu ?“ El dădu coşu' jos' că n-avea încotro, şi să vezi şi să nu crezi,, în coş era o vrabie. Ii dădu fratelui Urs şi aialaltă ulcică şi, cînd o porni la drum, se întoarse şi strigă la fratele Iepure şi-i zise : „Eşti un iepure de ţintirim, asta eşti“.

Fratele Iepure zîmbeşte, da' o vorbă nu scoate. Tare-i bună mierea.

— Moş Remus, întrebă băieţelul cînd bătrînul se opri, cum a ştiut fratele Iepure că în coş e o vrabie ?

— Cine a zis, fiule, c-a ştiut ?

— N-ai zis aşa ?

— Ia adu-ţi aminte bine. Cînd omu' l-a întrebat pe fratele Iepure ce-i în coş, el i-a răspuns că să-i spună vrabia, fiindcă numai o vrabie care zboară deasupra poate spune ce-i în coş.

— Aşa-i ! rosti băieţelul oftînd. Eu credeam că fratele Iepure a ştiut.

— I-a şoptit norocu', fiule ; fratele Iepure avea un noroc de speriat.

FREE JOE ŞI RESTUL LUMII[1]

Numele de Free Joe[XVII] [XVIII] trezeşte în amintire un ecou comic. E imposibil de precizat de ce, căci Joe fusese cea mai umilă, mai simplă şi mai serioasă dintre toate fiinţele de pe pămînt, un om lipsit din păcate de orice element care ar fi putut sugera vreo urmă de umor. Mai mult decît atît, e cert că în 1850 cetăţenii aşezaţi ai sătucului Hillsborough din Georgia nu erau cîtuşi de puţin

XVII „Free Joe and the Rest of the World*' apare în volumul *Free Joe and Other Georgia Sketches.*

XVIII Joe cel liber.

dispuşi să-1 vadă pe Free Joe într-o perspectivă comică şi nici numele, nici prezenţa lui nu le provoca vreun zîmbet. Era un atom negru, rătăcind de colo-colo, fără stăpîn, suflat de vînturile împrejurărilor şi total ineficient.

Problemele unei generaţii devin paradoxurile următoarei, îndeosebi dacă intervine un război sau vreun incident similar care să limpezească atmosfera şi să adîn- cească înţelegerea lucrurilor. Aşa, de pildă, în 1850 Free Joe reprezenta nu numai o problemă de larg interes, ci în ochii vigilenţi din Hillsborough el era întruchiparea pericolului vag şi misterios care pîndea neobosit la periferiile sclaviei, gata să dea un semnal ascuţit şi spectral în mlaştinile de nepătruns şi să se strecoare sub stelele miezului de noapte să ucidă, să jefuiască şi să prade — un pericol veşnic ameninţător şi totuşi care nu îmbrăca o anume formă ; intangibil şi totuşi real ; imposibil şi totuşi nu improbabil. Uneori peste faţada senină şi surîzătoare a liniştii şi siguranţei cădeau în contururi palide umbrele îngrijorătoare ale răzvrătirii. Pe acest fundal invizibil era normal ca figura lui Free Joe, deşi simplă şi umilă, să capete proporţii exagerate. Indiferent unde s-ar fi dus sau ce-ar fi făcut, el nu scăpa de degetul mustrător al atenţiei şi de ochiul aprins al suspiciunii. îi erau băgate în seamă şi cele mai inofensive cuvinte, îi erau remarcate şi cele mai mici gesturi.

în asemenea împrejurări era firesc ca situaţia deosebită în care se afla să i se reflecte în purtări şi obiceiuri. Sclavii rîdeau zgomotos în fiecare zi, dar Free Joe rî- dea din an în Paşte. Sclavii cîntau în timpul lucrului şi dansau cînd petreceau, în schimb nimeni nu-1 auzise vreodată pe Free Joe cîntînd şi nu-1 văzuse dansînd. In atitudinea lui exista ceva jalnic şi emoţionant, dorinţa lui de-a se face plăcut avea în ea ceva înduioşător. Firea îi era cît se poate de prietenoasă şi' părea încîntat cînd reuşea să-i distreze pe puştii care transformaseră piaţa publică într-un adevărat teren de joacă. Uneori îi amuza punîndu-şi cîinele numit Dan să facă tot

felul de giumbuşlucuri, sau le spunea poveşti stranii despre vieţuitoarele pămîntului şi despre păsările văzduhului; iar adeseori se lăsa convins să povestească cum îşi do- bîndise libertatea. Era o poveste scurtă, dar tragică.

în anul 1840, cînd un negustor de sclavi cu fire hîtră ajunse în sătucul Hillsborough însoţind o caravană de negri viguroşi, bărbaţi şi femei, în drum spre Mississippi, el descoperi acolo o mulţime de lucruri care să-1 intereseze. în ziua şi la ceasul acela, în sat se aflau cîţiva tineri cărora nici prin cap nu le trecea să se căiască pentru diferitele excese ale trupului. Tocmai acestor tineri li se adresă negustorul de sclavi care îşi zicea maiorul Frampton. Era din Virginia, declara el; şi pentru a dovedi cele spuse* îi îndrumă pe toţi tinerii cu chef din Hillsborough spre un butoiaş cu rachiu de piersice, aflat într-una din căruţele lui cu coviltir în minţile tinerilor existau mai puţine îndoieli în privinţa vîrstei şi calităţii rachiului decît în privinţa locului de baştină al negustorului — că maiorul Frampton s-ar fi născut sau nu în Virginia era o chestiune care trebuia gîndltă şi cercetată, dar în legătură cu aroma şi tăria rachiului de piersici nu existau nici un fel de dubii.

După propria sa opinie, maiorul Frampton se număra printre oamenii cu cea mai desăvîrşită educaţie. îşi petrecuse verile la Virginia Springs ; fusese la Philadelphia, La Washington, în Richmond, la Lynchburg şi în Charleston şi acumulase o experienţă bogată care se dovedea folositoare. Sătucul Hillsborough era ascuns printre pădurile din centrul Georgiei şi înfăţişarea lui inocentă îl impresionă pe Frampton. Ii privi pe tinerii atît de dornici să-i guste rachiul ca pe nişte băieţandri prea mari pentru vîrsta lor, pe care trebuia să-i familiarizeze cu cîte ceva din cunoştinţele lui despre arte şi ştiinţe. Drept care maiorul, îşi înălţă la figurat vorbind, corturile, devenind şi el pentru moment parte integrantă a inocenţei caracteristice satului Hillsborough. Şi un om mai înţelept ar fi făcut fără îndoială aceeaşi

greşeală.

Sătucul prezenta unele avantaje, potrivite parcă special de Providenţă pentru a corespunde diferitelor planuri şi intenţii ale maiorului Frampton. Chiar în faţa judecătoriei se ridica podiumul pentru licitaţii ad- miţîncl că ar fi intenţionat să-şi vîndă o parte din sclavi ; avea la îndemînă o porţiune de aproximativ cinci sute de metri pe care, dacă dorea, putea să guste din plăcerile unei curse de cai ; în apropiere se aflau desişuri retrase de pini, în cazul că ar fi avut chef să-şi petreacă timpul liber asistînd la pasionate lupte de cocoşi ; iar la etajul circiumei se găseau diferite camere libere şi izolate, dacă ar fi intenţionat să-şi încerce norocul la zaruri sau la cărţi.

Maiorul Frampton profită cu mai mult sau mai puţin noroc de toate aceste avantaje, pînă în ziua cînd începu celebrul joc de pocher cu judecătorul Alfred Wellington, un bărbat impunător, cu barbă albă revărsată pe piept şi cu ochi albaştri, blajini, care îi dădeau o înfăţişare de patriarh milostiv. La Hillsborough istoria acestui joc de pocher la care au participat maiorul Frampton şi judecătorul Alfred Wellington e mai mult decît o legendă, căci mai trăieso şi astăzi vreo trei sau patru oameni care au stat în jurul mesei şi au urmărit evoluţia jocului. Se zice că la diferite stadii ale, jocului, maiorul Frampton obişnuia să rupă cărţile cu care jucau şi să trimită după un pachet nou, dar rezultatul era întotdeauna acelaşi. Ochii albaştri, blajini ai judecătorului Wellington continuau, cu cîteva excepţii, să nu ţină seama de cărţile care păreau invincibile — obicei dobîndit printr-o serie de antrenamente de la Saratogt» pînă la New Orleans. Maiorul Frampton îşi pierdu banii, caii, căruţele şi sclavii, în afară de unul singur — sluga lui personală. Cînd ghinionul lui atinse această limită, maiorul întrerupse jocul. Soarele strălucea puternic şi întreaga natură era voioasă. Se spune că şi maiorul părea vesel. Dar indiferent cum era, făcu o vizită la judecătorie şi semnă actul prin care îi reda servitorului său libertatea. Odată încheiată

şi treaba aceasta, maiorul Frampton se vîrî într-un desiş de pini şi îşi zbură creierii.

Negrul eliberat în felul acesta ajunse să fie cunoscut sub numele de Free Joe. Obligat prin lege să-şi aleagă un tutore, îl alese pe judecătorul Wellington, în special deoarece Lucinda, soţia sa, se afla printre negrii cîştigaţi de judecător de la maiorul Frampton. Cîţiva ani Free Joe cunoscu ceea ce se cheamă un trai fericit. Lucinda, soţia lui, avea tot ce-i trebuia, iar lui îi venea relativ uşor să se întreţină ; aşa încît, luînd în consideraţie toate împrejurările, nu e de mirare că Joe deveni oarecum delăsător.

Necazurile lui începură odată cu moartea judecătorului Wellington. Sclavii judecătorului, inclusiv Lucinda, reveniră fratelui său vitreg, pe nume Calderwood, stă- pîn dur şi în general un tip grosolan — un cm cu multe excentricităţi ale minţii şi ale firii. Vecinii aveau obiceiul să se refere la el numindu-1 „Spite“ [XIX] şi se pare că nimeriseră atît de bine, încît tot ţinutul nu-1 cunoştea decît ca „Spite“ Calderwood. Probabil că lui îi plăcea distincţia pe care i-o oferea acest nume. în orice caz nu se simţea jignit şi rareori pierdea prilejul să arate că îl merită.

Calderwood locuia cam la patru sau cinci kilometri distanţă de Hillsborough, şi Free Joe îşi vizita nevasta de două ori pe săptămînă : miercurea şi sîmbăta seara.

într-o sîmbătă, pe cînd stătea în faţa locuinţei Lu- cindei, se întîmplă să treacă pe-acolo Calderwood.

— Seara bună, stăpîne, zise Free Joe, scoţîndu-şi pălăria.

— Tu cine mai eşti ? exclamă brusc Calderwood oprindu-se şi privindu-1 ţintă.

— îmi zice Joe, stăpîne. Sînt omu’ lu’ Lucinda.

— Care ţi-e stăpînul ?

— Domnul John Evans, stăpîne, mi-e tutore.

— Mare vorbă — „tutore" ! Arată-mi permisul.

XIX **Răutate, venin (engl.).**

Free Joe scoase respectivul document şi Calderwood îl citi cu voce tare, rar, ca şi cum i-ar fi fost greu să-i priceapă sensul : „Permis : *Prin prezenta se certifică faptul că tînărul Joe Frampton are permisiunea mea să-şi viziteze soţia numită Lucinda."*

Hîrtia era datată la Hillsborough şi semnată *„John* W. *Evans".*

Calderwood o citi de două ori şi apoi se uită la Free Joe ridicîndu-şi sprîncenele şi arătîndu-şi dinţii decoloraţi.

— Văd aici nişte vorbe mari. Bănuiesc că Evans a ajuns să fie proprietar peste sclavii mei. Cînd vine să-i ia în primire ?

Frec Joe îşi frămînta în mîini pălăria. Era speriat rău.

— Lucinda mi-a zis, stăpîne, că nu-i bai să vin, dacă-mi caut de treabă.

Calderwood rupse în bucăţele permisul şi îl aruncă.

— Să nu prind pe-aici picior de negru liber, exclamă el. Drumu-i acolo. Te duce pînă la oraş. Şi să nu care cumva să te mai prind pe-aici. Ţine minte ce-ţi spun !

A fost un spectacol jalnic cînd Free Joe a plecat, cu căţeluşul Dan furişîndu-se pe urmele lui. Spre cinstea lui Dan. se cuvine totuşi menţionat că avea blana zbîr- lită şi că se uita mereu înapoi şi mîrîia. Poate că avea el avantajul de a fi neînsemnat, deşi e greu de imaginat cum un cîine cu destul curaj ca să-şi zbîrlească blana sub privirile lui Calderwood ar fi putut fi la fel de neînsemnat ca Free Joe. Dar parcă nefericirea luă un aspect şi mai deprimant cînd negrul şi căţeluşul ajunseră la drumul mare şi o porniră spre Hillsborough.

Se pare că după acest incident, Free Joe îşi făcu o idee mai limpede în privinţa situaţiei în care se afla, îşi dădu seama că, deşi liber, era de fapt mai neajutorat decît toţi sclavii la un loc. Nefiind proprietatea nimănui, orice om îi era stăpîn. Ştia că devenise obiect de suspiciune şi de aceea îşi mobiliză slabele resurse (ah ! jalnic de slabe !) pentru a cîştiga, nu înţelegere şi bunăvoinţă, ci toleranţă ; depunea toate eforturile pentru a atenua împrejurările care ameninţau să-i facă situaţia mult mai proastă decît a celorlalţi negri — care aveau prieteni pentru că aveau stăpîni.

Cei din propria lui rasă îl considerau pe Free Joe un exilat. Dacă în secret sclavii îl invidiau pentru că era liber (lucru îndoielnic, dată fiind starea lui deplorabilă), pe faţă îl dispreţuiau şi nu pierdeau nici un prilej să-1 trateze cu insolenţă. Poate că într-o oarecare măsură faptul se datora şi atitudinii pe care Free Joe o adoptase faţă de ei. Fără îndoială, instinctul îi spunea că, ţinîndu-se departe de sclavi, avea mai multe şanse să obţină din partea albilor acea toleranţă pe care o rîvnea şi fără de care starea sa jalnică ar fi devenit şi mai jalnică.

Cel mai mare necaz era faptul că nu i se îngăduia să-şi vadă nevasta ; dar curînd descoperi ceva care să-1 scoată din încurcătură. Din ziua în care Calderwood îi interzisese să mai calce în ograda lui, Joe luase obiceiul să rătăcească în direcţia aceea atît cît îi permitea prudenţa. Lîngă ograda lui Calderwood, dar nu pe pămîntul lui, trăia un bătrîn numit Micajah Staley cu sora lui, Becky Staley. Erau nişte oameni bătrîni şi extrem de săraci. Bătrînul Micajah avea un braţ paralizat; dar, în ciuda acestui fapt, reuşea să-şi cîştige o existenţă mizeră cu strungul pe care-1 avea.

Pe cînd era sclav, Free Joe i-ar fi dispreţuit pe aceşti reprezentanţi ai unei categorii de albi sărăntoci consideraţi gunoi omenesc, dar acum îi găsea în diferite privinţe plini de înţelegere şi de solicitudine. Seara, din spatele cocioabei lor îi

putea auzi pe negrii lui Calderwood cîntînd şi uneori avea impresia că distinge vocea înaltă a Lucindei ridicîndu-se deasupra celorlalte voci.
Nu departe de casa lui Staley creştea în pădure un plop falnic şi Free Joe obişnuia să şadă ore întregi proptit de trunchiul lui, cu privirile îndreptate spre ograda lui Calderwood. Cîinele Dan se cuibărea şi el alături şi cei doi păreau că se simt minunat.

într-o sîmbătă după-amiază, stînd la rădăcina iubitului său plop, pe Free Joe îl prinse somnul. Nici el nu ştia cît dormise, dar cînd se trezi cîinele îl lingea pe faţă, lima strălucea puternic, iar Lucinda stătea înaintea lui rîzînd. Văzînd că Free Joe adormise, cîinele îşi pierduse răbdare^ şi hotărîse să dea pe contul lui o raită prin ograda lui Calderwood. Lucinda era tentată să privească întîmplarea ca pe ceva supranatural.

— Şedeam colea, la foc, zije ea, de-mi frigeam nişte came, cînd numa' c-aud la uşă — hîrş, hîrş. întorc carnea pe partea aialaltă şi-ascult, da' am crezut că n-am auzit nimic. După o vreme, iară — hîrş, hîrş. Mă ridic şi deschid uşa., Aşa am făcut, şi Domnu' fie lăudat ! în prag era scumpu' de Dan şi mi-a părut că are coastele lipite una de alta. I-am dat un codru de pline şi, cînd să plece, m-am luat după el, că mi-am zis : da' dacă negru' meu o fi pe undeva pe-aproape ? Să ştii, omule, că-i dat naibii cîinele ăsta al nostru.

Free Joe rise şi îşi mîngîie uşor cîinele pe cap. Multă vreme după aceea nimic nu-1 mai împiedică să-şi vadă soţia. Nu trebuia decît să aştepte la rădăcina plopului pînă cînd cîinele alerga şi-o aducea şi pe ea acolo. Dar după un timp ceilalţi negri descoperiră că Lucinda se întîlnea cu Free Joe în pădure, şi faptul ajunse în curînd la urechile lui Calderwood. Calderwood era ceea ce se numeşte un om de acţiune. Nu rosti nici un cuvînt; dar într-o bună zi o puse pe Lucinda în brişcă şi o cără tocmai la Macon, la o sută de kilometri depărtare. O luă cu el la Macon, dar înapoi veni singur ; şi de-atunci n-o mai văzu nimeni din Hills-borough sau de prin împrejurimi.

Multe nopţi la rînd Free Joe continuă să vină în

pădure s-o aştepte. Micuţul Dan pleca vesel în goană şi lipsea timp îndelungat, dar întotdeauna se întorcea fără Lucinda. Scena aceasta se repetă de nenumărate ori. Păsări mari de apă ţipau şi iar ţipau, ca nişte vînători fantomatici rătăcind de-a lungul unui ţărm îndepărtat ; buha se cutremura înfiorată în adîncurile pădurii ; ulii trecînd în zbor pe aripi tăcute croncăneau de parcă ar fi gustat din plin uriaşa farsă căreia îi căzuseră victime Free Joe şi micuţul Dan; iar alte păsări de noapte schimbau chemări în întuneric. Fiecare noapte părea mai singuratică decît cea de dinainte, dar răbdarea lui Free Joe nu se temea de singurătate. Sosi însă clipa cînd micuţul Dan refuză să se mai ducă în căutarea Lucindei. Cînd Free Joe îl îndemna s-o ia spre ograda lui Calderwood, cîinele neliniştit se foia pur şi simplu încoace şi încolo scheunînd ; apoi se cuibărea, sub plop, şi îşi făcea un culcuş bun.

Intr-o seară, în loc să meargă la plopul din pădure s-o aştepte pe Lucinda, Free Joeţ se duse acasă la Staley şi, ca să fie şi.‘ mai bine primit, cum se exprimă el însuşi, luă cu el şi un braţ de aşchii de pin. Domnişoara Becky Staley avea prin părţile acelea reputaţie de mare ghicitoare şi deseori atît şcolăriţe cît şi persoane mai în vîrstă, mai în glumă, mai în serios, îi încercau puterile în această privinţă.

Free Joe depuse umila sa ofrandă de aşchii lîngă vatră şi apoi se aşeză pe trepte, lăsîndu-şi pălăria direct pe pămînt.

— Don’şoară Becky, zise el după scurt timp, pentru numele lui Dumnezeu, unde socoteşti matale să fie Lucinda mea ?

— Domnu' are grijă de negri ! exclamă doamna Becky pe un ton care parcă reproducea, printr-o curioasă potrivire între sunet şi privire, aspectul ei general de femeie uscăţivă. Da ! Domnu’ are grijă de negri ! Că dară ai văzut-o toată vremea. E la Spite Calderwood, aşa socotesc eu. Unde alta să fie ?

— N-am văzut-o, don’şoară Becky. Să mor dacă am văzut-o, iaca se-mplineşte luna !

— Păi, ce te tot frămînţi atîta ? zise domnişoara Becky cam tăios. în tinereţile mele era socotit semn rău cînd un negru se perpelea atîta după o femeie.

— Aşa-i, zise vesel Free Joe, de acord cu afirmaţia. Aşa-i, numa' că femeia mea şi cu mine, am crescut împreună şi n-au fost multe zilele cînd, să nu fim laolaltă, ca acuma.

— Poate şi-o fi găsit pe altu', remarcă Micajah Staley din colţul lui. Ştii vorba aia : „Alt stăpîn, altnegru".

— Aşa-i, ştiu eu vorba asta, da' femeia mea nu-i de-alea. Eu şi ea am crescut/ laolaltă. Or fi ei şi negri mai ceva ca mine, adăugă Free Joe privindu-şi cu ochi critic hainele ponosite, da' nimeni n-o cunoaşte pe Lucinda mai bine ca mine. Să spună şi Dan — pe sufletu' meu.

Neprimind nici un răspuns, Free Joe continuă :

— Don'şoară Becky, te-aş ruga mult, aşterne cărţile alea şi vezi ce face Lucinda. Că dacă-i bolnavă, mă duo la ea. N-au decît să mă înhaţe şi să mă bată, da' eu tot mă duc la ea.

Domnişoara Becky îşi pregăti cărţile, dar mai întîi luă o ceaşcă pe fundul căreia rămase nişte zaţ de cafea. Invîrti ceaşca încet, încet şi apoi o răsturnă cu gura în jos pe marginea vetrei, lăsînd-o să se usuce.

— întîi şi-ntîi o să-ţi ghiceso în ceaşcă şi de-abia după aia o să-ntind cărţile să văd ce spun.

în timp ce amesteca atent cărţile, focul din vatră ardea încet şi în lumina lui intermitentă femeia uscăţivă, cu păr cărunt, părea că-şi merită strania reputaţie pe care i-o făcuseră zvonurile şi clevetirile. Mai mestecă puţin cărţile, privind ţintă ultimele zvîcniri ale focului ; apoi, aruncînd peste tăciuni o aşchie de pin, împărţi pachetul de cărţi în trei teancuri pe care le păstră în poală. Luă primul teanc şi cercetă atent cărţile, una după alta. La primul pachet îl adăugă pe cel de-al doilea. Evident, cărţile nu arătau ceva satisfăcător. Ea nu zise nimic, dar se încruntă şi privirea îi deveni şi mai încruntată pe măsură ce adăuga şi restul

cărţilor, cer- cetîndu-le pe toate cele cincizeci şi două. Deşi se încrunta, părea a fi plină de curiozitate. Fără a schimba poziţia cărţilor, le mai cercetă o dată, pe rînd. Apoi aruncă în foc o bucată mai groasă de lemn de pin, amestecă din nou cărţile, le împărţi în trei şi din nou le supuse aceleiaşi investigaţii atente şi critice.

— Nu ţin minte ziua cînd cărţile astea să mai fi arătat aşa ceva, zise după un timp. Ce e şi ce nu e, n-o să-ţi spun eu ţie, da' cărţile nu mint.

— Ce spun cărţile, don'şoară Becky ? se interesă negrul pe un ton a cărui solemnitate creştea din cauza nerăbdării.

— Spun ce este. Astea la care mă uit acuma, explică domnişoara Becky, arată trecutu'. Alea de colo sînt prezentu', şi restu' sînt viitoru'. Iacă aicea o boccea — bătînd uşor cu degetul în asul de treflă — şi aici se vede un drum limpede ca lumina zilei. Asta-i Lucinda.

— Unde-i ?

— Aicea — dama de verde.

Free Joe zîmbi. Ideea îi făcea o imensă plăcere.

— Măi, măi, exclamă el. Asta m-a dat gata ! Dama de verde ! Cînd o s-audă Lucinda una ca asta, grozav o să se mai bucure !

Domnişoara Beckey continuă să descifreze cărţile, cînd într-o direcţie, cînd într-alta.

— Asta-i bocceaua, ăsta-i drumu', asta-i Lucinda şi aicea e Spite Calderwood.

Ea întoarse cărţile spre negru şi puse degetul pe popa de treflă.

— Aşa să-mi ajute Al de sus ! exclamă Free Joe rîzînd pe înfundate. Io-te cum mai seamănă. Da' cum ? Chiar el e ! Şi ce-i cu el, don'şoară Becky ?

Bătrînă adăugă şi cel de-al doilea teanc de cărţi şi apoi al treilea, cercetînd fiecare carte critic şi pe îndelete. Bucata de lemn se învăluise într-o mantie de flăcări, luminînd întreaga încăpere şi scoţînd straniu în relief figura domnişoarei Becky, care şedea aplecată deasupra cărţilor. Ea se încruntă ameninţător la cărţi şi bolborosi ceva pentru sine.

Apoi îşi lăsă mîinile să-i cadă în poală şi din nou privi lung focul. In spate umbra îi dansa şi-i sălta pe perete şi pe podea, de parcă uitîndu-se peste umărul ei în viitor ar fi văzut un spectacol extraordinar. După un timp bătrînă luă ceaşca întoarsă de pe marginea vetrei. Zaţul răscolit formase ceea ce părea a fi o hartă teribil de complicată.

— Asta-i drumu', zise domnişoara Becky după scurt timp ; ăstea-s rîuri care trebuiesc trecute şi aicea-i bocceaua care trebuie dusă la drumu' ăsta. Ea se opri şi oftă. Pe cărţi nu stă scrisă nici o vorbuliţă şi de la mine n-o să afli nimic. Cajy, fii bun şi dă-mi luleaua.

— Becky, io nu mă pricep la cărţile tale, zise Cajy, dîndu-i luleaua, da' cred că pot să-ţi cîrpesc olecuţă vorbele greşite, fiindcă mai deunăzi, cînd terminam de făcut tăvălugu' pentru dom' Perdue, numa' ce-aud «ă zdrăngăne ceva pe drum. Mă uit şi-1 văd pe Spite Calderwood cum trece-n brişcă şi lingă el şedea Lucinda. Mai să-mi zboare de tot din cap treaba asta.

Free Joe se aşeză pe pragul uşii şi începu să-şi răsucească pălăria pe toate părţile, trecînd-o dintr-o mină într-alta.

— Nu care cumva ai văzut dacă s-au şi întors, meştere Cajy ? întrebă el după un timp.

— Numa' noaptea să se fi întors tot pe drumu' ăsta, cînd io dormeam, zise domnul Staley, cu aerul omului obişnuit să-şi cîntărească bine vorbele. Că doară nu m-am mişcat din atelier decît ca să mă urc în pat.

— Bine zis, dom'le ! exclamă Free Joe pe un ton plin de uimire şi veneraţie, interpretat, se pare, de domnul Staley drept un tribut adus forţei extraordinare a celor declarate de el.

— Dacă vrei să ştii părerea mea, continuă bătrînul, ţi-o spun pe şleau. Părerea mea asta-i : că Spite Calderwood s-a cărat şi-a luat-o şi pe Lucinda. Pe crucea mea ! Cînd l-o întîlni Spite Calderwood pe Ucigă-l-toaca în mijlocul drumului, o să se lase cu încăierare, nu glumă. Ţine minte ce-

ţi spun !

Free Joc. tot răsucind pălăria, se ridică şi se sprijini de tocul uşii. Părea încurcat. Nu după mult timp zise :

— E vremea să plec şi eu. Cînd o s-o mai văd pe Lucinda, o să-i spun ce-a zis don'şoara Becky de dama de verde. Să mor dacă n-o fi aşa. Şi dacă nici asta n-o s-o bucure, păi atunci nici c-a fost vreodată negresă să se bucure de ceva.

Se opri o clipă, de parcă s-ar fi aşteptat la o remarcă sau un comentariu, la o recunoaştere a nenorocirii lui sau cel puţin la o confirmare a părerii lui că' Lucinda se va bucura foarte tare cînd va afla că fusese identificată cu dama de pică ; dar nici domnişoara Becky, nici fratele ei nu rostiră un cuvînt.

— Acum şade-n brişcă lîngă Conu' Spite, ş-acuma se grozăveşte că-i damă de pică. Bă, omule, puicuţa asta a ta neagră o s-ajungă departe ; să mor dacă nu-i aşa.

Cu un scurt „Noapte bună, don'şoară Becky, meştere Cajy[w], Free Joe ieşi în întuneric, urmat de micuţul Dan. Se îndreptă spre plopul unde de atîtea ori se întîlnise cu Lucinda şi se aşeză jos. Rămase acolo timp îndelungat; rămase acolo pînă cînd micuţul Dan, pierzîndu-şi răbdarea, o porni spre ograda lui Calderwood. în zorii cenuşii ai dimineţii, moţăind sprijinit de trunchiul plopului, Free Joe auzi cam la un kilometru depărtare cîinii de vînă- toare ai lui Spite Calderwood lătrînd aprig.

— Hîş ! exclamă el, scărpinîndu-se în cap şi rîzînd de propria lui teamă, cîinii ăştia o-ncălzeso un pic pe coana vulpe.

Numai că dulăii îl fugăreau pe Dan, şi căţelusul nu se mai întoarse. Free Joe aşteptă şi iar aşteptă, pînă ce se satură de-atîta aşteptat. Reveni în noaptea următoare şi iar aşteptă, şi tot aşa în multe nopţi care urmară. Aşteptarea îi era zadarnică, dar el n-o considera zadarnică. Prăpădit şi ponosit cum era, Free Joe se dovedise destul de înţelept pentru a-şi clădi o teorie proprie. Era convins că Dan o găsise pe Lucinda şi că, într-o noapte

cînd luna va străluci puternic printre copaci iar el va dormi la rădăcina plopului, cîinele îl va deştepta din vise şi, cînd va deschide ochii, o va vedea pe Lucinda aplecată deasupra lui, rîzînd fericită, ca în zilele de odinioară ; şi apoi îşi mai imagina şi cum o să-i distreze pe amîndoi povestea cu dama de pică.

Nimeni n-ar putea spune cîte nopţi petrecu Free Joe la rădăcina plopului aşteptîndu-i pe Lucinda şi pe micul Dan. Nici el însuşi nu le ţinuse şirul şi nu le numărase nici Micajah Staley sau sora lui. Se făcu vară şi apoi toamnă. într-o seară, Joe se duse la casa lui Staley, tăie pentru cei doi bătrîni un braţ de lemne şi se aşeză să se odihnească pe treptele de la intrare. Era întotdeauna recunoscător — şi parcă mîndru — cînd domnişoara Becky îi dădea o ceaşcă de cafea, lucru pe care ea se învrednicea uneori să-1 facă. în seara aceea, Joe se Simţea mai recunoscător ca de obicei.

— Bag samă că te odihneşti un picuţ ca să te vezi cu Lucinda în pădure, zise Micajah Staley, zîmbind lugubru ; situaţia nu era lipsită de aspecte comice.

— Or să vină ei, or să vină sigur, replică Free Joe. Pun rămăşag c-or să vină ; şi cînd or veni, o să-i aduc
într-un loc unde să-i puteţi vedea GU ochii voştri, şl matale şi don'şoara Becky. ■ -

— Nu, sări domnul Staley cu un gest iute şi hotărît de dezaprobare. Asta nu ! Să nu-i aduci în nici un loo. Stai sănătos cu ei, cît poţi.

Free Joe rise pe înfundate şi se pierdu în noapte, iar cei doi bătrîni se aşezară să privească focul. în cele din urmă, Micajah spuse :

— Ce zici de negru' ăsta ? Uită-te la el. E fericit ca pasărea în înaltu' cerului. Mai c-aş fi-n stare să-mi dau şi ailaltă mînă, numa' să pot să stau aşa nepăsător şi să fac haz de necaz ca negru' ăsta !

—• Negrii-s tot negri, zise domnişoara Becky zîmbind sumbru şi n-ai ce-i face ; da' dacă mă gîndesc mai bine, am văzut o groază de albi de-o mie de ori mai răi ca Free Joe. O fi rîzînd el — ca toţi negrii — da' am văzut cum îi tremura bărbia

cînd se vorbea de Lucinda. Ş-ascultă ce-ţi spun, continuă ea, punîndu-şi puţin frîu şi apăsînd aproape cu violenţă pe cuvinte. Ucigă-l-toaca şi-a ascuţit ghearele pentru Spite Calderwood. O să vezi !

— Eu, Rebecca ? protestă domnul Staley, strîngîndu-şi braţul paralizat : Eu ? N-am nevoie să văd nimica.

— Numa' atunci o să ştii, zise domnişoara Becky, rîzînd cu poftă de figura speriată a fratelui ei.

în dimineaţa următoare se întîmplă ca Micajah Staley să intre în pădure după nişte lemne. La rădăcina plopului îl văzu pe Free Joe şi rămase cam surprins.

— Scoală-te de-acolo, strigă el, şi du-te de-ţi cîştigă şi tu o pîine. Rău am mai ajuns dacă ditamai negru' poate să stea şi să sforăie în pădure cît e ziua de lungă, cînd toţi oamenii îşi caută de treabă. Scoală-te de-acolo !

Neprimind nici un răspuns, domnul Staley se duse la Free Joe şi îl zgîlţîi de umăr ; dar negrul nu răspunse. Era mort ! Pălăria îi căzuse, capul îi era aplecat, iar pe faţă i se întipărise un zîmbet de parcă atunci cînd moartea îi apăruse dinainte, el se înclinase şi-i zîmbise, umil pînă la sfîrşit. Hainele îi erau numai zdrenţe; mîinile aspre şi bătătorite ; pantofii legaţi cu sfoară ; era în culmea mizeriei. Uitîndu-se la el, nici un trecător n-ar fi putut crede că o fiinţă atît de umilă fusese chemată în faţa Atotputernicului.

KATE CHOPIN

NEG CRfiOL [XX]

XX „Năg Creol" apare în volumul *A Night in Acadie.* Luat din franceză dialectală vorbită în Louisiana, titlul se traduce

Demult, cînd se născuse, primise numele de Cesar Francois Xavier, dar nimeni nu se gîndise vreodată să-1 strige altfel decît Chicot, sau Neg, sau Maringouin. La piaţa franceză, unde muncea dînd ajutor vînzătorilor de peşte, oamenii îi spuneau Chicot, bineînţeles atunci cînd nu i se adresau cu vorbe care mai uşor se rostesc decît se aştern pe hîrtie. Dar la urma urmelor te puteai simţi fericit dacă reuşeai să-i spui cumva, indiferent cum, atît era de negru, slăbănog, şchiop şi zbîrcit. Umbla legat la cap şi îmbrăcat cu tot felul de zdrenţe pe care se îndurau să i le dea de pomană pescarii şi nevestele lor. O iarnă întreagă purtase o jachetă veche de damă cu mîneci bufante.

Printre cele cîteva convingeri surprinzătoare nutrite de Chicot se număra şi aceea că el fusese creat de „Michie St. Pierre et Michie St. Paul“. In privinţa lui „Michie bon Dieu“, îşi avea el părerea lui, şi pe deasupra nu una prea măgulitoare. Această idee năstruşnică în legătură cu originea sa, o datora primelor învăţături propovăduite de tînărul său stăpîn, un credincios îndoielnic şi un mare *farceur* la vremea lui. Chicot fusese o dată ciomăgit de un preot irlandez tînăr şi solid pentru că îşi exprimase convingerile religioase, iar altă dată un sicilian îl înjunghiase exact pentru acelaşi lucru. Aşadar, învăţase să-şi ţină gura la subiectul acesta.

Exista în schimb un subiect despre care vorbea în voie şi asupra căruia insista în permanenţă. De ani de zile încercase să-i convingă pe cei din jur că oameni mai bogaţi, mai culţi şi mai puternici ca progeniturile stă- pînului său nici că se mai pomeniseră. Această rasă prosperă de fiinţe omeneşti locuia în cele mai impunătoare case din New Orleans. Toate personalităţile de vază, ale căror nume le cunoştea oricine, se numărau, se jura el, printre nepoţii, strănepoţii sau, în unele cazuri mai puţin frecvente, printre rudele

prin „negru creol".

îndepărtate ale stăpînu- lui său, răposat de-un car de ani. Doamnele care veneau la piaţă cu trăsura, sau ale căror veşminte elegante atrăgeau atenţia şi admiraţia nevestelor de pescari, erau toate *des'tites cousines* ale fostului său stăpîn, Jean Boisdure. Nu aştepta nici un fel de recunoaştere din partea acestor fiinţe superioare, ci se simţea încîntat să poată perora cu ceasurile despre demnitatea şi prestanţa pe care le-o confereau obîrşia nobilă şi bogăţia.

Chicot avea întotdeauna la el o traistă de iută în care băga tot ce cîştiga. Spăla tejghelele la piaţă, curăţa de solzi peştele şi făcea tot felul de treburi pentru negustorii ambulanţi, care de regulă îi plăteau serviciile în natură. Din cînd în cînd mai vedea şi el culoarea argintului şi punea mîna pe cîte un bănuţ, dar în general se mulţumea cu orice şi rareori ridica pretenţii. Se bucura cînd primea de la evrei cîte o batistă şi era recunoscător dacă indienii Choctaw îi dădeau pe ea în schimb o sticlă de *file.* Măcelarul îi arunca un os pentru supă, iar vîn- zătorul de peşte cîţiva crabi sau o pungă cu oreveţi. Mătăhăloasa *mulatresse, vendeuse de cafe,* se îngrijea de fiinţa lui interioară.

Odată Chicot se trezi acuzat de un vînzător ambulant de pantofi că ar fi încercat să fure o pereche de pantofi de damă. El susţinea că doar se uitase la ei. In piaţă izbucni un scandal îngrozitor. Meridionalii cu sînge fierbinte se strînseră laolaltă şi începură să scoată nişte ţipete ca de şobolani; cîţiva măcelari gasconi răgeau ca taurii. Nevasta lui Matteo îl ameninţa cu pumnul pe păgubaş, împroşcîndu-1 cu tot felul de ocări pe care nimeni nu le înţelegea. De jos de unde stăteau, indiencele Choctaw îşi întoarseră încet ochii în direcţia scandalului, fără să se sinchisească ; în vreme ce un poliţist îl trase după el pe Chicot, apucîndu-1 de mîneca bufantă şi agi- tîndu-şi bastonul. Scăpă ca prin urechile acului.

Nimeni nu ştia unde locuieşte Chicot. Nici un om, nici chiar un neg creol care trăieşte printre

trestiile şi sălciile din Bayou St. John într-un coteţ de găini construit aproape numai din carton gudronat, nu se va mîndri cu locuinţa lui şi nu va atrage atenţia asupra amenajărilor lui casnice. Cînd, după închiderea pieţei, Chicot dispărea în direcţia străzii St. Philip, şchiopătînd aplecat parese sub povara traistei, era ca şi cum din scenă ar fi ieşit un actoraş pe care publicul nu-1 mai urmăreşte cu imaginaţia în culise, ci pur şi simplu îl dă uitării pînă cînd reapare într-un alt act.

Exista totuşi o persoană pentru care plecările şi venirile lui Chicot însemnau mai mult decît atît. In *la maison grise,* ea era cunoscută sub numele de La Chouette pentru simplul motiv că se cocoţa ca o cucuvea tocmai sus, sub acoperişul şandramalei, şi începea să ocărască în dreapta şi-n stînga în izbucniri mînioase şi neaşteptate. Cu patruzeci sau cincizeci de ani în urmă, cînd pentru scurt timp jucase roluri mărunte cu o trupă de actori francezi (o escapadă care o băgase în mormînt pe bunica ei), i se spunea Mademoiselle de Montallaine. Cu şaptezeci şi cinci de ani în urmă fusese botezată Aglae Boisdure.

Indiferent la ce oră apărea bătrînul negru la uşa ei, Mamzelle Aglae îl punea întotdeauna să aştepte pînă îşi termina rugăciunile. Apoi îi deschidea uşa şi, fără să rostească o vorbă, îi făcea semn să se aşeze, întorcîndu-se pentru a îngenunchea în faţa unui crucifix şi a unui vas cu apă sfinţită de pe o măsuţă, care, în închipuirea ei, reprezenta un altar. Chicot ştia că făcea aşa numai ca să-1 necăjească pe el ; era convins că îşi programa să-şi înceapă rugăciunile exact cînd auzea paşii lui pe scară. Stătea şi, cu priviri posace, o urmărea pe femeia înaltă, uscăţivă, prost îmbrăcată, cum îngenunchează şi citeşte dintr-o cărticică sau îşi termină de spus rugăciunile. Aprig mai era conflictul religios care izbucnise între ei cu ani în urmă ; în ceea ce o privea pe Mamzelle Aglae, devenise şi ea la fel de intolerantă ca şi Chicot. Ajunsese să-i deteste cu atîta înverşunare pe

Sfîntul Petru şi pe Sfîntul Pavel, încît le tăiase pozele din cartea de rugăciuni.

Mamzelle Aglae se prefăcea întotdeauna că n-o interesează ce are Chicot în traistă. De data asta el scoase din traistă o bucăţică de carne de vacă şi o băgă în coşul aşezat pe podeaua goală. Ea îl privi cu coada ochiului şi continuă să şteargă praful de pe masă. El mai scoase o mînă de cartofi, nişte bucăţi de peşte, cîteva plante medicinale, un metru de pînză şi un boţ mic de unt învelit în frunze de salată. Era mîndru de unt şi dorea ca şi ea să-1 remarce. 11 întinse spre ea şi o rugă să-i dea ceva pe ce să-1 pună. Ea îi dădu o farfurioară şi se uită indiferentă şi resemnată, ridiGÎnd din sprîncene.

— Pas d'sucre, Neg ?

Chicot clătină din cap şii începu să se scarpine la ceafă, arătînd ca o imagine neagră a chinului şi suferinţei. Nici urmă de zahăr ! Dar mîine o să ciupească el de ici de colo şi-o să aducă o ceaşcă plină.

Mamzelle Aglae se aşează apoi şi se apucă să-i povestească lui Chicot ceva confidenţial care nu se mai sfîrşea. Se plîngea amarnic şi totul se referea la o durere în picior, care se strecura ca un şarpe iute şi înţepător, încolăcindu-i-se în jurul mijlocului, luînd-o în sus pe şira spinării şi răsucindu-i-se împrejurul omoplaţilor. Şi mai erau şi *Ies rheumatismes* de la degete ! Putea să se convingă cu ochii lui cît de noduroase îi erau degetele. Nici nu le putea mişca ; nu era în stare să ţină nimic în mînă şi chiar în dimineaţa aceea scăpase jos o farfurioară şi o făcuse ţăndări. Şi dacă i-ar spune că a închis măcar o clipă ochii toată noaptea ar fi o mincinoasă, bună de trimis în focul gheenei. Stătuse la fereastră *la nuit blanche,* ascultînd orologiul bătînd orele şi căruţele trecînd huruind spre piaţă. Chicot clătină din cap şi începu să turuie, asaltînd-o cu un potop de vorbe compătimitoare şi de remedii sugestive împotriva reumatismului şi a insomniei : plante medicinale, sau *tisanes,* sau *grigris,* sau toate trei la un loc.

Parcă se pricepea el ! Mai exista şi Purgatory Mary, suflet caritabil, a cărei meserie în viaţă era să se roage pentru umbrele din purgatoriu — ea îi adusese lui Mamzelle Aglae o sticluţă cu *eau de Lourdes,* dar o nimica toată ! Pentru cît de bine i-a făcut, mai bine şi-ar fi ţinut ea apa de la Lourdes. Ce-a fost ? Nici o picătură ! Nici cît să vindeci o muscă sau un ţintar ! Mamzelle Aglae avea să-i arate lui' Purgatory Mary uşa cînd o să mai vină, nu numai din cauza avariţiei dovedite de ea în privinţa apei de Lourdes, ci în plus pentru că intra cu picioarele murdare şi, după ce pleca ea, scoteai un făraş de gunoi.

Şi Mamzelle Aglae dorea să-l informeze pe Chicot că, dacă cei care locuiesc dedesubt nu înţeleg să se poarte ca lumea în *la maison grise, o* să fie moarte de om. Era convinsă că nu trăiau decît pentru ca s-O' chinuiască şi s-o supere pe ea. Femeia de jos ţinea permanent pe scări o căldare cu apă murdară, sperînd ca Mamzelle Aglae să cadă fie peste ea, fie în ea. Şi mai ştia că îi învăţa pe copii să se strîngă în holul de la intrare şi pe scări şi să ţipe, să facă scandal şi să sară în sus şi-n jos, tropăind ca nişte cai, cu intenţia de-a o face pe ea să-şi ia singură zilele. Chicot ar trebui să anunţe poliţistul de rond şi să pună să-i aresteze, dacă se poate, şi să-i ’arunce în temniţă, unde le e locul.

Chicot ar fi fost extrem de alarmat dacă s-ar fi in- tîmplat ca Mamzelle Aglae să nu se plîngă de ceva. Nu-i trecuse niciodată prin cap că ar putea fi altfel. .în sinea lui simţea că, dacă vreun muritor are dreptul să se certe cu soarta, apoi acel muritor e Mamzelle Aglae. Sărăcia ei era o adevărată ruşine şi el îşi lăsa întotdeauna capul în jos în faţa ei şi simţea că roşeşte.

într-o zi o găsi pe Mamzelle Aglae întinsă pe pat şi legată la cap. în. ziua aceea singura ei obiecţie era un „Ai — ai — ai ! Ai — ai; — ai !“ care însoţea fiecare respiraţie. O mai văzuse el aşa şi înainte, în special cînd vremea era umedă.

— Vous pas bezouin tisane, Mamzelle Aglae ? Vous pas veux mo cri gagni docteur ?

Ea nu voia nimic : „Ai — ai — ai !“

El îşi goli traista foarte atent, ca să n-o deranjeze ; şi ar fi vrut să rămînă cu ea şi să se culce pe podea, în caz că ar fi fost nevoie de el, dar femeia care locuia dedesubt veni şi ea sus. Era irlandeză şi avea mînecile suflecate.

— O să-i dau un băţ gros, Neg, şi n-are decît să bată în duşumea şi-o s-o auzim careva, sau Janie sau careva din noi.

— Eşti prea bună, Brigitte. Aie — aie — aie ! *Une goutte d'eau sucre, Neg!* Femeia aia, Purg'tory Mary — cînd o vezi, ma bonne Brigitte, cere-i să spună o rugăciune *lă-bas au Cathedral.* Aie — aie — aie

Neg îi auzi văicăreala pînă jos pe scări. O auzi în timp ce străbătea şchiopătînd străzile, dîndu-i impresia că face parte din zgomotul oraşului ; o auzea în huruitul roţilor. în sunetul dogit al clopotelor de la căruţe şi în vocile trecătorilor.

Se opri la dugheana dc ftoroaiei Mimotte şi cumpără o *grieri* — una ieftină de cincisprezece centi. Mimotte avea amulete la toate preţurile. Chicot intenţiona s-o introducă pe aceasta a doua zi în camera lui Mamzelle Aglae — undeva pe lîngă altar — spre nedumerirea şi ruşinea lui ,,Michie bon Dieu“, care refuza sistematic să se ocupe de fericirea unui vlăstar al familiei Boisdure.

Cînd se lăsă noaptea printre trestiile de la malul bălţii, Chicot încă mai auzea vaietul femeii, amestecat acum cu orăcăitul broaştelor. Dacă ar fi fost convins că. luîndu-şi propria sa viaţă acolo jos în apa neagră, i-ar fi putut uşura ei soarta, n-ar fi ezitat să-şi sacrifice restul existenţei devotate ei în întregime. Trăia pentru a o sluji pe ea. Nici el însuşi nu-şi dădea seama de asta ; dar la urma urmelor Chicot ştia aşa de puţine lucruri, şi acelea atît de denaturat ! De la unul ca el, cu greu te-ai fi putut aştepta chiar şi în clipele lui cele mai lucide să recurgă la auto-analiză.

In ziua următoare Chicot adună în piaţă o mulţime de bunătăţi. Se văzu nevoit să muncească din greu, să inventeze tot felul de scheme, chiar să

se şi smiorcăie puţin : dar se alese cu o portocală, puţină îngheţată şi o *chou-fleur.* Nu-şi bău obişnuita ceaşcă de *cafe au lait,* ci o rugă pe Mimi Lambeau s-o pună în cutiuţa nouă de tablă pe care evreul care vindea articole de galanterie i-o dăduse în schimbul unei porţii de creveţi. Totuşi, de data asta, Chicot se ostenise în zadar. Cînd ajunse în camera de sus a cunoscutei *maison grise,* îi fu dat să afle că Mamzelle Aglae murise în timpul nopţii. îşi aşeză traista în mijlocul podelei şi rămase acolo, tremurînd şi scîncind încet, ca un cîine bolnav.

Totul fusese pregătit. Irlandeza se dusese după doctor, iar Purgatory Mary chemase un preot. Mai mult decît atît, femeia o diehisise pe Mamzelle Aglae sa să arate cum se cuvine. Acoperise masa cu o pînză albă şi o trăsese la capul patului, punînd pe ea crucifixul şi două luminări aprinse în sfeşnice de argint; aceste mici ornamentate luminau şi înfrumuseţau camera sărăcăcioasă. Purgatory Mary, îmbrăcată într-un negru ponosit, grasă şi cu respiraţia gîfîită, citea cu glas şoptit dintr-o carte de rugăciuni. Ea păzea moarta, dar şi sfeşnicele de argint pe care le împrumutase pe propria garanţie de la o societate de binefacei e. Pe uşă tocmai, ieşea cineva — un reporter de ştiri senzaţionale, fericit că adulmecase o asemenea ştire în cămăruţa de la ultimul etaj al acestei *maison grise.*

Toată dimineaţa Janie escortase în sus şi în jos pe scări o lungă procesiune de haimanale, dornice să vadă rămăşiţele pămînteşti ale răposatei. Una dintre ele — o fetiţă, care se spălase pe faţă şi încercase să se aranjeze puţin pentru această ocazie — refuză să se lase tîrîtă afară. Rămase pe scaun ca la spectacol, fascinată pe rînd cînd de faţa prelungă, nemişcată a lui Mamzelle Aglae, cînd de bolboroseala lui Purgatory Mary şi de sfeşnicele de argint.

— Fă bine, omule, şi te aşază în genunchi şi spune o rugăciune pentru răposata ! porunci femeia.

Dar Chicot clătină din cap şi refuză să-i dea ascultare. Se apropie de pat şi puse o clipă o labă

mică, neagră pe trupul înţepenit al lui Mamzelle Aglaă. El nu mai avea ce face aici. îşi ridică de jos traista şi vechea pălărie ponosită şi plecă.

— Păgîn cu suflet negru ! bombăni femeia. închide uşa, fetiţo.

Fetiţa coborî de pe scaun şi se duse în vîrful picioarelor să închidă uşa, pe care Chicot o lăsase deschisă. Revenind la locul ei, îşi pironi ochii pe pieptul lui Purgatory Mary, care respira greoi.

— Hei, Chicot! strigă nevasta lui Matteo în dimineaţa următoare. Omu' meu a citit la gazetă de o femeie de-i zice Boisdure, care cică a fost de neam mare. A dat ortu' popii undeva prin St. Philip — săracă lipită. N-o fi cumva din neamu' ăla Boisdură de care tot vorbeşti ?

Chicot clătină din cap încet, şi cu emfază, făgăduind totul. Nu, nicidecum, femeia nu era nici un fel de rudă cu familia pe care o cunoştea el. Nu-i povestise el nevestei lui Matteo de destule ori — de cite ori isâ-i mai repete ? — despre averea şi despre poziţia lor socială ? Fără îndoială că era vorba de o Boisdure din *Ies Atta- kapas;* nu dintre cei pe care-i ştia el.

A doua zi, prin apropiere trecu un cortegiu funerar — un dric şi una sau două trăsuri. Din cortegiu făceau parte preotul care fusese la Mamzelle Aglaâ, un bine- ■voitor gentleman creol al cărui tată cunoscuse în tinereţe familia Boisdure şi doi pierde-vară, care însă mirosind cum stă povestea, îşi luară tălpăşiţa.

— Ia vezi, Chicot ! strigă nevasta lui Matteo. Du-te şi tu la-nmormîntare. Trebuie că-i femeia aia, Boisdure, de care vorbirăm ieri.

Dar Chicot nu-i acordă nici o atenţie. Ce să caute el la înmormîntarea unei femei care murise pe strada St. Philip ? Nici măcar nu-şi întoarse capul spre cortegiu. Continuă să-şi cureţe de solzi peştele.

PRUNCUL LUI DESIREE [XXI]

Fiind o zi plăcută, Madame Valmonde se hotărî să plece la L'Abri, ca s-o vadă pe Desiree şi pe pruncul ei.

îi venea să rîdă cînd se gîndea că Desiree are un copil. Ca ieri, Desiree însăşi nu era decît un prunG ; atunci cînd Monsieur, intrînd călare pe porţile plantaţiei Valmonde, o găsise adormită la umbra stîlpului de piatră. Micuţa se trezise în braţele lui şi începuse să plîngă după „Dada". Cam atîta ştia să spună sau să facă. Unii socoteau că probabil copilaşul se rătăcise prin părţile acelea fiind tocmai la vîrsta cînd începuse să umble. Dar convingerea majorităţii era că fetiţa fusese dinadins lăsată acolo de nişte texani, a căror căruţă cu coviltir traversase fluviul chiar ceva mai jos de plantaţie cu bacul lui Coton Mais. Cu timpul, văzînd că nu poate avea copii, Madame Valmonde renunţase la orice speculaţie în afară de aceea că Desiree îi fusese trimisă de o providenţă generoasă. Căci, pe măsură' ce creştea, fata se făcea frumoasă şi blîndă, afectuoasă şi sinceră — idolul plantaţiei Valmonde.

Nu fusese deci de mirare că într-o zi, pe cînd fata stătea rezemată de acelaşi stîlp de piatră la a cărui umbră fusese găsită cu optsprezece ani în urmă, Armand Au- bigny, trecînd pe acolo călare şi văzînd-o, se îndrăgostise de ea. Aşa se îndrăgosteau toţi cei din neamul Aubigny, ca păliţi de-un glonte. De mirare era că nu se îndrăgostise de ea mai înainte ; căci o cunoştea de pe vremea cînd tatăl lui îl adusese la vîrsta de opt ani de la Paris, după moartea mamei (alături de care se afla). Pasiunea născută în el în ziua aceea cînd o văzuse pe Dăsiree rezemată de poartă se dezlănţuise ca o avalanşă, sau ca focul din prerii, sau ca o forţă care dărîmă toate obstacolele.

Madame Valmonde îşi aplecă spre Desirăe faţa

XXI **„D4sir6e's Baby" a apărut !n volumul** *A Night in Acadie.*

impunătoare, o sărută şi o clipă o cuprinse drăgăstos în braţe. Apoi se întoarse la copilaş.

— Nu se poate să fie ăsta ! exclamă ea surprinsă. (Pe vremea aceea la alde Valmondâ se vorbea franţuzeşte).

— Ştiam eu că ai să rămîi uimită de cum a crescut! rise Desiree. Micuţul meu *cochon de lait!* Uită-te, mamă, la picioruşele şi la unghiuţele lui — unghii în toată regula. Zandrine i le-a tăiat în dimineaţa asta. Nu-i aşa, Zandrine ?

Femeia îşi înclină maiestuos capul înfăşurat în turban :

— *Mais si,* Madame.

— Şi să-1 auzi cum ţipă, continuă Desiree, te asurzeşte. Mai zilele trecute, Armand l-a auzit tocmai de la casa lui La Blanche.

Madame Valmonde nu-şi dezlipise o clipă ochii de la copilaş. îl luă în braţe şi se duse cu el la fereastra cea mai luminată. Cercetă cu privirile pruncul îndeaproape, apoi se uită la Zandrine la fel de cercetător, dar ea avea faţa întoarsă, cu ochii pierduţi peste cîmpuri.

— Da, copilaşul a crescut, s-a schimbat, zise Madame Valmonde încet, aşezînd pruncul lîngă mama lui. Armand ce spune ?

Pe faţa lui Desiree se aşternu o strălucire care întruchipa însăşi fericirea.

— Oh, Armand e cel mai mîndru tată din cîţi există. Cred că, în special, pentru că are un băiat care să-i poarte numele ; deşi el spune că nu — că ar fi iubit la fel de mult şi o fată. Dar ştiu eu, că nu-i adevărat. Ştiu că zice aşa ca să-mi facă mie plăcere. Şi, ce spui, mamă, adăugă ea trăgînd mai aproape de ea capul doamnei Valmonde şi vorbi în şoaptă, n-a mai pedepsit pe nimeni — pe nici un negru — de cînd s-<a născut copilul. Nici măcar pe Negrillon, care s-a prefăcut că şi-a ars piciorul ca să nu iasă la muncă; — a rîs de el şi a spus că Negrillon e un mare ticălos. Oh, mamă, sînt atît de fericită. Mi-e de-a dreptul frică.

Tot ce spunea Desiree era adevărat. Căsătoria şi mai tîrziu naşterea fiului său potoliseră mult firea

poruncitoare şi aspră a lui Armand Aubigny. Lucrul acesta o făcuse pe Desiree extrem de fericită, deoarece ea îl iubea cu disperare. Cînd se încrunta el, ea tremura, dar tot îl iubea. Cînd el zîmbea, ca nu cerea Domnului o mai mare binecuvîntare. Dar faţa frumoasă şi întunecată a lui Armand nu mai fusese prea des sluţită de încrun- tături din ziua cînd tînărul se îndrăgostise de ea.

Pe cînd pruncul avea aproape trei luni, Desiree se trezi într-o bună dimineaţă cu convingerea că în aer pluteşte ceva care îi ameninţă liniştea. La început fusese ceva prea nedesluşit pentru a putea fi sesizat. Fusese doar o părere care o neliniştise; un aer misterios pe feţele negrilor ; vizite neaşteptate din partea unor vecini îndepărtaţi, care cu greu îşi puteau justifica amabilitatea. Apoi, o schimbare ciudată, îngrozitoare în atitudinea soţului, pe care nu îndrăznise să-1 roage să se explice. Cînd îi vorbea, Armând o făcea ferindu-şi privirile din care parcă pierise vechea seînteie a dragostei. Lipsea de acasă şi, cînd nu lipsea, îi evita pe ea şi pe copil fără nici o scuză. Şi, parcă brusc, spiritul lui Satana puse stăpînirc pe cl în raporturile cu sclavii. Desiree se simţea atît de nenorocită, de parcă ar fi fost în pragul morţii.

într-o după-amiază toridă, stătea în camera ei doar în *peignoir,* învîrtindu-şi apatică în jurul degetelor şuviţele lungi, castanii şi mătăsoase de păr risipite pe umeri. Pruncul, aproape gol, dormea pe patul ei mare de ma- hon, care acoperit pe jumătate cu un baldachin de satin semăna cu un tron somptuos. Unul din băieţeii lui La Blanche, progenituri ai unui alb cu o mulatră — şi el aproape gol — stătea făcînd lin vînt pruncului cu un evantai din pene de păun. Străduindu-se să pătrundă prin ceaţa ameninţătoare pe care o simţea strîngîndu-se în jurul ei, Desiree, tristă şi absentă, îşi pironise ochii pe prunc. Privirile îi trecură de la copilaşul ei la băieţelul care stătea lingă el şi înapoi la copilaşul ei, iarăşi şi iarăşi. „Ah !“ scăpă ea un ţipăt, pe care nici nu-şi dădu seama că-1 rostise. Sîngele îi îngheţă în vine şî faţa i se acoperi de o sudoare rece.

încercă să spună ceva băieţelului, dar la început nu reuşi să scoată nici un sunet. Cînd se auzi strigat pe nume, băieţelul ridică privirile şi îşi văzu stăpîna ară- tîndu-i uşa. Puse jos evantaiul mare şi moale şi, supus, plecă pe furiş în vîrful picioarelor.

Desiree rămase nemişcată cu privirile aţintite asupra pruncului şi cu faţa împietrită de groază.

în clipa aceea soţul ei intră în cameră şi, fără să o observe, se îndreptă spre masă şi începu să caute printre hîrtiile risipite pe ea.

— Armand, îl strigă Desiree cu o voce care i-ar fi străpuns inima, dacă ar fi avut inimă. Dar el nu-i dădu nici o atenţie. Armand, zise ea din nou. Apoi se ridică şi o porni spre el clătinîndu-se. Armand, gîfîi ea încă o dată, apucîndu-1 de braţ, uită-te la fiul nostru. Ce înseamnă asta ? Spune-mi.

Uşor, dar glacial, el îi desprinse degetele de pe braţ şi îi împinse mîna la spate.

— Spune-mi ce înseamnă asta ! strigă ea deznădăjduită.

— înseamnă, răspunse el încet, că fiul nostru nu e alb ; înseamnă că tu nu eşti albă.

O înţelegere rapidă a ceea ce însemna pentru ea această acuzaţie o îmbărbătă, făcînd-o să tăgăduiască cu un curaj neobişnuit :

— E o minciună ; nu-i adevărat. Sînt albă ! Uită-te la părul meu, e castaniu, şi ochii sînt cenuşii, Armand, ştii bine că sînt cenuşii. Şi pielea e albă, urmă apucîndu-1 de mînă. Uită-te la mîna mea, e mai albă decît a ta, Armand, rise ea isteric.

— La fel de albă ca mîna lui La Blanche, replică el cu cruzime şi plecă, lăsînd-o singură cu copilaşul lor.

Cînd se simţi în stare să ţină tocul în mînă, Desiree trimise o scrisoare disperată lui Madame Valmonde.

„Mamă scumpă, mi se spune că nu sînt albă. Armand mi-a spus că nu sînt albă. Pentru numele lui Dumnezeu, spune-le că se înşală. Tu ştii că nu-i adevărat. O să mor. Trebuie să mor. Nu se poate să fiu atît de nefericită şi totuşi să trăiesc."

Răspunsul sosi la fel de scurt :

„Iubita mea Desiree. întoarce-te acasă la Valmonde, vino la mama ta care te iubeşte. Vino cu copilul."

Cînd primi scrisoarea, Dăsiree se duse cu ea în camera de lucru a soţului ei şi o puse deschisă pe biroul la care stătea el. După ce o lăsă acolo, deveni o stană de piatră : tăcută, albă, nemişcată.

Fără să rostească o vorbă, el îşi aruncă privirea rece peste vorbele aşternute pe hîrtie. Nu făcu nici o remarcă.

— Să plec, Armand ? întrebă ea cu o voce ascuţită în care tremura neliniştea aşteptării.

— Da. Pleacă.

— Chiar vrei să plec ?

— Da, vreau să pleci.

Socotea că Atotputernicul îl tratase nedrept şi cu cruzime şi simţea că într-un fel, acum cînd sfîşia inima nevestei lui, nu făcea decît să-i plătească lui Dumnezeu cu aceeaşi monedă. Mai mult decît atît, n-o mai iubea din pricina jignirii inconştiente aduse casei şi numelui lui.

Ea se întoarse, pomi ca buimăcită de o lovitură şi se îndreptă încet spre uşă, sperînd ca el s-o cheme înapoi.

— La revedere, Armand, murmură ea.

El nu-i răspunse. Era ultima lovitură dată de el sorţii.

Desiree plecă să-şi caute copilul. Zandrine se plimba cu el de la un capăt la celălalt al galeriei întunecate.

îl luă pe micuţ din braţele doicii fără nici o explicaţie şi, coborînd treptele, se pierdu pe sub crengile de stejar.

Era o după-amiază de octombrie ; soarele tocmai cobora la apus. Pe ogoare negrii culegeau bumbac. Desiree nu-şi schimbase nici veşmîntul alb, subţire, şi nici papucii. Capul îi era descoperit şi razele soarelui scoteau din şuviţele ei castanii o strălucire aurie. Nu o apucă pe drumul larg, bătut, care ducea pînă hăt departe, la plantaţia Valmonde. O luă peste un cîmp pustiu, unde mirişştea îi zdreli picioarele delicate, cu încălţămintea lor atît de firavă, şi îi sfîşie veşmîntul subţire.

Dispăru printre trestiile şi sălciile care creşteau dese pe malul bălţii adînci şi vîscoase, şi nu se mai întoarse niciodată.

După cîteva săptămîni, la L'Abri se petrecea o scenă curioasă. In mijlocul curţii bine măturate ardea un foc straşnic. Armand Aubigny stătea pe terasa spaţioasă de unde se vedea tot spectacolul şi el era cel care furniza negrilor materialul necesar întreţinerii focului.

Negrii aşezară pe rugul hrănit şi pînă atunci cu bogăţia minunatului trusou de nou născut un leagăn delicat din salcie, cu toate accesoriile lui elegante. Urmară apoi rochii de mătase, la care se adăugară altele de catifea şi de satin ; dantele şi broderii ; bonete şi mănuşi ; toate de calitate aleasă.

Ultimul lucru destinat focului era un pachet de scrisori ; scurte mîzgălituri pe care Desiree i le trimisese în perioada cît fuseseră logodiţi. în fundul sertarului de unde le scosese se mai vedeau nişte rămăşiţe clintr-o scrisoare. Dar nu era de la Desiree ; era o parte dintr-o scrisoare veche a mamei lui către tatăl lui. începu s-o citească. Mama lui mulţumea Domnului pentru fericirea dăruită de dragostea soţului ei :

„Dar mai presus de orice", scria ea, „zi şi

noapte mulţumesc bunului Dumnezeu că ne-a orînduit în aşa fel viaţa încît iubitul nostru Armand să nu afle niciodată că mama lui care îl adoră aparţine unei rase blestemate să poarte stigmatul sclaviei.[u]

O FEMEIE RESPECTABILA [XXII]

Doamna Baroda se simţi uşor iritată la vestea că soţul ei îşi invitase prietenul, pe Gouvernail, să vină să stea o săptămînă sau două la ei la plantaţie.

Toată iarna avuseseră o mulţime de oaspeţi şi o bună parte din timp şi-o petrecuseră în New Orleans la tot felul de distracţii. Tocmai aştepta cu nerăbdare o perioadă netulburată de odihnă şi de tete-â-tete cu soţul ei, cînd acesta o informă că Gouvernail vine să stea la ei o săptămînă sau două.

Gouvernail era un om despre care ea auzise multe, dar pe care nu-1 întîlnise. Fusese prieten din facultate cu soţul ei; acum era ziarist, dar nu se putea spune despre el în nici o privinţă că ar fi fost un om monden sau un petrecăreţ, ceea ce constituia poate unul din motivele pentru care ea nu-1 cunoscuse pînă atunci. Dar. firește, îşi formase în minte o imagine despre el. Şi-1 închipuia înalt, subţire, cinic ; cu ochelari şi cu mîinile în buzunare; hotărît lucru, nu-i plăcea. într-adevăr, Gouvernail era destul de zvelt, dar nu era nici foarte înalt şi nici foarte cinic ; mai mult, nici nu purta ochelari, şi nici nu stătea cu mîinile în buzunare. Iar ei îi plăcu destul de mult cînd îl cunoscu.

De ce însă — nici ea nu reuşi să-şi explice, deşi încercă s-o facă. Nu se simţi în stare să-i descopere acestui om nici una din acele însuşiri strălucite şi promiţătoare care Gaston, soţul ei, o asigurase de nenumărate ori că-1 caracterizează pe prietenul lui. Dimpotrivă, omul rămăsese tăcut şi receptiv în

XXII „A Respectable Woman" face parte din povestirile incluse tn volumul *A Night in Acadie.*

faţa strădaniilor ei guralive de a-1 face să se simtă ca acasă şi a verbozităţii sincere şi ospitaliere a lui Gaston. Purtarea lui curtenitoare faţă de ea ar fi mulţumit-o şi pe cea mai exigentă femeie ; numai că el nu-i solicitase direct nici măcar o clipă aprobarea, sau cel puţin părerea.

Odată instalat la plantaţie, părea să-i placă să stea în porticul spaţios, la umbra unuia din masivii stîlpi corintici, trăgînd alene din trabuc şi ascultîndu-1 atent pe Gaston, care-i împărtăşea din experienţa lui de plantator de trestie de zahăr.

„Asta mai zic şi eu viaţă“, rostea el cu adîncă satisfacţie cînd adierea care aluneca peste cîmpul cu trestie de zahăr îl mîngîia cu mireasma şi căldura atingerii ei catifelate. Ii făcea de asemenea plăcere să se joace cu cîinii mari, care se strîngeau în jurul lui, frecîndu-i-se prieteneşte de picioare. Nu se omora după pescuit şi nu manifestă nici pic de entuziasm cînd Gaston îi propuse să meargă împreună la vînătoare.

Personalitatea lui Gouvernail o punea în încurcătură pe doamna Baroda, dar îl plăcea. Intr-adevăr, era un tip simpatic şi inofensiv. După «îteva zile, cînd nu ajunsese să-I cunoască cu nimic mai mult decît la început, renunţă să se mai mire şi rămase doar intrigată. în această stare fiind, îi lăsa mai tot timpul pe soţul ei şi pe musafir singuri. Apoi, constatînd că Gouvernail părea să nu-i fi observat comportarea, îşi impuse pur şi simplu compania, însoţindu-1 în plimbările lui spre moară şi de-a lungul rîului. încerca permanent să pătrundă dincolo de reţinerea în care fără voie se învăluise musafirul.

— Cînd are de gînd să plece prietenul tău ? îşi întrebă ea într-o bună zi soţul. în ceea ce mă priveşte, mă plictiseşte la culme.

— Mai stă cel puţin o săptămînă, draga mea. Nu înţeleg ce ai, omul nu te deranjează cu nimic.

— Ai dreptate ; dar aş fi mai bucuroasă dacă m-ar deranja, dacă ar fi şi el ca toată lumea şi ar trebui să mă gîndesc ce să fac ca să se simtă bine.

Gaston luă între mîini faţa frumoasă a soţiei

sale şi rîzînd îi privi drăgăstos ochii neliniştiţi. Această conversaţie avea loc în budoarul doamnei Baroda.

— Eşti plină de surprize, *ma belle,* îi zise el. Nici ehiar eu nu pot spune dinainte cum vei reacţiona într-o anumită împrejurare.

0 sărută şi se întoarse la oglindă să-şi potrivească Gravata.

— Acum, de pildă, Gontinuă el, îi dai atîta importanţă lui Gouvernail şi te agiţi atîta din pricina lui — ultimul lucru pe care l-ar dori sau la care s-ar aştepta bietul om.

— Mă agit ? sări ea ofensată. Prostii ! Gum poţi spune una ca asta ? Halal agitaţie! Dar să nu uiţi că tu singur ai zis că e un tip deştept.

— Aşa şi este. Dar acum e şi el, sărmanul, epuizat de prea multă muncă. De asta l-am şi invitat să vină să se odihnească puţin.

— Parcă ziceai că e un om de opinie, replică ea neîmpăcată. Mă aşteptam să fie cel puţin o persoană interesantă. Mîine dimineaţă mă duc în oraş să-mi aranjez toaletele de primăvară. Anunţă-mă şi pe mine cînd a plecat domnul Gouvemail; mă găseşti la mătuşa Octavia.

In seara aceea se aşează singură pe o bancă sub un stejar de la marginea aleii prunduite. Nu-şi mai amintea ca gîndurile sau intenţiile să-i fi fost cîndva atît de confuze. Din toate însă nu-şi dădea seama decît de senzaţia unei necesităţi distincte de a pleca de-acasă a doua zi dimineaţă.

Doamna Baroda auzi paşi călcînd pe pietriş, dar nu reuşi să distingă în întuneric decît capătul roşu al unui trabuc aprins. Ştia că e Gouvemail, căci soţul ei nu fuma. Spera că prezenţa ei nu va fi remarcată, dar o trădă albul rochiei. Gouvemail îşi aruncă trabucul şi se aşează pe bancă alături de ea ; fără cea mai mică bănuială că ea ar putea avea vreo obiecţie.

— Doamnă Baroda, soţul dumneavoastră m-a rugat să vă aduc şalul acesta, spuse el întinzîndu-i un şal alb, străveziu, pe care ea îl punea uneori pe cap şi pe umeri.

Ea luă şalul murmurînd nişte mulţumiri şi îl lăsă în poală.

El făcu cîteva remarci banale privind efectul nociv al aerului nopţii în acel anotimp. Apoi, cu privirile pierdute în întuneric, începu să murmure, aproape pentru sine :

„Noapte a vînturilor Sudului — noapte cu stele mari! Noapte îngăduitoare — care încă mai greşeşti"

Ea nu răspunse în nici un fel acestei apostrofe destinate nopţii care, evident, nu-i fusese adresată ei.

Gouvemail nu era în nici o privinţă un om sfios, căci nu-şi făsea probleme cum să se poarte. Perioadele în care părea atît de rezervat nu ţineau de constituţia lui, ci erau rezultatul unor stări sufleteşti. Ştînd acolo lîngă doamna Baroda, tăcerea i se destrămă.

începu să vorbească nestînjenit, într-un fel intim, cu o voce joasă, tărăgănată, care nu era deloc neplăcută. Povesti despre zilele îndepărtate ale studenţiei, cînd el şi Gaston însemnau atît de mult unul pentru celălalt ; despre zilele nemăsuratelor şi oarbelor ambiţii, ale intenţiilor măreţe. în prezent, cel puţin, îi mai rămăsese o înţelegere filosofică e existenţei — o simplă dorinţă de-a i se permite să existe, şi să se bucure din cînd în cînd de cîte o adiere de trăire autentică, asemenea celei pe care o respira acum.

Mintea ei nu-i prindea decît vag vorbele. Făptura ei fizică era aceea care se simţea,copleşită. Nu se gîndea le ce spune el, doar îi sorbea modulaţiile vocii. Simţea nevoia să întindă mîna în întuneric şi să-i atingă faţa sau buzele cu vîrfurile sensibile ale degetelor. Simţea nevoia să se lipească de el şi să-i şoptească ceva — indiferent ce — cum ar fi făcut dacă n-ar fi fost, o femeie respectabilă.

Cu cît creştea în ea impulsul de a se apropia de el, cu atît se trăgea de fapt mai departe. De îndată

ce consideră că gestul ei n-ar fi însemnat o impoliteţe prea mare, se ridică şi îl lăsă acolo singur.

înainte ca ea să fi ajuns în casă, Gouvernail îşi aprinsese un alt trabuc, terminîndu-şi apostrofa către noapte.

în noaptea aceea doamna Bâroda se simţi foarte tentată să-i povestească soţului ei — totdeauna plin de înţelegere — despre nebunia care o cuprinsese. Dar nu cedă tentaţiei. Pe lîngă că era o femeie respectabilă, mai era şi o femeie cu judecată ; şi ştia că în viaţă există bătălii pe care omul trebuie să lei poarte singur.

Cînd Gaston se trezi în dimineaţa următoare, soţia lui plecase la oraş. Luase un tren foarte matinal. Nu reveni pînă ce nu se asigură că Gouvernail nu se mai afla sub acoperişul ei.

După plecarea lui veni o dată vorba, în treacăt, că n-ar fi rău să mai vină şi vara următoare. Mai bine zis, Gaston ar fi dorit-o din tot sufletul ; dar dorinţa lui cedă în faţa împotrivirii înverşunate a soţiei sale.

Totuşi, înainte de sfirşitul anului, ea însăşi propuse din proprie iniţiativă ca Gouvernail să fie invitat din nou. Soţul ei rămase surprins şi încîntat totodată că sugestia venea din partea ei.

— Mă bucur, *chere amie,* să constat că în sfîrşit ai trecut peste aversiunea faţă de ci ; zău că n-o merita.

— Oh, exclamă ea surîzătoare, după ce îi pecetlui buzele cu o sărutare lungă, drăgăstoasă. Am trecut peste toate, o să vezi. De data asta voi fi foarte drăguţă cu el.

CIORAPII DE MĂTASE [XXIII]

XXIII „A Pair of Silk Stockings", publicată pentru prima oară în revista *Vogue* din 16 septembrie 1897, a apărut ulterior in volumul *The Complete Works of Kate Chopin.*

Micuţa doamnă Sommers se trezi într-o bună zi posesoarea sumei de cincisprezece dolari. I se părea o sumă foarte mare şi modul în care banii îi umflară şi îi burduşiră vechiul şi ponositul ei *porte-monnaie* îi dădu un sentiment de importanţă cum nu mai avusese de ani de zile.

O muncea în special gîndul cum să-i investească. O zi sau două umbla de colo pînă colo cufundată parcă în visare, dar de fapt absorbită în calcule şi speculaţii. Nu vroia să acţioneze pripit, să facă ceva ce s-ar fi putut să regrete mai tîrziu.

Dar în ceasurile tăcute ale nopţii, cînd nu închidea un ochi frămîntînd în minte tot felul de planuri, se pare că reuşea să vadă clar calea pe care s-o apuce pentru a-şi utiliza judicios banii. O să adauge unu sau doi dolari la obişnuita sumă rezervată pentru pantofii lui Janie, aşa îneît or să ţină mult mai mult ca de obicei. O să cumpere atîţia şi atîţia metri de şifon ca să facă, poale noi la cămăşile băieţilor şi corsaje la bluzele lui Janie şi Mag. Iniţial intenţionase să le peticească pe cele vechi. Lui Mag i-ar trebui o rochie nouă. Văzuse ea nişte modele frumoase într-o vitrină, un adevărat chilipir. Şi încă o să-i mai rămînă destul pentru ciorapi — cîte două perechi de fiecare. Şi cînd te gîndeşti că mult timp de aici înainte n-o să mai fie nevoită să cîrpească ! O să cumpere şepci pentru băieţi şi berete de marinar pentru fete. Imaginea puişorilor ei, care măcar o dată în viaţă o să arate aranjaţi şi dichisiţi, ca scoşi din cutie, o umplea de emoţie, iar nerăbdarea o făcea să se frămînte învîrtindu-se în aşternut.

Vecinii vorbeau uneori de nişte „zile mai bune“, pe care micuţa doamnă Sommers le cunoscuse înainte de a-i fi trecut prin cap să devină doamna Sommers. Pe ea, una, nu o încerca niciodată dorinţa morbidă de-a arunca o privire retrospectivă. Nu avea timp pentru trecut — nici măcar o secundă. Nevoile prezentului îi absorbeau întreaga fiinţă. Uneori o înfricoşa imaginea întunecată a viitorului ca un monstru numai piele şi os, dar din fericire „mîine înseamnă niciodată[14].

Doamna Sommers era o persoană care ştia ce înseamnă un chilipir; care putea să petreacă ceasuri întregi fă- cîndu-şi drum, centimetru cu centimetru, spre obiectul dorit care se vindea la un preţ avantajos. Dacă era nevoie. putea să-şi facă loc cu coatele ; învăţase să apuce marfa, s-o ţină cu îndîrjire şi stăruinţă şi să nu se dezlipească de ea pînă cînd nu îi venea rîndul să fie servită, indiferent cînd.

Dar în ziua aceea se simţea puţin obosită şi slăbită. Mîncase ceva în fugă — ba nu ! dacă se gîndea bine, pînă să dea de mîncare copiilor, să aranjeze prin casă şi să se pregătească de cumpărături, uitase să mai pună gura pe ceva !

Se aşezase pe un scaun rabatabil în faţa unei tejghele aproape goale, încercînd să-şi adune puterea şi curajul pentru a porni la atac prin mulţimea nerăbdătoare care asedia raionul cu stămburi şi pînzeturi. O cuprinse un fel de moleşeală de mult uitată şi îşi sprijini la întîmplare braţul pe tejghea. Nu purta mănuşi. Treptat deveni conştientă de faptul că mîna ei dăduse peste ceva foarte moale, foarte plăcut la pipăit. Coborîndu-şi privirea, constată că mîna i se odihnea pe un teanc de ciorapi de mătase. Alături pe un afiş se anunţa o reducere de preţ de la doi dolari şi cincizeci de; cenţi la un dolar şi nouăzeci şi opt de cenţi ; iar o fată din spatele tejghelei o întrebă dacă nu cumva doreşte să vadă colecţia lor de ciorapi. Zîmbi de parcă ar fi fost rugată să examineze o diademă de diamante ca s-o cumpere. Dar continuă să pipăie — acum cu amîndouă mîinile ciorapii moi, eleganţi şi lucioşi, ridicîndu-i în sus să le vadă strălucirea şi să-i simtă alunecîndu-i printre degete ca şerpii.

Două pete de roşeaţă îi apărură brusc pe obrajii palizi. îşi ridică privirile spre fată :

— Credeţi că în grămada asta pot găsi şi măsura opt şi jumătate ?

Da. se găseau o mulţime de ciorapi măsura opt şi jumătate. De fapt, majoritatea ciorapilor din grămadă erau măsura opt şi jumătate. Iată aici o pereche bleu deschis; una de culoarea levănţicăi,

ciorapi negri, sau în diferite nuanţe cafenii şi cenuşii. Doamna Sommers alese o pereche de ciorapi negri şi îi privi atent şi îndelung. pretextînd că examinează ţesătura, care după cum o asigurase vînzătoarea era excelentă.

— Un dolar şi nouăzeci şi opt de cenţi, cugetă ea cu voce tare. Bine, o să iau perechea asta.

îi dădu fetei o hîrtie de cinci dolari şi aşteptă pînă primi restul şi pachetul. Ce pacheţel minunat! îl vîrî în adîncurile sacoşei vechi şi ponosite, unde se pierdu imediat.

După aceea doamna Sommers nu se mai îndreptă spre raionul mărfurilor cu preţ redus. Luă liftul pînă la un etaj superior unde se aflau toaletele pentru femei. Aici, într-un colţ retras, îşi schimbă ciorapii de bumbac cu cei noi de mătase pe care tocmai îi cumpărase. Nu simţea nici o nevoie acută să-şi explice gestul sau să găsească o justificare satisfăcătoare pentru ceea ce făcuse. Nu se gîndea la nimic. Pentru moment părea că renunţase la această preocupare laborioasă şi istovitoare, lăsîndu-se în voia unui impuls maşinal care îi di- recţiona acţiunile şi o elibera de orice responsabilitate.

Ce plăcut i se lipea mătasea de piele ! Simţi nevoia să se rezeme un moment de speteaza moale a scaunului tapisat şi să guste acest deliciu. Ceea ce şi făcu timp de cîteva clipe. Apoi îşi puse pantofii, îşi strînse ciorapii de bumbac şi îi băgă în sacoşă. După ce termină toate acestea, o porni direct spre raionul de încălţăminte şi se aşeză pe unul din scaunele destinate cumpărătorilor.

Era o femeie cu gusturi dificile. Vînzătorul nu ştia în ce categorie s-o plaseze ; pantofii ei nu se potriveau deloc cu ciorapii de mătase şi era o persoană care evident nu se mulţumea cu orice. Doamna Sommers ridică puţin fustele şi îşi întoarse uşor piciorul într-o parte şi capul în cealaltă, privind în jos la botinele strălucitoare, cu vîrf ascuţit. Piciorul şi glezna arătau minunat. Nici nu-şi dădea seama că-i aparţineau, că erau părţi ale trupului ei. Vroia ceva excelent şi elegant, spuse ea

tî- nărului care o servea, şi un dolar sau doi în plus nu conta atîta timp cît obţinea ceea ce dorea.

De mult nu mai probase doamna Sommers nişte mănuşi. In rarele ocazii cînd îşi cumpărase o pereche, fuseseră întotdeauna mănuşi de la „solduri", atît de ieftine, încît ar fi fost ridicol şi inutil să te aştepţi să ţi se potrivească exact pe mînă.

Acum cotul i se odihnea în pernuţa de pe tejgheaua raionului de mănuşi, unde o fată tînără, drăguţă, plăcută, delicată şi plină de îndemînare trase o mănuşă lungă de piele de căprioară pe mîna doamnei Sommers. O netezi peste încheietura mîinii, închise cu dibăcie butonii şi amîndouă femeile se pierdură o clipă sau două într-o contemplare admirativă a delicatei mîini înmănuşate. Dar mai erau şi alte locuri unde se puteau cheltui banii.

Puţin mai jos pe aceeaşi stradă, în vitrina unei prăvălioare, se ridicau vrafuri de cărţi şi reviste. Doamna Sommers cumpără două reviste scumpe, din cele pe care obişnuia să le citească pe vremea cînd era obişnuită şi cu alte lucruri plăcute. Ceru vînzătorului să nu i le ambaleze. De cîte ori traversa cîte o stradă, îşi ridica fusta cît putea de sus. Ciorapii, botinele şi mănuşile mulate pe mînă săvîrşiseră adevărate minuni în' ţinuta ei — îi dăduseră un aer de siguranţă, o senzaţie că aparţine lumii bine îmbrăcate.

li era tare foame. Altă dată şi-ar fi amăgit pofta de mîncare pînă acasă, unde şi-ar fi făcut un ceai şi ar fi îmbucat ce s-ar fi găsit. Dar impulsul care o însufleţea acum nu-i permitea nici măcar să se gîndească la aşa ceva.

în colţ se găsea un restaurant. Nu intrase niciodată înăuntru ; zărise uneori în treacăt de afară damascul imaculat, cristalele scînteietoare şi chelnerii cu pas uşor servind clienţii din lumea bună.

Intrarea ei nu stîrni nici un fel de uimire sau consternare, cum se temuse în adîncul sufletului. Se aşeză la o masă mică, de o persoană, şi un

chelner atent se apropie imediat să-i ia comanda. Nu vroia să mănînce prea mult; rîvnea după ceva gustos şi aspectuos — cîteva stridii, un cotlet frumos cu salată, ceva dulce — de exemplu cremc-frapee, un pahar de vin alb, iar la urmă o ceşcuţă de cafea.

Aşreptînd să fie servită, îşi scoase alene mănuşile şi le aşează alături. Apoi luă o revistă şi începu s-o răsfoiască, tăindu-i paginile cu muchia neascuţită a cuţitului. Totul ora cît se poate de plăcut. Damascul arăta chiar mai imaculat decît i se păruse ei prin geam, iar cristalele mai scînteietoare. La mese mici ca a ei luau prînzul domni şi doamne distinse, care n-o băgau în seamă. Se auzea o muzică plăcută, discretă şi de afară venea o adiere uşoară. Doamna Sommers lua o îmbucătură, citea două vorbe, sorbea din vinul de culoarea chihlimbarului şi îşi mişca degetele de la picioare în ciorapii de mătase. Nu conta la cît se va ridica nota de plată. Numără chelnerului banii şi îi puse şi un bacşiş pe tavă, la care acesta se înclină în faţa ei ca în faţa unei prinţese.

Ii mai rămăseseră nişte bani şi următoarea tentaţie se prezintă sub forma unui afiş anunţînd un matineu.

După scurt timp doamna Sommers intra în sala teatrului. Piesa începuse şi se părea că sala era plină. Dar ici şi colo se mai găsea cîte un loo liber şi plasatoarea' îi indică un asemenea loc, între două doamne splendid îmbrăcate, care veniseră la teatru ca să-şi omoare timpul, să ronţăie dulciuri şi să-şi etaleze cu ostentaţie toaletele. Erau şi mulţi alţii care veniseră numai pentru piesă şi pentru actori. Se poate afirma fără ezitare că nici unul din cei prezenţi nu se comporta ca doamna Sommers faţă de ceea ce îi înconjura. Ea acumula totul — scena, actorii şi spectatorii — într-o unică impresie atotcuprinzătoare, absorbea totul, se entuziasma de toate. Rî- dea la scenele comice şi plîngea la toate scenele tragice — ea şi femeia de alături, îmbrăcată ţipător. Cele două femei schimbară chiar cîteva remarci în această privinţă,

iar femeia îmbrăcată ţipător îşi şterse lacrimile, se mai smiorcăi niţel într-un pătrăţel de dantelă parfumată şi o pofti pe micuţa doamnă Sommers să se servească din cutia ei de bomboane.

Piesa se sfîrşi, muzica încetă şi spectatorii se ridicară să plece. Era ca şi cum s-ar fi terminat un vis frumos. Oamenii se risipiră care-ncotro. Doamna Sommres se opri la colţ să aştepte tramvaiul.

Unui bărbat cu ochi pătrunzători, care stătea în faţa ei, îi făcea, se pare, deosebită plăcere să-i studieze faţa mică şi palidă. Era complicat să descifreze ce vedea acolo. De fapt nu vedea nimic — doar să fi avut o putere magică să descopere dorinţa vie, năzuinţa ei fierbinte ca tramvaiul să nu se mai oprească niciciînd şi nicăieri, ci să meargă aşa, la nesfîrşit.

CHARLES WADDELL CHESNUTT

SOŢIA TINEREŢII LUI[XXIV]

1

Domnul Ryder urma să dea un bal. Existau mai multe motive pentru care momentul era prielnic unui asemenea eveniment.

Domnul Ryder putea fi pe bună dreptate numit decanul societăţii Vinele Albastre. Iniţial, Vinele Albastre fusese o asociaţie a oamenilor de culoare, organizată intr-un orăşel din nord imediat după război. Scopul ei era să stabilească şi să menţină norme sociale respectabile printre nişte oameni a căror condiţie socială lăsa loc aproape nelimitat pentru mai bine. Prinţr-o întîm- plare, combinată poate cu o anumită afinitate naturală, membrii societăţii erau în general mai mult albi decît negri. La un moment dat, o persoană din afară emise plină de invidie părerea că numai cei care au pielea atît de albă încît să li se vadă vinele albastre pot fi admişi ca membri. Cei care nu se numărau printre puţinii favorizaţi de soartă, adoptară rapid această părere şi de atunci, deşi avea un nume mai lung şi mai pretenţios, societatea rămase cunoscută pretutindeni sub denumirea de Societatea Vinelor Albastre, iar membrii ei sub aceea de Vine Albastre.

Vinele Albastre negau faptul că s-ar fi impus cuiva o atare cerinţă pentru a fi admis în cercul lor şi declarau, dimpotrivă, că singurele elemente luate în consideraţie erau caracterul şi gradul de cultură ; şi că dacă majoritatea membrilor aveau pielea deschisă la culoare, era din cauză că de regulă asemenea persoane avuseseră mai multe

XXIV **„The Wife of His Youth" apare in volumul** *The Wife of His Youtb and Other Stories of the Color Line.*

şanse să se califice ca membri. Părerile erau contradictorii şi în privinţa utilităţii acestei societăţi. Unii o atacaseră cu violenţă ca fiind o .ilustrare concludentă tocmai a prejudecăţii de pe urmă căreia rasa neagră avusese cel mai mult de suferit, dar mai tîrziu. cînd reuşiră să pătrundă şi ei în societate, cei care formulaseră respectivele critici se apucară să susţină cu zel şi seriozitate că societatea este o barcă de salvare, o ancoră, un bastion, şi o pavăză — un stâlp de nori ziua şi un stîlp de foc noaptea, conducîndu-şi oamenii prin ţinuturile sălbatice ale vieţii sociale. O altă premiză obligatorie pentru obţinerea calităţii de membru era ca solicitantul să se fi născut om liber ; şi deşi lucrul acesta nu figura printre cerinţele impuse, nu e mai puţin adevărat că, dacă s-ar fi impus o asemenea cerinţă, foarte puţini membri ar fi fost în situaţia de a nu corespunde. Dacă mai existau unul sau doi membri mai vechi veniţi din Sud, după ce scăpaseră din lanţurile sclaviei, biografia lor prezenta destule elemente romantice în stare să le purifice originea de aspectele mai puţin plăcute.

Deşi nu existau asemenea teste în vederea admiterii, Vinele Albastre îşi aveau propriile teorii despre respectivul subiect şi nu erau cu toţii la fel de liberali în privinţa lucrurilor pe care, în grup, le respingeau. Domnul Ryder se număra printre cei mai conservatori. Deşi nu era membru fondator al societăţii, vocaţia sa de lider social se afirmase atît de convingător, îneît foarte repede el deveni şeful şi consilierul societăţii, păstrătorul normelor şi al tradiţiilor ei. El îi orientai activitatea socială, se îngrijea de organizarea timpului liber şi, ori de cîte ori scădea interesul membrilor, ceea ce se mai întîmpla uneori, el sufla în tăciuni stîmind din nou flacăra vie.

Popularitatea lui mai avea şi alte explicaţii. Deşi nu era atît de alb ca unii dintre membri, înfăţişarea îi conferea o superioritate faţă de ei. Avea trăsături fine, părul aproape lins, era întotdeauna îngrijit îmbrăcat ; manierele îi erau ireproşabile şi moralitatea dincolo de orice suspiciune. Sosise în

Groveland pe cînd era un puşti şi, obţinînd postul de curier la o companiei de căi ferate, cu timpul, muncind din greu, reuşi să promoveze în postul de secretar însărcinat cu repartizarea materialelor pe întreaga companie a căilor ferate. Deşi lipsa unei educaţii timpurii îngreunase dezvoltarea sistematică a inteligenţei sale native, nimic nu-1 împiedicase să citească pe rupte sau să-şi formeze gusturi literare ferme. Pasiunea lui era poezia. Putea să recite pagini întregi din marii poeţi englezi ; şi dacă uneori mai pronunţa greşit cite ceva, privirea, vocea şi gesturile lui răspundeau la orice schimbare de sentiment cu o precizie care dezvăluia un suflet poetic şi dezarma orice critic. Era cumpătat şi pusese ceva bani deoparte; locuia pe o stradă respectabilă, într-o casă spaţioasă al cărei proprietar era. Interiorul era frumos mobilat, conţinînd printre altele o bibliotecă bună, bogată în volume de poezie, un pian şi nişte gravuri valoroase. Cu el în casă stătea şi o tînără pereche care îi purta de grijă şi îi ţinea companie ; căci domnul Ryder era burlac. La început, cînd devenise membru al societăţii, fusese considerat o adevărată achiziţie, şi atît domnişoarele tinere cît şi mamele lor făcuseră tot felul de manevre ingenioase ca să-l acapareze. Totuşi, pînă în ziua cînd doamna Molly Dixon veni să viziteze oraşul Groveland, nici o femeie nu reuşise să-1 facă să-şi dorească situaţia de om însurat.

Doamna Dixon sosise la Groveland de la Washington la începutul primăverii şi, înainte de sfîrşitul verii, cîş- tigase inima domnului Ryder. Avea o mulţime de calităţi care o făceau atrăgătoare. Era mult mai tînără decît el ; de fapt domnul Ryder ar fi putut uşor să-i fie tată, deşi nimeni nu-i ştia exact vîrsta. Avea pielea mai albă decît el şi beneficiase de o educaţie mai aleasă. La Washington se învîrtise în cele mai bune cercuri de culoare din ţară şi predase la diferite şcoli din oraş. Fireşte, o asemenea fiinţă superioară fusese întîmpinată călduros de societatea Vinele Albastre, acordîndu-i-se un rol de frunte în toate activităţile. La început domnul Ryder se simţi atras de

farmecele ei exterioare, căci era o femeie foarte frumoasă, de cel mult douăzeci şi cinci de ani ; apoi de manierele ei distinse şi de mintea ei ascuţită. Soţul ei fusese funcţionar superior şi, cînd murise, îi lăsase o substanţială asigurare pe viaţă. Doamna Dixon venise în vizită la nişte prieteni din Groveland şi, găsind şi oraşul şi oamenii pe gustul ei, îşi prelungise nelimitat şederea. Nu se arătase plictisită de atenţiile domnului Ryder, ci din contră îi dăduse nenumărate semne de încurajare; şi, într-adevăr, un bărbat mai tînăr şi mai puţin precaut decît el i s-ar fi destăinuit mult mai curînd. Totuşi el se hotărîse şi nu-i rămăsese decît să stabilească clipa cînd s-o ceară de nevastă. Decise să dea un bal în cinstea ei şi, la un moment dat în timpul balului, să-i ofere mîna şi inima lui. Nu avea temeri speciale în privinţa rezultatului, dar cuprins de o uşoară nostalgie romantică dorea ca atunci cînd va primi răspunsul aşteptat, întreaga ambianţă să se armonizeze cu pro- priile-i sentimente.

Domnul Ryder era ferm hotărît ca balul să facă epocă în istoria mondenă a oraşului Groveland. Fireşte, nimeni nu putea şti mai bine decît el toate petrecerile care avuseseră loc în ultimii ani şi ce se cerea făcut pentru a le eclipsa. Balul lui trebuia să fie la înălţimea doamnei în cinstea căreia era dat, iar lista invitaţilor să impună un exemplu pentru viitor. In ultima vreme observase chiar printre membrii propriului său cerc o toleranţă crescîndă, aproape o nepăsare faţă de problemele sociale şi de cîteva ori în diferite ocazii mondene fusese obligat să se întreţină cu persoane a căror înfăţişare şi îndeletnicire în viaţă erau departe de standardul pe care considera el că s-ar cuveni să-l menţină orice societate. Avea teoria lui în această privinţă.

— N-am nici o prejudecată rasială, spunea el, dar noi, cei cu sînge amestecat, sîntem ca între două pietre de moară. Soarta noastră pluteşte între perspectiva de-a fi absorbiţi de rasa albă şi aceea de-a dispare în sînul rasei negre. Prima nu ne vrea încă, dar cu timpul poate că ne va accepta. Cea de-

a doua ne-ar primi cu braţele deschise, dar pentru noi lucrul acesta ar însemna un pas înapoi. Fără a pricinui nimănui rău, cu dragoste şi înţelegere pentru fiecare, trebuie să facem tot ce ne stă în putinţă pentru noi şi pentru cei care ne vor urma. Autoconservarea este prima lege a naturii.

Prin exclusivitatea sa, balul dat de el avea să servească tocmai la contracararea tendinţelor nivelatoare, iar căsătoria cu doamna Dixon avea să contribuie la încurajarea procesului ascendent de asimilare pe care el îl dorea şi-1 aştepta.

Balul urma să aibă loc vineri seara. Casa fusese pusă la punct, covoarele strînse, holurile şi scările împodobite cu palmieri şi tot felul de plante în ghivece ; şi după- amiază domnul Ryder se aşează în veranda de la intrare, pe care umbra unei viţe căţărate pel nişte sîrme o transformase într-un plăcut loc de odihnă. Se aştepta ca la cină să ţină el toastul cînd se vor închinai paharele „în cinstea doamnelor" şi tocmai de aceea se înarmă cu nişte citate corespunzătoare dintr-un volum de Tennyson, poetul său favorit. Volumtll era deschis la poezia „Femei de vis“. Ochii îi căzură pe următoarele versuri, pe care le citi cu voce tare ca să le cumpănească mai bine efectul :

O mîndră doamnă am văzut în preajmă,
Ca marmura de albă şi tăcută,
Vlăstar divin de zei, dulce fantasmă. La chip neîntrecută.

îşi notă în gînd versul şi, întorcînd pagina, citi strofa care începea :

O *dulce, pală Margaretă,*
Aleasă, pală Margaretă...

Cîntări o clipă versurile şi hotărî că nu merg. Doamna Dixon era cea mai puţin palidă dintre doamnele invitate la bal; era durdulie, cu obrajii mai degrabă rumeni şi cu o fire vioaie. Prin urmare, domnul Ryder răsfoi repede paginile pînă

ce ochii i se opriră la descrierea reginei Guinevere :

Părea că-i dulcea Primăvară, Mătasea rochiei licărea ca iarba, La gît îi strălucea de aur salba, Verzi pene fremătau ca nalba Prinse în falnic smoc.

Frumoasă cum pe lume nu e, Regină fără asemănare,

Ce-nseamnă orice renunţare, Faţă de dulcea încîntare De-a pune-o sfîntă sărutare Pe buzele-i de vis.

în timp ce domnul Ryder murmura aceste cuvinte, plin de emoţie admirativă, auzi clanţa de la poartă şi un pas uşor răsunînd pe trepte. întoarse capul şi în faţa uşii văzu o femeie.

Era o femeie mărunţică nici măcar de un metru şi jumătate, bine proporţionată pentru înălţimea ei. Deşi stătea dreaptă şi privea în jur cu ochii vii şi strălucitori, părea destul de bătrînă ; căci faţa îi era brăzdată de zeci de riduri, iar ici şi colo de sub bonetă se vedeau ieşind fire de păr cărunt. Purta o rochie albastră de pînză cu o croială demodată, peste umeri avea un şal mic, roşu, prins cu o broşă veche de aramă, şi o bonetă' mare împodobită din belşug cu flori artificiale de un roşu şi un galben obosit. Şi femeia era foarte neagră, aşa încît cînd deschise gura să vorbească, gingiile fără dinţi dezvăluite privirilor nu erau roşii, ci albastre. Arăta ca o relicvă a vieţii de pe plantaţiile de odinioară, scoasă la lumină de bagheta magică a unui vrăjitor, la fel cum imaginaţia poetului însufleţise graţioasele făpturi despre care domnul Ryder tocmai citise.

El se ridică de pe scaun şi se apropie de ea.

— Bună ziua, doamnă, zise.

— Seara bună, dom'le, răspunse ea, dîndu-se brusc înapoi cu o reverenţă de modă veche. Vocea

îi era stridentă şi ascuţită, dar întrucîtva slăbită de vîrstă. Asta o fi casa unde stă dom' Ryder, dom'le ? întrebă, privind neîncrezătoare în jur şi uitîndu-se spre ferestrele deschise prin care se putea vedea cîte ceva din pregătirile pentru bal.

— Da, răspunse el cu un aer protector, de superioritate, fiind fără să-şi dea seama flatat de comportarea ei. Eu sînt domnul Ryder. Aveţi vreo treabă cu mine ?

— Da, dom'le, dacă nu vă deranjez prea tare.

— Nu, deloc. Luaţi loc, aici sub viţă, unde e mai răcoare. Cu ce vă pot ajuta ?

— Să-mi fie cu iertare, dom'le, continuă ea, după ce se aşează pe marginea unui scaun, să-mi fie cu iertare. da' îmi caut bărbatu'. Am auzit că sînteţi om mare şi că staţi de mult prin părţile astea şi m-am gîndit că n-o să vă fie cu supărare dac-o să vin să vă întreb de n-aţi auzit cumva de-un mulatru cu numele de Sam Taylor care să umble prin biserici şi să întrebe de femeia lui, 'Liza Jane ?

Domnul Ryder păru că se gîndeşte o clipă.

— Au existat multe asemenea cazuri imediat după război, spuse el, dar de-atunci s-a scurs atîta vreme că le-am uitat. Acum sînt foarte rare. Dar să aud povestea şi poate că-mi voi împrospăta memoria.

Ea se aşează mai confortabil pe scaun şi îşi încrucişă în poală mîinile uscăţive.

— Mie-mi spune 'Liza, începu ea, 'Liza Jane. De mică l-am avut de stăpîn pe conaşu' Bob Smif, tocma-n Missouri. Acolo m-am şi născut. Cînd am mai crescut, m-am luat c-uri om, de-i zicea Jim. Numa' că Jim a murit şi după aia m-am măritat c-un mulatru pe nume Sam Taylor. El era liber din născare, da-i muriseră şi mama şi tata şi atunci albii l-au băgat la stăpînu' meu să muncească pîn' s-o mai coace la minte. El muncea la cîmp şi io eram bucătăreasă. într-o zi Mary Ann, slujnica stăpînei, dă buzna-n bucătărie şi zice : „'Liza Jane, stăpînu' vrea să-1 vîndă pe Sam".

— Fugi d-aicea, îi zic eu, —• omu' meu îi liber !

— N-are a face. Am auzit pe stăpînu' cum îi spunea stăpînei că mîine o să-1 ia pe Sam, că are

nevoie de bani şi că ştie el un loc unde o să ia o mie de dolari pe Sam — şi fără întrebări.

Seara, cînd s-a întors Sam de la cîmp, i-am povestit cum vroia stăpînu' să-l vîndă, şi Sam a fugit. Da' nu mai avea mult pîn' să i se-mplinească sorocu' şi mi-a zis că la vremea cînd o să-aibă douăşunu de ani o să se-ntoarcă şi-o să m-ajute să fug, sau o să strîngă bani şi-o să mă cumpere. Şi ştiu sigur că şi-ar fi ţinut vorba, că tare mai ţinea la mine, dragu' de el. Da' cînd s-a întors nu m-a mai găsit, că nu mai eram acolo. Stăpînu' a auzit că io l-am îndemnat pe Sam să fugă şi-a pus de m-au biciuit şi m-au vîndut undeva în josu' rîului. După aia a-nceput războiu' şi, cînd s-a terminat, toţi negrii s-au risipit care-ncotro. Io m-am întors de pnde-am plecat, da' Sam nu era acolo şi n-am putut afla ce-i cu el. Da-mi zicea inima c-a fost pe-acolo să mă Caute şi dă, dacă nu m-a găsit, a plecat să-mi dea de urmă.

Şi de-atunci mă tot caută, adăugă ea simplu, ca şi cum douăzeci şi cinci de ani n-ar fi fost decît Vreo două săptămîni, şi ştiu io că mă caută, fiindcă grozav mai ţinea la mine, dragu' de el, şi ştiu şi c-a plecat să-fhi dea de urmă şi de-atunci mă tot Caută — huma' dacă nu cumva s-o fi betegit de ceva şi nu-i mai umblă mintea şi d-aia nu-şi poate aduce aminte ce-a juruit. M-am dus în josu' rîului, că m-am gîndit că şi el s-o fi dus pe-acolo să mă caute. Am fost la New Orleans, la Atlanta, la Charleston şi în Richmond şi după ce-am colindat tot Sudu', am venit şi în Nord. Că ştiu io că-ntr-unâ din zilele ăstea tot o să-l găsesc, zise ea încet, sau o să mă găsească el pe mine, şi-atunci o să fim amîndoi fericiţi, în libertate, cum am fost şi pe vremuri, înainte de război.

Se opri o clipă şi un zîmbet i se aşternu ,pe faţă, iar ochii strălucitori se învăluiră în melancolia unei priviri pierdute în depărtare.

Aceasta era în esenţă povestea bătrînei. Pe ici, pe colo, se mai abătuse ea de la subiect. Cînd termină, domnul Ryder se uită la ea cu o privire ciudată.

— Cum te-ai descurcat în toţi anii ăştia ? o întrebă el.

— Cu gătitu', dom'le. Sînt o bucătăreasă a-ntîia. Nu cumva ştiţi pe cineva care are trebuinţă de-o bucătăreasă bună ? Stau la o familie de negri, aici după colţ, şi dacă vreţi, dom'le, puteţi să-mi spuneţi.

— Chiar speri să-ţi găseşti soţul ? Poate că-i mort de mult.

Ea clătină din cap Cu înverşunare.

— Nu, asta nu. Nu-i mort. Toate semnele şi presimţirile îmi spun lucru' ăsta. Numa' săptămînă trecută am visat trei nopţi la rînd c-o să-1 găsesc.

— Poate că s-a însurat cu altcineva. Căsătoria făcută pe vremea sclaviei nu l-ar fi împiedicat, fiindcă n-aţi trăit împreună după război, şi după lege Căsătoria aceea nu are nici o valoare.

— Pentru unu' ca Sam asta nu contează. Nu-i el omu' să fi luat altă femeie pînă n-a aflat Ce-i cu mine. Sînt sigură-, adăugă ea. Toţi anii ăştia ceva mi-a spus c-o să-1 găsesc înainte să-mi dau sfîrşitu'.

— Poate că între timp s-a rostuit mai bine, a ajuns cineva în lumea asta şi nu mai vrea să-1 găseşti.

— Cum să ziceţi aşa vorbă, dom'le ? replică ea. Nu-i Sam omu' ăla. E-adevărat c-a fost bun cu mine, da' altfel nu prea era de folos, la nimeni altcineva, că era dintre cei mai trîndavi muncitori de pe plantaţie. Acu' cînd l-oi găsi, parcă văd că o să mă pun pe muncă să-1 pot ţine, că el nu munceşte decît dacă n-are-ncotro. Da' ade- văru-i că el era liber şi nu era plătit pentru ce muncea şi d-aia nici nu-i găsesc prea mare vină. Poate că, de cînd a fugit, s-o fi descurcat mai bine, da' n-aş' crede.

— Puteai să fi trecut pe lîngă el pe stradă de o sută de ori în aceşti douăzeci' şi cinci de ani şi să nici nu-1 recunoşti; timpul aduce schimbări foarte mari.

Ea zîmbi neîncrezătoare.

— L-aş recunoaşte dintr-o mie. Că n-a existat un

al doilea mulatru ca bărbatu-meu Sam. De douăşcinci de ani îi port cu mine poza asta.

— Pot s-o văd şi eu ? întrebă domnul Ryder. S-ar putea să-mi ajute să-mi amintesc dacă l-am văzut vreodată în carne şi oase.

în timp ce femeia scotea din şîn un pacheţel mic, el observă că pacheţelul era legat cu o sfoară prinsă în jurul gîtulyi ei. Desfăcînd sfoara, bătrîna dădu la o parte cîteva rînduri de cîrpe şi scoase la iveală dintr-o cutiuţă neagră un daghereotip, Domnul Ryder privi portretul atent şi îndelung. Era cam Şters din pricina timpului, dar trăsăturile şe mai puteau distinge şi nu era greu Să ghiceşti ce fel de om aveai în faţă,

înehâşe cutiuţa şi, cu o mişcare lentă, i-o înapoie :

— Nu cunosc pe nimeni în oraş cu numele ăsta, spuse el, şi njei n-am auzit ca cineva să se intereseze de o asemenea problemă. Dar dacă îmi laşi adresa, o să văd ce pot face şi, dacă descopăr ceva, o să te anunţ.

Femeia îi dădu numărul unei case din vecinătate şi plecă după ce îi mulţumi călduros.

Domnul Ryder notă adresa pe ultima filă a volumului de Tennyson şi, după ce femeia plecă îndepărtîndu-se cu paşi mărunţi, se ridică în picioare şi rămase uitîndu-se după ea cu o privire ciudată. Observă eum cele cîteva persoane pe lingă care trecea se întorceau şi se uitau după ea ou îngăduinţă, zîmbind amuzaţi. După ce o văzu dinei colţul, se urcă sus în dormitor şi rămase mult timp in faţa oglinzii de la trusa lui de toaletă, contemplînd gînditor imaginea propriului său chip.

3

La ora opt începerea unde avea loc balul era o adevărată revărsare de lumini, iar oaspeţii începuseră să se adune ; căci înainte de începerea dansului trebuia audiat un program literar, şi mai trebuiau îndeplinite şi nişte obligaţii mondene de

rutină. Un servitor negrii în frac aştepta la uşă şi îndruma oaspeţii spre încăperile unde se lăsau hainele.

Evenimentul avea să rămînă mult timp în memoria oamenilor de culoare din oraş ; nu numai din cauza toaletelor şi a fastului, ci pentru nivelul ridicat de inteligenţă şi cultură prin care se distingea întreaga adunare. Printre invitaţi erau mai mulţi profesori, cîţiva doctori tineri, trei sau patru jurişti, nişte cîntăreţi profesionişti, un redactor, un locotenent din armata Statelor Unite care îşi petrecea concediul în oraş şi alte persoane cu diferite îndeletniciri alese ; erau cu toţii oameni de culoare, deşi privindu-i pe cei mai mulţi dintre .ei n-ai fi putut remarca nici o deosebire frapantă faţă de albi. Majoritatea femeilor purtau rochii de seară, iar fracurile şi pantofii de lac'erau o adevărată uniformă la. bărbaţi, în timp ce se adunau invitaţii, un grup de muzicanţi instalaţi într-un alcov în spatele unui şir de palmieri cîn- tau melodii de succes la instrumente de coarde.

Dansul începu la nouă şi jumătate. Lă ora unsprezece se servi cina. Domnul Ryder părăsise baliil ptiţin înainte de pauză, dar reapăru la cină. Masa se dovedi la înălţimea ocaziei şi oaspeţii o cinstiră Cum[1] ss cuvine. După ce se termină de servit cafeaua, domnul ,Solomon Şadler, maestru de ceremonii, bătu în masă, ca şă se facă linişte. Rosti apoi 6 scurtă cuvîntare de deschidere, complimentînd gazda şi' pe. invitaţi, iar apoi pfezentă în ordine toasturile serii, Fiecare prezentare era primită cu o strălucită etalare de spirit, ca după o masă cbpioâsă.

— Ultimul toast, spuse domnul Sădler cîncT ajunse la capătul listei, este cel care trebuie să-şi găsească ecou în sufletul fiecăruia. Nu se poate ca vreunul dintre noi, reprezentanţii sexului tare, să nu fi depins intr-un moment sau altul al vieţii de cite o femeie — pentru a afla ocrotire în copilărie, ataşament în anii maturităţii, grijă şi alinare la bătrîneţe. Distinsa noastră gazdă a încercat să trăiască singur, dar frumoasele chipuri pe care le văd acum în jurul meu dovedesc că şi el apelează

tot la sexul mai slab pentru a dobîndi ceea ce face ca viaţa să merite a fi trăită — apropierea şi dragostea prietenilor — şi dacă ce se aude e adevărat, cît de curînd el va jura supunere deplină unei asemenea fiinţe. Şi acum, domnul Ryder va toasta „în cinstea doamnelor[1]*.

Cînd se ridică să ia cuvîntul, potrivindu-şi ochelarii pe nas, domnul Ryder avea în ochi o privire melancolică. începu prin a vorbi despre femeie ca despre un dar ceresc şi, după cîteva remarci privind relaţiile dintre sexe, spuse :

— Dar poate că cea mai distinsă calitate a femeii este credinţa şi devotamentul ei faţă de cei dragi. Viaţa e plină de exemple, dar nici unul nu e mai impresionant decît cel care mi s-a oferit chiar astăzi.

Apoi, în cuvinte simple dar sugestive, el relată povestea spusă de femeia care îl vizitase în după-amiaza aceea. O reproduse în acelaşi dialect molcom care îi venea cu uşurinţă pe buze, în timp ce invitaţii ascultau plini de înţelegere şi de atenţie. Căci povestea trezise în multe inimi un ecou înfiorat. Dintre cei prezent! unii văzuseră, iar alţii îşi auziseră taţii şi bunicii povestind despre nedreptăţile şi suferinţele îndurate de vechea generaţie, şi în clipele mai întunecate încă mai simţeau cu toţii o umbră plutind ameninţător deasupra lor. Domnul Ryder continuă :

-— Un asemenea devotament şi o asemenea încredere sînt rare chiar şi printre femei. Multe ar fi căutat un an, unele ar fi aşteptat cinci ani, cîteva ar fi continuat poate să spere chiar şi zece ani ; dar această femeie şi-a păstrat dragostea şi credinţa într-un om pe care nu l-a mai văzut şi despre care nici n-a mai auzit de douăzeci şi cinci de ani.

Ea a venit la mine astăzi, în speranţa că aş putea-o ajuta să-şi găsească soţul pierdut de-atîta amar de vreme. Şi după plecarea ei am dat frîu liber imaginaţiei şi mi-am închipuit următorul caz pe care îl voi prezenta în faţa domniilor voastre.

Să presupunem că acest soţ, curînd după ce a reuşit să fugă, a aflat că soţia lui fusese vîndută

undeva departe, dar că toate încercările lui de a-i da de urmă n-au dus la nici un rezultat. Să presupunem că el era tînăr, iar ea mult mai în Vîrstă decît el, că el era aproape alb, iar ea era neagră ; că această căsătorie a lor era o căsătorie între sclavi, care ar fi devenit legală numai dacă ar fi fost confirmată după război. Să mai presupunem că omul acesta a reuşit să ajungă în Nord, ca multi dintre noi; şi aici, avînd posibilităţi mai mari, a profitat de ele şi în toţi aceşti ani a ajuns să se deosebească precum ziua şi noaptea de flăcăul neştiutor care fugise de frica sclaviei. Mai mult, închipuiţi-vă că, datorită hărniciei, cumpătării şi studiului, a ajuns să fie considerat demn de societatea unor oameni ca cei de aici, din jurul meu, care îmi onorează masa şi îmi umplu inima de bucurie ; căci sînt destul de bătrîn ca să îmi mai amintesc de zilele cînd în această ţară n-ar fi putut avea loc o asemenea reuniune. Să mai presupunem că, pe măsura trecerii anilor, imaginea trecutului s-a estompat tot mai mult în memoria acestui om, pînă cînd în cele din urmă nu-i mai apărea în minte decît rareori şi atunci numai în vis. Şi, în sfîrşit, să presupunem că află cu totul întîmplător că soţia lui din tinereţe, soţia al cărei nivel îl depăşise cu mult — care nu păşise alături de el în dificila ascensiune pe scara socială, o femeie peste care îşi lăsaseră amprenta şirul anilor şi viaţa de trudă — mai trăieşte şi îl caută, dar că n-ar putea sub nici un motiv să-1 mai recunoască sau să-i dea de urmă dacă el însuşi n-ar dori să-şi dezvăluie identitatea. Vă întreb, prieteni, ce-ar trebui să facă omul acesta ? Voi admite că e un om care iubeşte cinstea şi care se străduieşte să fie drept cu toţi semenii săi. Voi merge chiar mai departe, admiţînd că poate îşi pusese inima la picioarele alteia, pe care spera s-o poată numi în curînd tovarăşa lui de viaţă. Ce să facă, sau mai degrabă ce-ar trebui să facă omul acesta, într-un asemenea moment de grea cumpănă ?

După părerea mea s-ar putea să ezite şi mi-am închipuit că-i sînt un vechi prieten şi că el vine să-

mi ceară sfatul; şi am analizat situaţia împreună. M-am străduit să fiu imparţial. După Ce am întors amîndoi probiema pe toate feţele, m-am adresat prietenului meu cu minunatele cuvinte pe care le cunoaştem cu toţii :

> Şi, *mai ales, nu te minţi pe tine, Şi-aşa cum vine noaptea după zi, Nu vei putea pe nimenea minţi.*

Apoi, i-am pus în sfîrşit întrebarea : „Ai de gînd s-o recunoşti de nevastă ?“

Iar acum, doamnelor şi domnilor, dragi comeseni şi prieteni, vă întreb, ce putea face omul acesta ?

În glasul domnului Ryder Vibra ceva care tulbură adine inimile celor din jur. Era mai mult decît o simplă înţelegere pentru o situaţie imaginară ; părea mai degrabă o rugăminte personală. Cei prezenţi remarcară de asemenea faptul eă privirea lui întrebătoare, în care se citea renunţarea^ se opri în special asupra doamnei Dixon.

Ea îl ascultase cu buzele întredeschise şi cu ochii în- cărcaţi de emoţie. Şi fu prima care rupse tăcerea :

—• Ar fi trebuit s-o recunoască de nevastă.

— Da, se auziră ecouri din toate părţile ar fi trebuit s-o recunoască de nevastă.

—■ Dragi comeseni şi prieteni, interveni domnul Ryder, vă mulţumesc tuturor. Este exact răspunsul pe care-1 aşteptam, căci vă cunosc inimile.

Se întoarse şi se îndreptă spre uşa închisă a unei camere alăturate, urmărit de privirile mirate şi curioase ale ceior prezenţi. Reveni într-o clipă, ţinînd-o de mînă pe femeia care-i vizitase în după-amiaza aceea, uimită şi speriată de contactul brusc cu această lume veselă şi strălucitoare. Era îmbrăcată îngrijit, în culori cenuşii, şi avea pe cap boneta albă a unei femei în vîrstă.

— Doamnelor şi domnilor, zise el, aceasta este femeia şi eu sînt bărbatul a căror poveste aţi ascultat-o. Ingăduiţi-mi să V-o prezint pe Soţia tinereţii mele.

COPIII ŞERIFULUI[XXV]

Districtul Branson din Carolina de Nord este un ţinut retras al unuia din cele mai cumpătate şi mai conservatoare state americane. Societatea districtului Branson este aproape primitivă în simplitatea ei. Majoritatea albilor muncesc pe ferme proprii şi nici chiar înainte de război nu existaseră aici familii într-atît de bogate, încît, prin comparaţie, vecinii lor să fie incluşi în categoria „albilor săraci[14].

Pentru districtul Branson, la fel ca pentru majoritatea aşezărilor din Sud, războiul constituie marele eveniment istoric care le pune în umbră pe toate celelalte. A fost epoca de la care se datează toate evenimentele locale — naşteri, decese, căsătorii, furtuni şi inundaţii. Nu există descriere a vieţii din Sud care să fie perfectă fără a scoate în evidenţă influenţa covîrşitoare a marii conflagraţii.

Totuşi valul pustiitor al războiului, care trecuse vijelios peste drumurile şi oraşele ţării, tulburase aproape imperceptibil, comparativ vorbind, curgerea lentă a vieţii în această regiune aflată departe de căi ferate sau de căi de navigaţie. Războiul făcuse ravagii la nord, în Virginia, la vest, în Tennessee, şi pe coasta oceanului; dar bubuitul tunurilor nu tulburase ecourile din districtul Branson, unde cele mai puternice sunete auzite erau pocnetele carabinei cîte unui vînător, lătratul gros al cîte unui cîine de vînătoare sau cîntecul melodios al cîte unui negru trecînd prin pădurea de pini. Mărşăluind spre mare, armata generalului Sherman trecuse pe la est, dar nici o şleahtă răzleţită de „haimanale[44] nu pătrunsese dincolo de hotarele districtului Branson. E adevărat că

XXV „The Sheriff's Children" a apărut în volumul *The-Wife of His Youth and Other Stories of the Color Line.*

războiul răpise ţinutului bărbaţii în floarea tinereţii, dar povara taxelor, îndoielile şi incertitudinea, precum şi durerea înfrîngerii finale fuseseră suportate de oameni cu o apatie care anihilă jumătate din forţa dezastrului.

Cea mai mare asemănare cu viaţa de la oraş pe care şi-o permite districtul Branson se poate constaia în sătucul numit Troia, reşedinţa districtului, un cătun cu o populaţie de patru sau cinci sute de oameni.

Zece ani aproape că nu lasă nici o urmă în înfăţişarea acestor retrase localităţi din sud. Dacă se construieşte cumva vreo cale ferată care se întîmplă să străbată vreuna din ele, întîmplarea mai impulsionează puţin localitatea ; obştea amorţită este înviorată de sîngele proaspăt al civilizaţiei care pulsează de-a lungul celor mai îndepărtate ramificaţii ale uriaşului nostru sistem de drumuri comerciale. La epoca despre care scriu, în Troia nu ajunsese încă nici o cale ferată. Dacă un călător obişnuit cu viaţa agitată a oraşelor ar fi trecut călare prin Troia într-o zi de vară, şi-ar fi putut imagina cu uşurinţă că se află într-un sat pustiu. N-ar fi văzut împrejur decît case dărăpănate de trecerea anotimpurilor, care habar n-aveau ce înseamnă o urmă de vopsea şi pe ale căror acoperişuri în multe cazuri creştea un strat gros de muşchi. Ici şi colo ar fi dat peste cîte un porc cu coastele ieşindu-i în afară, scormonind leneş cu rîtul la drumul mare şi nu o dată s-ar fi văzut probabil nevoit să tulbure somnul cîte unui cîine gălbejit care moţăia în soarele fierbinte şi renunţa cu mare greutate la locul său din mijlocul drumului plin de praf.

De obicei sîmbăta satul îşi lua o înfăţişare ceva mai însufleţită, iar copacii care umbresc piaţa din faţa judecătoriei şi strada principală serveau drept stîlpi unde se priponeau un număr apreciabil de cai, catîri şi boi piperniciţi ai fermierilor veniţi să tîrguiască în cele două sau trei prăvălii din localitate.

Omorurile erau evenimente rare în districtul Branson.’ Orice cetăţean bine informat ar fi putut

să numere toate crimele săvîrşite aici în ultimii cincizeci de ani şi să spună pentru fiecare caz în parte dacă ucigaşul scăpase fie prin fugă, fie prin achitare, sau dacă suportase rigorile legii. De aceea, într-o vară, cam la zece ani după război, în Troia se iscă mare vîlvă cînd se răspîndi într-o vineri dis-de-dimineaţă vestea că bătrînul căpitan Walker, car; servise în războiul din Mexic sub comanda lui Scott şi îşi lăsase un braţ pe cîmpul de luptă de la Gettysburg, fusese ucis mişeleşte în timpul nopţii. Practic orice activitate se opri şi oamenii se adunară grupuri- gru'ptileţe să discute crima şi să facă tot felul de specu- lăţii asupra identităţii criminalului. Din mărturiile depuse în faţa juriului în aceeaşi dimineaţă se aflase că un mulatru necunoscut fusese văzut în seara trecută, îndreptîndu-se spre casa căpitanului Walker, iar vineri dis-de-dimineaţă un fermier care venea la Troia îl în- tîlnise la ieşirea din sat. Mai existau şi alte împrejurări care se pare că stabileau o legătură între) acest străin şi crima comisă. Şeriful strînse un grup de oameni înarmaţi şi cu toţii se porniră să-l caute, pentru ca in ape- eaşi seară, cînd majoritatea locuitorilor Troiei se aflau la cină, suspectul să fie prins şi băgat la închisoarea dis-trictului.

Pînă în dimineaţa următoare vestea ajunsese în pele mai îndepărtate colţuri ale ţinutului. In sîmbăta aceea în orăşel sosiră mai multi oameni ca de obicei — bărbaţi bărboşi cu pălării de pai, cu cămăşi albastre ţesute în casă şi pantaloni cafenii în a căror croială nedefinită intrase o mulţime de material ; femei în rochii dip stofă de casă, put nişte bonete mititele şi cu feţe' la fel de inexpresive ca şi mohorîtele dealuri de nisip care le ofereau o subzistenţă precară.

Crima constituia aproape unicul subiect de discuţie. Un şir neîntrerupt de curioşi se perindară pe lingă sicriu să vadă chipul impunător al bătrînului veteran, acum ţeapăn şi rece ; şi nu puţini fură cei care vărsară cîte o Iqcrimă în amintirea zîmbetului voios şi a glumelor — uneori răsuflate, de obicei slabe, dar întotdeauna spuse

din tot sufletul — cp care căpitanul se deprinsqae să-şi întîmpine cunoştinţele. în inimile acestor oameni aspri creştea mînia împotriva criminalului care le ucisese prietenul şi o puternică senzaţie că pedeapsa înscrisă în lege era mult prea uşoară pentru o asemenea fărădelege.

Spre ora amiezii, în prăvălia lui Dan Tyson se strîn- seră moi mulţe persoane.

— Ce-mi auziră urechile, că judecătoru' Kyahţab îi beteag şi nu poaţe şă înceapă proceşu' diseară, spuse cineya şi că trebuie să-J amine pentru săpţămma aialajţă ?

Pe feţele oamenilor şe cjtpa dezamăgirea.

— Asta?i cea mai murdară şi mai jpşnică crimă din cjte s-au făc^t pe la npi, zise altul cu obidă în gips.

— Io Cred că negru' a Crezut că dom' căpitan are niscliva biştafi, remarcă al treilea vorbitor.

— Dom' căpitan, zise un altul, atotştiutor, cu un aer de superioritate, avea două butoiaşe cu bani de pe vremea Confederaţiei, că zicea şi el că o veni ziua cînd or ti iar buni la ceva.

Această afirmaţie dădu naştere unei discuţii asupra valorii ipotetice a banilor emişi de statele Confederaţiei ; dar după scurt timp conversaţia reveni la tema crimei.

— Cu ştreangu' scapă prea uşor un criminal ca ăsta, spuse cineva. Decît să-i pună ştreangu' de gît, mai bine l-ar arde de viu.

Se lăsă o tăcere impresionantă, în timpul căreia o carafă plină cu whisky circulă de la unul la altul, pînă la ultima picătură.

— Ia spuneţi, începu un fermier gîrbovit, despre care, în ciuda expresiei sale paşnice şi a ochilor cenuşii spălăciţi, se ştia că se numărase printre Cei mai îndrăzneţi discipoli ai unui şef de poteră, ce-aVeţi de gînd să faceţi ? Dăc-o să staţi cu mîinile-n sîn ş-o să lăsâţi un prăpădit de negrii să-1 omoare pe ăl mai bun alb din BransOh fără să ziceţi nici o vorbuliţă şi fără să miŞCaţi un deget, *io uhu'* mă car din asemenea locuri.

Vorbele lui schimbară radical tonul şi făgaşul discuţiei. Dacă teama de a-1 pierde pe fermierul gîrbovit contribuise sau nu la cele ce urmară este un amănunt nesemnificativ pentru această povestire ; dar, în orice caz, oamenii hotărîră să-1 linşeze pe negru. Căzură cu toţii de acord că era cel mai neînsemnat lucru care se putea face pentru a răzbuna moartea prietenului ucis şi că era un mijloc potrivit de a-i cinsti memoria. Aveau ei nişte noţiuni Vagi despre măreţia legilor şi despre drepturile fiecărui cetăţean, dar în fierbinţeala Clipei toate acestea se cufundată în uitare ; un alb fusese ucis de către un negru !

— Căpîfahti' *a* fost un bătrîn ostaş, Zise cu glas solemn unul din prietenii lui. O să doarmă mai liniştit cînd o s-audă că s-a-htrunit o curte marţială şî s-a făcut dreptate.

Se înţeleseră cu toţii să se întîlrîească în faţa prăvăliei Iui Tysoh Ia cinci după-amiază şi de' acolo s-o pornească spre închisoarea situată cam Ia un kilorhetru maî la sud de judecătorie. După ce se stabiliră toate preliminariile şi se desemnă un comitet care să se ocupe de întreaga poveste, oamenii se împrăştiară care-ncotro, unii pe la casele lor să mănînce, alţii să mai recruteze participant la linşaj.

Era ora cinci fără douăzeci cînd un negru înspăimîn- tat, gîfîind şi leoarcă de sudoare, dădu buzna le uşa din dos a casei şerifului Campbell, situată în apropierea închisorii, dar puţin mai departe decît aceasta de judecătorie. Veni să-i deschidă o negresă cu turban.

— Bună, soră Nance !

— Bună, frate Sam !

— Acasă-i şerifu' ? întrebă negrul.

— Acasă, frate Sam, stă la masă, răspunse ea.

— Fii drăguţă şi cheamă-1 să vină pînă la uşă, soră Nance.

Femeia se uită în sufragerie, intră şi peste cîteva clipe apăru şi şeriful. Era un bărbat înalt, musculos, mai rumen în obraji decît sînt de regulă cei din Sud. Doi ochi cenuşii, ageri, afundaţi în

orbite priveau de sub sprîncenele stufoase, iar gura avea o expresie poruncitoare pe care barba bogată, odinioară de culoarea nisipului dar acum presărată din abundenţă cu fire albe, nu reuşea s-o ascundă în întregime. Era o zi fierbinte. Şeriful îşi scoase haina şi vesta şi îşi descheiase la gît cămaşa albă.

—■ Ce doreşti, Sam ? îl întrebă el pe negru, care stătea cu pălăria în mînă, ştergîndu-şi sudoarea de pe faţă cu mîneca zdrenţuită a cămăşii.

— Vor să-1 spînzure pe omu' care-i la închisoare. Chiar acu'. Vin încoa'. Stăm culcat pe-un sac cu porumb în prăvălie, după nişte butoaie cu făină, şi nuna' ce-1 aud pe doftoru' Cain şi pe Kunnel Wright că vorbesc de treaba asta. Am şters-o pe uşa din dos şi-am dat fuga aici cît am putut de repede. V-am auzit o dată cu urechile mele la prăvălie cînd aţi zis că n-o să daţi voie la nimeni să ia pe cineva din închisoare, decît dacă-o trece peste cadavru' dumneavoastră şi m-am gîndit să vă spun că vin toţi încoa', ca să-1 puteţi apăra pe arestat.

Şeriful asculta calm, dar trăsăturile feţei părură să-i împietrească şi în ochi i se aprinse o privire hotărîtă. Spinarea i se îndreptă şi mai mult şi, fără să-şi dea seama, şeriful adoptă atitudinea unui soldat care dintr-o clipă în alta se aşteaptă să dea ochi cu inamicul.

— îţi rămîn îndatorat, Sam, răspunse el. O să-1 apăr pe arestat. Cine sînt cei care vin ?

— Păi, nici nu ştiu cine *nu* vine, replică negrul. Dom' McSwayne, doftoru' Cain, maioru' McDonal', Kunnel Wright şi încă alţii o grămadă. M-am speriat aşa de tare, c-am uitat juma' din ei. Da' cred că acuş trebuie să pice şi ei, aşa că mai bine-o şterg, că nu vreau să zică nimeni c-am fost amestecat în treaba asta.

Negrul privi nervos de-a lungul drumului spre oraş şi se pregăti s-o ia din loc.

— Nu vrei să mănînci mai întîi ceva ? întrebă şeriful.

Negrul aruncă o privire poftcioasă spre uşa deschisă şi trase în nări mirosul îmbietor de varză cu carne de porc.

— Azi n-am timp, răspunse el, da' poate vrea sora Nance să-mi dea ceva ca să mănînc pe drum.

Peste cîteva clipe Nance îi aduse un sandviş uriaş : o turtă de mămăligă tăiată în două, cu o bucată groasă de slănină la mijloc şi cîţiva cartofi copţi. Negrul îşi puse iute pe cap pălăria ponosită, vîrî cartofii în buzunarele pantalonilor încăpători şi, luînd sandvişul în mină, traversă în grabă drumul şi se pierdu în pădurea de dincolo Je el.

Şeriful intră în casă şi îşi puse haina şi pălăria. Apoi luă o puşcă de vînătoare cu două ţevi şi o încărcă cu alice mari. Umplînd cu cartuşe magazia unui revolver, îl băgă şi pe acesta în buzunarul de la haină.

O fată frumoasă, într-o rochie de pînză, urmărea surprinsă aceste pregătiri cu o privire neliniştită.

— Unde te duci, tată ? întrebă ea — nu auzise discuţia cu negrul.

— Mă duc pînă la închisoare, răspunse şeriful. S-a adunat o gloată de oameni care vin să-1 linşeze pe negrul închis acolo. Dar n-o să le meargă, adăugă el apăsat.

— Tată dragă, nu te duce ! îl imploră fata agăţîndu-se de braţul lui. Or să te împuşte dacă nu-1 laşi pe mîna lor.

— Nu-ţi bate capul cu mine, Polly, zise tatăl cu glas liniştitor, eliberîndu-şi uşor braţul din strînsoarea ei. O să am grijă şi de mine şi de negru. Nu există om în Branson ca să mă împuşte pe mine. Şi, în afară de asta, prea de multe ori am înfruntat focul, ca să/ mă mai împiedice cineva să-mi fac datoria. Tu stai închisă în casă, continuă el, şi, dacă te supără cineva, ia pistolul ăla vechi din sertarul de sus de la birou. E el cam demodat, dar acum cîţiva ani a făcut treabă bună.

Fata se cutremură auzind aluzia la acea întîmplare sîngeroasă, dar nu se mai împotrivi plecării tatălui ei.

în privinţa averii, educaţiei şi poziţiei sociale,

şeriful din Branson întrecea cu mult media locuitorilor acestui district. Familia lui se număra printre puţinele din ţinut care înainte de război stăpîniseră moşii întinse şi numeroşi sclavi. Absolvise universitatea din Chapel Hill şi continuase să se ţină la curent cu literatura şi cu ideile avansate. în tinereţe făcuse şi cîteva călătorii şi era considerat în tot ţinutul drept o autoritate în problemele legate de restul lumii. La început suporter înflăcărat al Statelor Unite, se opusese mişcării secesioniste din statul său atîta timp cît împotrivirea mai ajuta la stăvilirea opiniei publice. Cedînd însă în cele din urmă forţei împrejurărilor, intrase în armata Confederaţiei, destul de ţîrziu după începerea războiului, şi se distinsese în cîteva bătălii, avanşînd cu timpul la gradul de cplonel-Pupă, război depusese jţirămîntul de credinţă şi se trezise ales de oameni drept cel mai indicat candidat pentru postul dp şerif, în care s.e văzuse votat fără nici un fel de opoziţie. Ocupa acest post de cîteva mandate şi se bucura de simpatia unanfma a alegătorilor săi.

Indiferent dapă i şe spunea colonelul sau şeriful Campbell, după, cum persoana care i se adresa se întîm- pla să considere mai important titlul militar sau cel civil, el avea un înalt simţ, de răspundere faţă, de slujba sa. Jurase să-şi facă datoria cu credinţă, şi ca şerif îşi cunoştea îndatoririle poate mai bine decît şi le înţelesese în alte perioade ale vieţii. Iată de ce, cînd îşi pregăti armele şi o porni spre închisoare, nu avu nici o ezitare în privinţa a ceea ce avea de făcut. Cît despre Polly, nu-şi făcea nici un' fel de griji în privinţa ei.

Şeriful tocmai încuiase în urma lui uşa grea de la intrarea în închisoare, cînd vreo şase călăreţi urmaţi de o mulţime de oameni pe jos apărură de după o cotitură a drumului, apropiindu-se de închisoare. Se opriră în faţa gardului de bîrne care înconjura clădirea, în timp ce cîţiva din comitetul de organizare se îndreptară spre casa şerifului. Unul din ei descălecă şi bătu în uşă cu cravaşa.

— E-acasă şerifu' ? întrebă el.

— Nu, tocmai a plecat, răspunse Polly care

venise la uşă.

— Ne trebuie cheile închisorii, continuă el.

— Nu sînt aici, zise Polly, şeriful le-a luat cu el. După care adăugă, cu falsă indiferenţă : 11 găsiţi la închisoare.

Omul plecă, iar Polly se repezi în camera din faţă şi începu să privească îngrijorată printre şipcile obloanelor verzi de la fereastra care dădea spre închisoare. Intre timp, emisarul revenise la tovarăşii săi şi îi anunţase cele aflate. După toate aparenţele, şeriful aflase de planul lor şi se pregătea să. opună rezistenţă.

Unul din ei o luă înainte şi se apucă să, bată la uşa închisorii.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă şeriful dinăuntru.

— Vrem să vorbim ceva cu dumneata, răspunse purtătorul de cuvînt.

în uşă exista o mică ferestruică, pe care şeriful o deschise şi prin care se adresă celor de afară.

— Daţi-i drumu', băieţi ! Spuneţi ce doriţi. Nu vă cunosc pe nici unul şi nu-mi dau seama ce treburi vă aduc pe la mine.

Şeriful nu considera necesar ca într-o asemenea împrejurare să arate că recunoaşte pe careva în mod deosebit ; în astfel de cazuri de execuţii în afara legii, pe parcursul cercetărilor ulterioare se ridica uneori problema identificării făptaşilor.

— Sîntem un comitet de cetăţeni şi vrem să intrăm în închisoare.

— Pentru ce ? Nu-i mare greutate să intraţi aici ; majoritatea oamenilor nu ştiu cum să se ţină cît mai departe.

Gloata nu era însă dispusă să aprecieze o glumă, şi vorbele de duh ale şerifului nu se bucurară de nici un succes la acest auditoriu prea puţin receptiv.

— Vrem să vorbim cu negru' care l-a omorît pe căp- tanu' Walker.

— Puteţi vorbi cu el cînd o să fie dus la judecătorie. Curtea se întruneşte săptămîna viitoare. Ştiu eu care vă e dorinţa, dar astăzi nu se poate să mi-1 luaţi de-aici. Vreţi să furaţi unui

sărman pîinea de la gură ? Eu primesc şaptezeci şi cinci de cenţi pe zi ca să-1 păzesc pe arestatul ăsta, şi altul nu mai am. Nu-mi pot lăsa familia să sufere numai ca să vă fac vouă plăcere.

Unul sau doi tineri din grup începură să rîdă la gîndul că şeriful Campbell ar suferi fără cei şaptezeci şi cinci de cenţi pe zi ; dar privirile încruntate ale celor din jur îi făcură imediat să tacă.

— Dacă nu ne dai drumu', strigă d voce, o să spargem uşa.

— N-aveţi decît, răspunse şeriful ridicînd glasul ca să-1 audă toată lumea. Dar să nu spuneţi că nu v-am avertizat. Primul care încearcă o să fie burduşit cu alice. Sînt şeriful districtului, îmi ştiu datoria şi' am de gînd să mi-o fac.

— La ce bun să te împotriveşti, şerifule ? parlamentă unul din capii gloatei. Negru' ăsta tot o să atîrne în ştreang ; o merită cu vîrf şi îndesat; şi trebuie şi noi să facem ceva ca să-i învăţăm minte pe negri unde le e locul, că dacă nu, o s-ajungă albii să nu mai poată trăi în Branson.

— Oameni buni, n-are rost să mai discutăm, răspunse şeriful. Pe stradă sînt şi eu alb ca şi voi, dar aici la închisoare sînt şerif şi dacă se hotărăşte ca negrul ăsta să fie spînzurat aici, la noi, intenţionez să duc la îndeplinire sentinţa. Aşa că mai bine aţi face stînga-mprejur şi v-aţi întoarce la Troia. Aţi făcut o plimbare plăcută şi mişcarea v-a priit. Mă ştiţi doar. Am avut parte de ghiulele şi de praf de puşcă berechet şi-am mai înfruntat şi pînă acum focul faţă-n faţă cu inamicul şi n-am de gînd să părăsesc închisoarea asta atîta timp Cît mă mai pot servi de armă.

Anunţîndu-şi astfel hotărîrea, şeriful închise şi zăvori ferestruica şi începu să caute cea mai bună poziţie de unde să poată apăra clădirea.

Oamenii se dădură puţin înapoi, iar căpeteniile se apucară să discute ceva cu voce joasă.

închisoarea districtului Branson era o clădire mică de cărămidă cu un etaj, construită solid, fără nici o intenţie de ornamentaţie arhitectonică. Două

coridoare despărţeau atît parterul cît şi etajul în cîte două celule mari. Din coridoare în celule se intra prin nişte uşi cu gratii de fier. Rareori se aflau în închisoare mai mulţi deţinuţi şi de aceea ferestrele de la parter fuseseră bătute în scînduri. După ce închise ferestruica, şeriful se urcă la etaj pe o scară îngustă de lemn. Aici coridorul nu avea fereastră la capătul dinspre faţadă şi cea mai convenabilă poziţie din care se puteau urmări mişcările mulţimii de jos era la fereastra din faţă a celulei ocupate de prizonierul solitar.

Şeriful descuie uşa şi intră în celulă. Cu faţa galbenă, palidă de groază, prizonierul se ghemuise într-un colţ, privind înfricoşat prin semi-întunericul clin încăpere. Fruntea i se brobonise de o sudoare rece, dinţii îi clănţăneau de spaimă.

— Pentru Dumnezeu, şerifule, murmură el răguşit, nu-i lăsa să mă linşeze ; nu l-am omorît eu pe bătrîn.

Şeriful se uită la nefericitul care se chircise de spaimă, cu o privire în care se amestecau dispreţul şi sila.

— Ridică-te, zise el tăios. Probabil că, mai devreme sau mai tîrziu, o să fii spînzurat, dar asta n-o să se în- tîmple astăzi, atîta cît depinde de mine. O să-ţi SCOT cătuşele şi, dacă nu reuşesc să le ţin piept celor de-a.fară, descurcă-te cum poţi. Dacă mă împuşcă, mă consider absolvit de orice responsabilitate.

Deţinutul avea lanţuri la picioare şi cătuşe la mîini. Şeriful le descuie pe toate şi toate căzură zăngănind la pămînt.

— Nu te apropia de fereastră, zise şeriful. Dacă te văd, s-ar putea să tragă.

Şeriful împinse la fereastră o laviţă de lemn care făcea parte din mobilierul sărăcăcios al celulei şi îşi puse revolverul pe ea. Apoi îşi luă puşca şi se aşeză la marginea ferestrei, de unde putea cu riscuri minime să urmărească mişcările celor de jos.

Oamenii nu se aşteptaseră la o împotrivire fermă. Fireşte, prevăzuseră un protest formal şi

poate chiar un oarecare exces de zel, care să-1 scuze pe şerif în ochii oricărui chiţibuşar în materie de proceduri legale. Totuşi, nu veniseră pregătiţi de luptă şi nici Unul din ei nu părea dornic să pornească un atac împotriva închisorii. Căpeteniile gloatei se Strînseră şâ se sfătuiască, făcînd uz de 0 mulţime de gesturi îrisufleţitoare, concludente pentru şCrif, deşi distanţa care îl despărţea de ei nu-i permitea să audă ce spdn. în cele dini urmă, unul dintre ei se desprinse de grup şi se întoarse călare la gloata care aştepta cu nerăbdare noi ordine.

— Oameni buni, zise emisarul, va trebui s-o lăsăm moartă deocamdată. Şeriful ne-a amenințat că va trage, şi de data asta ne-a luat pe nepusă masă. Nici unul din noi nu vrea însă să-1 urmeze pe Căpitanul Walker. în afară de asta, şeriful e om bun şi nu vremţ să-i facem nici un rău. Dar, adăugă el, ca pentru a da asigurări gloatei care începuse să manifeste semne de dezamăgire, negrul n-are decît sâ-şi spună rugăciunile, că nu mai are mult de trăit.

în rîndul oamenilor se stîrni un murmur de mulţumire şi cîteva voci insistară să se pornească la atac împotriva închisorii. Dar pînă la urma ultimul cuvînt îl avură pacifiştii şi gloata se retrase posomorită.

Şeriful rămase la fereastră pînă cînd dispărură cu toţii la cotitura drumului. Nu-şi slăbi atenţia nici după ce şi ultimul om se făcu nevăzut. îletragerea se putea dovedi un simplu truc, după care să urmeze o nouă încercare. într-adevăr, avea atenţia atît de concentrată asupra a tot ce se petrecea afară, îneît nici[1] nu-1 văzu, nici nu-1 auzi pe arestat cînd se furişă tîrîndu-se pe podea, întinse mîna, luă revolverul/ care se afla pe laviţă în spatele şerifului şi se strecură tiptil înapoi în colţul încăperii.

Imediat după ce ultimul om dispăru după cotitură, se auzi un foc de armă tras din pădurea de peste drum şi un glonte trecu şuierînd pe lîngă fereastră, înfigîn- du-se în tocul de lemn, la cîţiva centimetri de locul unde stătea şeriful. Iute ca

gîndul, cu un instinct născut dintr-o experienţă de luptă, el îşi ridică puşca şi trase două focuri spre locul în care o trînrbă/ palidă de fum indica de unde fusese trimi's glonţul. Rămase o clipă privind atent, apoi îşi propti puşca de fereastră şi întinse maşinal mîna[1] în spatele lui să ia Cealaltă armă. Laviţa era goală- Făcînd această constatare, şeriful întoarse capul şi se trezi privind exact în gura revolverului.

—- Nu te mişca ! porunci prizonierul cu ochi strălucitori şi obraji aprinşi de emoţie.

în sinea lui şeriful îşi blestemă neglijenţa din pricina căreia ajunsese în această situaţie dificilă. Nu se aşteptase la aşa ceva. Se bizuise pe laşitatea şi pe supunerea dovedită de negri în prezenţa unui alb înarmat ca pe ceva de la şine înţeles. Şeriful era un om curajos, dar îşi dădu seama că prizonierul avea un imens avantaj asupra lui. Cei doj bărbaţi rămaseră aşa o clipă, duelîn- du-se inofensiv cu privirile.

— Şi acuma, ce-ai de gînd să faci ? întrebă şeriful cu un calm aparent.

— S-o şterg, bineînţeles, zise arestatul cu un glas care îl făcu pe şerif să-1 privească mai atent, cu o senzaţie involuntară de nelinişte ; dacă omul nu epa nebun, era într-o stare vecină cu nebunia, şi prin urmare la fel de periculos. Şeriful simţea că trebuie să-1 ţină de vorbă pe prizonier şi să încerce să dobîndească un avantaj asupra lui. Bărbatul disperat, cu privirea ascuţită, care stătea înaintea lui, era cu totul altă fiinţă decît nenorocitul care cu cîteva clipe în urmă se tînguia implorînd în genunchi îndurare.

în sfîrşjt şeriful rypse tăcerea :

— Asta ţi-e repuposţipţa pentru că mi-am rispat viaţa ca să ţj-p apăr ta ? Dacă n-aş fi fpşt eu, acum ai atîrna de craca pine ştie căruţ copac din apropiere.

— E adevărat, spuse prizpnierui, mirai salvat viaţa, dar pentru cţtă yrerpe ? Cînd al intrat aici, ai spus Că vai fi jpdecat săptămînă viitoare. Cînd s-ap hoţârît să se reţragâ, oamenii m-au ameninţat că

nu mai am mult de trăit. Nurmi rămîpe decţt pur şi simplu şă aleg înţre două ştreanguri.

— Omul cît trăieşte speră, răspunse şeriful. Rosţi această banalitate complet mecanic,' în timp pe mintea încerca cu înfrigurare să descopere o portiţă de ieşire. Dacă eşti nevinovat, o poţi dovedi.

Mulatrul nu-1 slăbea din ochi pe şerif.

— Nu eu l-am omorît pe bătrîn, replică el; dar nu VPi reuşi să mă dezvinovăţesc nipi în vecii vecilor- Am fost ly pl şc§să în ora nopă- Pe apojg am furat haina care era pe mine cînd m-au prins. Chiar şi cu o judecată, tot aş fi condamnat, exceptînd cazul că s-ar descoperi înainte adevăratul criminal.

Şeriful ştia şi el prea bine lucrul ăsta. în timp ce se gîndea ce argument să mai folosească, prizonierul continuă :

— Aruncă-mi cheile — sau nu, mai bine descuie uşa.

O clipă şeriful rămase nehotărît. Ochii mulatrului sclipiră ameninţător. Şeriful traversă încăperea şi descuie uşa care dădea în coridor.

— Acum coboară şi descuie uşa de jos.

Inima şerifului tresări. Poate că va găsi un moment prielnic să scape. Coborî scara îngustă, urmat îndeaproape de prizonier. Ajuns la uşă,, vîrî cheia mare de fier în broască. Broasca ruginită ceda greu. Şerifului nu-i -.ămînea decît să împingă uşa.

—- Stai ! tună vocea mulatrului, care intuise parcă gîndul şerifului. încearcă să mişti un deget, şi-o să-ţi zbor creierii.

Şeriful se supuse, dîndu-şi seama că nu se ivise prilejul potrivit.

— A.cum ia-o pe lîrigă zidul coridorului şi întoarce-te sus.

Ţinînd revolverul îndreptat spre şerif, mulatrul urcă şi el scările în urma lui. Şeriful se aştepta ca prizonierul să-1. încuie în celulă şi apoi să fugă cît mai repede. Aproape ajunsese la concluzia că, date fiind împrejurările, cel mai bun lucru pe care îl put'ea face era să se arate supus şi să încerce să-1

prindă din nou pe arestat după ce'se va da alarma. Nu o dată înfruntase şeriful moartea pe cîmpul de bătaie. Şi doar cu cîteva minute în Urmă, bine înarmat, îndrăznise să înfrunte o sută de oameni de care nu-1 despărţea decît un zid de cărămidă ; dar acum simţea instinctiv că nu era de glumă cu omul disperat din faţa lui şi era prea prudent ca să-şi rişte viaţa cu atît de slabi sorţi de izbîndă. O avea pe Polly căreia trebuia să-i poarte de grijă şi exista o limită, dincolo de care simţul datoriei ameninţa să devină donchihotesc şi chiar prostesc.

— Vreau să scap, zise deţinutul, şi nu vreau să fiu prinsfiindcă în cazul acesta ştiu că voi fi spînzurat pe loc. Mă tem, adăugă el oarecum gînditor, că pentru a mă salva voi fi nevoit să te ucid.

— Doamne Sfinte ! exclamă şeriful cu o groază involuntară ; n-o să-1 omori pe omul căruia îi datorezi viaţa.

— Nici nu ştii cît adevăr grăieşti, replică mulatrul. Intr-adevăr, îţi datorez viaţa.

Şeriful tresări. Chiar şi în momentul acela de grea cumpănă mai era în stare să se mire.

— Cine eşti ? îl întrebă el surprins.

— Sînt Tom, fiul negresei Cicely, răspunse celălalt ; închisese uşa şi îi vorbea şerifului printre gratii. Nu-ţi mai aminteşti de Cicely —- Cicely, cea pe care ai vîn- dut-o cu copil cu tot negustorului de sclavi care se îndrepta spre Alabama ?

Şeriful îşi amintea prea bine. De cîte ori nu regretase fapta aceea. Vechea poveste cu datorii, ipoteci şi recolte proaste. Se certase cu mama copilului. Preţul oferit pentru ea şi copil fusese neobişnuit de mare, iar el cedase în faţa combinaţiei de furie şi lipsuri materiale.

—- Pentru numele lui Dumnezeu ! exclamă el cu răsuflarea întretăiată. Doar n-o să-ţi ucizi propriul tată !

— Ce fel de tată? ripostă mulatrul. Eu sînt cel care aş fi îndreptăţit să-mi reclam drepturile, dar în ceea ce te priveşte nu văd cum ai putea să ceri ceva în numele acestei relaţii. Cum ţi-ai îndeplinit

faţă de mine rolul de tată ? Mi-ai dat numele, sau măcar cel mai mic ajutor ? Alţi albi au dat fiilor lor de culoare bani şi libertate, i-au trimis în statele libere din Nord. *Tu* însă m-ai vîndut şi m-ai trimis în mlaştinile unde se cultivă orez.

— Cel puţin ţi-am dat viaţa de care te agăţi acuma, murmură şeriful.

— Viaţa ? exclamă deţinutul cu un rîs sarcastic. Ce fel de viaţă ? Mi-ai dat sîngele tău, trăsăturile tale — nu e nevoie să te uiţi de două ori la noi ca să con sta ţi lucrul ăsta — mi-ai dat şi o mamă negresă. Nenorocita ! A murit sub loviturile biciului fiindcă avea destulă demnitate de femeie pentru a nu-şi vinde sufletul. Mi-ai dat suflet de alb, dar m-ai făcut sclav şi mi-ai zdrobit sufletul.

— Dar acum eşti liber, zise şeriful.

Nu se îndoise, nu putea să se îndoiască de vorbele mulatrului. Recunoştea fervoarea care clocotea sub pielea măslinie şi ardea în ochii negri care îi sfidau pe ai lui. Vedea în acest mulatru ceea ce ar fi putut deveni el însuşi dacă n-ar fi căzut victimă precauţiilor părinteşti şi opiniei publice.

— Liber, dar la ce bun ? replică mulatrul. Liber cu numele, dar dispreţuit, batjocorit şi dat la o parte de nişte oameni cu care am mai multe în comun decît cu cei din rasa mamei mele.

— Există şcoli, zise şeriful. Văd că ai mers la şcoală.

Observase că mulatrul vorbea mai bine şi mai corect decît majoritatea celor din Branson.

— Da, am mers la şcoală şi mi-am închipuit că lucrul acesta o să producă adevărate minuni în viata mea. Dar ce-am învăţat ? Am învăţat să simt că nici învăţătura, nici înţelepciunea, oricît de mari ar fi ele, nu-mi pot schimba culoarea pielii şi că voi purta veşnic ceea ce în ţara mea constituie un semn al degradării. Dacă stau şi mă gîndesc mai bine, nici n-am nevoie de o asemenea viaţă. Nu omul, ci animalul din mine fuge de spînzurătoare. Nu-ţi datorez nimic, continuă el, şi nici nu aştept să-mi dai nimic ; şi nu s-ar face decît dreptate dacă m-aş răzbuna pentru nedreptăţile îndurate de

mama mea şi de mine. Şi totuşi, nu mă pot împăca cu ideea că trebuie să te ucid ; pînă acum n-am luat viaţa nimănui — fiindcă nu eu l-am omorît pe căpitan. îmi promiţi că, dacă nu te împuşc, nu vei da. alarma şi nu vei încerca să mă prinzi pînă mîine dimineaţă ?

Atît de absorbiţi de discuţia şi de năvala propriilor lor gîiiduri erau cei doi bărbaţi, încît nici unul din ei nu auzise pasul uşor care urcase tiptil scările şi nici nu văzuse silueta zveltă care se furişa de-a lungul coridorului îndreptîndu-se spre mulatru.

Şeriful ezita. Lupta dintre dragostea de viaţă şi simţul datoriei era crîncenă. Ar putea părea ciudat că un om care fusese în stare să-şi vîndă propriul copil ezita acuma, cînd viaţa îi era în cumpănă. Dar Influenţa dăunătoare a sclaviei otrăvise chiar şi izvoarele vieţii, creînd noi Standarde de dreptate. Şeriful era cinstit; conştiinţa sa fusese pur şi simplu deformată de mediul în care trăia. Să hu ne întrebăm care i-ar fi fost răspunsul ; soarta îl scuti de hecfesitatea de-a luă o hbtărîre.

— Taci, zise mulatrul, nu trebuie sâ promiţi nimic. Chiar dacă ai face-o, tot nu te-aş crede. Viaţa ta în schimbul vieţii mele ; pentru mine nu exista decît o cale sigură : moartea ta.

îşi ridică braţul să tragă, cînd deodată se văzu o străfulgerare şi se auzi o detunătură venind din spatele lui, din coridor. Braţul îi căzu moale, iar revolverul îi scăpă din mină.

Şeriful îşi reveni primul din uimire şi, năpustindu-se la uşă, o deschise şi se repezi să-şi recupereze revolverul căzut. îl împinse pe arestat în celulă şi încuie uşa în urma lui, apoi se întoarse la Polly, care stătea sprijinită de zid, aproape leşinată, cu amîndouă mîinile pe inimă.

— Oh, tată, am sosit la timp ! ţipă ea cu un glas isteric şi, izbucnind în hohote de plîns, se aruncă în braţele tatălui ci. I-am urmărit pînă au plecat cu toţii, zise ea. Am auzit focul tras din pădure şi te-am văzut şi pe tine trâgînd. După aceea, cînd n-ai mai ieşit afară, m-am temut ca nu care cumva să se

fi întîmplat ceva sau să fi fost rănit. Am luat celălalt pistol Şi am alergat încoace. Cînd am văzut că uşa nu e încuiată, am priceput că ceva nu e în regulă şi, auzind voci, m-am strecurat pe scări şi am ajuns sus exact cînd îţi spunea c-o să te omoare. Oh, era cît pe ce să fie prea tîrziu !

După ce fata se mai linişti, şeriful o lăsă acolo şi intră din nou în celulă. Braţul mulatrului sîngera din cauza unei răni destul de superficiale. Bravada lui făcuse acum loc apatiei. Pe faţă nu i se zărea nici o urmă de teamă sau dezamăgire, nici un fel de simţămînt. Şeriful o trimise pe Polly acasă după feşe şi legă rana deţinutului cu dibăcie ostăşească, dobîndită în anii petrecuţi în armată.

— O să chem un doctor să te panseze mîine dimineaţă, zise el arestatului. Rana o să meargă foarte bine dacă stai liniştit. Dacă te întreabă doctorul ce s-a întîmplat, spune-i că te-a atins glonţul tras din pădure. N-o să-ţi ajute Ia nimic să se ştie că ai fost împuşcat pe cînd încercai să evadezi.

Arestatul nu rosti nici o vorbă de mulţumire sau de reproş, ci păstră o tăcere întunecată. După ce braţul fu pansat, Polly şi tatăl ei se întoarseră acasă;

In seara aceea şeriful se dovedi a fi neobişnuit de adîncit în gînduri. La cină(îşi puse sare în cafea şi îşi turnă oţet peste clătite. La multe întrebări deale lui Polly dădu nişte răspunsuri la nimereală. Cînd se băgă în pat să se culce, nu reuşi să închidă ochii preţ de cîteva ore.

în ceasurile tăcute ale nopţii, rămas singur cu conştiinţa, în minte îi năvăli un potop de gînduri neobişnuite. Cu o oră sau două în urmă, stînd faţă-n faţă cu moartea, încercase o senzaţie similară cu cea atribuită celor care se îneacă — un fel de limpezire a spiritului, cînd vălul de prejudecăţi şi pasiuni întunecate ale trupului e dat o clipă la o parte şi toate faptele săvîrşite în viaţă apar în lumina limpede a adevărului, dezvăluin- du-şi proporţiile şi relaţiile exacte dintre ele — o stare sufletească în care omul se vede pe sine aşa cum e.

Imediat după momentul salvării, acest sentiment făcuse loc o vreme unor emoţii mult mai diferite Dar acum, în tăcerea miezului de noapte, şeriful îşi recăpătă ceva din acea claritate a spiritului. îşi dădu seama că datora şi el ceva acestui fiu al său — că nici legea şi nici tradiţia nu puteau distruge o responsabilitate înnăscută în natura umană. Şi astfel, cel puţin în ochii Celui de Sus, nu putea să se lepede de consecinţele păcatului său. Dacă n-ar fi păcătuit, această năluca nedorită nu s-ar fi întors niciciînd să-1 urmărească din trecutul uitat. Pe măsură ce-1 năpădeau aceste gînduri, mînia împotriva mulatrului pălea şi în locul ei izvora o milă nesfîrşită. O mînă de părinte ar fi reuşit poate să potolească patimile pe care le văzuse arzînd în ochii prizonierului cînd acesta rostise cu disperare cuvintele prin care îşi osîndea părintele la moarte. Şeriful simţea că ar fi putut să-i salveze spiritul înfocat din degradarea sclaviei ; că l-ar fi putut trimite în Nordul liber pentru; a-i da acolo, sau în altă ţară, prilejul de a-şi canaliza în direcţii mai onorabile şi mai utile talentele care se îndreptaseră spre crimă, poate chiar spre demenţă ; ar fi putut, cu mai puţin efort, să-i fi oferit acestui fiu al său firavul simulacru de libertate de care se bucură toţi cei asemenea lui într-o societate bazată pe sclavie sau cel puţin — şi tot ar fi fost ceva — ar fi putut ţine băiatul pe plantaţie, uşurîndu-i pe cît posibil poverile sclaviei.

Şeriful îşi reaminti de propria-i tinereţe. Moştenise un nume onorabil pe care trebuia să-1 păstreze cu cinste ; avusese de construit un viitor ; imaginea unei mirese tinere şi frumoase îl îndemnase înainte spre fericire. Bietul nenorocit care zăcea acum pe o saltea de paie între zidurile de cărămidă ale închisorii nu avusese nimic din toate acestea — nici nume, nici tată, nici mamă în adevăratul sens al cuvîntului — şi pînă cu puţini ani în urmă nici măcar un viitor, şi acela vag şi nebulos, de- pinzînd în formă şi esenţă de soluţionarea lentă a unei ecuaţii cu mai multe necunoscute.

Conştiinţa redeşteptată a şerifului trecu firesc

de la ce ar fi putut face la ce ar mai putea încă face. îi trecu prin minte, ca simplă ipoteză, gîndul că l-ar putea lăsa pe arestat să scape ; dar jurămîntul său de credinţă, datoria sa de şerif, îl împiedicau să ia o asemenea hotărîre, şi şeriful îşi scoase din cap această idee. Putea însă să cerceteze împrejurările omorului, să răstoarne cerul şi pămîntul pentru a-1 descoperi pe adevăratul criminal, căci el unul nu se mai îndoia de nevinovăţia prizonierului ; putea să angajeze un avocat care să-1 apere, şi poate chiar să influenţeze opinia publică în favoarea lui. Odată obţinută achitarea, şeriful s-ar fi putut gîndi la un plan prin care să-şi ispăşească într-o anumită măsură crima săvîrşită împotriva propriului său fiu — împotriva societăţii — împotriva firii.

Ajungînd la această concluzie, şeriful căzu într-un somn agitat din care se trezi tîrziu în dimineaţa următoare.

Plecă la închisoare înainte de a-şi lua micul dejun şi îl găsi pe arestat culcat pe salteaua de paie cu faţa spre perete ; cînd şeriful lovi cu cheia în gratiile uşii, acesta nu făcu nici o mişcare.

— Bună dimineaţa, spuse şeriful pe un ton menit să-1 trezească pe prizonier.

Nu se auzi nici un răspuns. Şeriful se uită mai atent la corpul întins pe saltea, care părea să fi înţepenit într-o poziţie nefirească.

Descuie grăbit uşa şi, pătrunzînd în celulă, se aplecă peste corpul întins. Nu se auzea nici un fel de respiraţie ; şeriful întoarse corpul cu faţa în sus — era rece şi ţeapăn. Prizonierul îşi smulsese bandajul de pe rană, lăsînd să i se scurgă tot sîngele din vine. Era clar că murise de cîteva ore, în timpul nopţii.

NOUA ANGLIE

SARAH ORNE JEWETT

STÎRCUL ALB [XXVI]

I

Intr-o seară de iunie, aproape de ora opt, codrul se şi învăluise în umbră, deşi un apus strălucitor de soare mai licărea încă slab printre trunchiurile copacilor. O fetiţă îşi mîna spre casă vaca, greoaie, înceată, cu purtări supărătoare, dar totuşi o preţioasă tovarăşă de drum. Lăsară în urmă şi bruma de lumină care mai era, afun- dîndu-se în adîncul codrului, dar picioarele cunoşteau poteca şi puţin mai conta dacă ochii o vedeau sau ba.

Toată vara aproape că nu existase seară în care vaca cea bătrînă să poată fi găsită aşteptînd la ţarcul din păşune ; din contră, cea mai mare plăcere a ei era să se ascundă prin desişuri şi, deşi purta la gît ditamai falanga, descoperise că dacă stă nemişcată nici talanga nu sună. Aşadar, Sylvia trebuia să umble după ea ca s-o găsească, strigînd-o „Hei ! Hei !“ fără a primi nici un „Muu“ drept răspuns, pînă cînd îşi pierdea şi ultimul dram din răbdarea ei de copil. Dacă vaca n-ar fi dat lapte bun şi din belşug, stăpînele ei ar fi văzut lucrurile în ci: totul altă lumină. In afară de asta, Sylvia avea timp berechet şi n-avea ce face cu el. Uneori, pe vreme bună, era o adevărată consolare să considere festele vacii drept o încercare inteligentă de a se juca de-a v-aţi ascunselea ; neavînd tovarăşi de joacă, fetiţa participa cu însufleţire la acest fel. de distracţie. Deşi de data asta urmărirea vacii durase atît de mult, încît animalul însuşi, frînt de osteneală, dădu un semnal neobişnuit dezvăluind locul unde se afla, Sylvia se mulţumi doar să rîdă

XXVI „A White Heron" din volumul cu acelaşi titlu publicat în 1886.

cînd o descoperi pe coana Mooly la marginea bălţii şi o îmboldi afectuos spre casă cu o rămurică de mesteacăn.

Bătrîna vacă nu mai avea nici un chef de hoinăreală şi pentru prima oară, ieşind din păşune o apucă şi ea cu pas mai vioi în direcţia cuvenită. Se simţea gata de muls şi doar rareori se mai oprea să pască. Sylvia se întreba ce-o să zică bunica ei că întîrziaseră atîta. Plecase de-a- casă de mult, de la cinci şi jumătate, dar oricine ştie ce greu e să îndeplineşti o asemenea misiune într-un timp scurt. Doamna Tilley alergase şi ea după „spaima cornută" în prea multe seri pentru a mai acuza pe cineva de trîn- dăveală ; aşteptînd, era recunoscătoare că acum o are pe Sylvia să-i dea o mînă de ajutor. Bătrîna mai bănuia că Sylvia hoinăreşte uneori şi pe socoteala ei ; de cînd e lumea şi pămîntul nu existase copil căruia să-i placă atît de mult să cutreiere pe toate coclaurile ! Toţi spuneau că era pentru Sylvia o schimbare binefăcătoare după ce încercase opt ani să crească în furnicarul unui oraş industrial; cît despre Sylvia, ea parcă nici nu trăise înainte de-a veni la fermă. Se gîndea adesea cu alean şi compătimire la o sărmană muşcată care aparţinea unui vecin de-al lor din oraş.

„Se teme de oameni", îşi zisese cu un zîmbet doamna Tilley în drum spre fermă, după ce făcuse în persoana Sylviei o alegere neaşteptată din casa plină de copii a fiicei sale. „Mi-au spus că se teme de oameni ! Da’ cred că la mine n-o s-o mai bată nimeni la cap !“ Cînd ajunseră la uşa casei singuratice şi se opriră să descuie, iar pisica — într-adevăr o pisică părăsită, dar cu burta plină de măcăleandri — veni să toarcă şi să li se lipească de picioare, Sylvia declară în şoaptă că totul e minunat şi că n-o să vrea niciodată să se întoarcă acasă.

Fetiţa şi vaca înaintau pe drumul umbrit; vaca agale cu paşi lenţi, fetiţa cu paşi foarte iuţi. Vaca se

opri îndelung la pîrîu să se adape, de parcă aproape jumătate din păşune n-ar fi mustit de apă, iar Sylvia o aşteptă nemişcată, răcorindu-şi picioarele goale în apa mică de la mal, în vreme ce fluturii mari ai amurgului se loveau de ea cu atingeri catifelate. Cînd vaca o porni mai departe, o luă şi ea încet în jos prin apa mică, ascultînd plină de încîntare cîntecul sturzilor. în crengile mari de deasupra capului era mare vînzoleală. Frunzişul era plin de păsărele şi de tot felul de vietăţi părînd ba foarte treze şi ocupate să pună ţara la cale, ba adormite, spu- nîndu-şi una alteia „noapte bună"- într-un ciripit neîntrerupt. Şi Sylvia simţi că i se face şi ei somn. Dar nu mai avea mult pînă acasă, iar aerul era blind şi înmiresmat. Nu mai fusese de multe ori în codru la o oră atît de tîrzie şi lucrul acesta o făcea să se simtă una cu frunzişul şoptitor şi cu umbrele cenuşii. Se gîndea tocmai ce mult timp trecuse de cînd venise la fermă, cu un an în urmă, şi se întreba în! sinea ei dacă în oraş o mai fi tot atîta zgomot ca pe vremea cînd stătea ea acolo ; gîndul la băiatul zdravăn, cu obrajii rumeni, care o fugărea mereu şi-o speria, o făcu să grăbească pasul pe cărare pentru a scăpa mai iute de umbrele copacilor.

Brusc, fetiţa rămase împietrită de groază auzind limpede un fluierat nu departe de locul unde se afla ea. Nu un fluierat de pasăre, care ar fi avut în el ceva prietenos, ci un fluierat de băiat, hotărît şi, într-un fel, agresiv. Sylvia îşi lăsă vaca în voia soartei şi se strecură tiptil într-un tufiş, dar prea tîrziu! Duşmanul o zărise şi începu să strige cu o voce veselă şi convingătoare :

—*r* Hei, f&tiţo, cît mai e pînă la drum ? şi tremurînd, Sylvia răspunse aproape în şoaptă :

— Mai e destul.

Nu îndrăzni să se Uite în ochii tînărului înalt cu o puşcă pe urpăr, dar ieşi din tufiş şi, însoţită de el, îşi continuă drumul în urma vacii.

— Am împuşcat nişte păsări, spuse străinul

amabil, şi m-am rătăcit şi se pare că am mare nevoie de-un prieten. Nu-ţi fie teamă, adăugă el curtenitor. Vorbeşte mai tare şi spune-mi cum te cheamă şi dacă crezi că pot rămîne la voi peste noapte, ca s-o pornesc iar după păsări mîine în zori.

Acum Sylvia era chiar mai alarmată ca înainte. Nu cumva bunica o să creadă că-i vina ei ? Dar cine s-ar fi gîndit la o. întîmplare ca asta ? Nu părea a fi vina ei; şi fetiţa îşi lăsă capul să-i atîme în jos, ca o floare cu tulpina Fuptă, reuşind să răspundă cu mare efort „Sylvy“ de abia cînd tovarăşul ei de drum o întrebă din nou cum o cheamă.

Cînd cei trei apărură, doamna Tilley aştepta în pragul uşii. Vaca scoase un „Muu“ puternic în chip de explicaţie.

— Aşa-i; mai bine ţi-ai găsi nişte scuze, pacoste ce eşti! Azi pe unde s-a mai vîrît, Sylvy ?

Dar Sylvia păstra o tăcere înfiorată ; ştia instinctiv că bunica nu înţelegea gravitatea situaţiei. Probabil că îl lua pe străin drept unul din flăcăii de prin împrejurimi.

Tînărul îşi propti puşca lîngă uşă şi îşi trînti alături o traistă de vînătoare doldora ; apoi o salută pe doamna Tilley şi îi repetă toată povestea lui, rugînd-o să-1 găzduiască peste noapte.

— Mă puteţi culca unde vreţi, spuse el. Trebuie s-o iau din loc mîine înainte de-a se crăpa de ziuă ; dar mi-e o foame de lup şi cel puţin e limpede că nişte lapte îmi puteţi da.

— Da ! Cum să nu ? răspunse gazda, a cărei ospitalitate părea uşor de trezit din somnul în care se cufundase de multă vreme. Te-ai putea descurca mai bine dacă ai ieşi la drum, cam la doi kilometri de-aici, da’ eşti bine venit la puţinu’ pe care-1 avem. Acuş o să mulg vaca şi pînă atunci socoteşte-te ca acasă. Poţi să dormi pe pănuşi sau pe saltea de fulgi de gîscă, îi propuse ea îndatoritoare. Eu le-am crescut, singură. Mai la vale, spre mlaştină, avem un loc grozav unde pot să pască gîştele. Hai Sylvy, du-te şi pune-o farfurie şi pentru dumnealui !

Şi Sylvia se execută pe dată. Era bucuroasă că avea ceva de făcut şi îi era şi ei foame.

Nu te aşteptai să găseşti o căsuţă atît de curată şi de plăcută în această regiune sălbatică din Noua Anglie. Tînărul avusese parte de nişte grozăvii de gospodării cu adevărat primitive şi de mizeria jalnică a celor care se simt minunat în compania găinilor. Ce vedea el aici era cea mai reuşită fermă de modă veche, deşi atît de mică, încît semăna cu o adevărată sihăstrie. Ascultă cu interes vorbele plăcute ale bătrînei, urmări cu entuziasm crescînd faţa palidă şi ochii strălucitori ai Sylviei şi stărui că i se oferise cea mai bună cină de care avusese parte de o lună şi mai bine ; după care, noii prieteni se aşezară toţi în prag, privind luna care se ridica pe cer.

în curînd aveau să se coacă fructele pădurii şi Sylvia era de neînlocuit la cules. Vaca dădea destul lapte, numai că era al naibii de greu să te ţii după ea, sporovăi gazda în voie, adăugind imediat că îngropase patru copii şi că îi mai rămăseseră doar mama Sylviei şi un fiu în California (poate că murise şi el).

— Fiu-meu, Dan, era tare priceput la împuşcat păsări, explică ea cu tristeţe în glas. Cînd era el acasă nu duceam lipsă de potîrnichi sau de veveriţe cenuşii. Tare-i mai place să bată drumurile, da' la scris nu-1 prea trage inima. Nu-i fac nici o vină pentru asta. Şi eu aş porni să cutreier lumea, dacă m-ar ţine picioarele.

Sylvy seamănă cu el, continuă bunica cu dragoste, după o clipă de tăcere. Nu-i petec de pămînt să nu-1 ştie ea, mititica. Vietăţile pădurii o socotesc de-a lor. Şi pe veveriţe le îmblînzeşte, şi tot soiu' de păsări, de-i vin şi-i mănîncă direct din palmă. Iarna trecută le-a învăţat pe gaiţe să bată în geam cu ciocu' şi cred că dacă n-aş fi fost cu ochii pe ea, bucuros s-ar fi lipsit de mîncare ca să aibă ce să le dea păsărilor. Eu una le ajut pe toate, numai ciori să nu fie — deşi Dan dresase una, care parcă avea minte ca oamenii. S-a mai învîrtit pe- aici o mulţime după ce-a plecat el. Dan şi taică-su nu s-au potrivit niciodată — da' după ce Dan l-a înfruntat şi-a plecat de-acasă, taică-su nu şi-a mai ridicat

fruntea din pămînt.

Preocupat cum era de-ale lui, oaspetele nu sesiză această aluzie la necazurile familiei.

— Prin urmare, Sylvy ştie totul despre păsări, nu-i aşa ? exclamă el uitîndu-se la fetiţa care şedea în lumina lunii foarte sfioasă şi tot mai somnoroasă. Şi eu colecţionez păsări. E pasiunea mea de cînd eram băieţandru. (Doamna Tilley zîmbi.) De vreo cinci ani alerg după două sau trei specimene foarte rare. Sînt hotărît să pun mîna pe ele dacă le găsesc.

— Le pui în colivii ? întrebă doamna Tilley şovăitoare, drept răspuns la această declaraţie entuziastă.

— Nici gînd ; le împăiez şi le păstrez, spuse omito- logul. Am sute de păsări şi pe toate le-am prins sau le-am împuşcat eu însumi. Sîmbătă am zărit cam la cîţiva kilometri de locul ăsta un stîrc alb şi, luîndu-mă după el, am ajuns pînă aici. Prin părţile astea nu s-au găsit niciodată astfel de păsări. Dar pe stîrcul ăsta alb l-am văzut cu ochii mei — şi îşi întoarse din nou privirea spre Sylvia, cu speranţa de-a descoperi că pasărea a- ceasta rară se numără printre cunoştinţele ei.

Dar Sylvia îşi concentra atenţia asupra unei broaşte care apăruse pe poteca îngustă din faţa uşii.

— Dacă aţi vedea stîrcul l-aţi recunoaşte numaidecît, continuă străinul cu însufleţire. O pasăre albă, înaltă şi stranie, cu pene moi şi picioare lungi şi subţiri. Şi probabil că-şi are cuibul în vîrful unui copac înalt, un cuib din beţe, ca cel de şoim.

Inima Sylviei tresări cu putere ; cunoştea pasărea aceea albă şi ciudată, ba chiar o dată se strecurase tiptil lingă locul unde stătea, într-un smîrd cu ierburi de un verde strălucitor, tocmai la celălalt capăt al pădurii. Era un luminiş unde soarele părea întotdeauna ciudat de galben şi de fierbinte, unde creşteau trestii înalte şi unduitoare, şi bunica ei o prevenise că s-ar putea să fie înghiţită de mîlul moale şi negru de dedesubt şi

nimeni să nu mai audă de ea vreodată. Nu departe de locul acela se întindeau mlaştinile sărate şi, dincolo de ele, marea, la care Sylvia se gîndea şi visa adesea, fără s-o fi văzut vreodată, şi a cărei voce puternică se auzea uneori în nopţile vijelioase, ridicîndu-se peste vaietul codrilor.

— Nimic pe lume nu m-ar bucura mai mult decît să dau peste cuibul acestui stîrc alb, zise chipeşul străin. Aş da zece dolari celui care mi l-ar arăta, adăugă el disperat, şi dacă e nevoie, o să-mi petrec toată vacanţa aler- gînd după el. Mă gîndesc că poate atunci cînd l-am zărit eu tocmai migra, sau că poate vreo pasăre de pradă îl alungase de pe meleagurile lui.

Doamna Tilley asculta cu uimire şi atenţie, dar Sylvia se concentra tot asupra broaştei, fără a ghici, aşa cum ar fi făcut în clipe mai puţin agitate, că sărmana fiinţă dorea să intre în gaura de sub pragul uşii, dar o împiedica prezenţa spectatorilor neobişnuiţi pentru o oră atît de tîrzie.

în noaptea aceea, nici o mie de gînduri n-ar fi putut decide cîte din comorile îndelung visate nu s-ar fi putut cumpăra cu cei zece dolari despre care se pomenise în treacăt.

în ziua următoare tînărul ornitolog cutreieră pădurea şi Sylvia îi ţinu companie, eliberată de spaima ei iniţială faţă de prietenosul flăcău care se dovedise a fi extrem de amabil şi simpatic. El îi povesti o mulţime de lucruri despre păsări : ce ştiu, unde trăiesc şi cum se comportă. Şi îi dădu în dar un briceag, pe care fetiţa nici dacă s-ar fi găsit pe-o insulă pustie nu l-ar fi considerat mai de preţ. în ziua aceea prezenţa lui nu-i provocă nici teamă şi nici nelinişte, exceptînd momentele cînd tînărul dobora de pe crăci cîte o pasăre care cînta nepăsătoare. Sylviei i-ar fi plăcut tînărul infinit mai mult, dacă n-ar fi avut armă ; nu se putea lămuri de ce omul acesta ucide exact păsările care îi plac mai tare. Dar pe măsură ce ziua pălea, Sylvia îl privea pe tînăr cu o şi mai tandră admiraţie. Nu mai întîlnise un om atît de minunat şi de încîntător ; sufletul de femeie, adormit în fiinţa ei de copil, se înfiora uşor într-un vis de dragoste. Presentimentul

acelei mari forţe îi tulbură şi îi făcu să şovăie pe cei doi tineri, care traversară codrul solemn cu pas uşor, tăcut şi precaut. Se opreau să asculte cîntecul unei păsări ; apoi îşi făceau din nou cu nerăbdare drum înainte, dînd la o parte crengile — vorbindu-şi rar şi în şoaptă ; tînărul mergînd în frunte, urmat la cîţiva paşi de Sylvia, fascinată, cu ochii cenuşii întunecaţi de emoţie.

Se simţea mîhnită că mult rîvnitul stîrc alb reuşea să se facă nevăzut, dar ea nu-1 conducea pe oaspete, pur şi simplu îl urma, şi nici nu-i trecea prin minte să vorbească prima. Sunetul vocii ei neîntrebate ar fi îngrozit-o — îi venea destul de greu chiar şi să răspundă ,,da“ sau „nu“ cînd n-avea încotro. în cele din urmă începu să se lase seara şi amîndoi minară vaca spre casă, iar Sylvia zîmbi cu plăcere cînd ajunseră la locul unde numai cu o seară înainte auzise fluieratul şi se speriase.

II

Cam la un kilometru de casă, la marginea cea mai îndepărtată a pădurii, acolo unde terenul era mai ridicat, se înălţa un pin falnic, ultimul din generaţia sa. Nimeni n-ar fi putut spune dacă rămăsese acolo ca semn de hotar sau din cine ştie ce altă pricină ; tăietorii de lemne care îi doborîseră tovarăşii erau de mult morţi şi îngropaţi şi între timp pe locurile acelea crescuse o întreagă pădure de copaci tineri şi puternici : pini, stejari şi arţari. Dar creştetul falnic al acestui pin bătrîn se înălţa deasupra tuturor, constituind un punct de reper pe mare şi pe uscat de la kilometri întregi. Sylvia îl cunoştea prea bine. întotdeauna crezuse că, dacă reuşeşti să te caţeri pînă în vîrful lui, poţi vedea de-acolo oceanul; şi nu de puţine ori se sprijinise cu mîinile de trunchiul aspru şi impunător, privind cu nostalgie în sus, la ramurile întunecate pe care le mişca vîntul, indiferent cît de cald şi de neclintit ar fi fost aerul la poalele lui. Acum se gîndea la bătrînul pin cuprinsă de o nouă emoţie, căci, dacă te căţărai pe el în zori, nu puteai oare să vezi întreaga lume şi săi descoperi cu

uşurinţă de unde îşi ia zborul stîrcul alb şi unde îşi are ascuns cuibul ?

Ce spirit de aventură, ce ambiţie nemăsurată! Şi după aceea ce triumf, ce încîntare şi ce mîndrie, cînd o să-şi dezvăluie secretul ! Gîndul devenise aproape prea real şi prea măreţ ca să mai încapă în inima ei de copil.

Toată noaptea uşa căsuţei rămase deschisă, iar o pă- păludă cîntă chiar în prag. Tînărul şi bătrîna gazdă dormiră adînc, dar marele ei plan o ţinea pe Sylvia trează, cu ochii aţintiţi în gol. Uitase să se mai gîndească la somn. Noaptea scurtă de vară i se păru la fel de lungă ca iarna viforoasă, iar cînd în cele din urmă păpă- luda amuţi, fetei începu să i se facă teamă că totuşi dimineaţa va sosi prea curînd ; se furişă aşadar afară din casă, pornind-o pe cărare prin pădure, zorindu-se să ajungă la marginea ei, ascultînd cu uşurare şi siguranţă ciripitul somnoros al unei păsărele pe care o trezise lovind în trecere creanga unde îşi găsise culcuş. Ce păcat ar fi ca uriaşul val de pasiune omenească, revărsat pentru prima oară peste viaţa ei măruntă şi umilă, să ia cu el pentru totdeauna satisfacţiile unei existenţe contopite cu universul mut al pădurii !

Uriaşul pin mai dormea încă în lumina tot mai palidă a lunii, iar micuţa Sylvia începu să se caţere spre vîrful Iui cu un curaj nemărginit, cu sîngele clocotindu-i prin toate fibrele trupului plăpînd, cu picioarele goale şi cu degetele apucînd şi ţinînd ca nişte gheare de pasăre scara infernală ridicată sus de tot, pînă aproape de cer. Mai întîi se văzu nevoită să se caţere în stejarul care creştea alături, şi era cît pe ce să se rătăcească printre ramurile întunecate şi frunzele verzi, ude şi grele de rouă ; o pasăre îşi luă speriată zborul din cuib, iar o veveriţă roşie începu să alerge de colo-colo şi să se certe arţăgoasă cu inofensiva persoană care îi pătrunsese în casă. Sylvia îşi făcea drum cu uşurinţă. Se că- ţărase adeseori în stejarul acesta şi ştia că ceva mai sus, aproape de vîrf, una din ramuri atinge trunchiul pinului exact acolo unde crăcile lui de jos sînt aşezate foarte aproape una de

alta. De abia cînd va trece, cu mare primejdie, de la un copac la celălalt, va începe cu adevărat marea aventură.

în sfîrşit, înaintă atent de-a lungul ramurei de stejar care se legăna sub greutatea ei şi făcu pasul hotă- rîtor, trecînd în bătrînul pin. Urcuşul era mai greu decît bănuise ; trebuia să se întindă şi să se ţină bine, rămurelele uscate şi ascuţite se agăţau de ea, îi îngreunau înaintarea şi o zgîriau ca nişte gheare furioase ; răşina îi năclăise şi îi înţepenise degetele firave, în timp ce ea se rotea în jurul trunchiului masiv urcînd tot mai sus. Jos, în pădure, vrăbiile şi măcăleandrii începeau să se trezească şi să ciripească în aşteptarea zorilor ; totuşi acolo, în înalturi, cerul părea mult mai luminos şi fetiţa ştia că trebuia să se grăbească dacă vroia să i se împli- nească planul.

Parcă, pe măsură ce urca, se lungea şi copacul, înăl- ţîndu-se tot mai aproape de cer. Semăna cu catargul uriaş al globului pămîntesc navigînd pe oceanele spaţiului ; probabil că în dimineaţa aceea rămăsese şi el uimit în toată alcătuirea sa masivă, simţind scînteia neabătută a spiritului uman croindu-şi drum în sus, din creangă în creangă. Cine ştie cît de mult se străduiseră pînă şi cele mai mici rămurele să ajute făptura slabă şi uşoară să-şi continue drumul ! Probabil că bătrînul pin îndrăgise fiinţa a cărei viaţă depindea acum de el. Bătăile puternice ale inimii acestei copile singuratice cu ochii cenuşii contau mai mult decît toţi şoimii, liliecii, fluturii de noapte şi chiar sturzii cu glas dulce la un loc. Şi în dimineaţa de iunie copacul stătea neclintit, alungind încruntat vîntul, în vreme ce la răsărit se aprindeau zorii.

Faţa Sylviei ar fi arătat ca o stea palidă dacă cineva ar fi reuşit s-o privească de jos, în clipa cînd fata trecu şi de ultima cracă rămînînd ostenită şi înfiorată dar pe deplin triumfătoare în vîrful pinului. Da, iată marea aurită orbitor în soarele zorilor şi doi şoimi plutind pe aripi line spre falnicul răsărit. Cît de jos păreau că zboară priviţi de la înălţimea pinului, după ce de atîtea ori pînă atunci se arătaseră doar în înalturi, întunecaţi pe albastrul

cerului. Penele lor cenuşii erau catifelate ca fluturii de noapte ; păreau a fi foarte aproape de copac şi Sylvia simţea că şi ea ar putea să zboare alături de ei, printre nori. înspre apus, pădurea şi fermele se întindeau pe kilometri întregi; ici şi colo se zăreau turle de biserici şi sate albe ; o lume cu adevărat vastă şi sublimă !

Păsările cîntau din ce în ce mai tare. în cele din urmă soarele se ridică uluitor de luminos. Sylvia vedea acum pînzele albe ale corăbiilor în largul mării, iar norii care la început fuseseră purpurii, trandafirii şi gălbui, începură să pălească. Oare unde se afla cuibul stîrcului alb în această mare de ramuri verzi ? Să fi fost oare priveliştea minunată şi această panoramă a lumii singura răsplată pentru că se căţărase pînă la acea înălţime ameţitoare ? Priveşte în jos, Sylvia, acolo unde se întinde mlaştina verde printre mestecenii strălucitori şi brazii întunecaţi ; acolo unde ai văzut stîrcul alb o dată, îl vei vedea din nou ; uită-te ! uită-te ! un strop din albeaţa lui, ca o pană plutitoare, se iveşte din bradul fără viaţă, se face mai mare, se ridică, în sfîrşit se apropie şi trece pe lîngă pinul ca un semn de hotar, alunecînd pe aripi iuţi şi întinzîndu-şi gîtul zvelt şi capul împodobit cu creastă. Şi ai răbdare ! ai răbdare ! nu mişca, fetiţo, nici măcar un deget, nu trimite din adîncul ochilor tăi înfocaţi săgeată de lumină şi recunoaştere, căci stîrcul s-a oprit pe o ramură a pinului, puţin mai jos de cea pe care stai' tu şi îşi strigă iubita rămasă în cuib şi îşi curăţă penele pentru o nouă zi !

O clipă mai tîrziu, copila scoate un oftat adînc cînd un stol de mierloi zgomotoşi vin şi ei pe ramurile pinului şi, enervat de agitaţia şi debandada iscată de ei, solemnul stîrc se hotărăşte să plece. Ea cunoaşte acum secretul acestei păsări nesupuse, uşoare şi zvelte, care pluteşte şi apoi ezită o clipă, pentru ca peste scurt timp să se întoarcă precum o săgeată acasă, în lumea verde de dedesubt. Acum Sylvia, satisfăcută, îşi croieşte drum anevoios în jos, fără a îndrăzni să privească mai departe de ramura pe care se află, gata uneori

să plîngă din cauză că o dor degetele şi că îi lunecă picioarele zdrelite. Intrebîndu-se iară şi iară ce-o să-i zică străinul şi ce-o să simtă el cînd îi va spune cum să ajungă drept la cuibul stîrcului.

— Sylvy, Sylvy 1 strigă de nenumărate ori bătrîna bunică fără a primi nici un răspuns, căci patul era gol şi Sylvia dispăruse.

Oaspetele se trezi din vise şi, amintindu-şi de plăcerile zilei, se zori să se îmbrace pentru a le transforma mai curînd în realitate. Cu o zi înainte se convinsese, din modul cum îl privise sfioasă fetiţa o dată sau de două ori că, chiar dacă nu ştia exact unde se află cuibul stîrcului, cel puţin pe stîrc îl văzuse şi acum urma s-o facă să vorbească. Iat-o că vine, mai palidă ca oricînd, cu rochia ei veche şi uzată, ruptă şi sfîşiată şi plină de răşină de pin. Bunica şi ornitologul stau amîndoi în uşă şi-o iau la întrebări, şi soseşte clipa sublimă cînd le va povesti despre bradul uscat de lîngă mlaştina verde.

Dar pînă la urmă Sylvia nu povesteşte nimic, deşi bătrîna bunică o dojeneşte aspru, iar ochii blînzi, emoţionaţi ai tînărului privesc drept în ochii ei. Stă în puterea lui să le umple de bani ; aşa le-a promis, şi ele sînt atît de sărace. Merită să-l facă fericit ! Şi apoi, cît de mult aşteaptă el povestea pe care numai ea i-o poate spune.

Dar, nu, nu trebuie să scoată o vorbă ! Ce oare o opreşte să vorbească de parc-ar fi mută ? Are nouă ani, iar acum, cînd pentru prima oară lumea îi întindea o mînă, trebuie oare s-o respingă de dragul unei păsări ? Murmurul ramurilor verzi de pin îi mai răsuna încă în urechi; îşi aminteşte cum stîrcul alb venise în zbor prin aerul auriu şi cum privise ea în acelaşi timp marea şi zorile, şi Sylvia nu se mai simte în stare să vorbească ; nu mai poate să dezvăluie secretul stîrcului şi să-i jertfească astfel viaţa.

Scumpă fiinţă loială, tu, care ai cunoscut o năprasnică suferinţă cînd mai tîrziu, în aceeaşi zi, străinul a plecat plin de dezamăgire ; tu care l-ai fi putut servi, urma şi iubi ca un cîine ! Multe nopţi la

rînd auzi Sylvia fluieratul lui, răsunînd ca un ecou pe cărarea pe unde se întorcea acasă cu vaca rătăcitoare. Uită pînă şi de durerea pricinuită de pocnetul ascuţit al puştii lui şi de imaginea sturzilor şi vrăbiilor care căde au tăcute la pămînt, curmîndu-şi cîntecul, cu mîndrele lor pene pătate şi năclăite de sînge. Erau oare păsările prieteni mai buni decît ar fi putut fi cel care le împuşca ? Cine poate şti ? Indiferent de comorile pe care fata şi le refuzase, nu uitaţi, codrilor, şi voi, zile însorite de vară, oferiţi-vă darurile şi farmecele şi împărtăşiţi-vă tainele acestei copile singuratice de la ţară !

LA MILA TÎRGULUI[XXVII]

într-o după-amiază de la începutul primăverii, doamna William Trimble şi domnişoara Rebecca Wright mergeau cu brişcă pe drumul dinspre est al orăşelului Hampden. De abia înaintau. Roibul doamnei Trimble era bă- trîn şi anchilozat, iar roţile briştii erau îmbîcsite de noroi. Pămîntul mai păstra încă gerul iernii, deşi zăpada se topise aproape în întregime, exceptînd cîteva locuri în partea de nord a pădurii sau acolo unde se strînseseră troiene în decursul timpului, la adăpostul cîte unui gard.

— Mai la nord probabil că mai e şi acuma zăpadă, zise doamna Trimble, expertă în starea vremii. O simt în aer ; nu-i numa' umezeala din pămînt. N-o să avem vreme frumoasă pîn' nu s-o topi şi zăpada' asta din nord.

— Cineva spunea ieri că se poate merge cu sania pînă la Parsley, adăugă domnişoara Wright. Mie nu mi-ar plăcea să locuiesc în ţinuturile astea din nord. Soţu' verişoarei mele Ellen e din Parsley şi, cum poate ai auzit, a fost nevoit să se ducă în nord la înmormîn- tarea celei de-a doua neveste a lui taică-su ; s-a întors alaltăieri. Nu erau decît vreo

XXVII **„The Town Poor" din volumul** *Strangers and Wayfarers.*

treizeci şi cinci de kilometri şi-au pornit-o cu căruţa, dă' după vreo zece, cincisprezece kilometri şi-au dat seama că nu mai merge, drept care şi-au lăsat căruţa şi au luat o sanie. Pro- prietaru' săniei le-a cerut nici mai mult nici mai puţin de patruzeci şi şase de cenţi. N-aş fi crezut să îndrăznească ; doar i-au spus că se duc la înmormîntare ; şi unde mai pui că bivolii erau ai lor, ca şi tot ce mai aveau de trebuinţă.

— Ce să-i faci, pe-aeolo oamenii o duc tare greu ; mai fac şi ei un ban care cura pot; cu cît mergi mai spre nord, fermele-s tot mai sărace, îşi dădu cu părerea, blind, doamna Trimble. N-o fi nici ţinutu' ăsta al nostru cine ştie ce bogat, da' mulţumesc Domnului că nu m-am născut în Parsley.

Bătrînul cal îşi tîra greoi picioarele, iar soarele, ieşind din norii grei de primăvară, trimitea o dîră strălucitoare de-a lungul drumului mocirlos. Sora Wright îşi trase vălul mare peste borul înalt al bonetei. Nu prea era obişnuită să meargă cu brişcă sau să stea pe-afară vreme mai îndelungată ; în schimb doamna Trimble era o femeie extrem de activă şi se ocupa singură de toate, indiferent de starea vremii. Răposatul domn Trimble îi lăsase o fermă destul de bună, dar bani mai deloc, şi se spunea adesea că pînă la urmă doamna Trimble o ducea mai bine acum, decît dacă ar fi trăit bărbatul ei. Cu toate acestea îl regreta profund ; nu exista să vorbească despre el chiar şi cu prietenii intimi fără a fi cuprinsă de emoţie, şi nimeni nu-şi permisese vreodată nici măcar să insinueze că emoţia nu i-ar fi fost sinceră. Era o femeie cu suflet cald şi generos, jucînd în tîrguşorul Hampden, cu mijloacele ei limitate, rolul de Zînă a Dărniciei.

—■ Ia uită-te, mi se pare că pe-aici locuiesc surorile Bray, nu-i aşa ? exclamă ea cînd, de după un hăţiş de aluni şi stejari pitici, se ivi o casă părăginită şi singuratică.

Hambarul era prea departe pentru a reuşi să sugereze tihnă sau prosperitate şi, pe măsură ce se apropiau, cele două femei puteau să observe fîşii lungi de lumină între scîndurile scorojite. Ogorul,

cît vedeai cu ochii, era bolovănos şi plin de apă. Nici chiar Parsley nu putea arăta mai oropsit de soartă.

—■ Da, răspunse domnişoara Wright, acuma aici locuiesc, sărmanele. Cunosc ferma asta, deşi n-am mai văzut-o de ani de zile. Nu cumva crezi, doamnă Trimble... ? în iarna asta nu le-am mai văzut pe la casa de rugăciuni. Sincer să fiu, aş vrea...

— Cum să nu, Rebecca, sigur că le putem face o vizită, se învoi doamna Trimble din toată inima. Tot s-a terminat ceremonia mai repede decît mă aşteptam şi, de vreme ce-o să stai la mine peste noapte... Ceaiul îl bem cînd ajungem, prin urmare n-avem cum să în- tîrziem. De obicei cînd trece cineva pe-aici, le trimit surorilor Bray cîte un coş cu mîncare, da' de cînd s-au mutat în casa asta n-am mai fost pe la ele. Cred că de un an şi mai bine. îmi amintesc că era iarnă cînd au trebuit să se mute. A fost o barbarie, trebuie s-o recunoaştem, şi dacă n-aş fi fost la pat cu pleurezia aia, m-aş fi făcut luntre şi punte şi-aş fi aranjat eu ceva. Mai ţii minte, tocmai atunci se-mbolnăvise o mulţime de lume... S-au grăbit, zor nevoie mare, le-au forţat să-şi lichideze gospodăria şi majoritatea oamenilor au spus că-i vina membrilor Consiliului Comunal; da' după ce-au făcut-o, au făcut-o, şi nimeni nu s-a mai apucat s-o dreagă. Astă vară, cînd veneau la casa de rugăciuni, Ann şi Mandy arătau neschimbate — poate puţin mai nostalgice. Mi-au trimis întotdeauna vorbă că se descurcă binişor.

— Aşa-i felu' lor, spuse Rebecca Wright. Nu le şade-n fire să se plîngă, deşi Mandy e mai posacă decît Ann. Dacă Mandy n-ar avea vederea aşa de slabă şi dacă Ann n-ar fi rămas schiloadă de cînd i-au pus prost în ghips încheietura mîinii, n-ar mai sta ele nici o clipă la mila tîrgului. Le-au dat lacrimile la amîndouă cînd mi-au povestit cum au fost nevoite să-şi lichideze gospodăria. Asta cînd am trecut pe la ele înainte de-a mă duce la fratele Asa. Eu şi surorile Bray am fost vecine de cînd ne-am născut şi-am mers împreună la şcoală. Şi uite că

providenţa ne-a adus azi pe drumu' ăsta, că de atîta vreme doream să vin să le văd. Ce să fac dacă-s şchioapă şi merg greu...

—■ Şi eu mă bucur c-am venit pe drumu' ăsta, declară doamna Trimble.

— Aş vrea să aflu doar cum o mai duc, continuă domnişoara Rebecca Wright. Au acceptat subvenţia primăriei numai pentru că ştiau că n-or să se mai poată întreţine singure şi-au socotit că-i mai uşor să le ajute toţi, decît să cadă beleaua numai pe capu' unora. S-au purtat cu demnitate şi judecată, cum n-ar fi făcut-o mulţi în asemenea situaţie, da' în ziua cînd s-a strîns consiliu' au stat cu inima la gură să vadă cui o să fie încredinţate. Sperau şi ele c-o să fie cineva chiar din sat. Mi-au dat lacrimile cînd am auzit c-au fost date unora ca Abel Janes. Astora le-a mers întotdeauna vestea că-s nişte lasămă să te las şi nişte oameni de nimic şi sigur le-au luat numai că să primească banii de la consiliu. Din păcate, de-un an încoace nu mai avem în consiliu oameni ca-nainte. Sper să se fi gîndit bine în privinţa surorilor Bray.

— Şi eu ar fi trebuit să mă gîndesc să te aduc pe la ele, se scuză doamna Trimble. Eu am calu', şi trebuia să mă gîndesc că de-abia mergi cu picioru' ăsta beteag ; şi-i prea departe să vii pînă aici. Aşa-i cînd ai prea multe pe cap, nici nu-ţi dai seama cum zboară timpu' şi te trezeşti c-ai uitat o mulţime de lucruri de care ar fi trebuit să-ţi aminteşti.

— Vai de mine, da' nu există persoană să se gîndească mai mult la alţii ca matale, protestă domnişoara Rebecca Wright.

Doamna Trimble nu dădu nici un răspuns, ci luă biciul şi îşi îndemnă uşor roibul, care începu să iuţească binişor pasul, fără să catadicsească însă s-o ia la trap. Drumul pînă la casă era lung şi ocolit; mai aveau de mers tot înainte şi apoi la dreapta pe un drumeag îngust.

— Niciodată n-am înţeles cum a putut tatăl surorilor Bray să le lase aşa cum le-a lăsat, spuse doamna Trimble.

— Cît a trăit, s-a bucurat numai de laude, cu

toate că unii ziceau că în tinereţe n-a prea fost el cum tre-
buie, explică însoţitoarea ei. Era foarte preţuit de predicate™' nostru de-atunci, reverendu' Daniel Longbrot- her. Au făcut amîndoi o mulţime de lucruri bune pentru parohie, da' le-au făcut cum s-au priceput şi ei. Diaconu' Bray a fost unu' din cei care au pus cel mai mult umăru' la reparaţii, fără a face caz din asta. Pe vremea lui s-a făcut prima reparaţie, cînd au scos vechiul amvon şi stranele alea frumoase pătrate. A costat o groază de bani. Şi nici n-au apucat să plătească pentru asta, că s-au pus să facă alte transformări şi să acopere pereţii cu fresce. Bunică-mea spunea totdeauna ce gîndea şi tare a mai fost împotrivă cînd să se scoată stranele vechi unde şezuse de cînd se ştia. Cînd s-a strîns
toată parohia şi au socotit cît are să coste, ea a sărit ca
arsă şi-a zis că n-are să coste nimic dacăo să le lase unde se află şi căînu mai existăîn toatăparohia tîm-
plar care să facă un lucru atît de frumos şi că o să vină vremea cînd strănepoţii or să dea orice numai să vadă vechea casă de rugăciuni la fel ca-nainte. Da' nu s-au lăsat pînă n-au scos afară totul.

— Mi se pare c-a fost o-ntreagă ceartă pe treaba asta, nu-i aşa ? întrebă doamna Trimble cu glas mîn- gîietor. N-a prea fost ceva de bun gust. îmi amintesc bine vechea casă de rugăciuni. Cînd eram mică veneam aici la o verişoară a mamei, care era vecină cu familia domnului Trimble, şi aşa tineri cum eram ne-am simţit atraşi unu' de altu'. Domnul Trimble îşi amintea de multe ori cum m-a văzut prima dată ; purtam o pălărie cu pană, care fusese a mamei şi mi-o potrivise mie.

— Cînd mă gîndesc la predicile care se ţineau pe vremuri în casa asta de rugăciuni, mă bucur c-au transformat-o aşa, măcar să nu-şi mai amintească oamenii de cum era, zise domnişoara Rebecca Wright după pauza cuvenită. Vorbirile alea pline de tunete şi fulgere... ştii cum erau, doamnă Trimble. In ziua de azi predicatorii sînt

mult, mai îngăduitori. La ultima predică stăteam chiar şi mă gîndeam că, dacă răposatu' domn Longbrother şi diaconu' Bray ar auzi ce diferenţă-i acuma, ar ieşi din pămînt ca lujerele de fasole şi s-ar ridica pe lîngă pietrele de mormînt.

Doamna Trimble rise din toată inima şi scuturâ de trei sau patru ori din hăţuri în chip de confirmare.

— Nu te poate duce omu' cu vorba, zise ea încîntată. După părerea mea, diaconu' Bray s-ar ridica oricum din groapă dac-ar putea şi dac-ar şti cum le merge fetelor lui. Un bărbat trebuie să se-ngrijească de ce le lasă urmaşilor, în special dacă-i vorba de femei. Bineînţeles le-a rămas căsuţa, da' am văzut cu toţii că, deşi erau tare harnice, n-au avut mijloace s-o ţină, Cred că el îşi făcuse socoteala c-o să aibă timp destul să mai pună ceva deoparte, deşi era atît de generos la toate colectele ; numa' că n-a mai strîns nimic şi ele au rămas ca vai de ele. Diaconu' Bray ar fi trebuit să înveţe de la veveriţe : pînă şi ele, nişte vietăţi ale pădurii, îşi fac provizii pentru iarnă, şi dacă o veveriţă e-n stare de aşa ceva, de ce n-ar fi şi oamenii. „înainte de a fi generos, fii drept", ne punea să scriem în caiete cînd eram în clasa a doua şi n-o să uit asta cît oi trăi.

— „Zilele omului sînt ca iarba"[1] — şi asta tot la şcoală am învăţat-o ; se potriveşte cu ce-ai zis, adăugă domnişoara Rebecca Wright cu glas cumpătat. Dumnezeule mare ! ce loc pustiu şi îngrozitor. Mă doare sufletu' să mă gîndesc că nişte femei atît de drăguţe ca surorile Bray trebuie să accepte aşa ceva.

Deşi uimit oarecum de această neaşteptată abatere de la obişnuitul^ drum spre casă, roibul se opri de bunăvoie la colţul gardului părăginit, care în mod evident servea drept loc de priponit caii. Prin curte ciuguleau vreo două sau trei găini bătrîne şi ciufulite ; în cele din urmă la fereastra bucătăriei apăru faţa unei femei legate la cap de parcă ar fi durut-o măselele. Pînă să ajungă prietenele noastre la uşa de lîngă această fe-

reastră, doamna Janes veni să le-o deschidă, închizînd-o repede în urma lor, deşi în casă era mai frig ca afară.

— Luaţi loc, zise scurt doamna Janes. Va trebui să mă vedeţi aşa cum sînt. De patru zilei am frisoane, da' am rămas cu toată treaba pe cap. Domnul Janes e la tribunal; îşi face datoria de jurat. N-au putut să se lipsească de el. Da' de ce nu vă scoateţi puţin hainele ?

Prospera doamnă Trimble aruncă o privire de jur împrejurul bucătăriei mohorîte şi nu reuşi să născocească nimic de spus ; prin urmare zîmbi prietenos şi încuviinţă din cap, ca răspuns la invitaţie.

— O să stăm cîteva minute cu dumneata şi apoi ne ducem să schimbăm o vorbă cu domnişoarele Bray, care ne sînt vechi cunoştinţe. S-a-ntîmplat că pîn-acuma n-am reuşit să trecem pe la ele. Nu ştiu dacă o cunoşti pe domnişoara Rebecca Wright. A lipsit cam mult de pe la noi.

— Am auzit că s-a dus să stea în Plainfields, la frate-su, răspunse doamna Janes, legănîndu-se cu mişcări neregulate în scaunul de lîngă sobă. V-aţi întors astă toamnă, dacă nu mă-nşel ?

— Aşa-i, răspunse domnişoara Rebecca cu un sentiment exagerat de vinovăţie şi convingere. Am fost la instalarea noului predicator şi ne-am gîndit să ne oprim şi pe-aici ; am luat-o pe drumu' ăsta la înapoiere, ca să vedem dacă nu-i mai bun. Ce mai fac domnişoarele Bray ?

— Ca de obicei, răspunse doamna Janes cu răutate. M-am certat cu domnu' Janes că le-am adus aici, cu toată treaba care-mi stă pe cap şi recunosc că la-nceput am fost cam morocănoasă cu ele. Banii pe care-i dă primăria pentru ele ne mai scot de la ananghie ; da' le-a luat cu cinci dolari pe lună şi cu banii ăştia ce le poţi da ? M-am dus şi m-am tocmit cu consiliu' şi mi-au promis c-o să le dea nişte lemne şi ce le mai trebuie. Cînd m-am dus a patra oară, nu mai ştiau ce să facă să se scape de treaba asta şi mai că mi-ar fi promis orice. Da' juma' din timp domnul Janes mă lasă fără lemne la

cuptor, că-i mereu dus, şi chiar şi-aşa tot sîn- tem prea înghesuiţi. A trebuit să urc în pod o mulţime de lucruri şi d-aia trec acu' mereu prin camera lor. Fac şi eu ce pot pentru ele, doamnă Trimble, da' pentru mine nu-i aşa uşor ca pentru dumneavoastră, care aveţi de toate.

Biata femeie arăta ea însăşi amărîtă şi chinuită, deşi era clar că n-avea pic de pricepere să ţină o familie sau o gospodărie. Doamna Trimble îşi simţi inima plină de durere, gîndindu-se la nedoritele locatare ale unei asemenea case ; dar îşi păstra cu curaj calmul; în vreme ce domnişoara Rebecca dădea din nou informaţii despre ceremonia instalării noului predicator.

— O luaţi pe scările din spate, le îndrumă în cele din urmă gazda. Mă bucur că-n sfîrşit s-au găsit nişte suflete milostive să vină să le vadă. De cînd sînt aici, n-a trecut nimeni pe la ele şi-au îmbătrînit tare de cînd au venit. De cîte ori le trimiteţi cîte un coş cu mîncare, doamnă Trimble, ne dau şi nouă să gustăm cîte ceva şi tare-mi place, credeţi-mă. Dacă nu vă e cu supărare, o să-nchid uşa după dumneavoastră. Simt orice adiere de aer rece.

— Am auzit întotdeauna că doamna Janes se pricepe de minune să se vaite. Nu cumva e de undeva de pe lîngă Parsley ? şopti domnişoara Rebecca cînd rămaseră amîndouă să se poticnească în semiîntuneric.

— O biată amărîtă, indiferent de unde ar fi, răspunse doamna Trimble şi bătu la uşă.

După acest sunet neobişnuit urmă un moment de linişte ; apoi una din surorile Bray le deschise uşa. Vizitatoarele nerăbdătoare se treziră într-o cameră mică şi joasă, îngălbenită de trecerea anilor şi cenuşie pe alocuri, de parcă pînzele de păianjen şi praful nu putuseră fi înlăturate cu totul. Cele două femei vîrstnice dinăuntru arătau ca două prizoniere. Pe feţele lor veştede se citea teama, iar încăperea însăşi era mult mai golaşă şi mai urîtă decît s-ar fi cuvenit unor persoane cu o asemenea vădită fineţe şi demnitate. în mijlocul camerei se afla o măsuţă cu nişte biscuiţi pe o farfurie ; şi,

dintr-un motiv sau altul, lucrul acesta contribuia şi mai mult la senzaţia de paragină generală.

Dar domnişoara Ann Bray, sora mai mare, care îşi purta braţul drept într-o eşarfă, se uită la vizitatoare radiind de bucurie. Nu le văzuse venind.

Singura fereastră din încăpere dădea spre ogoarele din spatele casei şi deci sosirea celor două prietene constituia într-adevăr o surpriză. în clipa următoare domnişoara Ann Bray plîngea şi rîdea în acelaşi timp.

— Sfinte Dumnezeule ! exclamă ea. Ce-mi văd ochii — scumpa noastră doamnă Trimble ! — şi pe sufletu' meu dacă asta nu-i 'Becca Wright ! Dragele de voi ! Toată ziua am simţit că parcă are să se-ntîmple ceva bun şi chiar îmi ziceam că acu-i aproape de asfinţit, da' n-am vrut să-i arăt lui Mandany că am abandonat orice speranţă. încă de dimineaţă mi-a scăpat foarfecă şi s-a înfipt în duşumea şi ăsta-i totdeauna semn bun. Haideţi să vă mai sărut o dată pe amîndouă !

— Nu ştiu unde-o să stăm toate, se lamentă sora Mandana. N-avem decît un scaun şi patu' ; celălalt scaun e prea şubred ; de zece zile ni s-a promis altu-n loc ; da' mai întîi au uitat să ni-1 dea şi după aia a avut nevoie de el doamna Janes — tot felu' de scuze. Cînd o să pot să ies iar pe-afară, o să aduc o buturugă şi-o să bat o scîndură pe ea, se tîngui Mandana. Da' acuma c-aţi venit, n-o să mă mai plîng de nimica, adăugă ea ; şi musafirele se aşezară — doamna Trimble, după cum se cuvenea, pe micul scaun.

— Cu tine, 'Becca, am stat noi de multe ori pe pat să flecărim ca fetişcanele, nu-i aşa ? Mai ţii minte unde era — în dormitoru' mic din spate, unde dormeam cînd eram fete şi de unde ne uitam pe furiş printre şirurile de zorele la curtezanii noştri, rise Ann Bray cu încîn- tare, în timp ce faţa îi strălucea din ce în ce mai mult de bucurie. Cînd am venit aici, am luat cu noi şi nişte sămînţă de zorele ; le sădim de-atîţia ani, numai că găinile au descoperit sămînţa. Să mă credeţi c-am fugărit găinile cît am putut; oricît de prosteşte ar părea,

da' mă bizuiam pe zorelele astea c-or să-mi amintească de casa noastră. Ştiţi, datoriile au fost aşa de mari după boala mea şi toate celelalte, că am socotit amîndouă că atît cît ne stătea în putinţă, nu se făcea să sustragem nimic de la licitaţie.

O clipă sau două a fost imposibil ca cineva să rostească vreo vorbă ; surorile îşi simţiră din nou dezrădăcinarea, iar musafirele îşi dădură pentru prima oară cu adevărat seama de jalnicul contrast dintre căsuţa îngrijită din orăşel, care prin comparaţie părea un palat al tihnei şi confortului, şi această cameră rece, nezugrăvită, cocoţată la podul casei de pe îndepărtata fermă a familiei Janes. în mintea doamnei Trimble se strecură gîndul neplăcut că înfloritorul orăşel Hampden nu fusese în stare să facă mai mult de atît pentru săracii lui şi faţa ei rotundă se înroşi de indignare şi de ruşine pentru partea ei de responsabilitate. „Surorile or să stea ca lumea în oraş, înainte să mai apuce încă o iarnă, dacă le plătesc eu întreţinerea[4]', se hotărî ea în sinea ei şi se mai uită o dată aproape cu lacrimi în ochi la soba crăpată, la jalnicul pat şi la unicul cufăr al surorilor, pe care şedea Mandana. Dar încăperea sărăcăcioasă era plină de spiritul îmbietor al unei calde ospitalităţi.

Rebecca vorbea din nou cu elocvenţă despre instalarea noului predicator ; era mult mai uşor să vorbeşti despre subiecte generale şi, evident, surorile tînjiseră după noutăţi. De la sfîrşitul verii nu mai trecuseră pe la biserică, şi pe dată doamna Trimble întrebă care fusese motivul.

— Ascultă, Mandy, nu care cumva să te-apuci să-n- şiri acuma toate necazurile noastre ! o imploră Ann, o bătrînică simpatică, sfioasă, cu un aer aproape ca de fetişcană, stăruind parcă în a se preface că viaţa le stătea înainte, toată numai plăceri. N-o săle strici vizita cu plîngerile noastre ! Ştiu şi ele tot aşa de bine ca noi că situaţia are să se schimbe şi că am fost aşa de

obişnuite cu lucrurile noastre de-acasă, că de-aia ne vine greu acum la-nceput; da' ne-au compătimit, de-asta sînt absolut sigură. Acuş se face iar vară şi, cînd nu-i prea cald, tare mai e plăcut aici pe cîmp. De cînd sîntem aici am ajuns să cunosc o mulţime de păsări.

— Eu prefer să fiu cu oamenii pe care i-am cunoscut de cînd lumea, oftă sora mai tînără, care părea mai în vîrstă decît domnişoara Ann şi cu o fire mai puţin stăpînită. Dacă-ţi place, n-ai decît să stai cu păsările tale. Eu una tare-mi doresc să mai merg la casa de rugăciuni şi să văd cum trec oamenii printre rînduri. Orice mi-ai zice, Ann, eu tot o să le spun ! Ştiţi, avem fiecare nevoie de cîte o pereche de pantofi groşi şi de nişte şoşoni — ai noştri ne-au lăsat, dej tot; şi-am cerut, am tot cerut, da' văd că nu se gîndesc să ni-i aducă.

Şi cum stătea acolo, pe cufăr, bătrîna Mandana, biata de ea, îşi acoperi faţa cu mîinile şi izbucni într-un plîns cu sughiţuri. Sora ei mai mare veni şi se aplecă asupra ei, o mîngîie ca pe un copil pe umărul firav şi încercă s-o liniştească. Doamna Trimble se gîndi deodată că probabil nu era pentru prima oară că una plîngea şi cealaltă o potolea. Probabil că scena aceasta se repetase de multe ori în iarna aceea lungă şi mohorîtă. Pentru tot restul vieţii imaginea lor o să-i rămînă în memorie, clară ca o poză ; şi temerile i se întăriră.

— Aşa-i că nu l-aţi văzut pe strengaru' de băieţel al doamnei Janes, cel născut înaintea mezinului ? întrebă Ann Bray în sfîrşit, întorcîndu-se iute spre ele şi continuînd veselă discuţia. Hai, dragă, Mandy, liniş- teşte-te ; or să creadă că te porţi ca un copil ! E un băieţel tare drăguţ şi prietenos şi-i place să stea cu noi, deşi acuma ne-am gîndit că aici sus e prea frig pentru el şi aşteptăm pînă o să ni se mai aducă nişte lemne.

— Cînd mă gîndesc la hectarele de pădure din Hampden ! suspină Rebecca Wright. Cred că duminica viitoare o să ţin eu predica în locu' preotului, de-o să sară scîn- tei. Am tot auzit zicala „Copilu' cu multe moaşe rămîne cu buricu'

netăiat“, şi-acuma am ajuns s-o cred.

— Nu trebuie, 'Becca. V-aţi nimerit într-un moment mai greu pentru noi, dar avem mai multe lucruri decît vedeţi aici şi o debara mare unde putem să ţinem tot ce nu ne încape în cameră. S-a întîmplat să picaţi într-una din zilele noastre proaste. Cum o să-mi fac rost de nişte pantofi şi de şoşoni, vorba lui Mandy, o să pot să aduc acasă o mulţime de vreascuri de pin ; îţi aminteşti doar că întotdeauna mi-a plăcut să cutreier pădurile ? Dacă odaia ar da în faţă, ca să ne putem uita pe fereastră la trecători, şi am avea ce încălţa ca să venim la casa de rugăciuni, nu văd de ce ne-am mai plînge. Acum o să vă servim şi noi cu ce avem, ca să vă cinstim cum se cuvine. Azi dimineaţă am făcut mai mult ceai decît ne-a trebuit şi-am lăsat focu’ să se stingă fiindcă vremea a fost frumoasă. Avem o debara bună (dispăru în timp ce vorbea) şi sînt sigură că-i un ceai bun, fiindcă e de la dumneavoastră, doamnă Trimble. Şi aici sînt ceştile noastre de porţelan pictat, pe care dacă doamna Trimble nu le ştie, Rebecca le ştie sigur din vedere. Am păstrat patru, iar restu' de şase le-am dat la licitaţie. De multe ori m-am întrebat cine le-o fi luat, da’ nu m-am interesat, de teamă să nu fie cineva care să ne facă mai mult sînge rău. Ştiţi, au fost ceştile mamei.

Ann umplu cele patru ceşti cu ceai şi împinse măsuţa lîngă pat unde stătea Rebecca Wright şi unde, ştergîn- du-se la ochi, veni să se aşeze şi Mandana. Doamna Trimble îşi trase scaunul la un capăt al mesei, iar Ann, mulţumită, se mai agită o vreme prin cameră ba in- trînd, ba ieşind din debara, de parcă ar mai fi avut încă multe de făcut; apoi veni şi rămase în picioare în faţa doamnei Trimble. Era scundă şi mărunţică, aşa că nu se simţea prost că era obligată să stea în picioare. Cele patru ceşti nu erau chiar pline cu ceai rece, dar vechea faţă de masă împăturită în două era curată şi pe o farfurie stăteau frumos aranjate şase biscuiţi şi o mică — trebuie să recunoaştem, o foarte mică — bucăţică de caşcaval tare. Iar într-un

castronaş de sticlă se vedea ceva cu totul special — o mică piersică din dulceaţă, ultima (simţi domnişoara Rebecca instinctiv) din conservele aduse de la vechea lor casă. Era foarte dulce piersica aceasta şi, servindu-şi musafirele şi sora, domnişoara Ann Bray zise aproape inconştient, cum zisese cu mai puţin temei în zilele de odinioară :

— Anu' ăsta nu ne-au prea ieşit dulceţurile; asta începe să se zaharisească.

Cele două musafire protestară, iar Rebecca adăugă că gustul piersicii o duce cu ani în urmă şi o face să se simtă din nou tînără. Cei din familia Bray reuşiseră să aibă cel puţin doi piersici în bucăţica lor de grădină.

— Am păstrat dulceaţa asta pentru o ocazie specială, zise prietena ei. Mă bucur că tocmai tu, 'Becca, mănînci din ea. Vara trecută mi-a părut foarte rău că erai plecată la Plainfields şi n-ai putut să treci pe la noi.

Biscuiţii nu erau prea uscaţi. Domnişoara Ann îşi puse ultima bucăţică de piersică pe biscuitul ei ; nu mai rămăsese poate nici cît o linguriţă, după ce se serviseră restul, dar ea întrebă mai întîi dacă nu mai doreşte cineva. Apoi se lăsă o tăcere adîncă şi, în această tăcere, în inimile celor patru femei vîrstnice se ridică un val de gingaşă emoţie. în acel moment soarele de la asfinţit inundă cu razele lui încăperea urîtă şi sărăcăcioasă ; lemnul nevopsit deveni maro-auriu, iar Ann Bray, cu părul încărunţit şi faţa îmbătrînită, stătea în capul mesei într-un fel de aureolă. Faţa doamnei Trimble vi- bră toată cînd o văzu ; simţi cum o cuprinde un fel de teamă.

— Cred că ar fi trebuit s-o poftim sus şi pe doamna Janes, spuse Ann. Nu-i femeie rea, dar tare greu i-a mai mers şi şi-a pierdut curaju'. Nu-mi închipui sa fi avut ceva în viaţă de care să-şi poată aminti cu plăcere, aşa cum facem noi. Nu-i nimic, data viitoare o să-i oferim şi ei cîteva clipe plăcute.

Roibul luase o porţie bună de somn lîngă gardul

pă- răginit, iar răcoarea de după asfinţit îl umplu de nerăbdare ; abia aştepta să plece spre casă. Cele două prietene o porniră cu brişcă ce se hurducăia prin întunericul care se întetea şi prin noroiul care se întărea ; nici doamna Trimble, nici Rebecca Wright nu rostiră un cuvînt pînă cînd casa familiei Janes nu dispăru cu totul în urma lor. Trebui să treacă un timp ca să ajungă la o porţiune mai cunoscută de drum şi să reia discuţia pe un ton natural.

— Socot că-i numa' vina mea, insistă doamna Trimble în cele din urmă. Nu pot să acuz pe nimeni altu' şi nu sînt eu genu' care să se mulţumească aruncînd vina pe membrii consiliului. Nu fac nimănui reproşuri şi-mi iau pe umeri toată responsabilitatea ; da' să ştii c-o să mă agit, nu glumă ! O să-ncep mîine de dimineaţă. O să se întoarcă amîndouă la casa lor — toată iarna a stat goală — şi primăria n-are decît să le plătească chiria şi să le dea lemnele de foc ; n-o să se ridice la mai mult decît dă acum familiei Janes. Iar noi două o să luăm calu' şi căruţa asta şi-o să mergem pe rînd să adunăm atîta cît e nevoie să le răscumpărăm mobila şi tot ce s-a mai vîndut la blestemata aia de licitaţie ; şi-o să punem totul la loc cum a fost şi-o să mergem la ele să le spunem că trebuie să se mute într-altă parte, da' de fapt să le ducem de unde-au plecat. Şi, văduvă cum sînt, Rebecca, decît să adun bani de pe urma fermei pentru te miri cine, mai bine o să fac pentru surorile Bray ce mi-am pus în cap. Mi-ar fi groază să mă trezesc pe lumea ailaltă că mă întreabă cineva de surorile Bray. Să nu-mi spui mie de orăşelu' Hampden şi nici de mila tîrgului ! Mi-e ruşine să mă duc acasă şi să mă uit ce avem la cină. îmi pare rău că nu le-am luat chiar acuma cu mine.

— Tocmai vroiam să-ntreb dacă nu-1 putem ruga pe noul doctor să se ducă pînă la ele şi să vadă ce se-n- tîmplă cu braţu' sărmanei Ann, zise domnişoara Rebecca. Se spune că-i doctor foarte bun. Dacă Ann ar putea iar să facă împletituri de pai sau să croşeteze, ar cîştiga şi ele ceva. Şi poate

că doctoru' ar găsi lead şi pentru ochii lui Mandy. Cînd mă gîndesc cum trăiau ele, frumos ca nişte doamne. Nu ştiu[1] de ce, da' nu mi-a venit să le spun că eu am cumpărat cele şase ceşti cu farfurioare cînd a fost licitaţia ; s-au vîndut pe nimica toată, ca şi restu' lucrurilor, şi m-am gîndit c-o să economisesc eu banii ăia din altă parte. O să le dau bucuros înapoi ceştile. Ai o inimă de aur, doamnă Trimble. Cred că Ann o să spună că fetele tatălui ei' n-au fost lăsate în părăsire şi că datorită dumitale toţi banii aruncaţi de el pe gîrlă se întorc la ele.

— Nu-mi pasă ce-o să zică sărmana de ea ! exclamă doamna Trimble. Regret doar că mi-am pierdut timpu' cu instalarea predicatorului şi-am stat acolo o zi întreagă discutînd vrute şi nevrute. Atîta doar că, în felu' ăsta, am ajuns şi la surorile Bray. 'Ce n-aş da să fie deja mîine dimineaţă şi să dau mai repede ochii cu aleşii noştri în Consiliu' Comunal.

O ZI DE SĂRBĂTOARE ÎN VIATA FAMILIEI HILTON [XXVIII]

1

Pe cerul senin se şi zărea luna plină, strălucitoare, pe cînd soarele mai sclipea încă slab la apus. Bătrîna casă a familiei Hilton se ridica înconjurată din toate părţile de codrii întunecaţi, cu excepţia povîrnişului dinspre apus unde se întindeau ogoarele pline de umbre, pe care John Hilton şi mai înainte tatăl lui le despădu- riseră şi le desţeleniseră cu multă trudă — ogoare mici, în care îşi investiseră toată munca şi afecţiunea vieţii lor cinstite.

John Hilton şedea în pragul uşii, pe treaptă. Capul fiindu-i ba în umbră, ba în lumină, după cum se întorcea din cînd în cînd să-i spună cîte ceva

XXVIII „The Hiltons' Holiday" apare în volumul *The Life of Nancu.*

nevestei care stătea exact în uşă, faţa lui blîndă părea aspră şi neîngrijită, de parcă ar fi aparţinut într-adevăr unei făpturi a pămîntului negru şi a codrilor umbroşi, nu a orăşelului zgomotos unde se născuse. Seara lungă de primăvară era pe sfîrşite şi el de abia se întorsese de la un ogor aflat mai din vale, vesel ca un puşti, mîndru că terminase de pus cartofii.

— Ultimu' rînd l-am pus aproape pe dibuite, îi spuse el nevestei. îmi pare foarte bine că nu m-am lăsat şi m-am întors şi după masă. Mîine mi-ar fi luat mai toată dimineaţa şi mi-aş fi stricat ziua.

— N-are rost să munceşti aşa pe brînci, John, răspunse prompt femeia. Parcă acu* mi se pare mai greu ca niciodată că nu mai avem băiatu' ; în toamna asta ar fi ajuns de paişpe ani, aproape om în toată firea. Şi-ar fi lucrat în rînd cu tine.

— Greu a mai fost; tare-i mai duc doru' lui John, dragu' tatii, zise el cu tristeţe. Cine ştie, poate c-a fost mai bine-aşa. Eu unu' mă simt zdravăn şi bun de muncă ; şi taică-meu înaintea mea a fost un om vînjos şi muncitor nevoie mare. Aşa că nu-i asta ; da' stăteam şi eu azi şi mă gîndeam ce tovărăşie mi-ar fi ţinut băiatu'. Ştii şi tu că, aşa mic cum era, aveam încredere să-1 las să se ducă oriunde cu vitele şi mă ruga întotdeauna în genunchi să-1 iau cu mine pe unde mergeam ; le spuneam tuturora că-mi calcă pe urme. Bietu' copil, mic cum era, tare multă judecată mai avea ; ar fi ajuns un bărbat, nu glumă.

Din umbra care o învăluia, mama scoase un oftat adînc.

— Da' nici cu fetele nu mi-e ruşine, că-s harnice şi săritoare, se îndemnă tatăl cu însufleţire, de parcă s-ar fi temut să nu zăbovească prea mult asupra necazurilor şi pierderilor. Katy, parc-ar fi băiat, numa' că-i mai plă- pîndă. Tare se mai pricepe la muncile fermei şi în primăvara asta mi-a fost de mare ajutor ; iar ţie îţi ţine de urît Susan Ellen, care se arată de pe acum o gospodină clasa-ntîi. Eu zic că noi doi o ducem mai bine decît mulţi

alţii ; avem fiecare cîte un tovarăş de muncă.

— Ai dreptate, John, încuviinţă doamna Hilton gîn- ditoare, începînd să se legene domol în balansoarul ei cu spetează înaltă ; de cîte ori se legăna era semn bun.

— Unde-or fi fetele la ora asta ? întrebă tatăl. De mult a trecut de opt. Nici nu-mi amintesc de cînd n-am mai stat toţi pîn-la ora asta; da-i aşa plăcut, parc-ar fi vară. Da' unde să fie fetele ?

— Ţi-am spus ; pînă la familia Becker, răspunse mama. Nici eu nu ştiu de ce stau aşa mult ;■ atîta s-au rugat de mine după masă, că le-am lăsat să se ducă. Sînt pur şi simplu pline de admiraţie faţă de noua învăţătoare ; ea le-a rugat să treacă pe-acolo. Se zice că-i grozavă la aritmetică ; după mine le cam bîjbîie. I-a promis lui Katy că-i dă nişte petece pentru haine la păpuşă, da' i-am[1] zis eu lui Katy că la vîrsta ei ar trebui să-i fie ruşine să se mai joace cu păpuşa. Deşi, cine ştie ? La vară de-abia împlineşte nouă ani, mititica.

— Las-o să se simtă bine, zise tatăl cu generozitate. Lucruri ca astea nu fac decît s-o apropie de învăţătoare, le ajută pe amîndouă să se cunoască mai bine. Katy e timidă cu străinii, nu-i întreprinzătoare ca Susan Ellen ; e mai retrasă şi mai visătoare.

— Ai dreptate, îl aprobă mama agale. Nu ţi se pare de mirare cît de bine o cunoşti tu pe ea şi eu pe Susan Ellen ? De la-nceput a fost aşa. Uneori mă-ndoiesc de Kate c-are să se mărite vreodată — în orice caz, nu prin părţile noastre. Se simte foarte bine singură, pe cînd Susan Ellen nu poate sta o clipă, fără cineva ; de pe acum se ţin după ea toţi băieţii. Nu mi-e teamă că n-o să-şi aleagă unu' cînd i-o sosi vremea. Susan Ellen o să se aşeze la casa ei fără doar şi poate — se şi simte stăpînă pe ea — da' lui Katy nici nu-i pasă de lucrurile astea. Plăcerea ei e să hoinărească pe-afară. Sînt sigură că toată dimineaţa a stat şi-a ascultat cîntecu' cine ştie cărei păsări.

— Poate c-o să se facă învăţătoare, îşi dădu cu părerea John Hilton. Îi place cartea mai mult decît lui Susan Ellen. Aş vrea ca una din ele să fie

învăţătoare, ca maică-mea. Sînt amîndouă fete tare bune.

— Asta aşa-i, zise mama cu neobişnuită blîndeţe, în timp ce scîrţîitul balansoarului se auzea regulat, ca bătăile unei pendule.

Adierea nopţii înfioră codrii falnici, iar sunetul pî- rîului care se rostogolea pe deal în jos deveni din ce în ce mai puternic. Din cînd în cînd se auzea cîte un ciripit tînguios. Luna scînteia albă ca şi cum ar fi fost iarnă, trimiţîndu-şi razele peste casa cu streşinile joase, pînă cînd ferestrele începură să strălucească de parcă ar fi fost de argint şi mai că se puteau distinge culorile unei tufe înflorite de liliac care creştea într-un colţ adăpostit de lingă uşa bucătăriei. De la vale venea un orăcăit ne- întrerupt de broaşte.

— Ai adormit, John ? întrebă soţia după scurt timp.

— Nu ştiu ce m-a apucat, da' mai să mă ia somnu', răspunde tresărind bărbatul istovit. Ce-aş mai rîde să adorm aici pe treaptă ; cred că strălucirea asta a nopţii mă face să-mi simt pleoapele grele ; şi totu-n jur e aşa de tihnit. Azi dimineaţă de-abia trecuse de patru cînd m-am sculat şi-am pornit-o la lucru. Ce să-t faci ! şi rîse somnoros, frecîndu-se la ochi. Da, fetele unde-s ? Mai bine să ies în calea lor.

— Eu nu m-aş duce încă ; o să vină ele acasă ; bineînţeles, că prea au stat mult. Nu-mi place nici că-i deranjează atîta pe oamenii ăia. Să mai aşteptăm cîteva minute, insistă doamna Hilton.

— M-am gîndit toată ziua că tare-aş vrea să le fac fetelor o plăcere, spuse tatăl, acum treaz de-a binelea. De-asta am şi dat zor cu lucru'. Ele n-au posibilităţile altora şi tare-aş vrea să cunoască şi ele lumea, nu să stea lipite-aici de fermă.

— Lasă că-i mai î bine să nu le intre prea mulţi gărgăuni în cap ca altora, protestă mama cu suspiciune.

— Bineînţeles, răspunse tatăl; da' sînt fete bune şi deştepte şi încep şi ele să se uite împrejur. Vreau să le dăm tot ce putem. Vreau să vadă şi ele cum

trăiesc alţi oameni.

— Şi eu vreau acelaşi lucru, (balansoarul se opri prevestitor), da' de vreme ce ele sînt mulţumite...

—- Mulţumirea nu-i totu-n lume; şi o broască se poate simţi mulţumită, da' nu face altceva decît să se holbeze în jur. Nu ştiu dacă-i bine să ne preocupe numa' atîta la un copil — să fie mulţumit. Pentru mine contează şi ambiţia.

— Văd că ţi-ai pus în minte ceva, (balansoarul începu din nou să se mişte). De ce nu spui clar despre ce-i vorba ?

— Nu-i nimic deosebit, răspunse omul puţin iritat; puterile misterioase de intuiţie ale soţiei sale îl luau întotdeauna prin surprindere. Nu poate omu' să-ţi ascundă nimic ! Mă gîndeam doar că mîine, dacă-i frumos, să le due şi pe ele undeva. De mult le tot promit să le iau la Topham Corners ; n-am mai fost pe-acolo de cînd eram de-o şchioapă.

— Cred că şi tu vrei să te distrezi niţel. Tot copil ai rămas, şi doamna Hilton păru foarte amuzată. Du-te dacă vrei şi ia-le şi pe ele : au pălării de vară şi rochii noi. Nu văd ce v-ar împiedica să mergeţi. Păcat că nu s-a nimerit vreun circ sau altă distracţie la care să mergeţi. De ce nu mai aştepţi pînă string şi fetele nişte fragi sau zmeură, ca să le vîndă la prăvălie.

John Hilton rămase pe gînduri.

— Aş vrea să fac rost de nişte sămînţă bună de napi, ca s-o pun mai tîrziu. Nu-s prea mulţumit cu ce-mi dă Ira Speed în, ultimu' timp. Şi-n plus o să-mi mai iau şi-o sapă bună ; a mea s-a prostit de tot. Degeaba mai încerc s-o repar.

— Astea-s scuze, remarcă doamna Hilton pe un ton prietenos şi tolerant. Să nu uiţi să acoperi sapa cu ceva dac-o iei — eu în locul tău aşa aş face. Ira Speed n-o să ţi-o ierte douăzeci de ani de-acu 'nainte dacă află că te-ai dus să-ţi cumperi sapă de la altcineva.

— Da' ce, nu-i liber omu' să facă ce vrea în ţara asta ? răspunse John Hilton cu voce gravă. Nici eu nu doresc să-1 supăr pe Ira ; ne vinde avantajos de cîte ori poate. Se descurcă şi el destul de greu, da-i

cinstit cum nu-i altu'.

în clipa aceea se auzi deodată zvon de voci tinere şi două siluete de copii ieşiră din umbra pădurii la loc deschis, sub razele lunii. Un cocoş bătrîn se porni să trîmbiţeze din şopron, de pe stinghia unde se cocoţase, de parcă ar fi anunţat sosirea unor prinţese. Cele două fetiţe veneau ţinîndu-se de mînă, iar un căţeluş zvăpăiat făcea tot felul de giumbuşlucuri alergînd în jurul lor.

— Nu credeţi că-i prea întuneric ca să vă-ntoarceţi acasă prin pădure la ora asta ? întrebă mama degrabă şi nu fără reproş.

— Nu-mi place să văd că veniţi acasă aşa de tîrziu ; şi eu şi mama am fost foarte îngrijoraţi din pricina voastră şi aţi mai ţinut şi familia Becker pînă la ora asta, zise tatăl cu reproş în glas. Nu vreau să se spună că fetele mele nu-s bine crescute.

— învăţătoarea noastră a dat o petrecere, ciripi Susan Ellen, sora mai mare. Cînd s-a întorşi de la şcoală, i-a invitat pe fraţii Grover şi pe Mary şi' Sarah Speed. Şi doamna Becker a fost foarte drăguţă cu noi, ne-a servit cu prăjituri şi ne-a pus şi bomboane pe una din farfuriile ei cele mai bune şi am jucat tot felul de jocuri şi-am cîntat şi cîteva cîntece. Doamna Becker a zis că am cîntat foarte bine. Eu reuşesc să cînt la armo- niu aproape orice melodie aud ; învăţătoarea mi-a promis c-o să-mi dea lecţii.

—- Mă bucur ! exclamă John Hilton.

— Da, şi-am mai jucat şi spînzurătoarea şi Katy ne-a bătut pe toţi la scrierea cuvintelor.

Katy nu scoase nici o vorbă ; era mai firavă decît sora ei şi, în timp cel Susan Ellen stătea la' un pas sau doi de intrare adresîndu-se micului grup de ascultători atenţi, Kate se aşează lîngă tatăl ei pe, treaptă. El o cuprinse cu braţul pe după umeri şi o trase mai aproape de el.

— Tu n-ai nimic de zis, fata mea ? o întrebă el privind-o cu dragoste ; şi Katy, în loc de răspuns, scoase un oftat uşor.

— Povesteşte-le cum o să fie ultima zi de şcoală

şi cum o să împodobim toată şcoala, se adresă ea lui Susan Ellen, care dădu raportul în cel mai însufleţit mod cu putinţă.

— O să vă distraţi de minune, zise mama cînd fata termină ce-avea de spus. Nu pot să-nţeleg ce nevoie au unii să se ducă prin locuri străine, cînd toate lucrurile astea se-ntîmplă chiar aici, sub nasu' lor. (Dar fetele nu-i observară aerul misterios.) Haideţi, duceţi-vă direct la culcare !

Intrară cu toţii în casa caldă, întunecată ; toată noaptea luna o învălui în razele ei strălucitoare şi pînă la ivirea zorilor nici o adiere de vînt nu clinti florile de liliac.

2

Familia Hilton se scula întotdeauna devreme, la fel ca si toate vieţuitoarele din jur, ciorile, vrăbiile şi mă- căleandrii, vulpile iuţi de picior şi veveriţele din pădure. Cînd John Hilton se trezi, aproape de cinci, cu o oră mai tîrziu ca de obicei deoarece se şi culcase mai tîrziu, deschise uşa casei şi ieşi afară, traversînd în grabă curtea acoperită cu iarbă scurtă şi deasă, de parcă ziua începuse de prea multă vreme pentru ca el să-şi poată permite să mai zăbovească puţin. Avea în faţa lui măreaţa perspectivă de a-şi lua o zi liberă pentru propria plăcere ; dar vremea se dovedea frumoasă, iar nevasta lui, a cărei dezaprobare nu putea fi ignorată, acceptase totuşi marele proiect şi chiar zîmbise. Acum nu mai încăpea nici o îndoială că el şi fetele aveau să plece la Topham Corners. Doamna Hilton îşi rezervase plăcerea să le trezească pe fetiţe şi să le dea vestea.

După cîteva minute apărură şi ele, ţopăind de bucurie, să discute amănuntele grandiosului plan. Vitele fuseseră hrănite, iar acum tatăl lor mulgea vacile. Singurul semn de mare sărbătoare era căruţa trasă în curte, cu ambele bănci fixate în interior, ca şi cum ar fi fost duminică ; dar domnul Hilton era tot în hainele de lucru, ceea ce o făcu pe

Susan Ellen să se simtă cuprinsă brusc de dezamăgire.

— Nu plecăm, tată ? se văicări ea, dar el dădu din cap şi îi zîmbi, deşi vaca, nerăbdătoare s-ajungă la păşune, îl tot lovea cu coada aspră peste faţă ; el se feri ţinînd capul în jos şi, neţinînd seama de şicană, se adresă fetei cu glas vesel : Da, fetiţo, plecăm acum şi-o să ne distrăm de minune !

Susan Ellen se gîndi că, în clipa aceea de încîntare, tatăl ei parcă era un puşti şi pe loc se simţi cuprinsă de o nouă dragoste şi de o nouă bucurie.

— Du-te şi ajut-o pe maică-ta să pregătiţi gustarea de dimineaţă şi ce-o mai trebui, ca să putem pleca cît mai degrabă. Încercaţi s-o convingeţi voi două şi vedeţi dacă nu vine şi ea cu noi.

— A spus că nu vine nici s-o plăteşti, răspunse Susan Ellen. Zice c-o să fie cald şi că a promis să facă în după-masa asta o vizită mătuşii Tarnsen Brooks să vadă cum se mai simte.

Tatăl scoase un oftat uşor ; dar imediat îşi recăpătă curajul. Adevărul era că nevasta lui nu lua în serios o asemenea escapadă şi cu toate că de obicei îi preţuia compania şi încuviinţarea, de data asta el avea certitudinea că se vor distra mai bine fără ea. Era totuşi imposibil ca acest gînd să nu-l facă totodată să se simtă vinovat de lipsă de loialitate. Faptul că ea îi ignora total idealurile nu-l împiedica să-şi iubească mai mult şi soţia şi idealurile, depunînd toate eforturile pentru a nu-i înşela aşteptările niciodată clar exprimate. Soţia lui îşi mai păstra încă destul din frumuseţea de odinioară, pe care după toate aparenţele Susan Ellen o moştenise.

Peste o oră căruţa lor cea mai bună era pregătită şi marea expediţie începu. Căţelul se dădu la o parte şi se puse pe lătrat, de parcă rolul de-a da glas agitaţiei şi emoţiei generale i-ar fi revenit numai lui. In căruţă fuseseră fixate ambele bănci ; locul gol din faţă stătea însă mărturie pentru firea neînduplecată a doamnei Hilton. Ea nu

înţelegea de ce nu le-ar ajunge şi o singură bancă, dar John Hilton îşi dădu timid cu părerea că aşa căruţa arăta mai bine. Fetiţele se aşezară pe banca din spate, îmbrăcate amîndouă la fel, în straie de sărbătoare, cu pălării de pai cu panglici albastre şi cu şaluri aranjate frumos peste umerii micuţi. Purtau mănuşi gri de aţă şi şedeau foarte drepte. Susan Ellen era cu jumătate de cap mai înaltă, dar din spate surorile păreau gemene. Cît despre tatăl lor; şi el era în straie de duminică — o haină neagră şi o pălărie de fetru, prea groasă şi prea ponosită pentru ziua aceea caldă de vară timpurie. îşi pusese în gînd să-şi cumpere la Topham o pălărie nouă de pai ; deci pălăria, seminţele de napi şi sapa constituiau cele trei motive importante pentru vizita la oraş.

— Nu uitaţi, cînd ajungeţi să vă scoateţi şalurile şi să le ţineţi pe mînă, dădea mama sfaturi, cotcodăcind ca o găină în jurul puilor. O să vă mai ferească de praf rochiile astea noi. Şi cînd o să luaţi masa, să fiţi atente să nu vă pătaţi, şi să nu vă holbaţi la lume sau să arătaţi cu degetul ca să vadă toţi că sînteţi de la ţară. Şi tu, John, nu uita să treci pe la vara Ad'line Marlow să vezi ce mai fac oamenii ăia şi să-i spui c-o aştept neapărat să vină pe la noi să stea cîteva zile înainte să strîngem fînu' — cum e ea bolnavă de piept, îi face totdeauna bine aeru' de la noi şi în plus mi-a venit o idee nouă cum să-i refac covoru' din camera de oaspeţi să-i dea gata pe toţi. Şi să nu vă întoarceţi acasă frînţi de oboseală ; iar tu, John, să nu te-apuci să-mi cumperi vreun dar. Eu nu-s copil şi n-ai bani de aruncat. Bănuiesc c-o să-ţi cumperi şi cine ştie ce pălărie fistichie de flăcău ; deschide ochii bine şi vezi să fie dintr-un pai bun şi să nu se desprindă la margini. Şi să ai grijă,' John.

— Da, da, am înţeles ! strigă John nerăbdător ; apoi mai aruncă o ultimă privire afectuoasă şi liniştitoare spre faţa ei, îmbujorată din cauza grabei şi a gjrijii de a-i vedea plecaţi cum se cuvine. îmi pare rău că nu vii şi tu, zise el zîmbind. Zău că-mi pare !

Apoi bătrînul cal se puse în mişcare, ieşiră pe poartă şi începură să coboare pe drumul lung de pe coasta dealului. Căţelul, legat la tufa de liliac, trimitea înnebunit apeluri jalnice ; fetiţele ţipau cît le ţinea gura, nemai- ' contenind cu vorbele de rămas-bun, iar tatăl lor se întoarse de nenumărate ori să privească în urmă şi să fluture mîna. Cît despre mamă, ea rămase singură, ur- mărindu-i cu privirea pînă cînd nu se mai zăriră.

Departe de drumul principal era o porţiune unde, timp de cîteva clipe, doamna Hilton mai putea vedea căruţa o ultimă oară ; prin urmare aşteptă vreme îndelungată pînă ce o văzu apărînd din nou, numai pentru a dispărea iar în spatele unui deal scund. „Sînt toţi trei nişte copii“, zise ea cu voce tare ; şi deodată se simţi mult mai singură decît se aşteptase. Trecînd la înapoierea spre casă pe lîngă căţelul neconsolat, se aplecă şi-1 mîn- gîie.

Evenimentul întrecea aşa de mult în importanţă orice închipuire, încît amîndouă fetele rămăseseră fără glas. La început totul li se păruse la fel ca atunci cînd te duci la biserică în haine noi, sau la o înmormîntare ; habar n-aveau cum să se poarte într-o astfel de zi închinată distracţiilor. Se înclinau solemn spre cunoscuţii care se nimeriră din întîmplare pe drum la ora aceea. O dată sau de două ori se opriră la cîte o fermă, unde tatăl parcă nu mai sfîrşea de vorbit cu stăpînul casei despre recoltă şi despre starea vremii, pomenind chiar şi de felul cum merg treburile prin tîrg şi ce-au mai făcut membrii Consiliului Comunal, ceea ce, firește s-ar fi putut discuta oricînd. Explicaţiile pe care le dădea cu privire la excursia lor păreau cu totul inutile. Reieşea clar că el are puţină treabă la Topham Corners şi se gîndise că n-ar strica să le plimbe şi pe fete ; că ele se ţinuseră de carte, iar el terminase cu cartofii, şi deci îşi puteau permite o zi liberă. Curînd însă excursia începu să li se pară ceva obişnuit, şi Susan Ellen se apucă să pună tot felul de întrebări curioase, în timp ce Katy se ţineţi tăcută deoparte, fericită cum nu mai fu scse nicicînd. Ii plăcea să vadă şi alte case şi alţi copii ;

şi era minunat să descopere că pe marginea drumului, indiferent cît de departe de casă s-ar fi aflat, creşteau aceleaşi flori pe care le cunoştea. Fiecare gospodărie îşi luase înfăţişarea cea mai frumoasă şi mai plăcută cu putinţă, împărtăşind farmecul acelei veri timpurii — abundenţa de flori şi verdeaţă care împodobea lumea satului. Aproape la nici o intrare nu lipsea o tufă de bujori timpurii sau de liliac tîrziu.

Pînă la Topham erau douăzeci şi opt de kilometri. După un timp, parcă se şi aflau foarte departe de casă ; lăsaseră în urmă dealurile şi pătrunseseră într-o regiune întinsă de şes, cu păduri răzleţite doar ici-colo şi cu ogoare mari, unde culturile erau mult mai avansate. Casele erau toate văruite, iar drumurile mai late şi fără hîrtoape. Călătoria se dovedise atît de plăcută, încît cînd în zare se ivi orăşelul, lui Katy începu să i se facă frică de locul acela necunoscut, deşi Susan Ellen, nerăbdătoare, nu mai contenea să întrebe cît mai e pînă acolo. Numă- rară patru turnuri de biserici, iar tatăl le arătă colegiul din Topham, unde învăţase bunica lor, spunîndu-le că poate într-o bună zi vor învăţa şi ele acolo. Inima lui Katy tresări puternic ; ar fi fost nemaipomenit, şi imediat gîndul i se transformă într-una din certitudinile vieţii. Privi cu veneraţie gravă turnul înalt şi şirurile lungi de ferestre de la faţada colegiului, care se înălţa albă printre pilcurile de copaci. Spera că poate vor trece pe lîngă el, dar parcă ceva o împiedica să aibă curajul să spună ce doreşte.

în curînd fetele se treziră pe străzile aglomerate ale orăşelului. Tatăl se întoarse plin de solicitudine şi le aruncă o privire afectuoasă.

— Acuma staţi drepte, să vadă lumea ce drăguţe sînteţi, le şopti. Ne aflăm printre oameni aleşi şi vreau să-şi facă toţi o părere bună despre voi.

— Eu cred că nu sîntem mai prejos ca ei, remarcă Susan Ellen încruntată, uitîndu-se cu suspiciune la nişte trecători nevinovaţi.

Katy se strădui însă să stea dreaptă, îşi

încrucişă frumos mîinile în poală şi în sinea ei dorea din toată inima să arate bine ca să-şi mulţumească tatăl. Tocmai atunci o femeie mai în vîrstă văzu căruţa şi pe respectabilii ei ocupanţi şi zîmbi atît de amabil, încît lui Katy i se păru ca şi cum orăşelul însuşi i-ar fi întîmpinat cu un „bun venit". Îi întoarse zîmbetul, de parcă femeia ospitalieră i-ar fi fost o veche prietenă şi uită cu desă- vîrşire că toţi ochii din Topham erau aţintiţi asupra ei.

— Fiţi atente, acum ajungem la o casă formidabilă, pe care vreau neapărat s-o vedeţi ; n-o s-o uitaţi niciodată, spuse John Hilton. în ea locuieşte judecătoru' Masterson, marele magistrat; toată lumea spune că-i cea mai frumoasă casă din tot ţinutu'.

— 11 cunoşti, tată ? întrebă Susan Ellen.

— 11 cunosc, răspunse mîndru John Hilton. El şi maică-mea au fost colegi de şcoală şi totdeauna se spunea despre ei doi că sînt „cărturarii" generaţiei lor. O dată judecătoru' i-a făcut o vizită mamei ; a venit la noi acasă, pe cînd eram eu mic. Şi acu' cîţiva ani — m-aţi auzit povestind cum am fost chemat să-mi fac datoria de jurat şi, cînd mi-a auzit numele, judecătoru' s-a uitat fix la mine şi m-a întrebat dacă nu-s fiu' Catharinei Winn şi-a zis numa' vorbe alese despre bunica voastră şi că-şi aminteşte foarte bine de tinereţea lor.

— Ce mult îmi place să te-aud povestind despre ea ! exclamă Katy.

— Mă tem că tare i-a fost greu sus, la fermă. Cînd a luat-o tata de nevastă, era învăţătoare la şcoala din districtu' nostru — ăsta-i şi motivu' principal pentru care mi-am retras sprijinu' cînd au vrut să dărîme vechea şcoală, spuse John Hilton apăsat, întoreîndu-se spre ele. Toţi au zis că nicăieri n-ar fi putut trăi cît a trăit sus, la deal, da' niciodată n-a fost prea sănătoasă. Eram copil cînd s-a prăpădit. După aia, eu şi tata am stat singuri pînă a apărut mama voastră ; şi pînă atunci a trecut ceva timp, că eu nu m-am însurat aşa de tînăr ca alţii. Tare-am mai fost singuri şi tare-a mai fost

greu ; taică-meu s-a descurajat de tot cînd şi-a pierdut nevasta,
da' şi-aşa boala ei lungă şi necazurilei îl făcuseră să se închidă în el şi, iaca aşa, munceam amîndoi cît era ziulica de lungă şi nu rosteam nici o vorbă. Cred că de-aia mă bucur să vă văd în juru' meu crescînd mari şi frumoase, că prea am fost trist şi singur cînd mi-am început viaţa.

In vocea tatălui vibra ceva care o făcu pe Katy să-şi simtă inima cuprinsă de un nou val de afecţiune pentru el. Ea îl înţelegea într-un fel, dar pe Susan Ellen povestea n-o interesa. O mai auziseră de nenumărate ori, dar pentru una din fiice ea era întotdeauna nouă, pe cînd pentru cealaltă, veche şi răsuflată. Din partea lui Susan Ellen te puteai aştepta să găsească anostă povestea cu bunica, despre care, dacă tot murise, la ce bun să se mai vorbească atîta ?

— Asta-i casa judecătorului Masterson, le anunţă tatăl pe un ton obişnuit cînd dădură colţul.

In faţa ochilor le apăru în toată splendoarea o frumoasă şi veche casă albă, înălţîndu-se în spatele copacilor verzi, înconjurată de terase şi peluze. Fetele nici nu-şi imaginaseră vreodată că ar putea exista ceva atît de maiestuos şi de minunat; pînă şi Susan Ellen scoase un ţipăt de plăcere. In aceeaşi clipă văzură un domn în vîrstă, cu o ţinută plină de prestanţă, îndreptîndu-se tacticos spre poartă pe aleea lată străjuită de merişori.

— Uitaţi-1, uitaţi-1 pe judecător ! şopti Hilton emoţionat, îndemnîndu-şi iute calul s-o ia spre marginea drumului. Se duce în oraş, la tribunal; dacă stăm aici, o să-1 vedem bine. Nu m-aştept să-şi amintească de mine ; s-au scurs atîţia ani... Acuma o să-1 vedeţi şi voi pe marele judecător Masterson !

îşi simţiră inimile tresărindu-le de nerăbdare şi emoţie. Judecătorul se opri în faţa porţii, şovăi un moment înainte de-a trage zăvorul şi aruncă o privire de-a lungul străzii, spre căruţa cu cele două fetiţe dichisite aşezate pe banca din spate şi cu bărbatul, voinic ţinînd hăţurile în faţă. Parcă

aşteptau ceva ; calul bătrîn păştea iarba proaspătă de pe marginea drumului. Judecătorul se obişnuise ca lumea să-1 privească întotdeauna cu interes şi curiozitate, şi ieşind în stradă le adresă celor trei un zîmbet, dar brusc se întoarse spre ei. Apoi, dintr-o dată, îşi scoase pălăria cu o politeţe solemnă şi veni drept spre ei.

— Bună dimineaţg, domnule Hilton, zise el. Mă bucur să te văd ; şi domrful Hilton, nimeni altul decît tatăl fetiţelor, îşi scoase ţşi el pălăria cu aceeaşi politeţe şi se aplecă să dea mînă cu judecătorul.

Susan Ellen se făcu mică şi ar fi dat orice nurţiai să fie undeva departe, dar micuţa Katy îşi îndreptă şi mai tare spinarea, iar faţa ei palidă, o faţă mică şi ,s<avă ca o floare, străluci de bucurie văzînd cît e dei mîndru şi de încîntat tatăl ei.

— Domnişoarele acestea trebuie să fie fiicele dumir tale, nu-i aşa ? spuse bătrînul domn pe un ton prietenos, dînd mîna cu Susan Ellen, care îi întinse fără nici o tragere de inimă o mînă lipsită de vlagă ; dar cînd se uită la Katy, faţa i se lumină deodată. Ce bine îmi aminteşte de mama dumitale !' spuse el cu adîncă simţire. Mă bucur s-o văd pe copila asta scumpă. Să vii pe la mine cu tatăl tău, copila mea, adăugă el continuînd s-o privească. Vino, domnule Hilton, cu amîndouă fetiţele, şi-o să alerge prin grădină ; tocmai s-au copt cireşele, spuse judecătorul Masterson cu ospitalitate. Poate că vă găsiţi puţin timp să treceţi chiar astăzi, înainte de-a pleca spre casă ?

— Mi-ar face o mare plăcere! să mai veniţi şi dumneavoastră pe la noi. Poate că aveţi vreun drum prin părţile noastre, zise John Hilton.

— În ultima vreme nu prea mai ies, răspunse bătrînul judecător. îţi mulţumesc totuşi pentru invitaţie. Mi-ar plăceţi să mai privesc de la voi, de pe deal, splendidul peisaj dinspre apus. Pot să vă fiu de vreun ajutor pe-aici prin oraş ? La revedere, dragii mei !

Apoi se despărţiră, dar nu mai înainte ca micuţa Katy, timida Katy, a cărui mînă judecătorul continua, fără să-şi dea seama, s-o ţină într-a sa în

tot acest timp, să se fi tras spre el în momentul cînd îşi luau rămas-bun, întinzîndu-şi faţa să-1 sărute. N-ar fi putut spune de ce, în afară de faptul că o atrăgea ceva anume în figura lui gravă, obosită. Pentru prima oară în viaţă, fata simţise farmecul bunei creşteri ; poate că recunoştea o afinitate între ceea ce îl făcuse pe el ce era şi scînteiă de puritate şi noblete din simplitatea propriului ei suflet. După ce căruţa se puse în mişcare, Katy îşi întoarse de nenumărate ori capul să privească în urmă.

— Aţi avut ocazia să-1 vedeţi pe unu' din primii gentlemeni de frunte ai ţinutului, le lămuri tatăl. Ar fi meritat să facem şi de două ori drumu' ăsta... dar nu-şi mai continuă gîndul şi nici nu se întoarse, ca de obicei, să privească în ochii fetelor.

P? strada principală din Topham se aflau staţionate o mulţime de căruţe ca cea a Hiltonilor şi plimbăreţilor noştri li se păru că peste tot domneşte zgomotul şi agitaţia.

— Acuma trebuie să-mi rezolv toate treburile şi putem lăsa calu' aici să se adihnească şi să mănînce ceva, spuse John Hilton. O să-i scot căpăstru' şi-o să-1 priponesc. Am să-i cumpăr nişte ovăz pe cinste. Mai întîi ne ducem să-mi cumpăr pălăria de pai ; asta pe care-o port simt eu că s-a cam trecut pentru un loc ca ăsta. Ne cumpărăm ce-avem nevoie şi după aia o să ne plimbăm pe stradă şi-o să vă uitaţi în vitrine să vedeţi lucruri frumoase, cum îi plac mamei voastre. Ce v-a zis mama să faceţi cu şalurile ?

— Să ni le scoatem şi să le ducem pe braţ, trîmbiţă Susan Ellen fără nici un alt comentariu, dar în graba fetelor de-a coborî şi-a se vedea în sfîrşit jos pe trotuar, şalurile fură date uitării.

Fetele rămaseră în uşa unei prăvălii, aşteptîndu-şi tatăl care intrase înăuntru şi, aşa cum le sfătuise mama lor să facă, încercară să se lămurească ce fel de bonete se poartă la Topham ; dar totul era fascinant şi tulburător, drept care nu reuşiră să ajungă la nici o concluzie. Cînd domnul Hilton ieşi

din prăvălie cu pălăria în mînă ca s-o cerceteze la lumina zilei, Katy îi şopti că i-ar plăcea să-1 vadă cu o pălărie lucioasă ca a judecătorului Masterson ; dar tatăl zîmbi, clătină din cap şi-i spuse că ei, el şi Katy,. sînt oameni de rînd. în aceeaşi prăvălie se vindeau şi pînzeturi, şi un vînzător tînăr care măsura pînză desprinse, plin de amabilitate nişte etichete frumoase cu margini aurite şi poze viu colorate şi le dădu fetiţelor, spre neţărmurita lor bucurie. Poate că acest băiat prietenos avea şi el acasă surori mai mici, căci se străduí să le găsească pe deasupra şi două cutii frumoase, albastre, primind drept răsplată recunoştinţa radioasă a celor două fetiţe.

Era o zi memorabilă ; se obişnuiseră chiar şi cu mulţimea trecătorilor. Orăşelul era plin de forfota dimineţii, iar Susan Ellen îl privea cu un nod respect pe tatăl ei ; dobîndi şi un sentiment mai puternio al propriei sale importanţe, căci chiar şi acolo în Topham, îl cunoşteau multe persoane şi i se adresau familiar, pe nume. Se pare că domnului Hilton îi făcu cea mai mare plăcere în- tilnirea cu un bătrîn care le fusese cîndva vecin. Bătrî- nul îi strigă din pragul unei case pe lîngă care treceau şi intrară cu toţii înăuntru. Fetiţele se aşezară obosite pe treapta de lemn, dar tatăl scutură cu însufleţire mîna vechiului său prieten, mărturisindu-i cît e de încîntat să-1 vadă sănătos şi bucurîndu-se de vremea frumoasă.

— A, da, spuse bătrînul cu o voce slabă, tremurîndă. Pentru vîrsta mea mă mai ţin încă prea bine. Nu mă plîng, John, nu mă plîng.

Vorbiră îndelung despre vechile cunoştinţe, iar Katy, fiind cam obosită, se bucura că se poate odihni puţin şi stătea nemişcată, cu mîinile încrucişate, privind curtea din faţă. Descoperise nişte flori pe care nu le mai în- tîlnise pînă atunci.

— Uite, ea seamănă cu mama mea, zise tatăl şi o bătu uşor pe Katy pe umăr, atrăgîndu-i atenţia să se ridice în picioare pentru a putea fi admirată. Judecătorul Masterson a văzut imediat asemănarea; l-am întîlnit dimineaţă în poarta casei lui.

— Aşa-i, John, chiar că arătă ca maică-ta, adeveri fostul său vecin, uitîndu-se prietenos la Katy, care constată că acum bătrînul îi devenise mai simpatic decît la început. Da, da, nu-ncape nici o-ndoială; tare-i bine cînd tinerii ne amintesc de cei bătrîni. Se zice că-i firesc să te agăţi de viaţă, da' eu uneori îmi cam pierd răbdarea. Mai toţi cei de-un leat cu mine s-au dus şi-acu' vreau să plec şi eu. Văd că mai am ceva zile, şi tare-aş vrea să se termine. Vreau să fiu şi eu acolo cu, restu* oamenilor. Da' simt, John, că încă mă mai ţin balamalele. O să ne mai- întîlnim noi pîn-atunci de cîteva ori.

John Hilton răspunse cu un zîmbet, iar fetiţele fură îndemnate să se ducă să culeagă nişte flori. Bătrînul le speriase cu nerăbdarea lui de-a se vedea mai repede plecat din lumea asta. în jurul lui roia un oraş întreg, şi totuşi omul acesta părea atît de singur, de parcă ar fi fost ultimul supravieţuitor al unei lumi apuse. Pînă în clipa aceea avuseseră amîndouă senzaţia că totul se afla de-abia la începuturi.

— Acuma vreau să-i cumpăr ceva frumos şi mamei voastre, spuse domnul Hilton pe cînd păşeau solemn mai departe, ţinîndu-se toţi trei de mînă. La ora asta calu' şi-o fi terminat ovăzu' şi s-o fi odihnit îndeajuns, aşa că o putem pomi spre casă. Q să vă duc prin faţa colegiului şi pe lîngă vechea casă de rhgăciuni, unde pe vremuri predica reverendul Barstow. Nu cumva ştiţi ce i-ar face plăcere mamei voastre ? întrebă el brusc, confruntat cu obişnuita dificultate întîmpinată de bărbaţi la alegerea unor astfel de daruri.

—■ Mai deunăzi am auzit-o că i-ar trebui o cutie nouă unde să ţină piperu' ; cea veche are capacu' stricat, sări' Susan Ellen cu o încîntătoare promptitudine. Tată, nu ne cumperi şi nouă nişte bomboane ?

— Da, drăguţă ! exclamă John Hilton zîmbind şi le- gănînd în mers mîna de care îl ţinea Susan Ellen. Simt că nici mie nu mi-ar strica. Da' aici ce-i ? (Treceau pe lîngă vitrina unui fotograf, în care se vedeau şiruri ademenitoare de portrete). Gata !

declară el entuziasmat. O să intrăm să ne pozăm ; pe mama o s-o bucure mai mult decît orice.

Exceptînd minunata întîlnire cu judecătorul, fotografierea constitui poate cea mai mare victorie a zilei ; se aşezară într-un singur rînd, cu tatăl la mijloc, nemai- încăpînd nici cea mai mică îndoială în privinţa asemănării perfecte. Pălărioarele de duminică trebuiră scoase deoarece făceau umbră, dar nu li se simţi lipsa, aşa cum se temură fetele. Atît Susan Ellen cît şi Katy arătau cum nu se poate mai bine ; feţişoarele lor îmbujorate vor străluci veşnic în poza aceea ; în ea se oglindea întreaga bucurie a zilei. Fetiţele nu ştiau de ce tatăl lor e aşa de mulţumit de pozăş şi nici nu aveau să ştie, pînă cînd vîrsta nu le va fi înzestrat cu bogăţia amintirilor.

La căderea nopţii ajunseră şi ei acasă, fericiţi şi frînţi de oboseală. Katy se cocoţase pe banca din faţă lîngă tatăl ei, căci acolo îi era locul cînd se duceau duminica la biserică. Era o seară rece; dinspre mare bătea o briză proaspătă care aducea o ceaţă uşoară, iar cerul se acoperea de nori văzînd cu ochii. Fetele arătau cumva altfel; mamei i se păru că de dimineaţă, de< cînd plecaseră, parcă mai crescuseră şi se mai maturizaseră şi parcă acum aparţineau deopotrivă şi satului şi oraşului. Marile evenimente trăite de ei în ziua aceea o lăsaseră pe ea undeva în urmă ; pentru ea ziua fusese pustie şi tristă fără ei, şi încă de la cinci le pregătise cina şi îi aştepta îngrijorată. Cît despre fetiţe, la început nu prea avură nimic de spus — luaseră prînzul demult, în drum spre Topham. Susan Ellen era îmbufnată ca un copil, dar Katy era tristă şi palidă. Fuseseră tare nerăbdătoare să-i arate poza, şi mama se bucură exact aşa cum se aşteptaseră cu toţii.

— Ia te uită .' Ce v-a apucat să ţineţi şalurile pe voi ? exclamă ea imediat, cu reproş. Nu cumva le-aţi purtat toată ziua ? Am vrut şi eu să vadă oamenii ce rochiţe frumoase aveţi, dacă tot vi le-am făcut. Acu' chiar că-mi pare rău că n-am mers să stau cu ochii pe voi !

— Uite şi piperniţa ! exclamă Katy pe un ton

satisfăcut.

— Asta chiar că-i ceva ce-mi place, zise doamna Hilton, după ce aruncă o privire lungă şi plină de îndoieli. Ceti veche era de tinichea. Niciodată nu mi-am îngăduit o asemenea minunăţie din porţelan cu flori, da' o să iau eu alta ca s-o avem de toate zilele. Ţi-ai cumpărat o pălărie pe cinste, John, nici că-ţi puteai lua una mai bună. Şi sapa unde-i, ? îl întrebă în timp ce el venea spre ea dinspre uşa hambarului, zîmbind satisfăcut.

— Să mă ia naiba dacă n-am uitat de ea, recunoscu spăşit şeful marii expediţii. Şi de sapă, şi de sămînţa de napi ; mi-au zburat din minte, c-am avut o mulţime de lucruri la care să mă gîndesc. Da' nu-i nici o pagubă ; pot să-mi cumpăr sapă şi de la Ira Speed.

Nevastă-sa nu se putu opri să nu rîdă.

— Se vede treaba că şi tu şi fetele v-aţi distrat de minune. Ele, cel puţin, mi s-au minunat de toate cîte le-au văzut şi cred c-o săptămînă de-aci-nainte n-or să vorbească decît de asta. Cred c-am avut dreptate cînd ne-am gîndit c-ar fi bine să mai vadă şi ele lumea.

— Aşa-i, spuse John Hilton cu modestie, aşa-i, chiar c-a fost o zi frumoasă. Mi-a întrecut aşteptările. Fetiţele
arătau cum nu se poate mai bine : aşa de drăguţe şi ia locu' lor. Or să-şi amintească de ziua asta.$Cred că n-or să uite niciodată cum atiL*fost cu tatăl lor.

Se lăsese din nou întunericul ; broaştele orăcăiau în pajiştile <Jin -«ale, iar în pădure, pd deal în sus, începu să ţijîe o' buhă. La capătul acestei zile fierbinţi şi strălucitoare, deasupra ţinutului se porni să sufle briza sărată şi grea a mării. în'casă se aprinsei o lampă, fetele fericite n.u mai conteneau cu vorba,, iar cina îi aştepta gata pregătită. Tatăl» şi mama mai zăboviră o clipă afară, privind în vale ogoarele pline de umbră, apoi intrară şi ei în casă, fără să-scoată o vorbă. Ziua; cea mare se sfîrşişe, iar ei închiseră uşa. - 4

MARY WILKINS FREEMAN

REVOLTA „MAMEI" *

— Tată !
— Ce-i ?
— Ce sapă oamenii ăia pe locu' de-acolo ?

Brusc, toată partea de jos a feţei bărbatului se lăsă şi se lărgi, de parcă în interior s-ar fi' aflat cine ştie ce greutate mare ; omul strînse din buze, continuînd să se învîrtească pe lîngă iapa murgă, ca s-o înhame la căruţă. împinse cu o smucitură frîul peste gîtul iepei.

Tată !

Bărbatul aruncă hamul pe spinarea iepei.

— Ascultă, tată, vreau să ştiu ce sapă oamenii ăia acolo, şi pînă la urmă tot o să aflu.

— Mai bin' te-ai duce-n casă, mamă, şi ţi-ai vedea de-ale tale, zise atunci bărbatul; vorbea tărăgănat şi bolmojea cuvintele într-un fel de mormăit.

Dar femeia îl pricepea ; era limba pe care o cunoştea cel mai bine.

— Nu m-oi duce-n casă pîn' ce nu-mi spui ce fa» oamenii ăia acolo, spuse ea.

Apoi se puse pe aşteptat. Era o femeie mărunţică, scundă şi parcă lipsită de talie, ca un copil, în rochia ei cafenie de bumbac. Fruntea i se ivea blajină şi mărini- moasă printre cele două şuviţe linse de păr cărunt; în jurul nasului şi al gurii avea nişte cute blînde, care o luau în jos sugerînd supuşenie ; dar ochii care îl ţintuiau pe bărbat creau impresia că această supuşenie fusese întotdeauna rezultatul propriei sale voinţe şi nu al voinţei altcuiva.

1 „The Revolt of Mother", publicată **In volumul** *A New England Nun and Other Stories.*

Erau în şură, în dreptul porţilor larg deschise. Adierea primăverii, încărcată de mireasma ierbii fragede şi a mugurilor îmbobociţi, le mîngîia feţele. Ograda mare era plină de căruţe şi stive de lemne aşezate în neorîn- duială ; pe margini, lîngă gard şi în jurul casei, creştea o iarbă de un verde strălucitor, presărată ici-colo cu flori de păpădie. Strîngînd ultimele catarame ale hamurilor, bărbatul aruncă nevestei lui o privire ursuză. I se păru la fel de neclintită ca bolovanii din păşune, pe care generaţii întregi de rugi-de-mure îi înţepeniseră la pămînt. Aruncă hăţurile pe spinarea calului şi dădu să iasă din şură.

— *Tată !* strigă ea, si bărbatul se opri.

— Ce-i ?

— Vreau să ştiu ce sapă oamenii ăia acolo.

— Dacă tot vrei să ştii, află că o pivniţă.

— Pentru ce ?

— Pentru o şură.

— O şură ? Doar nu cumva ai de gînd, tată, să ridici o şură pe locu' unde trebuia săi net facem casă ?

Bărbatul nu mai rosti nici o vorbă. înhămă iute calul la căruţă şi, săltînd pe capră vioi ca un flăcău, ieşi din ogradă în uruit de roţi şi în tropot de copite.

Femeia mai rămase o clipă uitîndu-se după el, iar apoi ieşi din şură şi se îndreptă spre casa aflată într-un colţ al ogrăzii. Casa, aflată în unghi drept faţă de şura uriaşă şi de un şir lung de şoproane şi tot felul de acareturi, era mititică în comparaţie cu ele. Pentru cei ce stăteau în ea era chiar mai puţin spaţioasă decît erau pentru porumbei cutiuţele fixate sub streaşină şurei.

O fată drăguţă, cu un chip delicat şi trandafiriu ca o floare, privea de la una din ferestre. Se uita la cei trei oameni care săpau ceva pe terenul învecinat cu ograda lor, de aceeaşi parte a drumului. Cînd femeia intră înăuntru, fata se întoarse fără grabă spre ea.

— Mamă, ce sapă ăia de-acolo ? întrebă ea. Ţi-a spus ?

— Sapă... o pivniţă pentru încă o şură.

— Vai, mamă, da' nu cumva tata are de gînd să mai facă înc-o şură ?

— Aşa zice.

în faţa oglinzii din bucătărie stătea un băiat care îşi. pieptăna părul. Se pieptăna tacticos, dîndu-şi toată silinţa să-şi aranjeze părul castaniu deasupra frunţii într-un fel de creastă linsă. Părea a nu da nici o atenţie discuţiei.

— Sammy, ştiai că tata vrea să mai construiască înc-o şură ? întrebă fata.

Băiatul dădea zelos cu pieptenele prin păr.

— Sammy !

Sammyt se întoarse şi, de sub creasta de păr, ieşi la iveală o faţă aidoma cu cea a tatălui său'

— Să zicem c-am ştiut, răspunse el fără tragere de inimă.

— De cînd ştii ? îl întrebă mama.

— Păi, să tot fie vreo trei luni.

— Şi de ce n-ai spus nimica ?

— M-am gîndit că la ce bun.

—■ Nu mă- dumiresc la ce-are tata nevoie de încă o şură, zise fata, cu vocea ei molcomă şi suavă.

Apoi se întoarse din nou spre fereastră şi continuă să-i privească pe cei care săpau. Pe faţa ei gingaşă şi dulce se citea o uşoară nelinişte. Avea o frunte luminoasă şi[1] neprihănită ca de prunc, iar părul de pe frunte îi era pieptănat peste cap şi răsucit într-un şir de moaţe. Şi deşi era destul de plinuţă, formele lin arcuite ale trupului nu lăsau această impresie.

Mama se uită la băiat cu o privire aspră.,

— Are de gînd să mai cumpere şi vaci ?

Băiatul nu răspunse ; îşi lega şireturile de la pantofi.

— Sammy, vreau să-mi spui dacă are de gînd să mai cumpere vaci.

— Păi, cred că da.

— Cîte ?

— Păi, cred că patru.

Mama nu mai zise nimic. Se duse în cămară şi, după scurt timp, se auzi zgomot de vase. Băiatul îşi luă şapca dintr-un cui din spatele uşii, mai luă şi o carte veche de aritmetică de pe un raft şi plecă la şcoală. Era* destul de subţirel, dar cam stîngaci. Ieşi în ogradă mişcînd ciudat din şolduri, aşa încît haina largă din stofă de casă i se ridica mereu la spate.

Fata se îndreptă spre ligheanul de spălatl vase şi se apucă să spele farfuriile puse stivă alături. Mama apăru imediat din cămară şi o dădu la o parte.

— Tu şterge,le, zise ea ; le spăl eu. S-au strîns o grămadă.

Şi mama îşi cufundă energic mîinile în apă, iar fata se apucă agale şi visătoare să şteargă farfuriile.

— .Mamă, începu ea, nu ţi se pare îngrozitor că tata se apucă să construiască înc-o şură, cînd noi avem atîta nevoie de-o casă ca lumea ?

Mama freca o farfurie cu înverşunare.

— Nanny Penn, încă n-ai aflat ce-nseamnă să fii femeie, spuse ea. Se vede treaba că nu i-ai cunoscut îndeajuns pe bărbaţi. Curînd o să afli, şi-atunci ai să-nţe- legi că nouă, femeilor, ne e îngăduit să ştim numa' ce socotesc bărbaţii că trebuie să ştim şi că pentru noi bărbaţii ar trebui să fie ca providenţa : aşa cum nu ne plîn- gem de vremea de-afară, n-avem voie să ne plîngem nici de ei.

— Puţin îmi pasă ; oricum, nu cred că George e aşa, zise Nanny.

Chipul ei delicat se îmbujoră, buzele i se bosumflară uşor, de parcă fata ar fi fost gata să izbucnească în plîns.

— Stai şi-ai să vezi. Nu cred eu că George Eastman e mai bun ca alţii. Da' nici pe taică-tu nu trebuie să-1 judeci. Face aşa fiindcă el nu vede lucrurile cum le vedem noi. Şi la urma urmelor, la noi nici nu-i prea rău. Nu curge apa prin acoperiş — numa' o dată s-a-ntîm- plat să curgă — asta-i una. Tata l-a reparat ori de cîte ori a fost nevoie.

— Mi-ar plăcea s-avem şi noi o cameră de oaspeţi.

— Nu văd cu ce-1 deranjează pe George Eastman

să vină să te vadă într-o bucătărie frumoasă şi curată. O mulţime de fete n-au nici măcar o încăpere ca asta. Pe mine nu m-a auzit nimeni că m-aş plînge.

— Nici eu nu mă plîng, mamă.

— Păi, nici nu cred că ai de ce, cu un tată bun şi o casă bună cum avem noi. Ce-ai zice dacă tata te-ar fi silit să te duci şi să munceşti ca să-ţi cîştigi pîinea ? O mulţime de fete sînt nevoite s-o facă şi nu-s nici' mai vînjoase, nici mai isteţe ca tine.

Sarah Penn spălă o tigaie cu gesturi energice. Frecă la fel de conştiincios atît exteriorul cît şi interiorul ti- găii. îşi îngrijea cu deosebită măiestrie căsuţa cît o cutie de chibrituri. In unica ei cameră, de zi nu se vedea nici urmă din praful ce se aşterne inevitabil prin contactul permanent al vieţii cu materia neînsufleţită. Cînd mătura, parcă nici n-avea ce mătura ; cînd făcea curăţenie, nu se observa nici o deosebire. Era ca un artist a cărui perfecţiune lasă impresia că arta vine de la sine. în ziua aceea, de pildă, scoţînd un lighean ca să frămînte aluatul şi o planşetă ca să-1 întindă, doamna Penn se apucase să facă plăcinte ; dar nu se vedea pe ea urmă de făină, cum nu se vedea nici pe fiica ei, care se ocupa de o treabă mai delicată. Nanny urma să se mărite în toamnă şi •broda nişte batist alb. Broda cu hărnicie, în timp ce mama ei făcea plăcintele, iar mîinile ei albe ca laptele păreau chiar mai albe decît ţesătura fină.

— Acuş va trebui să scoatem plita afară în şopron, zise doamna Penn. Spui că nu avem ce ne trebuie, da' ce bine-i că putem duce plita afară în şopron cînd se face cald. Bună treabă a făcut taică-tu cînd a meşterit hornu' ăla în şopron.

în timp ce învîrtea plăcintele, Sarah Penn avea pe figură aceeaşi expresie de vigoare blajină ca a unui sfînt. Făcea plăcinte cu carne. Erau plăcintele favorite ale soţului ei, Adoniram Penn. Făcea plăcinte de două ori pe săptămînă. Lui Adoniram îi plăcea adesea să guste cîte o plăcintă între mese. In dimineaţa asta, doamna Penn trebuia să se

grăbească. Se apucase de treabă mai tîr- ziu ca de obicei şi vroia să aibă plăcinta gata la prînz. Oricît de adînc i-ar fi fost resentimentul pe care împrejurările o forţau să-1 nutrească faţă de bărbatul ei, niciodată nu pregetase să acorde o neobosită atenţie tuturor pretenţiilor lui. Atunci cînd nu e prevăzută cu porţi largi, nobleţea de caracter răzbate chiar şi prin crăpături. Astăzi nobleţea lui Sarah Penn, se arăta sub forma plăcintelor rumene. Prin urmare, Sarah făcea conştiincioasă plăcintele, în timp ce ridicîndu-şi privirile de cealaltă parte a mesei vedea o imagine care îi rodea sufletul credincios şi răbdător — cei trei oameni care săpau pivniţa noii şure, exact pe locul unde cu patruzeci de

ani în urmă Adoniram îi promisese că se va ridica noua lor casă.

La prînz plăcintele erau gata. Adoniram şi Sammy intrară în casă cu cîteva minute după ora douăsprezece, înghiţiră bucatele cu un fel de grabă solemnă. In familia Penn nu se prea făcea conversaţie la masă. Adoniram rosti o scurtă rugăciune, după care toţi mîncară, iar apoi se ridicară şi o porniră fiecare la treaba lui.

Sammy se înapoie la şcoală, ieşind pe furiş din curte cu nişte salturi uşoare ca de iepure. înainte de şcoală mai vroia să joace bile şi se temea ca nu cumva să-i mai dea tatăl său ceva de făcut. Adoniram se repezi la uşă şi strigă după el, dar băiatul parcă intrase în pămînt.

— Nu-nţeleg, mamă, de ce l-ai lăsat să plece, zise Adoniram. Aveam nevoie de el să-mi ajute să descarc lemnele.

Adoniram ieşi afară în curte să descarce lemnele din căruţă, Sarah strînse masa, în timp ce Nanny îşi scoase moaţele şi îşi puse o altă rochie. Se pregătea să se ducă să-şi mai cumpere nişte pînză şi aţă de brodat.

După ce Nanny plecă, doamna Penn veni la uşă.

— Tată ! strigă ea.

— Ce s-a-ntîmplat ?

— Am o vorbă cu tine, tată, doar o clipă.

— Nu pot lăsa lemnele astea oricum. Musai să le descaro şi pînă la două să mai aduc şi-o grămadă de pietriş. Ar fi trebuit să-mi dea şi Sammy o mînă de-aju- tor. Cin' te-a pus să-1 laşi să plece la şcoală aşa devreme ?

— Vreau să-ţi zic ceva — numa' o clipă.

— Ţi-am spus, mamă, că n-am timp.

— Tată, vino imediat încoace.

Sarah Penn stătea în uşă ca o regină şi îşi ţinea capul de parcă ar fi purtat o coroană ; avea acea răbdare care dădea autorităţii din glasul ei un ton regesc. Adoniram veni spre ea. Doamna Penn îl conduse spre bucătărie arătîndu-i un scaun.

— Stai jos, tată, zise ea; am o vorbă cu tine.

El se aşează greoi ; faţa îi era indiferentă, dar îşi

privea nevasta cu ochi .neliniştiţi.

— Spune, mamă, ce s-a-ntîmplat ?

— Vreau să ştiu, tată, de ce construieşti şura ?

— N-am nimic de spus în privinţa asta.

— Nu cumva socoteşti că mai avem nevoie de-o şură ?

— Ţi-am zis, mamă, că n-am nimic de spus şi nici n-o să spun nimica.

— Nu currfva vrei să mai cumperi vaci ?

Adoniram nu dădu nici un răspuns ; îşi strînse doar buzele mai tare.

—■ Ştiu că ăsta ţi-e gîndu', da' ascultă, tată, la mine — Sarah Penn nu se aşezase ; stătea în picioare în faţa soţului ei cu umilinţa femeilor din Scriptură — o să-ţi vorbesc pe şleau ; n-am făcut-o niciodată de cînd ne-am luat, da' o s-o fac acuma. Nu m-am plîns niciodată şi n-o să mă plîng acuma, da' o să vorbesc pe şleau. Vezi odaia asta, tată ? Uită-te bine la ea. Vezi că n-are un covor pe jos şi că tapetu' e murdar şi se desprinde de pe perete. De zece ani n-am mai schimbat tapetu', şi-a- tunci tot singură l-am pus şi nu ne-a costat sulull decît nouă bănuţi. Uită-te la odaia asta, tată ; de cînd m-am măritat, aici a trebuit să lucrez, să mănînc şi să stau cît e ziulica de lungă. Nu există femeie în tot tîrgu' să nu stea mai bine ca mine, chiar dacă bărbat-su n-are nici jumate din cît ai tu. Şi Nanny tob aici e nevoită să-şi aducă musafirii ; şi din toate prietenele ei, nu-i una care să nu stea mai bine ca ea şi taţii lor nici nu-s aşa de muncitori ca al ei. N-are altă odaie unde să facă nunta. Ce-ai fi zis, tată, dacă noi ne-arrţ fi făcut nunta într-o încăpere ca asta ? Eu m-am măritat în camera de oaspeţi a mamei mele, cu covor pe jos,i cu mobilă tapisată şi cu o măsuţă de mahon pentru jocu' de cărţi. Iar fata mea n-are decît camera asta unde să se mărite ! Uită-te aici, tată !

Sarah Penn traversă odaia, de parcă' ar fi fost, pe o scenă într-un rol tragic. Izbi uşa de perete şi dezvălui privirilor un dormitor strimt, în care încăpeau doar un pat şi un birou, despărţite printr-un loc îngust de trecere.

— Uită-te, tată, zise ea, de patruzeci de ani a trebuit să dorm în chichmeata asta. Aici am născut toţi copiii — şi pe ăi doi care s-au, prăpădit, şi pe ăştia doi care mai trăiesc. Tot aici am zăcut cînd am fost bolnavă.

Se îndreptă spre altă uşă şi o deschise : dădea spre o cămară mică şi întunecoasă.

— Uită-te bine, zise ea. Asta mi-e toată cămara — aici trebuie să-mi pun vasele, să-mi păstrez proviziile, să-mi ţin vedrele şi oalele de lapte. Ascultă, tată, aioi ţin iaptele de la şase vaci, şi acuma tu construieşti încă o sură şi vrei să mai cumperi) vaci şi să-mi dai şi mai muit lapte pe care să-1 pun tot aici.

Mai deschise cu furie încă o uşă. Din spatele ei porneau in spirală nişte scări înguste şi şubrede.

— Poftim, tată, zise ea vreau să te uiţi la scările care duc spre cele două odăi neterminate unde au trebuit să doarmă copiii noştri de cînd au venit pe lume, în tot tîrgu' nu-i fată mai drăguţă şi mai delicată ca Nanny, şi uite unde-i nevoită să doarmă. Despărţitura din grajd unde-ţi ţii calu' e mai bună, mai solidă şi mai călduroasă.

Sarah Penn se întoarse şi reveni în faţa soţului ei.

— Şi-acuma, tată continuă ea, vreau să ştiu dacă tot mai crezi că faci ce trebuie făcut, după cum pretinzi. Ascultă, cînd ne-am luat acu' patruzeci de ani, mi-ai făgăduit solemn că înainte de sfîrşitu' anului o să ne construim o casă pe locu' ăla. Ai zis că ai destui bani şi că nici nu te-ai gîndit să-mi ceri să trăiesc într-o casă ca asta. De-atunci au trecut patruzeci de ani, ai mai cî.ştigat o groază de bani şi eu m-am străduit să-i economisesc cît am putut, da' tu casă n-ai construit nici acuma. Ai construit şoproane, grajduri şi o şură nouă, iar acuma îţi mai trebuie încă una. Tată, vreau să ştiu dacă eşti convins că-i drept. Dai unor animale necuvîntătoare adăpost mai bun decît le dai celor care-s carne din carnea ta şi sînge din sîngele tău. Vreau să ştiu dacă tu crezi că-i drept.

— N-am de spus nimica.

— Nu poţi, tată, să nu spui nimic, fără să recunoşti că r.u-i drept. Şi mai e ceva... de care nu m-am plîns încă ; am scos-o la capăt patruzeci de ani şi cred că aş mai duce-o încă patruzeci, dacă n-ar fi treaba asta... dacă am avea şi noi o altă casă. Nanny nu mai poate sta cu noi după ce se mărită. O să fie nevoită să se despartă de noi şi să plece într-altă parte şi tare mă tem, tată, că la asta n-o să mă-nvoiesc în ruptu' capului. Biata fată n-a avut nicicînd prea multă vlagă-n ea. E rume- nă-n obraji, da' n-are nici o putere.. Totdeauna am cău- tat să', duc eu greu' în locu' ei. Nu-i în stare să ţină o casă şi să facă totu' de una singură. Intr-un an de zile o să fie terminată. Ia gîndeşte-te cum o să prididească să gătească, să spele şi să calce cu mîinile ei alea albe şi gingaşe; ba să mai şi mături ! Nu, tată, în ruptu' capului n-o să las lucrurile aşa.

Obrajii doamnei Penn erau aprinşi, ochii îi scînteiau. îşi pledase mărunta ei cauză de parcă ar fi fost Daniel Webster în carne şi oase ; trecuse de la asprime la patos, dar adversarul o înfrunta cu o tăcere îndîrjită, care cu ecourile ei batjocoritoare îi făcuse zadarnică toată elo- cinţa. Adoniram se ridică greoi, cu stîngăcie.

— Tată, chiar n-ai nimic de spus ? întrebă doamna Penn.

— Trebuie să mă duc după grămada aia de pietriş. Nu pot să stau să trăncănesc aici toată ziua.

— Nu vrei, tată, să mai chibzuieşti şi să construieşti acolo o casă în loc de şură ?

— N-am nimica de spus.

Adoniram ieşi afară cu pas greoi, iar doamna Penn intră în dormitor. Cînd ieşi de acolo, ochii îi erau roşii. Avea în mînă un sul de pînză nealbită. 11 desfăcu pe masă şi începu să croiască nişte cămăşi pentru soţul ei. In după-amiaza aceea, o întreagă echipă de lucrători venise în ajutorul celor care săpau pivniţa noii şure ; glasurile lor ajungeau pînă la ea. Tiparul de cămăşi pe care-1 avea nu era complet; se văzu nevoită să potrivească ea singură mînecile.

Nanny intră în casă cu pînza de brodat şi se aşează la lucru. îşi scosese moaţele şi acum fruntea îi era înconjurată de un rulou mătăsos de păr blond, ca o aureolă ; faţa gingaşă îi era fină şi netedă ca porţelanul. Brusc, îşi ridică privirea şi *o* roşeaţă delicată îi cuprinse ca o flacără gîtul şi obrajii.

— Mamă, începu ea.

— Ce-i ? •

— Mă gîndeam că... nu văd cum s-ar putea să facem... nunta în camera asta. M-aş simţi ruşinată să vină ai lui şi să nu mai vină nimeni altcineva aici.

— Poate că pînă atunci o să reuşim să punem tapet nou ; îl lipesc eu singură. Cred că n-o să ai motiv să te ruşinezi de casa ta.

— Am putea face nunta în şura cea nouă, zise Nanny cu o uşoară iritare în glas. Ce-i, mamă, de ce te uiţi aşa ?

Doamna Penn tresărise şi o privea fix, cu o expresie ciudată. Se aplecă apoi din nou peste masă şi întinse cu grijă un tipar peste pînză.

— Nu, nu-i nimic.

în momentul acela Adoniram, drept şi falnic ca un roman în carul de luptă, ieşi cu zgomot din curte în căruţa cu două roţi. Doamna Penn, deschise uşa şi rămase o clipă privind în depărtare ; glasurile lucrătorilor răsunau şi mai puternic.

In toate lunile acelea de primăvară, doamnei Penn i se păru că nu mai aude nimic altceva decît strigătele lucrătorilor şi zgomote de ciocane şi de ferăstraie. Şura cea nouă se înălţa repede. Pentru un tîrg mic ca al lor, era într-adevăr un edificiu impunător. în duminicile cu soare, bărbaţii veneau îmbrăcaţi în straie de sărbătoare, cu cămăşi curate, şi se strîngeau în jurul ei privind-o cu admiraţie. Doamna Penn nu vorbea despre ea, iar Adoniram n-o pomenea de faţă cu soţia lui, deşi uneori, cînd se întorcea în casă după ce inspecta cum mai merg lucrările, se comporta cu un fel de demnitate rănită.

— Atitudinea maică-ti în privinţa şurii e tare ciudată, îi mărturisi el într-o bună zi lui Sammy între patru ochi.

Sammy se mulţumi să mormăie ceva ; învăţase

lucrul ăsta de la tatăl său.

In a treia săptămînă a lunii iulie, şura era complet terminată. Adoniram plănuise să-şi mute vitele acolo într-o miercuri ; marţi primi însă o scrisoare care îi schimbă planurile. Veni cu ea dis-de-dimineaţă.

— Sammy a fost pe la poştă, zise el, şi mi-a adus o scrisoare de la Hiram.

Hiram era fratele domnului Penn, care locuia în Vermont.

—■ Şi ce mai zice de-ai lui ?

— Sînt bine cu toţii. Da-mi scrie că, dacă pot să vin imediat pînă la ei, s-ar putea să găsesc să-mi cumpăr exact calu' de care am nevoie, zise Adoniram privind gînditor pe fereastră spre noua şură.

Doamna Penn făcea plăcinte. Continuă să întindă foile, deşi era foarte palidă şi inima îi bătea cu putere.

— Cred că cel mai bine-i să mă duc, zise Adoniram. Nu-mi place deloc să plec chiar acu' cînd strîngem fînu', da' am cosit deja locu' de zece pogoane şi cred că Rufus şi ăilalţi or să se descurce şi fără mine vreo trei-patru zile. Prin părţile noastre nu-i chip să-mi(găsesc un cal cum îmi place mie şi tare-mi mai trebuie unu' ca să-mi aducă lemnele la toamnă. I-am zis de mult lui Hiram să aibă grijă şi, dacă aude de-un cal bun, să-mi dea de veste. Cred că-i mai bine să mă duc.

— Iţi aduc imediat o cămaşă curată şi-un guler, zise doamna Penn calmă.

întinse pe patul din micuţul dormitor costumul de duminică al soţului ei şi schimburi curate. Ii pregăti apoi apa pentru bărbierit şi briciul. în cele din urmă îi prinse gulerul şi îi legă cravata neagră.

Adoniram nu purta guler tare şi cravată decît în ocazii cu totul speciale. îşi ţinea capul sus, cu o demnitate plină de o ascunsă iritare. Cînd se văzu gata de plecare, cu haina şi pălăria periate şi cu nişte brînză şi plăcinte puse pentru drum într-o pungă de hîrtie, şovăi puţin în pragul uşii. Se uită la soţia lui cu o privire care, deşi sfidătoare, cerea

parcă scuze :

— *Dacă* se-ntîmplă să sosească azi vacile, Sammy le poate băga în şura cea nouă, zise el; şi cînd or s-aducă fînu', să-1 urce tot acolo.

— Bine, răspunse doamna Penn.

Adoniram îşi împinse înainte capul cu obrajii bărbieriţi şi o luă din loc. După ce trecu de prag se întoarse şi aruncă în urmă o privire nervoasă şi gravăf totodată.

— Dacă merge treaba, o să mă-ntorc pe sîmbătă, zise el.

— Drum bun şi vezi să ai grijă, tată< răspunse nevasta lui.

Ea rămase în uşă alături de Nanny şi îl urmări cu privirea pînă nu-1 mai văzu. Ochii ei aveau o expresie stranie, şovăielnică ; fruntea calmă era încreţită. Intră în casă şi îşi văzu mai departe de plăcinte. Nanny se aşează să coasă. Ziua nunţii se apropia şi faţa ei se făcea tot mai palidă şi mai suptă de-atîta cusut. Mama ei o privi îndelung.

— în dimineaţa asta ai mai simţit junghiu' ăla în coaste ? o întrebă ea.

— Puţin.

Treptat, faţa doamnei Penn se schimbă, fruntea în- gîndurată i se netezi, privirea îi deveni mai sigură, iar buzele mai ferme. Cu gîndurile ei neşcolite îşi formase un fel de precept care, deşi incoerent, era totuşi un precept : „Ori de cîte ori ţi se iveşte o ocazie favorabilă pe care n-ai cerut-o, priveşte-o ca pe-un semn de sus care-ţi arată drumul în viaţă[14]. Ea repetă preceptul şi se hotărî cum să acţioneze.

— Şi dacă i-aş fi scris *eu,* lui Hiram ? murmură ea pe cînd se afla în cămară, dacă i-aş fi scris eu să-1 întreb dacă nu ştie de vreun cal ? Da' uite că n-am făcut-o şi, dacă tata s-a dus, eu n-am nici un amestec în treaba asta. Parcă l-a împins providenţa, şi rostind ultimele cuvinte, vocea îi deveni puternică.

— Ce tot spui acolo, mamă ? o întrebă Nanny.

— Nimica.

Doamna Penn dădu zor cu coptul şi, la ora

unsprezece, treaba era isprăvită. Pe drum venea agale un car plin cu fîn, care trase la şura cea nouă.

— Staţi ! strigă ea. Staţi !

Oamenii se opriră şi îndreptară privirile spre ea ; Sammy se ridică din vîrful clăii de fîn şi se uită şi el la maică-sa.

— Staţi ! mai strigă ea o dată. Nu băgaţi fînu' în şura asta ; puneţi-1 în aia veche.

— Păi do ce, că aici ne-a zis să-1 punem, ripostă mirat unul din oamenii care strînseseră finul ; era un flăcău, fiul unui vecin, pe care Adoniram îl angaja cu anul argat la fermă.

— Să nu care cumva să băgaţi fînu' în şura nouă ; n-aveţi loc destul în a veche ? zise doamna Penn.

— Loc îi berechet, răspunse omul cu glasul său gros de ţăran. Dacă-i vorba de loc, păi nici n-avea dom' Penn nevoie de şura asta nouă. Se vede treaba că i-a venit alt gînd, şi zicînd asta apucă iar hăţurile.

Doamna Penn se întoarse în casă. Curînd ferestrele bucătăriei se întunecară şi o aromă de miere caldă cuprinse întreaga încăpere.

Nanny îşi lăsă lucrul deoparte.

— Parcă tata a spus să pună fînu' în şura nouă ? zise ea întrebătoare.

— Nu face nimica, îi răspunse mama.

Sammy coborîse de pe carul cu fin şi veni în bucătărie să vadă dacă era gata masa.

— Astăzi, dacă tot e tata plecat, n-o să vă dau o masă ca de obicei, anunţă, mama. Am lăsat focu' să se stingă. Luaţi-vă nişte pîine, lapte şi plăcinte. Am socotit c-o să ne descurcăm noi. Aşează pe masa din bucătărie nişte ulcioare cu lapte, pîine şi o plăcintă mare. Mai bine aşezaţi-vă şi mîncaţi, zise ea. Şi aţi putea să vă grăbiţi, că după aia vreau să-mi daţi o mînă de-ajutor.

Nanny şi Sammy schimbară o privire întrebătoare, în comportarea mamei lor era ceva straniu. Doamna Penn nu se atinse de mîncare. Intră în cămară şi în tot timpul mesei cei doi o auziră mutînd vasele dintr-un loc intr-altul. în cele din urmă ieşi cu un vraf de farfurii. Luă coşul de

rufe din şopron; şi puse în el farfuriile, în timp ce Nanny şi Sammy o priveau. Scoase apoi din cămară o mulţime de ceşti şi farfurioare şi le aşeză laolaltă cu farfuriile.

— Ce-ai de gînd să faci, mamă ? întrebă Nanny cu glas timid.

Presimţirea unui lucru neobişnuit o făcea să tremure, de parcă ar fi fost vorba de-o stafie. Sammy îşi pironise privirile pe plăcintă.

— O să vedeţi ce-o să fac, răspunse doamna Penn. Cînd eşti gata, Nanny, vreau să te duci sus şi să-ţi împachetezi lucrurile, iar tu, Sammy, vreau să-mi ajuţi să scot patu' din dormitor.

— Da' de ce, mamă ? întrebă Nanny cu răsuflarea tăiată.

— O să vezi.

în următoarele cîteva ore, această mamă simplă şi pioasă din Noua Anglie săvîrşi o faptă vitejească egală în felul ei cu cea a generalului Wolfe cînd luase cu asalt crestele Abraham. Pentru a-şi îmbărbăta soldaţii uluiţi şi a-i face să se caţere pe pereţii abrupţi ai acelor genuni chiar sub ochii duşmanului, Wolfe nu avusese nevoie de mai puţină îndrăzneală şi vitejie decît îi trebuise lui Sarah Penn pentru ca, împreună cu copiii ei, în absenţa soţului, să mute în şura cea nouă toate obiectele care alcătuiau mica lor gospodărie.

Nanny şi Sammy urmară fără să crîcnească instrucţiunile mamei lor ; intr-adevăr, erau profund impresionaţi. O asemenea sarcină originală ca cea pe care şi-o asumase mama lor avea în ea ceva straniu şi supraomenesc. Nanny ducea de colo pînă colo lucruri mai uşoare, în timp ce Sammy căra totul cu energie cumpătată.

La ora cinci după-amiază, tot conţinutul căsuţei în care familia Penn trăise vreme de patruzeci de ani se golise, fiind mutat în şura cea nouă.

Intr-un fel sau altul, orice constructor construieşte în scopuri necunoscute, fiind oarecum un fel de profet. Arhitectul şurei lui Adoniram Penn, deşi concepuse şura pentru patrupede, o nimerise mai bine decît şi-ar fi imaginat pentru a sluji tihnei

fiinţelor omeneşti. Dintr-o privire Sarah Penn îşi dăduse seama de toate posibilităţile pe care le oferea şura. Boxele spaţioase pentru cai puteau fi transformate în dormitoare mai bune decît cele pe care le avuseseră timp de patruzeci de ani, şi în plus mai exista şi o încăpere destinată trăsurii. încăperea pentru depozitarea hamurilor şi şeilor, cu poliţele şi căminul ei, era exact bucătăria pe care şi-o visase. Şi, încetul cu încetul, tot spaţiul central avea să devină o mare cameră de primire. Iar sus era tot atîta spaţiu ca şi jos. Cu nişte ziduri despărţitoare şi nişte ferestre, ce mai casă avea să iasă ! Sarah privi şirul de stîlpi din faţa spaţiului rezervat vacilor şi se gîndi că n-ar strica să facă acolo intrarea principală.

La ara şase, în încăperea devenită bucătărie ceainicul era pus pe foc iar masa era aşternută pentru ceaiul de după-amiază. Totul părea aproape la fel de primitor ca şi în casa părăsită din celălalt colţ al curţii. Flăcăul angajat de domnul Penn mulse vacile şi Sarah îi spuse calmă să ducă laptele la şura cea nouă. El veni cu gura căscată de uimire, stropind iarba cu laptele din căldările pline ochi. înainte de-a se crăpa din nou de ziuă, răs- pîndise deja prin sat vestea că nevasta lui Adoniram Penn se mutase în şura cea nouă. Bărbaţii se strînseră la prăvălie şi începură să întoarcă vestea pe toate părţile ; femeile îşi puseră şaluri pe cap şi se repeziră unele la casele altora, chiar înainte de a-şi termina treburile. în acest tîrguşor orice deviere de la cursul obişnuit al vieţii era suficientă pentru a stăvili însăşi desfăşurarea ei. Toată lumea se oprea s-o privească pe femeia cumpătată, independentă, care o luase pe un alt drum. Existau păreri contradictorii. Unii susţineau că femeia îşi pierduse minţile ; alţii că are o fire nestăpînită şi răzvrătită.

Vineri preotul veni să-i facă o vizită. Era după-amiază şi ea stătea în uşa şurei şi curăţa mazăre pentru cină, îşi ridică privirile şi îi răspunse la salut cu multă demnitate, apoi îşi văzu mai departe de treabă. Nu-1 pofti înăuntru. Expresia cucernică de pe chipul ei rămase aceeaşi, dar peste ea se aşternu, că o roşeaţă uşoară, mînia.

Preotul stătea încurcat în faţa, ei şi încerca să-i

vorbească. Ea arunca boabele de mazăre de parcă ar fi fost nişte gloanţe. în cele din urmă îşi ridică privirile, iar ochii îi dezvăluiră firea pe care fruntea blajină o ascunsese de-o viaţă.

— N-are rost să mai vorbiţi, domnule Hersey, zise ea. M-am tot gîndit şi m-am gîndit şi cred că nu greşesc. M-am rugat atîta pentru treaba asta, că acuma ea ne priveşte numa' pe noi : pe mine, pe Domnu' şi pe Adoniram. Nimeni altu' n-are motiv să-şi facă griji din pricina asta.

— Bineînţeles, doamnă Penn, dacă v-aţi adresat Domnului cu rugăciuni şi vă simţiţi mulţumită că procedaţi cum e mai bine..., zise neputincios preotul.

Faţa lui suptă, cu barba căruntă, avea ceva patetic. Era un om bolnăvicios ; siguranţa lui din tinereţe se cam topise ; pentru a reuşi să se achite de unele din îndatoririle lui pastorale, trebuia să-şi adune întreaga putere biciuindu-se ca un ascet catolic, ca mai apoi să capituleze în faţa celor cu mintea mai ascuţită.

— Sînt convinsă că aşa-i bine, la fel cum sînt convinsă că bine-au făcut şi strămoşii noştri cînd au venit aici şi şi-au lăsat vetrele unde n-aveau de nici unele, zise doamna Penn.

Apoi se ridică în picioare. După înfăţişarea ei s-ar fi zis că pragul de la intrarea în şură era chiar Plymouth Rock.

— Nu mă-ndoiesc că aveţi intenţii bune, domnule Hersey, zise ea, da' mai sînt şi treburi în care oamenii n-ar trebui să se amestece. Eu merg la biserică de mai bine de patruzeci de ani. Stau pe picioarele mele, am mintea limpede şi pot să judec şi singură şi să; hotărăsc ce cale să apuc, iar atîta vreme cît nu vreau eu, nimeni n-are să-mi dicteze mie în afară de Domnu' din cer. Nu vreţi să poftiţi înăuntru ? Ce mai face doamna Hersey ?

— Mulţumesc, bine, răspunse preotul; mai bolmoji nişte scuze şi apoi îşi luă rămas-bun.

Era un om capabil să lămurească şi cele mai complexe însuşiri ale personajelor din Biblie, pricepea foarte bine toate învăţăturile întemeietorilor Noii Anglii şi sensurile înnoirilor

istorice, dar Sarah Penn îi depăşea puterea de înţelegere. El se ocupa de probleme fundamentale, dar cele mărunte îl dădeau gata. Şi, la urma urmelor, deşi nu ţinea de îndatoririle lui, se întreba mai degrabă ce-o să-i facă Adoniram Penn nevestei lui, decît ce va zice Domnul de fapta ei. Toată lumea îi împărtăşea curiozitatea. Cînd sosiră cele patru vaci cumpărate de Adoniram, Sarah porunci ca trei din ele să fie duse în vechea şură, iar a patra în şopronul casei, în locul plitei de gătit. Lucrul acesta spori şi mai mult curiozitatea şi nerăbdarea oamenilor. Se zvonea că toate cele patru vaci fuseseră adăpostite în vechea casă.

Sîmbătă, spre asfinţit, la vremea cînd Adoniram trebuia să sosească acasă, pe drum lîngă noua şură se strîn- sese un grup de oameni. Tînărul argat mulsese vacile, dar tot se mai învîrtea pe-acolo. Sarah Penn pregătise cina : pîine proaspătă, mîncare de fasole şi plăcinte ; era cina care-i plăcea lui Adoniram sîmbăta. Sarah îşi pusese o rochie curată de stambă şi se comporta ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Nanny şi Sammy se ţineau tot pe urmele ei ; ochii le erau holbaţi, iar Nanny era cuprinsă de un tremur nervos. Cu toate acestea, emoţia plăcută şi nerăbdarea cu care aşteptau deznodămîntul erau mai puternice decît orice altceva. încrederea înnăscută în mamă, mai mult decît în tată, se manifesta în toată atitudinea lor.

Sammy se uită pe fereastra noii bucătării.

— Vine ! anunţă el într-o şoaptă înfiorată.

El şii Nanny se aşezară să tragă cu ochiul prin crăpăturile din jurul pervazului. Doamna Penn îşi căută mai departe de treabă. Copiii îl văzură pe Adoniram că-şi lasă calul cel nou în drum şi se îndreaptă spre uşa casei. Uşa era încuiată. Apoi o luă spre şopron. Uşa aceea nu prea stătea încuiată nici măcar cînd nu era nimeni acasă. Gîndul la cum va arăta tatăl ei cînd va da cu ochii de vaca din şopron îi trecu prin minte lui Nanny cti o străfulgerare. De abia îşi reţinu un hohot de rîs isteric. Adoniram ieşi din şopron şi rămase uitîndu-se năuc. Buzele i se mişcau ; spunea ceva, dar ei nu

puteau desluşi ce anume. Argatul privea pe furiş de după un colţ al şurei vechi, dar nimeni nu-1 vedea.

Adoniram îşi luă calul de dîrlogi şi, traversînd ograda, se îndreptă cu el spre şura cea nouă. Nanny şi Sammy se furişară lîngă mama lor. Porţile şurei se dădură la o parte şi în prag se ivi Adoniram, alături de impunătorul cal canadian al cărui cap blind şi prelung se înălţa peste umărul lui.

Nanny rămase în spatele mamei, dar Sammy păşi brusc înainte, postîndu-se în faţa ei.

Adoniram se holbă la ei.

— Ce naiba căutaţi cu toţii aici ? întrebă el. Ce s-a-n- tîmplat acasă ?

— Am venit să locuim aici tată, spuse Sammy, şi vocea sa ascuţită îi tremură vitejeşte.

— Asta ce mai e ? adulmecă Adoniram. Ce-i cu mi- rosu' ăsta de bucătărie ? mai întrebă el.

Mai înaintă cîţiva paşi şi se uită prin uşa deschisă a încăperii pentru hamuri şi şei. Apoi se întoarse spre nevasta lui. Faţa nerasă îi era palidă şi înspăimîntată.

— Ce naiba vrea să-nsemne asta, mamă ? întrebă el cu răsuflarea tăiată.

— Intră-năuntru, tată, zise Sarah.

Apoi îl conduse în încăperea pentru harnaşamente şi trase uşa după ei.

— Ascultă, tată, începu ea, n-ai de ce să te sperii. Nu mi-am pierdut minţile. N-ai de ce să-ţi faci griji. Da' să ştii c-am venit să locuim aici şi de-aci-nainte nu ne mai clintim din locu' ăsta. Avem şi noi un drept aici, aşa cum au caii şi vacile. în casa noastră nu se mai putea trăi şi-am luat hotărîrea să nu mai stăm acolo. Mi-am făcut datoria faţă de tine patruzeci de ani şi-o să mi-o fac şi de-aci-nainte, da' acolo nu mai vreau să stau. Mai trebuie să pui aici nişte ferestre şi nişte pereţi despărţitori şi mai trebuie să cumperi şi nişte mobilă.

— Păi, cum aşa, mamă ! icni bietul bărbat.

— Ai face mai bine să-ţi scoţi haina şi să te speli — uite acolo-i ligheanu' — şi după aia ne-aşezăm la cină.

— Păi, cum aşa, mamă l

Sammy trecu prin faţa ferestrei, ducînd calul la şura cea veche. Adoniram îl văzu şi clătină tăcut din cap. încercă să-şi scoată haina, dar parcă nu mai avea nici o vlagă în braţe. Soţia sa îl ajută. îi turnă apoi nişte apă în lighean şi puse în ea o bucăţică de săpun. După ce omul termină cu spălatul, ea luă un pieptene şi o perie şi îi netezi părul rar şi cărunt. După cină, Adoniram .ieşi afară şi se aşeză pe treapta uşii din dreapta şurei, pe care el o destinase vacilor din rasa Jersey, dar pe care Sarah o transformase în intrare principală, şi îşi propti capul în mîini.

După ce strînse masa şi spălă oalele de lapte, Sarah veni lîngă el. întunericul se lăsa tot mai mult. Cerul avea o strălucire limpede, verzuie. în faţa lor se întindea cîmpul neted, în depărtare se vedea un .pîlc de căpiţe de fîn ca nişte colibe ; aerul serii era rece, calm şi înmiresmat. Ar fi putut fi un peisaj ideal pentru a sugera tihna.

Sarah se aplecă şi îşi mîngîie soţul pe unul din umerii lui uscăţivi dar musculoşi.

— Tată !

Umerii bărbatului se scuturau ; plîngea.

— Să nu faci asta, tată, spuse Sarah.

— O să pun... pereţii despărţitori... şi... tot ce mai vrei... mamă.

Sarah îşi duse la ochi poalele şorţului ; se simţea înfrîntă de propria-i ei victorie.

Adoniram era ca o fortăreaţă ale cărei ziduri, nemai- avînd nici o rezistenţă, se prăbuşiseră în clipa în care fuseseră folosite cele mai potrivite mijloace pentru asediu.

— Zău, mamă, spuse el cu glas răguşit, nici nu mi-ar fi trecut prin cap că eşti aşa de pornită.

CĂLUGĂRIŢA DIN NOUA ANGLIE [XXIX]

XXIX „A New England Nun“ apare în volumul *A New England Nun and Other Stories.*

După-amiaza era pe sfîrşite şi lumina devenea tot mai slabă. Umbrele copacilor din curte arătau acum altfel. De undeva, mai de departe, se auzea mugetul vacilor şi clinchet de clopoţei ; din cînd în cînd pe drum treceau în goană căruţe, stîmind în urma lor praful; la un moment dat se iviră şi nişte lucrători, venind istoviţi de la muncă cu lopeţile pe umeri ; în aerul blind, roiuri mici de musculiţe dansau cînd sus, cînd jos pe dinaintea feţelor oamenilor. Parcă pentru a se putea domoli, totul era cuprins de o uşoară agitaţie — ca o prevestire a liniştii, a odihnei şi a nopţii.

Acest blind freamăt diurn o cuprinse şi pe Louisa Ellis. Toată după-amiaza cususe liniştită la fereastra din camera ei de zi. Acum, înfigînd acul în pînza la care brodase, o împături cu grijă şi o aşezâ împreună cu de- getarul, aţa şi foarfecele în coşuleţul de lucru. Louisa Ellis nu-şi amintea ca vreodată în viaţă să nu fi pus la locul lor aceste mici ustensile feminine, care prin întrebuinţare îndelungată şi contact permanent cu fiinţa ei ajunseseră să facă parte integrantă din propria ei personalitate.

Louisa îşi puse un şorţ verde şi îşi luă o pălărie de pai cu panglică verde. Apoi ieşi în grădină, cu un cas- tronaş albastru de lut smălţuit, să culeagă coacăze. După ce culese coacăzele, se aşeză pe treapta de la uşa din spatele casei şi se apucă să le cureţe de pe ciorchini, pe care îi strînse atentă în poală şi îi aruncă în coteţul găinilor. Cercetă apoi atent cu privirea iarba de lîngă treaptă, să vadă dacă nu cumva scăpase vreun ciorchine.

Louisa era înceată şi calmă în mişcări ; îi trebui o mulţime de timp să-şi pregătească ceaiul ; dar cînd isprăvi, totul era aranjat cu atîta farmec, de parcă ea însăşi ar fi fost un veritabil oaspete al propriei sale persoane. Măsuţa pătrată stătea exact în mijlocul bucătăriei şi pe ea era aşternută o faţă de masă bine scrobită, cu un chenar de flori strălucitoare brodat pe margini. Louisa pusese pe tava pentru ceai un şerveţel de damasc, pe care aşezase un pahar de cristal plin cu linguriţe, o

zaharniţă de porţelan şi o ceaşcă roz de ceai cu farfurioară. Folosea zilnic serviciul de porţelan — ceea ce nu făcea nici una din vecinele ei. Ba mai mult, vecinele cleveteau pe seama acestui obicei al ei..' Ele puneau pe masă veselă de duzină şi îşi păstrau serviciile bune, de porţelan fin, în bufetul din camera de oaspeţi ; iar Louisa Ellis nu era nici mai bogată şi nici mai cu moţ ca ele. Cu toate acestea ea folosea mereu serviciul de porţelan. Pentru seara aceea îşi pregătise un castronaş de sticlă plin de coacăze cu zahăr, o farfurioară cu fursecuri şi una cu biscuiţi subţiri. De asemenea cîteva frunze de salată tăiate aspectuos. Louisei îi plăcea tare mult salata, pe care ajunsese de altfel s-o cultive în grădiniţa ei ca o adevărată specialistă. Mîncă zdravăn, deşi cu gesturi delicate, ca de vrăbiuţă ; era parcă de mirare unde dispărea toată mîncarea.

— După ce sfîrşi cu ceaiul, ujiplu o farfurie cu tur- tiţe de mălai frumos rumenite şi ieşi în curtea din spatele casei.

— Caesar ! strigă ea. Caesar ! Caesar !

Se auzi zornăit de lanţ şi în uşa cuştii micuţe, ascunsă între ierburi şi flori, apăru un cîine mare, galben cu pete albe. Louisa îl mîngîie şi îi dădu turtiţele. Apoi intră din nou în casă, spălă vasele din care mîncase, şi şterse cu grijă tot ce era din. porţelan. Amurgul se în-, teţise ; prin fereastra deschisă pătrundeau minunatele sunete înalte şi puternice ale unui cor de broaşte, întrerupt din cînd în cînd de intervenţia tărăgănată şi ascuţită a vocii unui broscoi. Louisa îşi scoase şorţul de pînză verde, dezvăluind privirilor un altul mai scurt, dintr-un imprimeu alb şi roz. îşi aprinse lampa şi se aşează din nou să brodeze.

Peste o jumătate de ceas sosi şi Joe Dagget. Auzindu-i paşii grei pe alee, ea se ridică şi îşi scoase şorţul roz cu alb. Sub acesta mai avea şi un al treilea — de olandă albă, cu margine de batist la poale ; era şorţul pentru musafiri. In afară de cazurile cînd avea oaspeţi, nu-1 purta niciodată fără a-şi pune deasupra şorţul destinat lucrului de mînă. Nici nu apucă bine să-şi împăturească iute şi metodic şorţul roz cu alb .şi să-1 bage într-un

sertar al mesei, că uşa se deschise şi în -prag se' ivi Joe Dagget.

Prezenţa lui umplu parcă întreaga încăpere. Un canar mic, galben, care adormise în colivia verde aşezată lîngă fereastra dinspre sud, se trezi şi îşi scutură speriat penele, bătînd cu aripioarele galbene în gratii. Aşa făcea ori de cîte ori intra Joe Dagget în cameră.

— Bună seara, spuse Louisa şi întinse mîna cu un fel de cordialitate solemnă.

— Bună seara, Louisa, răspunse bărbatul cu o voce puternică.

Ea îi oferi un scaun şi se aşezară amîndoi faţă-n faţă, de o parte şi de alta a mesei. El stătea drept şi ţeapăn, ţinîndu-şi picioarele mari strînse lîngă scaun, cu genunchii depărtaţi, privind stînjenit dar jovial în jurul lui. Ea şedea tot dreaptă, cu mîinile încrucişate în poală pe şorţul de olandă albă.

— A fost o zi plăcută, remarcă Dagget.

— într-adevăr plăcută, confirmă Louisa încet. Ai fost la fîn ? îl întrebă după scurt timp.

— Da, toată ziua, la lotu' de zece pogoane. Mi-au . ieşit ochii de căldură.

— Cred.

—' Tare-i greu să munceşti cînd arde soarele.

— Mama ta cum se mai simte astăzi ?

— Mulţumesc, bine.

• — Probabil că ai lăsat-o cu Lily Dyer.

Dagget se coloră la faţă.

—- Da, aşa-i, răspunse el tărăgănat.

Nu era foarte tînăr, dar faţa lui mare avea în ea ceva de băieţandru. Louisa nu împlinise încă anii lui, avea o faţă mai frumoasă şi cu pieleai mai întinsă, dar lăsa întotdeauna impresia că e mai în vîrstă.

— îmi închipui că fata asta îi e de mare ajutor mamei tale, continuă ea.

— Cred că da ; nu ştiu cum s-ar descurca mama fără ea, spuse cu căldură Dagget, uşor stînjenit.

— Pare a fi o fată plină de calităţi. E şi drăguţă, remarcă Louisa.

— Da, arată destul de bine.

Dagget se apucă să răsfoiască, pe neaşteptate,

cărţile de pe masă : un album roşu pentru autografe şi o *Carte pentru tinere domnişoare,* care aparţinuseră mamei Loui- sei. Le luă pe rînd, le deschise şi apoi le pusei din nou jos — albumul deasupra cărţii.

în tot acest timp Louisa, uşor neliniştită, nu-şi dezlipise ochii de pe ele. în cele din urmă se ridică şi schimbă poziţia cărţilor, aşezînd albumul dedesubt. Aşa fuseseră aranjate de la bun început.

Dagget rîse scurt, jenat.

— Ce importanţă are care carte e deasupra ? întrebă el.

Louisa îl privi cu un zîmbet dezaprobator.

— Aşa le ţin de cînd mă ştiu, murmură ea.

— Eşti nemaipomenită, zise Dagget încercînd să rîdă din nou ; faţa lui mare se înroşise toată.

Mai zăbovi cam o oră, după care se ridică să plece. La ieşire se împiedică de un covoraş şi, încercînd să-şi recapete echilibrul, lovi coşuleţul cu aţă şi ace de pe masă, trîntindu-1 pe podea.

Se uită mai întîi la Louisa, apoi la mosoarele răspîndite pretutindeni ; se aplecă stîngaci să le strîngă, dar ea îl opri.

— Nu face nimic, îl asigură ea ; o să le adun eu după ce pleci.

Rosti vorbele cam înţepat, fie că era puţin tulburată, fie că nervozitatea lui o afectase şi pe ea, făcîndu-o să pară nenaturală în efortul ei de a-1 linişti.

Cînd se văzu afară, Joe Dagget oftă, trase adînc în piept aerul blind al nopţii şi se simţi ca un urs nevinovat şi foarte bine intenţionat la ieşirea dintr-o prăvălie de porţelanuri.

La rîndul ei, Louisa se simţi cum probabil s-ar fi simţit blîndul şi răbdătorul proprietar al prăvăliei de porţelanuri după plecarea ursului.

îşi legă şorţul roz, apoi pe cel verde, îşi strînse de pe jos comoara risipită, o puse înapoi în coşuleţ şi îndreptă carpeta. Apoi aşeză lampa pe podea şi începu să cerceteze cu atenţie covorul. îşi trecu chiar şi degetele peste el, examinîndu-le apoi unul cîte unul.

—- Mi-a adus tot prafu-n casă, murmură ea. Am bănuit eu c-aşa are să se-ntîmple.

Luă o măturică şi un făraş şi mătură cu grijă urmele lăsate de Joe Dagget.

Dacă acesta ar fi ştiut, s-ar fi simţit încă şi mai stînjenit şi mai dezorientat, deşi devotamentul i-ar fi rămas la fel de neclintit. Venea s-o vadăi pe Louisa Ellis de două ori pe săptămînă şi de fiecare dată, stînd acolo, în camera ei atît de suavă şi delicată, se simţea ca prins într-o plasă de dantelă. îi era şi frică să se mişte, ca nu cumva, stîngaci, să rupă cu mina sau cu piciorul lucrătura fină, şi era întotdeauna conştient că Louisa îl urmărea tot timpul, temîndu-se că aşa o să se întîmple.

Totuşi dantela şi Louisa îi imprimau vrînd-nevrînd respectul, răbdarea şi devotamentul. Urma să se căsătorească cu ea peste o lună, după ce îi făcuse o curte unică în felul ei, de măi bine de cincisprezece ani. Timp de paisprezece ani din cei cincisprezece, cei doi nu se văzuseră şi de abia dacă-şi scriseseră. în toţi anii aceştia Joe fusese în Australia, unde plecase să-şi facă o situaţie şi unde rămăsese pînă şi-o făcuse. Dacă ar fi fost nevoie, ar fi stat acolo şi cincizeci de ani, dar chiar bătrîn şi şubrezit, cît mai avea zile, tot s-ar fi întors acasă s-o ia pe Louisa de nevastă.

Numai că reuşise să facă avere doar în paisprezece ani, iar acum venise acasă să se căsătorească cu femeia care îl aşteptase, răbdătoare şi încrezătoare, toţi anii aceştia.

Scurt timp după logodnă, Joe îi împărtăşise Louisei. hotărîrea sa de a-şi căuta norocul aiurea şi de a-şi face o situaţie înainte de a se căsători. Ea îl ascultase şi con- simţise, cu aceeaşi blîndă seninătate care n-o părăsi ni- cijcînd, nici măcar în clipa cînd iubitul ei pornise în lunga şi nesigura lui călătorie. Deşi împins de hotărîrea sa nestrămutată, în ultimul moment Joe începuse oarecum să şovăie, dar Louisa îl sărutase roşindu-se uşor şi îi urase drum bun.

— N-o să stau mult, promisese atunci bietul Joe cu glasul pierit de emoţie, dar trecuseră paisprezece ani.

între timp se întîmplaseră multe. Mama şi fratele Louisei se prăpădiseră', şi ea rămăsese singură pe lume. Dar lucrul cel mai important — subtil şi totodată simplu de înţeles — era că Louisa îşi îndreptase paşii pe o cărare care, deşi părea lină sub un cer calm şi senin, era atît de dreaptă şi neabătută, încît doar mormîntul îi putea pune stavilă şi atît de îngustă, încît nu lăsa Ioc decît pentru o singură persoană.

Deşi n-o recunoştea nici faţă de ea însăşi/ şi nici nu se gîndise la aşa ceva, prima senzaţie a Louisei cînd Joe Dagget sosi acasă (fără s-o fi anunţat) a fost de consternare. Cu cincisprezece ani în urmă fusese îndrăgostită de el — cel puţin aşa credea. La vremea aceea, acceptînd încetul cu încetul cursul firesc al adolescenţei şi lăsîndu-se purtată de el, începuse să considere căsătoria ca pe un pas înţelept şi probabil oportun în viaţă. Ascultase calmă şi docilă părerile mamei ei în legătură cu acest subiect. Mama ei fusese vestită pentru calmul şi firea ei plăcută şi echilibrată. Cînd se prezentase Joe Dagget, ea îi vorbise fiicei cu multă înţelepciune şi Louisa îl acceptase fără să şovăie. Era primul ei iubit.

Louisa îi rămăsese credincioasă în toţi aceşti ani. Nici nu-i trecuse prin minte posibilitatea de-a se mărita cu altcineva. în special în ultimii şapte ani, viaţa îi fusese plină de o linişte plăcută şi nici un moment nu se simţise nefericită sau nu^şi pierduse răbdarea din cauza absenţei logodnicului ; cu toate acestea întotdeauna aşteptase cu plăcere întoarcerea lui şi căsătoria lor — ca pe un deznodămînt inevitabil al lucrurilor. Se obişnuise totuşi să plaseze acest deznodămînt departe în viitor, de parcă l-ar fi situat dincolo de hotarele unei alte vieţi.

Cînd Joe sosi, ea îl aştepta şi aştepta să se mărite cu el de paisprezece ani, dar se trezi tot atît de surprinsă şi de uluită de parcă nicicînd nu s-ar fi gîndit la aşa ceva.

La Joe consternarea veni mai tîrziu. De cum o

văzu pe Louisa, vechea sa admiraţie primi o nouă confirmare. Logodnica lui se schimbase prea puţin. Avea aceleaşi maniere plăcute şi aceeaşi graţie blîndă şi, după părerea lui, nu era cu nimic mai puţin atrăgătoare ca odinioară. Cît despre el, realizase ceea ce îşi propusese ; acum întorsese spatele aventurii, iar în urechi, aduse pe aripi de vînt, începură să-i răsune din nou dulci şi puternice vechile chemări melodioase ale dragostei. Se deprinsese să audă în ele doar numele Louisei ; mult timp crezuse că-1 mai aude încă, dar în cele din urmă i se păru că, deşi vîntul aducea mereu aceleaşi cîntece, numele era altul. Pentru Louisa cîntecul nu fusese niciciînd mai mult decît un murmur. Ii ascultă o vreme cu oarecare alean, după care se întoarse tăcută şi se apucă să-şi pregătească rochia de mireasă.

Joe făcuse nişte schimbări mari şi de-a dreptul impresionante acasă la el. Era vorba de casa părintească ; tinerii căsătoriţi urmau să locuiască acolo, deoarece Joe nu-şi putea lăsa singură mama, care nu accepta să-şi părăsească vechea gospodărie. Aşadar, Louisa trebuia să-şi părăsească ea casa. In fiecare dimineaţă cînd se trezea din nou printre lucrurile ei de fată, frumos aranjate, se simţea ca cineva care priveşte pentru ultima oară chipurile celor dragi. E adevărat că, într-o oarecare măsură, le va putea lua cu ea, dar mutate din ambianţa lor fără îndoială că ar fi căpătat o înfăţişare atît de diferită, îneît ar fi încetat să mai fie ele însele. Mai existau apoi şi unele particularităţi ale fericitei ei vieţi solitare la care s-ar putea să fie constrînsă să renunţe în întregime. Probabil că-i vor reveni nişte obligaţii mai riguroase decît cele plăcute şi aproape inexistente de pînă atunci. O să trebuiască să se ocupe de q casă mare ; sâî invite musafiri ; s-o servească pe bătrînă mamă a lui Joe, neputincioasă şi pretenţioasă ; iar să ţină mai mult de-o slujnică ar fi fost contrar tuturor tradiţiilor acestui tîr- ' guşor atît de chibzuit. Louisa avea un mic alambic şi vara obişnuia să-şi găsească o ocupaţie plăcută distilînd diverse esenţe dulci şi aromate din trandafir şi izmă. Treptat o să

trebuiască să renunţe şi la alambic. Avea o rezervă considerabilă de esenţe' şi oricum n-o să mai aibă timp să facă treaba asta pentru simpla ei plăcere, în plus, mama lui Joe o să considere că se ţine de prostii ; chiar şi făcuse o aluzie în acest sens. Una din cele mai mari plăceri ale Louisei erau cusăturile pe pînză, nu că ar fi fost întotdeauna utile, ci pur şi simplu pentru satisfacţia pe care i-o ofereau. N-ar fi fost dispusă să recunoască de cîte ori desfăcuse o cusătură numai de dragul de-a o face din nou. Stînd la fereastră în atîtea şi-atîtea după-amieze lungi şi îneîntătoare, trecînd uşor cu acul prin pînza delicată, se simţea o întruchipare a calmului şi a plăcerii. Dar în viitor existau puţine şanse pentru asemenea clipe nesăbuite de tihnă. Mama lui Joe, o femeie răutăcioasă şi autoritară chiar şi acum la bătrîneţe, şi foarte probabil Joe însuşi, cu asprimea sa masculină
neintenţionată, ar ride şi apoi s-ar încrunta văzînd toate aceste preocupări de fetişcană, frumoase dar lipsite de sens.

Louisa avea o pasiune de adevărat artist cînd era vorba de ordinea şi curăţenia din căsuţa ei retrasă. Cînd vedea geamurile pe care le spăla şi le lustruia pînă ajungeau să strălucească precum nestematele, simţea cum inima îi tresaltă triumfătoare. Sorbea molcom din oohi sertarele ordonate ale biroului, cu întregul lor conţinut de hîrtii împăturite la milimetru şi răspîndind aromă de levănţică şi curăţenie. Mai putea fi oare sigură că va avea parte de asemenea satisfacţii ? Avea adevărate vedenii, atît de surprinzătoare, încît mai să le respingă pe toate pentru indelicateţea lor ; vedea tot felul de obiecte bărbăteşti, grosolane, răspîndite într-o neorînduială înfricoşătoare ; vedea praful şi dezordinea aduse inevitabil de prezenţa aspră a unui bărbat în mijlocul acestei armonii delicate.

Printre presimţirile ei rele, una din cele mai rele se referea la cîinele Caesar. Cîinele era un adevărat pustnic. Cea mai mare parte a vieţii şi-o petrecuse , în cuşca sa retrasă, departe de societatea clinilor şi de bucuriile lor nevinovate. Din fragedă tinereţe, nu mai văzuse o vizuină de marmotă, nu mai cunoscuse

satisfacţia de a roade un os rătăcit la uşa de la bucătăria vecinilor. Şi toate acestea din pricina unui păcat comis cînd mai era încă pui. Nimeni nu ştia cît de adîncă era remuşcarea de care putea da dovadă acest cîine bătrîn, cu figură blîndă şi total nevinovat, dar chiar dacă nu simţise remuşcarea, simţise din plin pedeapsa meritată. Bătrînul cîine rareori îşi ridica glasul să mîrîie sau să latre ; era gras şi adormit; împrejurul ochilor bătrîni şi tulburi avea cercuri galbene ca nişte ochelari ; dar exista un vecin care purta pe mînă urmele lăsate de dinţii albi, tineri şi ascuţiţi ai lui Caesar şil de aceea cîinele trăia de paisprezece ani legat de lanţ, singur cuc într-o cuşcă strimtă. Vecinul, care era un coleric şi pe deasupra mai şi suferise de pe urma rănii, ceruse fie moartea lui Caesar, fie ostracizare totală. Aşadar, fratele Louisei, stăpînul cîinelui, îi construise lui Caesar o cuşcă micuţă şi îl puse la lanţ. Trecuseră paisprezece ani de cînd, într-o izbucnire a tinereţii, săvîrşise cîinele acel atac memorabil asupra vecinului şi, cu excepţia unor scurte plimbări întotdeauna cu lanţul de gît, supravegheat cu stricteţe fie de stâpînul lui, fie de Louisa, bătrînul cîine rămăsese literalmente un întemniţat. E îndoielnic că, dată fiind ambiţia sa limitată, el unul s-ar fi mîndrit cu lucrul acesta, dar fapt este că dobîndise o considerabilă glorie ieftină. Toţi copiii şi numeroşi adulţi din localitate îl priveau ca pe un adevărat monstru de cruzime. Balaurul ucis de Sfîntul Gheorghe nici pe departe n-ar fi reuşit să se bucure de o mai proastă reputaţie decît bătrînul cîine al Louisei Ellis. Mamele îşi avertizau solemn copiii că n-au voie să se apropie de el, iar copiii fascinaţi ascultau şi credeau, ahtiaţi după poveşti de groază ; şi, furişîndu-se, treceau în fugă pe lîngă casa Louisei, aruncînd priviri piezişe şi întorcînd de nenumărate ori capul să se mai uite în urmă la fiorosul cîine. Dacă se nimerea ca animalul să scoată un lătrat răguşit, se crea o adevărată panică. Drumeţii care riscau să intre în curtea Louisei se uitau la el cu respect şi se interesau dacă lanţul e destul de solid. Poate că în libertate Caesar ar fi părut un cîine foarte obişnuit şi n-ar fi stîrnit)

nici un fel de comentarii, dar în lanţ îl eclipsa propria sa reputaţie, aşa încît îşi pierdea aspectul real şi în chip misterios dădea impresia de ceva nedesluşit şi enorm. Totuşi Joe Dagget, cu perspicacitatea şi cu firea sa jovială, îl văzu aşa cum era. Se duse curajos la cîine şi îl mîngîie pe cap, în pofida slabelor proteste ale Louisei care îl prevenise ; ba mai mult, Joe încercă chiar să-i dea drumul. Louisa se alarmă într-atît, încît Joe se lăsă păgubaş, dar din cînd în cînd continuă să-şi exprime cu toată convingerea părerea în această privinţă. „în tot tîrgul nu există cîine mai bun ca ăsta“, spunea el, „şi e de-a dreptul nemilos să-1 ţii legat. Intr-o zi o să-i dau eu drumul.“

Louisa avea foarte slabe speranţe că n-o să se ţină de cuvînt cînd bunurile şi interesele lor vor deveni comune. îl şi vedea pe Caesar dînd iama prin tîrguşorul liniştit şi lipsit de apărare. Vedea în calea lui numai copii nevinovaţi plini de sînge. în ceea ce o privea, ţinea foarte mult la bătrînul cîine, deoarece fusese al răposatului ei frate şi se purtase întotdeauna foarte blind cu ea ; cu toate acestea era convinsă de cruzimea lui. întotdeauna atrăgea atenţia tuturor să nu se apropie de el. li dădea, o hrană de ascet : terci şi turte din mălai, niciodată nu-i aţîţa firea primejdioasă cu mîncăruri stimulative pe bază de came şi oase. Louisa se uita cum molfăie bătrînul cîine hrana lui simplă şi se gîndea tre- murînd la apropiata ei căsătorie. Cu toate acestea, nici perspectiva dezordinii şi a haosului în locul tihnei blînde şi a armoniei, nici presimţirea că Caesar se va repezi în tîrg ca un turbat; nici bătăile agitate ale aripilor micuţului canar galben nu erau suficiente pentru a o clinti cu un fir de păr din hotărîrea ei. In toţi anii aceştia Joe Dagget o iubise şi trudise pentru ea. Orice s-ar întîmpla, ea nu se putea dovedi nestatornică zdrobindu-i inima. Acul îi alerga cu împunsături mărunte şi minunate, împodobindu-i rochia de mireasă, iar timpul trecea, pînă cînd nu mai rămase decît o săptămînă pînă la ziua nunţii. Era într-o marţi seara şi nunta urma să aibă loc de miercuri într-o săptămînă.

Era o noapte cu lună plină. Cam pe la ora nouă Louisa Ellis ieşi puţin să se plimbe. Pe ambele părţi ale drumului se întindeau ogoare mărginite cu parapete scunde de piatră. în spatele parapetului creşteau desişuri de tufe şi, din loc în loc, cîte un pom — vişini sălbatici şi meri bătrîni. După scurt timp Louisa se aşeză pe parapet şi începu să se uite gînditoare i în jur, cuprinsă de o uşoară tristeţe. De o parte şi de alta o adăposteau tufe înalte de coacăze negre şi de creţuşcă, printre care se încolăceau rugi de mure şi zmeură. în faţă îi rămînea doar puţin spaţiu liber, cît să privească înainte. De cealaltă parte a drumului creştea un copac cu ramuri întinse ; luna strălucea printre ele şi frunzele sclipeau argintii. Drumul era smălţuit cu minunate pete nestatornice de argint şi umbră ; aerul era plin de un balsam misterios. ,.Or fi oare struguri sălbatici ?“ murmură ea. Stătu aşa un timp şi tocmai se pregătea să se ridice, cînd auzi paşi şi nişte şoapte, aşa că rămase nemişcată. Era un loc singuratic şi Louisa se simţi cam speriată. Se gîn- di să rămînă acolo în umbră şi să-i lase pe ceilalţi, indiferent cine ar fi fost, să treacă mai departe.

Dar chiar înainte de-a ajunge în dreptul ei, vocile amuţiră, iar paşii se opriră. 'îşi dădu seama că, oricine ar fi fost, se aşezară şi ei pe parapet. Tocmai se întreba dacă nu cumva putea să plece pe furiş, neobservată, cînd o voce rupse tăcerea. Era vocea lui Joe Dagget. Louisa rămase nemişcată.

înaintea vocii auzise un oftat adine, tot atît de cunoscut ca vocea însăşi.

— Şi-aşa, suspină Dagget, te-ai hotărît deci ?

— Da, răspunse o altă voce, plec poimîine.

,,Asta-i Lily Dyer, se gîndi Louisa. în mintea ei vocea se întrupase. Văzu o fată înaltă şi zdravănă, cu o faţă hotărîtă şi frumoasă care arăta încă şi mai hotărîtă şi mai frumoasă în lumina lunii, cu părul ei bogat, bălai, strîns la spate într-un conci. O fată plină de sănătate şi de o domoală forţă rustică, cu o siguranţă de sine demnă de-o prinţesă. Toţi oamenii din sat o plăceau pe Lily Dyer ; avea exact calităţile necesare pentru a stîrni admiraţia. Era bună, frumoasă şi isteaţă. Nu de puţine ori auzise Louisa

adueîndu-i-se laude.

— Asta-i, zise Joe Dagget, n-am ce să spun.

— Nu ştiu ce-ai putea spune, zise Lily Dyer.

— N-am ce să spun, repetă Joe, scoţînd vorbele cu greutate ; apoi se făcu tăcere. Nu-mi pare rău, începu el în cele din urmă, că s-a întîmplat aşa ieri, că într-un fel am lăsat să se vadă ce simţim unul pentru altul. Cred că nu ne-a stricat să aflăm. Fireşte că nu pot schimba nimic. O să merg înainte şi-o să mă-nsor săptă- mîna viitoare. N-o să părăsesc o femeie care m-a aşteptat paişpe ani şi n-o să-i zdrobesc inima.

— Dac-ai părăsi-o, nici n-aş vrea să mai aud de tine, spuse fata răspicat, cu neaşteptată vehemenţă.

— N-o să-ţi dau prilejul, preciză el, dar nici nu prea cred c-ai fi în stare.

— Asta s-o crezi tu. Cinstea-i cinste şi dreptatea-i dreptate. Nu dau un ban pe, un bărbat care le calcă în picioare, pentru mine sau pentru oricare alta ; ai să vezi tu, Joe Dagget.

— Ba ai să vezi tu, şi încă foarte curînd, că nu le calc eu în picioare nici pentru tine şi nici pentru alta, replică el.

Vocile sunau ca şi cum cei doi erau supăraţi unul pe celălalt. Louisa asculta încordată.

— Îmi pare rău că socoteşti că trebuie să pleci, zise Joe, dar nu ştiu dacă nu-i cea mai bună soluţie.

— Bineînţeles că-i cea mai bună soluţie. Sper că) şi tu şi eu avem atîta bun simţ.

— Bănuiesc că ai dreptate.

Brusc, vocea lui Joe deveni pareă mai tandră.

— Ascultă, Lily, zise el, eu o să mă descurc destul de bine, dar nu suport gîndul că... Nu crezi c-o să suferi prea tare din pricina asta ?

— Cred c-ai să te lămureşti că n-o să sufăr prea tare din pricina unui bărbat însurat.

— Sper şi eu, Lily, sper că aşa are să fie. Dumnezeu mi-e martor. Şi... sper că... într-o zi... o să-ntîlneşti pe altcineva...

— Nu văd de ce nu.

Dar deodată tonul i se schimbă :

—■ Nu, Joe Dagget, spuse ea cu o ^ee limpede şi dulce, atît de tare, încît s-ar fi putut auzi şi de pe cealaltă parte a drumului, n-o să riiă mărit în viaţa meai cu alt bărbat. Sînt stăpînă pe mine şi n-o să-mi frîng inima şi nici n-o să mă fac de rîsul lumii, dar de măritat, n-o să mă mărit în vecii vecilor, de asta să fii sigur. Nu-s eu fata care să simtă aşa de două ori în viaţă.

Louisa auzi o exclamaţie şi o uşoară agitaţie în spatele tufişurilor ; apoi Lily vorbi din nou — după voce părea că s-ar fi ridicat în picioare.

— Să terminăm odată, spuse ea. Am stat destul. Acum mă duc acasă.

Louisa şedea uluită, ascultîndu-le paşii care se îndepărtau. După un timp se ridică şi o porni încet spre casă. In ziua următoare se ocupă metodic de treburile gospodăriei — era un lucru tot atît de firesc ca respiraţia — dar nu mai cusu la rochiaj de nuntă. Se aşeză la fereastră şi începu să se gîndească.

Cînd se lăsă seara, veni şi Joe. Louisei Ellis nu-i trecuse niciodată prin minte că ar avea cea mar mică urmă de diplomaţie, dar, deşi sfioasă de felul ei în seara aceea se văzu obligată s-o caute şi o descoperi printre micile ei arme feminine. Nici acum nu-i venea să creadă că auzise bine şi că, luîndu-şi înapoi cuvîntul dat, nu-i va pricinui lui Joe o groaznică nedreptate. Vroia să-i afle gîndurile fără a-şi trăda prea curînd propriile intenţii. Reuşi de minune şi, în eele din urmă, ajunseră amîndoi la o înţelegere ; dar lucrul nu se dovedi prea uşor, căci şi el se temea tot atît de tare ca şi ea să nu se trădeze.

Louisa nu pomeni nici măcar o dată de Lily Dyer. Declară pur şi simplu că, deşi nu are nici un motiv să se plîngă de el, se obişnuise de atîta timp cu un anume fel de viaţă, incit nu mai putea accepta o schimbare şi se vedea nevoită să dea înapoi.

— Tu ştii, Louisa, că eu n-am dat niciclnd înapoi, zise Dagget. Ca să fiu cinstit, şi eu cred că poate-i mai bine-aşa ; dar dacă ai fi vrut să stărui, nu te-aş fi părăsit pînă la moarte. Sper că ştii lucrul ăsta.

— Da, ştiu, răspunse ea.

In seara aceea despărţirea lor a fost mai tandră decît în ultimul timp. Cum stăteau în pragul uşii, cu mîinile împreunate, îi cuprinse un ultim val de amintiri încărcate de păreri 48 rău.

— Nu-i aşa, Louisa, că nu ne-am gîndit c-o să se sfîrşească aşa ? zise Joe.

Ea dădu din cap, şi pe faţa ei calmă se văzu o> mică tresărire.

— Să-mi spui dacă te pot vreodată ajuta cu ceva, spuse el. N-o să te uit niciodată, Louisa.

Apoi o sărută şi plecă.

Rămasă într-adevăr singură, în noaptea aceea Louisa plînse puţin, nici ea nu ştia prea bine de ce ; dar în dimineaţa următoare, la sculare, se simţi ca o regină care, după ce se temuse să nu i se răpească regatul, se vede mai sigură de el ca niciodată.

<s

Acum ierburile şi buruienile n-au decît să se adune în jurul micului adăpost de sihastru al bătrînului cîine, zăpada poate să cadă pe acoperişul coteţului an după an, dar el n-o să mai pornească în vecii vecilor ca un turbat prin satul lipsit de apărare. Acum micuţul canar galben putea, noapte de noapte, să se strîngă ghem şi să doarmă în tihnă, fără a mai fi nevoit să se trezească şi să bată înfricoşat din aripi lovindu-se de gratii. Louisa putea cît îi poftea inima să brodeze olandă, să scoată esenţe de trandafiri, să şteargă praful, să lustruiască geamurile şi să pună levănţică în sertare. în după-amiaza aceea se aşează să coasă la fereastră şi simţi cum asupra ei coboară o pace adîncă. O văzu trecînd pe Lily Dyer, înaltă, mîndră şi înfloritoare ; dar nu simţi nici o tresărire. Chiar dacă îşi vînduse dreptul cîştigat prin, naş- tere, Louisa Ellis nu realiza acest lucru ; oricum, gustul vieţii pe care o alesese era delicios şi constituia de atîta amar de vreme unica ei satisfacţie. Seninătatea şi o îngustime netulburată a existenţei deveniseră pentru ea ca însuşi dreptul cîştigat prin naştere. Scrută în depărtările viitorului un şir lung ,de zile, aşezate una după alta ca perlele de pe

un şirag de mătănii, toate la fel, netede, perfecte, imaculate ; şi inima îi înălţă spre ceruri un imn de recunoştinţă. Afară era o după-amiază fierbinte de vară, întreaga atmosferă plină de sunetele muncii febrile a oamenilor, a păsărilor şi a albinelor care îşi strîngeau bucatele ; se auzea zvon de glasuri, zăngănit de unelte, dulci chemări şi zumzete prelungi. Louisa şedea numărîndu-şi cu evlavie zilele, ca o călugăriţă fără mănăstire.

CÎNTAREAŢA SATULUI [XXX]

Copacii erau înfrunziţi, dinspre sud sufla un vînt năvalnic şi frunzişul proaspăt scotea un foşnet puternic. Oamenii îl remarcară, căci pentru prima oară în anul acela copacii foşneau în adierea vîntului. în ultimele zile primăvara sosise cu un iureş peştăvilit.

Freamătul copacilor răjftlila cu putere în biserica satului, unde oamenii aşteprau zsă înceapă slujba. Ferestrele erau deschise; erâ t oj cţâminică deosebit de caldă pentru luna mai.

Cînd corul se ridică* -feţ^pu să cînte, biserica era plină de blinda muzică*ţgŞ»0£>tră — armonia gingaşă a frunzelor cu vîntul şi, din cînd în cînd, dulcele ciripit al păsărilor.

In mijlocul şirului de cîntăreţe din cor stătea Alma Way. Toţi cei prezenţi îşi îndreptară privirile spre ea, gata să o judece. Era noua solistă. Candace Whitcomb, fosta solistă, care cîntase în cor timp de patruzeci de ani, fusese de curînd concediată, căci vocea ei de soprană devenise prea nesigură ,şi dogită cînd ataca notele înalte. Oamenii se plînseseră de ea în repetate rînduri şi, după îndelungate deliberări, epitropii bisericii, cu toate menajamentele posibile, îi aduseseră la cunoştinţă • bătrînei cîntăreţe hotărîrea lor. Ea cîntase pentru

XXX „A Village Singer" se numără printre nuvelele din volumul *A Humble Romance and Other Stories.*

ultima oară cu o duminică în urmă, după care Alma Way fusese angajată să-i ia locul. Cu excepţia organistului, solista era unica persoană din întreg corul care primea salariu. Era un salariu foarte modest, totuşi oamenii din sat îl considerau substanţial pentru o tînără. Alma era din satul învecinat, East Derby, şi în împrejurimi îşi dobîndise reputaţia de mare cîntâreaţă.

Acum îşi aţinti ochii mari, albaştri şi gravi într-un punct fix ; faţa delicată şi prelungă i se făcu mai palidă ; florile albastre de pe bonetă începură să-i tremure ; mîinile ei mici şi subţiri, înmănuşate, ţinînd strîns cartea cu psalmi se porniră vizibil să tremure şi ele ; dar Alma se apucă să cînte cu curaj. în faţa ei se ridica cel mai înalt munte din lume — timiditatea şi neîncrederea în forţele proprii, dar întreaga ei fiinţă era pregătită pentru ascensiune. Primul solo interveni în mijlocul unui imn ; vocea ei răsună dulce şi pătrunzătoare ; oamenii schimbară între ei priviri admirative; dar brusc se iscă o oarecare agitaţie; toate capetele se întoarseră spre ferestrele dinspre sud. Peste zarva păsărilor şi a vîntului, peste modulaţiile ţimpezi şi puternice ale vocii Almei Way, se ridică o alţăjyoce de femeie, care cînta un alt imn, pe altă melodie.

— Ea e, şoptiră femeile între ele, pe jumătate înspăimîntate, pe jumătate aîtiilzate.

Casa fostei soliste Candace Whitcomb se afla aproape de latura sudică a bisericii. Gandace cînta şi se acompania la micul ei armoniu, ca să înăbuşe vocea rivalei.

Alma simţi că i se taie răsuflarea ; mai să se oprească ; flutură cărticica de imnuri ca pe un evantai, dar continuă să cînte. Totuşi sunetul răguşit, prelung şi monoton al armoniului şi inflexiunile stridente ale celeilalte voci păreau mai puternice decît tot restul.

Cînd imnul se sfîrşi, Alma se aşeză. Se simţea sleită ; femeia de lîngă ea îi strecură în mînă o bomboană de mentă.

— Nu merită s-o iei în seamă, îi şopti' ea cu

convingere.

Alma încercă să zîmbească ; de jos, din rîndul ascultătorilor, un tînăr o privea cu un fel de compasiune pătimaşă.

Alma avu încă un solo în ultimul imn. Din nou sunetul monoton al armoniului se ridică deasupra delicatului acompaniament al orgii din biserică şi din nou Candace Whitcomb se avîntă într-un alt cîntec.

După binecuvîntare, ceilalţi cîntăreţi se strînseră în jurul Almei. Ea aproape că nu răspunse la exclamaţiile lor de indignare sau simpatie. De două sau trei ori îşi şterse pe furiş ochii şi încercă să zîmbească. William Emmons, dirijorul corului, un om mai în vîrstă, trupeş şi cu voce mieroasă, se aplecă deasupra ei şi îşi ridică glasul. Era autoritatea muzicală recunoscută a satului, dirijorul corului şi conducătorul cursurilor de canto.

— O faptă incalificabilă, zise el.

Oamenii îi legaseră numele de cel al cîntăreţei Candace Whitcomb. Vîrstnicul tenor celibatar şi vîrstnica soprană domnişoară obişnuiau după fiecare repetiţie de sîmbătă seară să vină împreună la ea acasă, unde cîntau duete acompaniindu-se la armoniu. Oamenii priveau cu asprime faţa ei bătrînă, pe care se ivea jalnică roşeaţa tinereţii ori de cîte ori îşi făcea apariţia William Emmons. Se întrebau cu toţii dacă va veni ziua cînd o va cere de nevastă.

Iar acum William Emmons continua să-i spună Almei Way că, în ultima vreme, pe Candace Whitcomb o lăsase de tot vocea, că începuse să cînte îngrozitor şi că ar trebui să aibă bunul simţ să-şi dea singură seama de lucrul acesta.

Cînd Alma coborî împreună cu ceilalţi cîntăreţi din cor, care sporovăiau ca nişte păsări descinse de pe aripi de cînt la ciripitul lor obişnuit, preotul se apropie de ea. O aşteptase special ca să-i vorbească. Era un bătrîn gras, cu o figură fermă, care predica de peste patruzeci de ani de la acelaşi amvon. Cu glasul său molcom, îi spuse Almei cît de mult regretă incidentul şi lăsă să se înţeleagă că pe

viitor se va strădui să împiedice repetarea lui.

— Trebuie*., s-o lămuresc... pe domnişoara Whitcomb, spuse el; nu era vorba de bîlbîială; ci de o uşoară ezitare, ca şi cum gîndurile nu-şi găseau imediat drumul spre cuvinte, deşi ambele erau prezente .

O conduse pe Alma pînă la uşă şi îşi luă rămas bun de la ea cînd dădu cu ochii de Wilson Ford, care o aştepta la ieşire. Toată lumea ştia că Wilson Ford şi Alma se iubeau ; şi încă de zece ani.

Alma se îmbujoră uşor şi dădu aproape imperceptibil din cap ; rochia de mătase şi dantela de pe umeri i se înfiorară de emoţie, dar ea: nu rosti o vorbă. Şi nici Wilson, deşi nu se mai văzuseră în ziua aceea. Nu se priviră — de parcă se vedeau şi fără asta — şi plecară amîndoi alături.

Ajungînd la poarta căsuţei în care stătea Candace Whitcomb, Wilson aruncă o privire dincolo de curticica plină de tufe cu flori roz şi albe, spre ferestrele cu perdele de dantelă ; la una din ele se vedea o siluetă rigidă, albă şi uscăţivă, aplecată parcă peste o carte. Wilson clătină din cap. Era un om voinic, cu trăsături atît de puternice, încît statura nici nu mai conta.

— Te conduc pînă acasă, Alma, spuse el, şi după aceea mă întorc să-i zic cîteva mătuşii Candace.

— Să nu faci asta, Wilson.

— Ba da, chiar aşa o să fac. Dacă vrei să suporţi una ca asta, n-ai decît; eu însă n-am de gînd.

— Nu-i nevoie să vorbeşti tu cu ea. O să vorbească domnul Pollard.

— A zis el ?

— Da. După cîte am înţeles, cred că o să treacă pe la ea înainte să înceapă adunarea de după-amiază.

— Eu una ştiu : dacă mai repetă şi după-amiază figura, mă duc la ea şi-i fac surcele vechitura aia de ar- moniu.

Wilson strînse din dinţi şi clătină din nou capul.

Alma îi arunca din cînd în cînd iuţi priviri piezişe, glasul îi suna dezaprobator, dar faţa îi era numai zîm- bete.

— Cred că se simte îngrozitor, zise ea. Nu pot să

nu mă simt oarecum vinovată că i-am luat locul.

— Nu văd de ce ai fi de condamnat. Ce face ea acuma e de-a dreptul monstruos.

— Săptămînă trecută a primit un album cu poze din partea corului, nu-i aşa ?

— Da. S-au dus la ea joia trecută, i-au înmînat albumul şi au organizat şi o petrecere-surpriză. Ar trebui şi ea să se poarte cum se cuvine.

— Vezi tu, a cîntat aici atîta vreme... cred că-i vine îngrozitor de greu să renunţe.

In apropierea lui Wilson şi a Almei mai erau şi alţi oameni care se întorceau de la biserică. Ea vorbea încet, să nu se audă, dar el nu-şi tempera cîtuşi de puţin glasul. După scurt timp Alma se opri în faţa unei porţi.

— De ce te-ai oprit aici ? întrebă Wilson.

— Minnie Lansing m-a rugat să vin şi să rămîn la ea la prînz.

— Ba vei merge la mine acasă.

— Mă tem să n-o deranjez pe mama.ta.

—■ *S-o* deranjezi ! I-am spus de dim'neaţă c-o să vii.. Te aşteaptă. Haide, nu mai sta aici în drum.

Nu-i suflă Almei o vorbă despre spiritul războinic cu care primise mama lui vestea ; rămăsese acasă să pregătească prînzul şi să facă apoi paradă de truda ei şi de jiedreptatea căreiti îi căzuse victimă.

Mama lui era motivul pentru care Wilson nu se căsătorea cu Alma. Nu-şi putea aduce nevasta să locuiască cu ea şi nici nu era în stare să întreţină două gospodării. Alma era foarte dornică să se mărite cu Wilson şi să se înţeleagă cu mama lui, dar nu se plîngea de hotărîrea luată de el. Trăsăturile ei delicate de blondă se înăspriseră, iar ochii albaştri i se adînciseră în orbite. Avusese o anume drăgălăşenie delicată, dar acum începea s-o piardă şi să îmbătrînească, iar ungerii ei îng>şti, ascuţiţi degajau un aer afectat, de fată bătrîriă.

Wilson nu remarcase niciodată lucrul acesta ; nu-i trecuse niciodată prin cap că Alma s-ar putea să nu aibă o tinereţe veşnică sau că s-ar putea s-o piardă sau s-o regrete.

— Haide, Alma, vino, o rugă el; iar ea îl urmă

supusă.

Nici nu trecuseră bine de casa lui Candace Whitcomb, că preotul intră pe poartă şi sună la uşă. Silueta estompată din fereastră nici nu se clinti cînd preotul deschise poarta şi traversă curticica. Cu toate acestea Uşa se deschise prompt, ca răspuns la apelul soneriei.

— Bună dimineaţa, domnişoară Whitcomb, zise preotul.

— Bună dimineaţa, răspunse Candace clătinînd din cap cu aroganţă.

Nările şi buzele subţiri i se ridicaseră aprig în sus, de parcă ar fi adulmecat un duşman. în ochii ei negri străluceau rece, ca în ochii unei păsări furioase, două scîntei mici de mînie. Nu-1 pofti pe preot în, casă, dar el intră greoi în antreu, iar ea, mai mult retrăgîndu-se din calea lui decît conducîndu-1, se trezi în micuţa cameră de oaspeţi. El se instală în uriaşul balansoar şi începu să-şi şteargă faţa. Candace jşi reluă locul de lîngă fereastră. Era o femeie înaltă,, dar foarte subţire şi flexibilă, ca un fir de iarbă.

— E o zi... foarte plăcută, spuse preotul.

Candace nu răspunse nimic. Stătea nemişcată, cu capul aplecat. Vîntul înfiora perdelele de dantelă, tufa înaltă de trandafiri din faţa ferestrei se unduia graţioasă, prin cameră pluteau umbre delicate. Armoniul se afla în faţa unei ferestre deschise care dădea spre biserică ; pe un colţ era aşezată, o vază cu liliac alb. Mireasma florilor umplea întreaga încăpere. Preotul văzu liliacul şi îi adulmecă parfumul cu plăcere.

— Văd că ai... nişte liliac... foarte frumos.

Candace nu rosti iarăşi nici un cuvînt. Fiecare linie a trupului ei zvelt părea plină de flexibilitate, dar era o flexibilitate mai rezistentă decît rigiditatea.

Preotul se uită la ea. Domnul Pollard se revărsa pur şi simplu în balansoarul uriaş ; îşi odihnea comod braţele în haina neagră lustruită la coate, pe braţele lat? ale balansoarului.

— Păi, domnişoară Whitcomb, cred că... mai

bine... să trec direct la subiect. Vroiam să... vorbesc cu dumneata... în legătură cu... o problemă... neînsemnată. Nu cred... cel puţin nu-mi închipui că... ţi-ai dat seama, dar, de dimineaţă, cînd cînta corul, ai cîntat şi dumneata... puţin cam... prea tare. Adică... cu ferestrele deschise. Ne-a cam deranjat. Sper că nu te superi... scumpă domnişoară Candace, dar ştiam că preferi să-ţi spun deschis... căci sînt sigur că ai fi prima pe care s-o deranjeze o treabă ca asta.

Candace nu-şi ridică ochii ; arăta ca şi cum s-ar fi temut ca nu cumva cuvintele lui s-o zboare pe fereastră.

— Nu m-a deranjat deloc, zise ea. Am făcut-o dinadins ; am vrut s-o fac.

Preotul se uită lung la ea.

— N-aveţi de ce să vă uitaţi la mine. Ştiu ce fac. Intenţionat am cîntat aşa şi-o să mai cînt, şi tare-aş vrea să văd cine mă poate împiedica. Cred că dacă vreau am dreptu' să mă aşez la armoniu' meu şi să cînt un psalm într-o zi de sărbătoare ; şi nici o vorbă din lume n-o să mă oprească. Uitaţi-vă aici ! şi Candace îşi trase puţin fustele la o parte. Uitaţi-vă ce am aici !

Preotul se uită. Picioarele lui Candace se odihneau pe un album fotografic mare, cu coperţi de pluş roşu.

— E tocmai bun de taburet pentru sprijinit picioarele, nu credeţi ? întrebă ea.

Preotul se uită la album, apoi la ea ; pe faţă începu să i se citească îngrijorarea ; femeia asta îşi pierdea minţile.

Acum Candace îl privea drept în ochi, cu capul sus. Rîse, dar rîsul semănă cu un mîrîit de animal.

— Chiar aşa ! M-am gîndit că poate foarte bine să ţină loc de taburet, zise ea. De mult îmi doresc unu'.

Vocea îi era plină de ironie răutăcioasă.

— Dar, domnişoară... începu preotul; ea însă îl întrerupse :

— Ştiu ce vreţi să spuneţi, domnule Pollard, dar acum o să spun eu ce-am de spus — acum o să

vorbesc eu. Vreau să ştiu ce credeţi despre nişte oameni care se pretind creştini, dar se poartă cu alţii aşa cum s-au purtat cu mine ? Patruzeci de ani bătuţi pe muchie am cîntat în coru' ăsta. N-am lipsit o duminică, în afară doar cînd am fost bolnavă, dar şi atunci de multe ori ar fi trebuit să stau la pat, da' eu tot m-am dus* să cînt, şi acum sînt înlăturată fără măcar să mi se spună ceva înainte. Vocea îmi merge la fel ca-nainte; nimeni nu poate spune că nu-i aşa. Nicicînd n-a fost chiar aşa de înaltă ca a Almei Way — asta, poate ; da-n schimb ea e tot timpu' c-un semiton mai jos. Glasul meu e şi astăzi la fel de limpede şi frumos ca acum douăzeci de ani ; şi chiar dacă n-ar fi aş vrea să ştiu şi eu unde-i spiritu' creştinesc. Aş vrea să ştiu dacă nu le-ar face mai multă cinste oamenilor dintr-o parohie să-şi păstreze bătrîna solistă şi bătrînul preot, chiar dacă nu mai cîntă şi nu se mai ţin ca pe vremuri, mai degrabă decît să-i trimită la plimbare şi să le rănească sentimentele. N-ar fi şi asta spre slava lui Dumnezeu ? Chiar dacă nici predicile şi nici solourile n-ar fi chiar aşa de grozave ? Din cîte-am auzit, nimeni nu şi-a salvat sufletu' numai pentru că cineva a reuşit sau nu să ia o notă înaltă. În ziua de azi oamenii au ajuns pretenţioşi şi irascibili în casa Domnului, ca la birt. Ia gîndiţi-vă, domnule Pollard, că v-ar da pe dumneavoastră afară, că ar veni cu un album cu poze şi v-ar spune să vă luaţi tălpăşiţa ; cum v-ar place ? N-am de ce să mă plîng de predicile dumneavoastră ; pentru mine au fost întotdeauna bune aşa cum au fost; dar e la mintea cocoşului că se vor găsi oameni cărora să nu le mai placă predicile ca atunci cînd eraţi tînăr. La ce vă puteţi aştepta ? Şi cum o să vă simţiţi, dacă acuma la bătrîneţe o să vă dea afară şi-o să aducă în loc cine ştie ce tînăr filfizon ? Mai e şi William Emmons care-i cu trei ani mai mare ca mine şi el se ocupă de cor şi de toate cursurile de canto din orăşel. Dacă pe mine m-a lăsat vocea, înseamnă că şi pe el l-a lăsat. Da' uite că nu-i aşa ! William Emmons cîntă la fel ca-nainte. De ce nu-l dau şi pe el pe uşă afară c-un album în braţe, ca pe mine ? Poate că n-ar fi o

idee rea ca atunci cînd încep oamenii să îmbătrînească şi le mai scad puterile, iar cei tineri se apucă să împingă din urmă, să fie trimişi toţi pe-o insulă pustie şi să li se dea la fiecare cîte-un album cu poze. Atunci o să poată să stea şi să se uite la poze pentru tot restu' zilelor. Poate chiar guvernu' ar trebui să se gîndească la treaba asta.

Joia -trecută, cam pe la opt seara, mă trezesc aici cu tot coru' că vor să-mi facă o mică surpriză. Şi încă ce surpriză ! Au adus prăjituri şi portocale şi totu' era aşa de plăcut, că mă simţeam de-a dreptu' flatată. în viaţa mea nu mi se mai făcuse o asemenea surpriză. Jenny Carr s-a aşezat la armoniu şi toţi m-au rugat să cînt eu singură, iar eu n-am' bănuit nimic. De-atunci mor de ciudă de cîte ori mă gîndesc ce proastă am fost şi cum şi-au rîs toţi de mine pe înfundate.

După ce-au plecat, am găsit pe masă albumu' ăsta, dichisit cum îl vedeţi şi adresat domnişoarei Candace Whitcomb din partea numeroşilor ei prieteni, şi l-am deschis, şi înăuntru era o scrisoare în care mi se aducea la cunoştinţă că nu mai au nevoie de mine. Dacă ar fi procedat cum se cuvine şi mi-ar fi spus cinstit că s-au săturat de mine şi că o vreau pe Alma Way în locu' meu, nu mi-ar fi păsat aşa de tare ; deşi tot m-ar fi durut, pentru că aş fi simţit că nişte oameni care se pretindeau prieteni de fapt nu erau ; da' n-ar fi fost aşa de rău. Mi-au scris în scrisoare că mi-au preţuit întotdeauna serviciile şi că nu mă dau afară pentru că nu mă apreciază, ci pentril că se tem ca obligaţiile pe care le am să nu devină o povară prea mare pentru mine. Hm 1 Eu nu m-am plîns niciodată. Dacă m-ar fi trimis frumuşel la plimbare, mi-ar fi arătat uşa şi mi-ar fi zis : „Pe-aici ţi-e drumu' !" — da' aşa, să ungă pragu' cu miere, cum s-ar zice, şi să-ncerce să mă facă să cred că totu-i dulce şi frumos...

Aş fi trimis albumu' înapoi iute şi degrabă, dac-aş fi ştiut cui, da' aşa l-am folosit ca taburet pe care să-mi sprijin picioarele. După mine, nici nu-i bun de altceva. Şi nici măcar nu-mi curăţ pantofii de praf înainte de a-mi pune picioarele pe el.

Domnul Pollard, preotul, stătea uitîndu-se cu

ochi mari. Nu se uita la Candace ; privirile îi erau fixate pe un punct drept înainte. Avea un aer de soliditate inutilă, ca un bloc de granit. Acest preot de ţară cu o fire calmă şi aşezată, care cu o precizie greoaie îşi urma calea de peste patruzeci de ani, care nu cunoştea nimic nou în viaţă decît noua asemănare a anotimpurilor şi nu-şi dorea nimic nou, era incapabil să înţeleagă o asemenea femeie, care trăise la fel de liniştit ca şi el, dar tot timpul purtase în ea sămînţa răzvrătirii. Singura explicaţie pe care-o putea da pentru asemenea violenţă, pentru asemenea atitudine extremă era pierderea raţiunii. Avea convingerea că, din nefericire, Candace nu mai era ea însăşi. El unul nu era un produs tipic al Noii Anglii ; în caracterul lui elementele naţionale nu erau pronunţate. Era îngrozit şi uluit de această izbucnire pătimaşă, care era mai mult decît pătimaşă, căci orice temperament din Noua Anglie este ca o ecluză, iar forţa pe care o degajă reprezintă o acumulare. Deşi o fire dîrză, Candace Whitcomb fusese o femeie atît de liniştită şi de delicată, încît cu greu i s-ar fi putut remarca această calitate, iar ambiţia îi trecuse neobservată. Acum dîrzenia şi ambiţia se dezlănţuiseră, dominîndu-i întreaga personalitate.

Candace începu din nou să vorbească :

— Am luat hotărîrea ca în fiecare duminică să cînt cum am cîntat azi dimineaţă, şi puţin îmi pasă de ce spun oamenii, zise ea. M-am hotărît să-mi iau soarta în propriile mîini. O să le-arăt eu oamenilor că nu m-au călcat de tot în picioare şi că mi-a mai rămas ceva vlagă ca să mă ridic. N-am încă de gînd să mă las bătută ; şi-aş vrea să-1 văd pe ăla care-o să mă oprească. Dacă n-am dreptu’ să cînt un psalm şi să mă acompaniez la propriu' meu armoniu, aş vrea s-o ştiu şi eu. Dacă nu vă place, n-aveţi decît să mutaţi casa de rugăciuni.

Candace avea un respect înnăscut pentru preoţi. întotdeauna îl tratase pe domnul Pollard cu cea mai deosebită stimă. De altfel, purtarea ei faţă de bărbaţi fusese întotdeauna marcată de o anumită demnitate şi răceală delicată. Acum însă îi vorbea bătrînului preot cu naturaleţea şi libertatea cu care

ar fi clevetit peste gard cu o vecină. Ce putea el răspunde ? Nu se simţea în stare să stăvilească un asemenea val de patimă ; tot ce putea face era să-l lase să se spargă de el. Obiectă în cîteva rînduri, ceea ce nu făcu decît să sporească vehemenţa lui Candace ; îşi exprimă regretul pentru cele întâmplate şi propuse ca amîndoi să îngenuncheze şi să ceară ajutorul Domnului, pentru ca domnişoara Whitcomb să poată vedea lucrurile într-o altă lumină.

Candace refuză însă categoric.

—■ Nu văd de ce m-aş ruga, zise ea. Oricum, nu cred ca Cel-de-Sus să aibă prea mult de-a face cu treaba asta.

Cînd plecă preotul, se făcuse aproape ora pentru slujba de după-amiază. Din cauza discuţiei cu răzvrătita enoriaşă, nu avusese parte de reconfortanta odihnă de la amiază. După plecarea preotului, Candace se aşează la fereastră şi începu să aştepte. Clopotul bătu, şi prin faţa ei începură să treacă oamenii spre biserică. Cînd apăru nepotul ei, Wilson Ford, cu Alma, ea mormăi ca pentru sine : „E slabă ca o scobitoare. Pînă o s-o ia Wilson, n-o să mai rămînă mare lucru de ea. Vai de capu' lui ce nevastă o să-i mai fie şi mititicti asta cu voce biîndă şi limbă ascuţită. Aşa-i trebuie

După ce clopotul încetă să mai bată şi toţi oamenii intrară în biserică, domnişoara Whitcomb se aşează şi ea la armoniu. îşi puse în faţă o carte de psalmi şi rămase neclintită, în aşteptare. Vinele de la tîmple şi de la gîtul subţire, fără culoare, îi pulsau năvalnic, ochii negri străluceau înverşunaţi ; se aplecă ţeapănă spre pupitrul cu note, ca să audă mai bine. Cînd răsună orga bisericii, îşi îndreptă spinarea, iar degetele ei lungi şi descărnate apăsară pe clapele armoniului cu energie nestăpînită. Candace apăsă şi pe pedale cu toată forţa ; tot corpul ei subţire era în mişcare. Cînd se auziră primele note din solo-ul Almei, începu şi ea să cînte. Avusese într- adevăr o voce minunată şi era uimitor ce bine şi-o păstrase. Incordîndu-şi fiinţa cu furie şi invidie, notele pe care le scotea sunau în majoritate convingătoare. Vocea ei umplea întreaga încăpere ;

cînta cu pasiune şi expresivitate. Cel puţin în această privinţă, blînda şi micuţa Alma n-o putea întrece. Era ea plină de statornicie şi constanţă încrezătoare, dar în suflet nu-i mocneau focurile ambiţiei şi dîrzeniei. Pentru ea, muzica nu însemna ceea ce însemnase pentru mai vîrstnica ei rivală. Pentru această femeiş neînsemnată, pe care împrejurările o siliseră să păşească pe un făgaş îngust, a cînta în corul satului însemnase tot atît de mult cît însemnase Italia pentru Napoleon — iar acum, pe insula unde era exilată, încă mai continua să lupte.

După ce se termină slujba, Candace se ridică de la armoniu şi se duse să-şi reia locul de la fereastră. Genunchii îi erau moi şi îi tremurau. Se aşeză pe scaun şi î<H lăsă capul pe spate. Obrajii îi erau ocoperiţi de pete roşii. Curînd auzi poarta trîntindu-se scurt şi nişte paşi precipitaţi pe pietrişul de pe aleea de la intrare, îşi ridică privirea şi îl văzu pe nepotul ei, Wilson Ford, îndreptîndu-se grăbit spre uşă. Mai întîi tresări, apoi se înfipse şi mai bine în scaun.

Wilson dădu buzna în cameră. Lăsase uşa deschisă, dar vîntul o trînti în urma lui.

— Unde eşti, mătuşă Candace ? o strigă cu glas puternic.

Ea nu-i răspunse. Wilson aruncă în jur o privire aprigă şi, dînd cu ochii de ea, mai s-o mănînce, nu alta.

— Ascultă, mătuşă Candace, se repezi el, ţi-ai pierdut minţile ?

Candace nu rosti o vorbă.

— Mătuşă Candace ! (Ea parcă nici nu-1 auzea.) Dacă nu vrei să-mi răspunzi, o ameninţă, o să-ţi iau vechitura aia de armoniu şi ţi-1 arunc direct pe fereastră !

— Wilson Ford ! exclamă Candace cu un glas care era mai degrabă un ţipăt.

— Dă-i drumu' ! Ce-ai de zis despre felu' cum te-ai purtat ? Să-ţi spun eu, mătuşă Candace, eu unu' nu suport aşa ceva.

— Aş vrea să văd ce-o să faci.

— O să fac. O să arunc pe fereastră vechitura de armoniu şi după aia o să bat în scînduri fereastra care dă spre biserică. Şi-atunci o să vedem noi !

— Asta nu-i casa ta şi n-o să fie în vecii vecilor.

— Cine-a zis că-i casa mea ? Dumneata în schimb eşti mătuşa mea şi trebuie să veghez la onoarea familiei. Mătuşă Candace, de ce faci toate astea ?

— N-are importanţă de ce. Nu-s obligată să dau socoteală unui tinerel ca tine, care pe deasupra îşi mai dă şi-atîtea aere. Da' o vorba tot o să-ţi zio; după cum. ai vorbit azi, Wilson Ford, n-o să primeşti în vecii vecilor un bănuţ de la mine şi fără banii mei o să te-nsori cu Alma Way la sfîntu' aşteaptă. Acasă n-o poţi lua ca să stea cu maică-ta şi tare bine ţi-ar fi prins într-o zi casa asta. Acum ţi-ai luat adio de la ea. O să-mi fac alt testament, că-mi făcusem unu', dacă cumva nu ştiai. N-o să mai ai nimic din banii mei — nici tu, nici maică-ta. Şi doar n-o să mai trăiesc cît lumea. Acuma te poftesc să te duci acasă ; vreau să mă bag în pat. Nu mă simt bine.

Wilson nu mai reuşi să scoată nici un cuvînt de la mătuşa lui. Indignarea nu i se potolise cîtuşij de puţin. .Ameninţarea ei că-1 va dezmoşteni nu-1 speria deloc; era o fire mult prea independentă, iar casa mătuşii Candace însemnase întotdeauna pentru el un fel de castel în Spania ca să se gîndească serios la ea. Cu trupul lui voinic şi cu firea lui năvalnică, n-ar fi putut! avea prea mult de-a face cu castele în Spania, chiar dacă ar fi fost destul de tare ca să le construiască peste morminte. Cu toate acestea, nicicînd nu spusese că nu se va putea căsători cu Alma. Toate speranţele lui se bazau pe posibilitatea de a-şi spori avutul nu printr-o şansă neaşteptată, ci prin propria sa muncă, statornică şi neobosită. Cîndva, se gîndea el, o să aibă destul pus deoparte pentru două gospodării.

Ieşi din casa mătuşei lui la fel de furios precum intrase. După ce uşa se închise în urma lui, Candace se ridică de pe scaun şi plecă la bucătărie. Se gîndea să aprindă focul şi să-şi fiarbă o ceaşcă de ceai. Nu mîn- case nimic toată ziua. Băgă nişte vreascuri în plită şi le aprinse cu un chibrit ; apoi se înapoie? în camera de zi şi din nou se instală în

scaunul de lîngă fereastră. Focul din bucătărie începu să duduie şi nu după mult timp vreascurile subţiri arseră cu totul, dar ea uitase de foc. Nici nu pusese ceainicul pe plită. O durea capul şi, din cînd în cînd, o străbătea cîte un fior. Rămase la fereastră pînă ce după-amiaza se stinse şi se lăsă amurgul. La ora şapte din nou bătu clopotul şi oamenii trecură grupuri-grupuri pe lîngă casa ei. De data aceasta Candace nu se mai clinti din loc. închisese capacul ar- moniului. în seara asta nu mai era nevoie să-şi întreacă rivala ; Ia rugăciunile de duminica seara cîntau toţi enoriaşii.

Rămase nemişcată pînă aproape de sfîrşitul adunării ; capul o durea din ce în ce mai tare şi acum tremura toată. în cele din urmă se ridică. „Mai bine mă culc“, murmură ea. Adusă din spate şi tremurînd, se apucă să încuie uşile. Se opri un minut în uşa din spatele casei, privind peste cîmpuri pădurea din depărtare. Acolo se vedea o lumină roşie. „Arde pădurea", zise Candace. Privi lipsită de interes flăcările care ,se ridicau pîrjolind şi distrugînd frunzişul verde şi fraged al primăverii. Aerul era plin de fum, deşi pădurea se afla la o distanţă de aproape un' kilometru.

Candace încuie uşa şi intră în casă. Ce conta dacă se prăbuşeau copacii, cu ghirlandele lor delicate de frunze proaspete şi cu noile cuiburi de păsări ? Ea era mistuită de un foc şi mai aprig, care îi înghiţea vlăstarele tuturor primăverilor şi dulcea obişnuinţă de-o viaţă. Candace plecă să se culce în cămăruţa ei de lîngă camera de oaspeţi, dar nu reuşi să adoarmă. Stătu trează toată noaptea. Dimineaţa se tîrî pînă la uşă şi chemă un băieţel care trecea prin faţa uşii. îl rugă să se ducă să cheme doctorul şi apoi pînă la doamna Ford s-o roage să vină la ea. In timp cei spunea toate acestea, se ţinea de marginea uşii. Băiatul stătea şi se holba la ea uimit. Vîntul de primăvară răcorea faţa lui Candace. îşi pusese pe ea o rochie şi un şal pe umeri, iar părul cărunt îi zbura peste obrajii aprinşi.

închise uşa şi se băgă din nou în pat. Dar de acolo nu se mai sculă. Doctorul şi doamna Ford

veniră şi o îngrijiră, dar Candace nu mai trăi decît o săptămînă. Pînă în ultima clipă nimeni, în afară de ea, nu-şi imagina că are să moară ; doctorul susţinea că boala ei nu e decît un uşor acces de febră ; era pe deplin conştientă.

Dar Candace depusese de la bun început armele.

— E ultima dată că mai sînt bolnavă, îi spuse ea doamnei Ford de cum aceasta intră în casă ; şi doamna Ford făcu haz de o asemenea idee năstruşnică, dar bolnava rămase la convingerea ei.

După toate aparenţele nu era vorba de o suferinţă fizică ; îi slăbeau doar puterile pe zi ce trecea ; suferinţa ei era de ordin psihic. Nu prea vorbea, dar îi urmărea pe toţi cu o privire chinuită.

Miercuri William Emmons veni să se intereseze cum se simte. Candace îl auzi vorbind în camera de oaspeţi. încercă să se ridice într-un cot, să poată auzi mai bine ce zice.,

— A fost pe-aici William Emmons să vadă cum îţi mai merge, o informă doamna Ford după plecarea lui.

— L-am... auzit, zise Candace. Şi imediat continuă : Nancy, unde e albumu' ăla ?

— Pe masă, răspunse sora ei cu o ezitare.

— Poate că... n-ar strica... să-1 periezi puţin.

— Bine.

Duminică dimineaţă Candace îşi exprimă dorinţa de-a fi chemat preotul. Pînă atunci refuzase să-1 vadă. Preotul sosi şi se rugară împreună, iar ea îi ceru iertare pentru felul cum vorbise cu o duminică mai înainte.

— N-ar fi trebuit să... vorbesc aşa, zise ea. Am fost... teribil de... pornită.

— Poate că era din cauza bolii, zise preotul ca s-o consoleze.

Candace clătină din cap.

— Nu... n-a fost asta. Sper ca Domnu' să... mă ierte.

După plecarea preotului, Candace rămase tot tristă. Ochii ei compătimitori o urmăreau pretutindeni pe doamna Ford, cu stăruinţa automată a unui portret.

— Ce anume doreşti, Candace ? o întrebă în cele

din urmă doamna Ford.

îşi îngrijise sora cu devotament, dar cînd şi cînd îşi mai pierdea şi ea răbdarea.

— Nancy !

— Spune, ce-i ?

— Aş vrea... să te duci... cînd se termină slujba şi... să-i rogi pe Alma şi pe Wilson să vină pînă la mine. Tare-aş vrea... s-o aud... cîntînd.

Doamna Ford făcu ochii mari.

— Bine, zise ea.

Slujba era în toi. Ferestrele fuseseră deschise, căci era tot o duminică foarte călduroasă. Din patul ei Candace asculta muzica şi o pace adîncă i se aşternu pe figură. Sora ei o pieptănase şi îi pusese o bonetă curată. Perdeaua albă de la fereastra dormitorului flutura în adierea vîntului ca o pînză de corabie. Candace aproape că se simţea mai bine, iar gîndul morţii n-o înspăimînta.

De la fereastra camerei de oaspeţi, doamna Ford pîndea sfîrşitul slujbei. Cînd începură să iasă oamenii, alergă afară să-i aştepte pe Alma şi pe Wilson. Cînd apărură, le împărtăşi dorinţa lui Candace şi cu toţii intrară în casă.

— Candace, au venit Alma şi Wilson, strigă doamna Ford, conducîndu-i spre uşa dormitorului.

Candace zîmbi.

—■ Intraţi, îi pofti ea cu voce slabă.

Şi cei doi intrară şi se opriră lîngă pat. Candace continua să-i privească, în timp ce un zîmbet îi schimonosea buzele.

— Wilson !

— Ce-i, mătuşă Candace ?

— Nu l-am schimbat... testamentu'. Tu şi Alma puteţi veni... să staţi... aici... după ce n-oi mai fi eu. Mai
că-ta se poate descurca şi singură. Alma... poate... să-mii ia... toate... lucrurile mele.

— Nu mai vorbi aşa, mătuşă Candace.

Pe obrajii lui Wilson şiroiau lacrimile, iar faţa delicată a Almei tremura toată.

— Poate... dacă vrea Alma... să-mi cînte ceva,

zise Candace.

— Ce vreţi să cînt ? întrebă Alma cu un glas tremurat.

— *Iubire sjîntă a sufletului meu.*

Stînd alături de Wilson, Alma se apucă să cînte. La început de-abia reuşi să-şi controleze vocea, dar apoi cîntă dulce şi cristalin.

Candace zăcea în pat şi asculta. Pe faţă avea o expresie radioasă, de extaz, care n-o părăsi nici după ce Alma sfîrşi cîntecul. Dar atunci îşi ridică privirile şi vorbi, şi era ca un copac din pădure a cărui imagine de odinioară mai apare o ultimă clipă prin fumul şi flăcările focului care-1 transfigurează înainte de-a se prăbuşi.

— Ai fost cu un semiton mai jos pe cuvîntu'... suflet, zise Candace.

Cuprins

Pitoresc şi nostalgie : .debutul realismului american ... **5**

Vestul şi Vestul Mijlociu

BRET HARTE *
Sărutul lui Salomy Jane..... 16
Brown din Calaveras .....■..... 38
Idila din Red Gulch 50
MARK TWAIN
Cum l-a speriat filfizonul pe pădurar..... 61
Cînd s-a urcat bizonul în copac..... 62
Hank Monk, vizitiu vestit 67
Povestea lui Baker despre gaiţe..... 72
EDWARD EGGLESTON
Lecţie particulară de la un buldog..... 78
Cum a fost încolţit predicatorul..... 86
AMBROSE BIERCE
Fereastra bătută-n scînduri..... 92
Adevărat blestem 97

Sudul

GEORGE WASHINGTON CABLE
'Sieur George 114
Plantaţia „Belles Demoiselles"..... 129
JOEL CHANDLER HARRIS *r*
Fratele Iepure se distrează la bac..... 148
Free Joe şi restul lumii 153
KATE CHOPIN
Neg Creol 166
Pruncul lui Desiree 173
O femeie respectabilă 179
Ciorapii de mătase 183
CHARLES WADDELL CHESNUTT

Soţia tinereţii lui 189
Copiii şerifului 202

Noua Anglie

SARAH ORNE JEWETT
Stîrcul alb 222
La mila tîrgului 233
O zi de sărbătoare în viaţa familiei Hilton . . . 246
MARY WILKINS FREEMAN
Revolta „mamei" 264
Călugăriţa din Noua Anglie..... 282
Cîntăreaţa satului 295

Lector : RUXANDRA VASILESCU-POTLOG
Tehnoredactor : VICTOR MAŞEK
«
Bun de tipar : 25.04.1985 ; Coli tipar : 19,50.
«
Tipărit sub cd. 5020/985 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICA
BACĂU
Strada Mioriţei nr. 27

1 Cuvînt spaniol, care în partea de sud-vest a Statelor Unite înlocuieşte termenul de „cowboy[1]'.